

115.130

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

HUGH WALPOLE

CHRISTINA

FORDÍTOTTA:
SZERB ANTAL

BUDAPEST,

SZÉCHENYI IRODALMI ÉS MŰVÉSZI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KIADÁSA

COPYRIGHT
BY MÜLLER KÁROLY
BUDAPEST

~~#~~ 115.130

UNIVERSITÄT SÁBOLCS

1968/R leltár

ELSŐ RÉSZ: A FIATAL ASSZONY.

I. FEJEZET.

A SZÉL.

A dühös, fenyegető szél bekergette őket a váróterembe. Christina egy pillanatra visszadöbrent, amint meglátta a terem barátságtalan, csunya sivárságát.

Joe megcsókolta.

— Ne félj, szívem. Senki sem lát. És ha lát, az sem baj. Hiszen már férj és feleség vagyunk.

Erősen magához szorította, Christina érezte Joe órájának kemény körét és szívének erős, mély ütését. A szél szoknyáját cibálta.

Leültek a padra és egy hirdetésre bámultak, egy lányra világos fürdőruhában. Jóformán meztelen volt és olyan barna, mint egy hindu. Mindketten úgy bámultak, mint a gyermekek. Egy halom vizesnek látszó szén fölött morcos kis láng haldokolt. Elszakított ujságpapír a kandalóban. Egy vonat füttyült.

— Vajjon nem lesz baj a poggyással?

— Persze hogy nem. A hordárt úgyszólván gyerekkorom óta ismerem. Fázol, drágám? Gyere közelebb.

Oldalához szorította Christinát. Nagy keze az asszony mellét takarta. Megcsókolta hátul a nyakát.

— Szeretlek... szeretlek... szeretlek...

Christina nem felelt; mereven ült, a fürdőruhás lányra bámult. Csak súgta, mintegy a lánynak:

— Bejöhet valaki.

— Jó. Csak azt mondd meg... ugyan nem is kell tudnom, ... de csak annyit mondj...

Christina nem felelt.

— No... hát mondd...

— Hiszen tudod. Minek mondani.

— Nem, nem tudom... tegnap éjszaka óta...

— Felnevetett és talpra ugrott. Körültáncolta a várótermet, nevetséges tánclépésekkel, magában zümmögve. Sugárzott a boldogságtól.

Christina komoly tekintetét a hirdetésről férjére fordította. Joe hat láb magas volt, haja fekete, arca keze barna, szája széles és fiús, teste hatalmas, izmos, egészben véve olyan, hogy nagyon tetszenék a hirdetésen látható leánynak.

Christina tudta, miután már egy hete házások voltak, hogy Joe egész teste barna. Christina anyja mindjárt mondta, hogy olyan, mint egy olasz. Pedig Joe családja sok-sok évszázada élt Angliában; igaz, — de talán valamikor régen idegen vér keveredett belé. Sok hajó futott zátonyra azokon a Glebeshire-i partokon. A Fieldek megszakítás nélkül ötszáz éve laknak már Scarlatt-ben.

Erre gondolt Christina, azután hirtelen elmosolyodott. A félénk gyors mosoly váratlanul szökött komoly arcára. Joe olyan volt, mint egy táncoló kisfiú.

— Táncolnom kell, hogy ne fázzam. Gyere, táncolj te is.

De Christina nem akart.

Joe megint mellé ült a padra és átkarolta.

— Gondolod, hogy tetszeni fogok nekik? — kérdezte Christina. (Már százszor is elkérdezte.)

— Persze. Hát persze. Csak nem félsz?

Christina sietve válaszolt.

— De igen. Hiszen tudod. Nem tehetek róla, félnék vagyok. Emlékszel, mikor először beszéltünk egymással, már akkor mondtad, hogy milyen félnék vagyok.

— Nem is; mikor másodszor találkoztunk.

— Hát jó, mikor másodszor találkoztunk. Azt mondtad: Milyen félnék maga, én meg azt mondtam, azért, mert olyan sokat voltam egyedül apámmal és anyámmal.

— Ne feledkezz meg Anna nénédről.

— Persze, és Annával. Örülök, hogy ő megmarad az öregeknek. Nem fogok hiányozni. Sokszor azt gondoltam magamban, nem is tudják, hogy ott vagyok-e vagy nem.

— Apád rettentően álmodozó természet.

— Igen, és az nagyon jó, így legalább nem sérti és nem busítja semmi.

Joe kezébe vette Christina kezét.

— Idefigyelj, Christina, szívem. Nem fogsz megijedni semmitől sem. Hiszen itt vagyok én és vigyázok rád, ugy-e?

— Ó hallgasd csak! A harangok!

A homályos, poros ablakok mögül behallatszott, igen gyengén, a székesegyház harangjainak édes, elringató zúgása.

— Igen. Egész életemben ezt hallottam. — Joe hangja most komoly lett. Christina megint úgy nézett rá, mint már annyiszor az utóbbi három hónap folyamán, mintha most látná először. — Húsz év előtt, mikor még kicsi voltam, gyakran bejöttünk anyámmal, bevásárolni. Ezzel a lassú vonattal jöttünk... nem változott semmit, mindjárt benne ülsz te is... már akkor is megállt minden kis állomáson. Kívülről tudtuk valamennyit: St. Luce, Ferney, Little Goswell, Gorton Sands, Perry Mount. Bevásároltunk, a Georgevendéglőben megebédeltünk és azután mindenki kapott valami játékot a piactéren. Anyám mindent megvett volna nekünk... — Nevetett. — Még ma is olyan.

— Hát akkor jó asszony!

— Hogy jó? azt elhiszem. Csak persze szeret a maga feje után menni. Mi ráhagyjuk, hogy ő dirigál mindnyájunkat. Ebben a hiszemben azután jól érzi magát.

Christina erősebben szorította Joe kezét.

— Egész biztos, hogy nagyon haragudott, mikor meghallotta, hogy megnősültél.

— Bizonyára haragudott egy percig. Mert igazán senki sem várta volna. Pedig én nem vagyok olyan, mint Congreve... persze én is flörtöltem, meg minden. Anyám el lehetett készülvé, hogy egy nap megnősülök.

— Ó, de jó lenne, ha megszeretne engem!

— Megszeretne? Imádni fog! Mindenki.

— Congreve furcsa férfinév.

— Igen; ez apám műve. Mikor kicsik voltunk, rengeteget olvasott. Congrevet, Wycherleyt meg más régi írókat.

— Most már nem olvas sokat?

— Ő azt hiszi, hogy igen, de tulajdonképpen rettetesen lusta. Anyám meg én elkényeztettük. A birtokkal én törődöm, a házzal pedig anyám.

— És Congreve fest?

— Igen. Azt hiszem, borzalmasak a képei.

— El is adott már belőlük?

— Azelőtt olykor megpróbálta. Egyszer még kiállításra is volt Londonban. De most már nem törődik vele. Amíg van hol aludnia és mit ennie, a többi nem érdekli.

— És aztán hátra van még nagynénid.

— Matty néni. Igen; ő segít anyámnak. És aztán hátra van még a kapitány.

— Green kapitány?

— Igen, a kapitány. Sosem hívjuk máskép. Mihelyt meglát téged, azt fogja mondani, hogy jövő héten elutazik. De sosem utazik el. Mindig ott lóg.

— Te, hát mindenki ilyen lusta nálatok?

— Igen. Csakugyan. Én magam sosem vettem észre, amíg fel nem mentem Londonba. Három hónapnál tovább még sosem voltam el hazulról.

Mindez nem volt újság Christina számára. Újra és újra elkérdezte előlről. De most minden perccel közelebb jöttek ezek az emberek. Egy óra a kis vonatban és valósággá válnak. Éppen így félt a fogorvostól, mikor anyja kezét fogva, reszkető térddel ment abban a fenyegető utcában, szíve kalapált a rémülettől, és megkönnyebbült, amikor végre eljött a pillanat, amelytől régóta félt.

De milyen bolondság, hogy így fél Joe családjá-

tól, pedig Joe is vele lesz, mindig mellette; és különben is, nem tart örökké! Később, egy-két hónap múlva már saját otthonuk lesz! Erről eszébe jutott:

— Ha te kezeled a birtokot és a többiek mind ilyen lusták, mit csinálnak majd, ha mi elmegyünk?

Joe megcsókolta.

— Majd már boldogulnak, ahogy tudnak. — Majd hozzátette: — Tudod, nekem nincs foglalkozásom. Mindig a birtokkal foglalkoztam és sosem értem rá mást tanulni.

Csend lett. Majd Christina megszólalt:

— Azt akarod mondani, hogy mindig a családdal fogunk lakni?

— Nem, dehogya. Ha Scarlattet el tudtam vezetni — és egész jól, ami igaz, az igaz — akkor elvezethetek egy más birtokot is. Különben is apámnak nagyon sok a pénze. Majd már segít, ha kell.

— Mit gondolsz, hova fogunk menni? — Rendszerint nem kérdezősködött, de most valami kényserítette rá, valami azt súgta, hogy ez az utolsó meghitt órájuk kettesben.

— Oda megyünk, ahová te akarod.

— Azt hiszem, Wiltshire nagyon mulatságos lenne.

Joe nevetett.

— Miért éppen Wiltshire?

— Otthon a szalónban van egy képünk, a Stonehenge. Te is láttad. A wiltshirei hegyek olyan szélesek rajta... mintha sosem lenne végük.

— Várj csak, amíg nem láttad a tengert. Hiszen még sosem láttad igazán.

— Nem. Csak egyszer, mikor Brightonban voltam anyámmal.

Miért kérdezősködik, mikor ugyis tudja a választ? Csak éppen Wiltshireről nem beszélt még eddig. Talán a zordon, hideg, csukott szoba teszi, hogy a felhőárnyékolta dombok, az időtlen kövek után vágyódik!

Kinyílt az ajtó. Egy portás állt a nyílásban, a szél üvöltött körülötte.

— Itt a vonat, Mr. Field. A poggyászt már beraktam. Jobbra a második vágányon.

Kéz a kézben mentek ki. A szél úgy vágatott végig a Perronon, mintha valami sürgős küldetésben futkosna. Christina Polchester lámpáit látta ott lent. Úgy érezte, hogy nem szeretik őt ezek a fények. Azután az égből, amelyet esti felhők tarkítottak, mint nagy madarak csapongó szárnyai, a székesegyház harangjai lekondulták az órát. A Perronon nem volt senki sem: a búbánatos, megfeneklett vonathól egy-két falusi arc nézett ki. Egy teherkocsi állt ott, benne két borjú bújt össze, fejét törzséhez fordítva.

Közel egymáshoz ültek a hűvös, csendes, kicsiny kocsiban és mikor a vonat végre elindult, Christina gyorsan beszélni kezdett, mintha nem volna veszíteni való ideje.

— Joe... egy hete vagyunk házasok és ez a hét olyan volt, mint a mennyország. Nem is álmodtam volna, hogy ilyen csodálatos lehet valami. De most félek. Úgy érzem, mintha minden megváltoznék.

Joe feléje fordult és ránézett. Christina olyan lett, mint egy megrémült gyerek, homlokát összeráncolta, szája kissé nyitva maradt. Hogy szép, gon-

dolta Joe diadalmasan, azt senki a világon nem tagadhatja : sosem olvasott költeményeket, de most valahonnan emlékezett néhány szóra. Már az első pillanatban eszébe jutottak, amikor meglátta Christinát a kandalló előtt, szüleinek régimódi szalónjában, amint ott állt, magasan, karcsún és szőkén »A mi lányunk olyan fehér, mint a hó, az egyetlen szeplőtlen lilium a világ kezdete óta.«

Ettől az első perctől kezdve arra vágyott, hogy kezével végigfusson ezen az arany hajon, védelmezőn magához szoríthassa ezt a keskeny gyermektestet. Christina szőkesége nem volt hideg, mert mikor mosolygott, egész arca sugárzott az örömtől és barátságosságtól. Szeme olyan világos, mint a virág, amikor nap süt rá.

Ha valaki régebben azt mondja Joenak, hogy szem olyan lehet, mint egy virág, nevet ezen a szenvedésen, de most már tudta, hogy ez igaz. Christina teste gyermektet, kemény és édes és erős, de az utolsó héten asszony teste lett; fiús feje, göndör fürtökkel hátul a nyakán, most teljes bizalommal pihent Joe erős vállának mélyedésében.

Joe korábbi életében semmi sem közelítette meg azoknak az óráknak eksztázisát, amikor összekulcsolódva feküdtek, hangtalanul — és kint, az ablak előtt, a hajnal első vonatai dübörögtek. Most megint így fognak feküdni, de az ő szeretett otthonában és nem a vonatot fogják hallani, hanem a tenger sziszegő suttogását és lopakodó visszavonulását, a hullámokat, amint hirtelen felcsapódnak a sziklákra a Torony alatt.

Azután ránézett Christinára és rájött, hogy any-

jának nem fog tetszeni, hogy Christina olyan magas. Anyja nem szereti a magas nőket.

— Persze, hogy félsz, drágám. Én is félnék a helyedben. De igazán nincs semmi, amitől félned kellene.

— Talán nincs. De Joe... ne felejtsd el, hogy én még alig voltam el hazulról. Tulajdonképpen még csak szüleim barátaival voltam együtt, és a lányokkal az iskolában, de azok nem számítanak. Talán, — szólt elmosolyodva — talán, ha több férfival ismerkedem meg, nem szeretek tebeléd.

— Dehogynem. Mi egymásnak vagyunk rendelve.

— Minden szerelmes azt hiszi.

— De mi nem vagyunk olyanok, mint más szerelmes.

— Ezt is minden szerelmes így hiszi.

Christina megint komoly lett.

— Értsd meg jól, amit most mondok... de olyan nehéz kimondani.

— Mit, édeském?

— Mindig panaszkodol, hogy nem tudok szép dolgokat mondani. Igaz, csakugyan nem tudok. De most, most igazán mondani akarok valamit, mert úgy érzem, hogy nem lesz rá több alkalmam...

— Nos, drágám?

— Szeretném, ha visszaemlékeznél erre a pillanatra, amint Scarlattbe megyünk a vonaton, első ízben. Akármi történik később, akármit mondanak vagy tesznek nekünk, én mindig szeretni foglak, mindig. Igen, igen, Joe. Én nem tudok megváltozni. Semmi sem változtathat meg. Akármilyen is leszel te, akármilyenné

is tesznek mások, még ha gyűlölsz is, én szeretni foglak, mindig, mindig.

— Hogy én gyűlöllek téged! — Joe hátravetette fejét és nevetett. Meg akarta csókolni Christinát, de az nem hagyta.

— Ne. Most komolyan beszélek. Nem nagyon ismerem még az életet, de annyit tudok, hogy a férfiak nem olyanok, mint a nők. A szerelem nem azt jelenti nekik, amit a nőknek. A nőknek csak egy férfi kell és ha azt megkapták, nem kell nekik semmi más. Ezt nem buta regényekben olvastam, nem is hallottam. Ezt magam érzem. És ezért, ha te megváltoznál vagy megunnál engem, én nem fogok megváltozni. — Egy pillanatra elhallgatott, azután folytatta: — Természetesen ha megunsz, nem fogok a nyakadon lógni. Nem tartlak vissza, ha el akarsz menni. Lehet, hogy szégyelném magam miattad vagy megvetnélek, de akkor is, mindig szeretnék.

— Édes, te reszketsz.

Karjába vette a fiatal asszonyt és úgy ölelte magához, mintha éppen most védené meg az egész világgal szemben.

Christina férje karjai közt biztosabbnak érezte magát, de mégsem egészen biztonságban. Sötét volt, mert most október elején elhagyták a nyári időszámítást. Christina mindig gyűlölte ezt a változást, úgy érezte, hogy amikor előre igazítja az órát, ezzel a fény és a világosság kiszökik a világból. Most már sötétedett az ablak mögött és Joe szívdobogását hallgatva, félig csukott szemmel, képeket láthatott maga előtt.

Megsimogatta Joe nyakát és Joe arcát Christina kezére fektette. Milyen vigasztaló melegség és erő, amikor két szerelmes teste összeér! De Christinának egyszer egy lány azt mondta: »Egy reggel felébred az ember és vége az egésznek. Az ember nem akarja, hogy még egyszer hozzáérjen. Libabőrös lesz az ember, ha rágondol, tudod.« Hát akkor mi a szerelem? Hiszen ez lehet a lényege, kéznek és arcnak ez a gyengéd, szinte véletlen összeérése. De... ha ez elmúlik? Mi marad? Hogy lehet olyan bizonyos benne, hogy mindig szeretni fogja Joet, mindig, amint az előbb mondta? De mégis biztos benne. Tudta már az első pillanatban is, amikor félig olvasott, félig aludt és azután felugrott, amikor hallotta, hogy az ajtó nyílik és a szobalány bejelenti Atcherleyt és a kövér, rózsásképzű, buta Tom Atcherley mögött ott állt ez az idegen — magas, sötét, szép, mint egy színész egy darabban. De nem sokáig volt olyan, mint egy színész. Tíz percen belül ember lett belőle, sőt fiú, aki félénk, amikor látogatóba megy. Bár vele, Christinával szemben nem volt félénk. Jóformán rögtön elkezdett otthonáról mesélni, Glebeshireről, az ötszázéves Toronyról a tenger partján, és hogy a hullámok felcsapnak még az ablakokig is. Nemsokára önmagáról is beszélt, elmondta, hogy három hónapra jött fel Londonba gazdasági tanulmányokat végezni — valami nagyon modern tanfolyamon. Az anyja tanácsolta, mondta Joe. Anyjáról majdnem úgy beszélt, mintha még kisfiú lenne.

Később megvallották egymásnak, hogy rögtön beleszerettek egymásba, első látásra. Egy héttel utóbb

Joe megkérte Christinát és Christina azonnal igent mondott. A lány apja és anyja álmatagon fogadták Joet, mintha mindig is ismerték volna. Csak néneje, Anne tiltakozott. Anne a férfiakat általában nem szerette, de Joe Fieldet egész különösen nem. Joe túlságosan szép és biztos fellépésű volt. Vajjon gondolt már arra Christina, kérdezte, mit jelent az, hogy együtt kell élnie Joe családjával?

— Csak eleinte kell — felelte Christina.

— Csak eleinte? Mindig azt mondják. Nincs foglalkozása, ugy-e?

— Birtokokat kezel.

— Birtokokat kezel! Ha apja birtokát jól kezelte, nem fogják elengedni. Ha meg nem, akkor másokét sem fogja tudni.

De az nem számít sokat, hogy Anne mit mond. Utálta a férfiakat, meg is mondta Joenak. Joe nevetett.

— Ha mindenki úgy gondolkoznék, mint maga, hamar vége lenne a világnak!

— Nagy kár lenne érte! — vágott vissza Anne.

Eljött Anne barátnője is, Miss Pitcairn és megsemmisítette Joet. Miss Pitcairn úgy öltözött, mint egy férfi, fehér keménygallér volt rajta és rézgombok a mellényén. Tetszett neki Joe és örült, hogy Christina férjhez megy. Féltékennyé tette, hogy Anne annyira szereti Christinát. Most Anne egészen neki fog maradni. Hátbaütötte Joet.

— Bánjék vele jól, öregem, — mondta. — Megérdemli. — De valójában úgy gondolta, ha nem is mondta ki: vissza ne hozza a családjához!

Nagyon csendes kis esküvőjük volt. Előtte való este Anne megölelte Christinát és sírt. Christina jószívű lány lévén, türelmesen elviselte a könnyeket, de nem tetszett neki. Ha Anne szentimentális, mindig olyan, mintha valami nem természetes dolgot csinálna.

Két nappal, mielőtt Scarlattbe indultak, Christina ezt a levelet kapta Mrs. Fieldtől:

— Kedves Leányom, — türelmetlenül várunk, hogy közöttünk légy és érezd, mennyire hozzánk tartozol. A kép alapján, amelyet Joe küldött, tudom, hogy nagyon szerencsés ember.

Vár és üdvözöl

Elizabeth Field.

Különös levél. Kissé régimódi és van benne valami királyi is. Christina Mrs. Fieldet magas, parancsoló megjelenésű asszonynak képzelte el.

Belemormolta Joe mellényébe:

— Még sosem mutattad meg anyád fényképét.

— Nem, — mondta Joe — hiszen ugyanis nem-sokára meglátod.

Christina, mintha már látná is, felült, megigazította kalapját, lesimította fürtjeit, kivette púderes dobozát, megvizsgálta magát a kis tükörben, egy kis pudert rakott fel, sóhajtott és így szólt:

— Úgy képezem, hogy anyád magas és parancsoló fellépésű.

— Miért?

— Hát a levél alapján, amelyet írt nekem.

— A helyzet az, hogy kicsi és kövér.

Egy ideig nem beszéltek. Kis kényszeredettség volt közöttük.

— Meg kell, hogy mondd neki, — szólt végül is Christina — hogy én először nem sokat mutatok. Az első egy-két héten. Szinte hallom, amint azt mondják egymásnak: Hogy mi a csodát láthatott Joe benne?!

Joe elvette tőle a púderdobozt.

— Nézz rám, Christina.

Christina ránézett.

— Szeretsz?

— Igen.

— Bízol bennem?

— Igen.

— Gondolod, hogy megengedném, hogy valami baj vagy szomorúság érjen?

Christina elmosolyodott, egész arca felderült.

— Nem engednéd meg, ha meg tudnád akadályozni.

— Hát azért. Ne beszélj csacsiságokat.

De Christina érezte, hogy most igazán nagyon nagy ijedtség fogja el. Nem tudta elolvasni az állomások nevét, amikor a vonat megállt. Szokás szerint igen rosszul voltak megvilágítva és ez a kis vonal osztozott nagyobb fivéreiével és nővéreiével abban a brit elhatározásban, hogy semmiféle állomás neve ne legyen látható az aggodalmas utazó számára. Christina így nem tudta, hol vannak, de már veszedelmesen közel kellett lenniük.

Maga előtt látta mindannyiukat, amint ott állnak egy csoportban és várják: Mrs. Field, Mr. Field, a kapitány, Matty néni, Congreve — várnak, mint a

bírák, az első pillanattól kezdve haragszanak, hogy szeretett Joejuk egy idegen nőnek adta magát, elhatározták, hogy nem fogják szeretni Christinát, nem veszik be maguk közé. Vajjon Londonban miért nem látta még, hogy milyen szörnyű ez? Nemcsak hogy nem látta szörnyűnek, hanem ellenkezőleg, izgalmas és eredeti kalandnak gondolta, amelyet Joeval együtt fog kiállni. Most remegett. Lába hideg volt, mint a kő, szíve égő tűz. És azt tette, amit mindig, ha félénk integritását fenyegették: felvette páncélját, a büszkeség, a hallgatás és távoliség páncélját.

Joe ránézett.

— Szívem, mi baj? Olyan vagy, mint az Orléansi Szűz szobra.

De Christina nem mosolygott.

— Szólj meg hát. Hisz ez nagy pillanat nekem: hazajövök fiatal feleséggel.

— Akit ők mindenáron le akarnak nézni!

— Dehogy. Dehogy. Meglátod, milyen kedvesek lesznek. Jóságos, melegszívű...

A vonat egy kis zökkenéssel megállt.

Joe azt mondta:

— Itt vagyunk!

Kint az állomás előtti úton egy autó várt, de Christina meg se látta. Földbegyökerezve állt, szemét felemelte, felbámult az égre, ahol a csillagokat mintha valaki vadul szerteszórta volna, vékony fehér felhőfoszlányok jöttek-mentek. Fülébe zúgott a szél, de nem a szél volt az, amit hallott. Hanem a tenger. A tenger, úgy érezte, közvetlen a lába előtt zajlott

és robajlott. Igen, alig egy yardnyira ütötte a gongot, mint egy ördögi angyal, parancsokat osztogatott neki, akarátát le akarta igazni, mialatt orrába fújt az üdeség és hatalom minden illata: az eső utáni szag, az őszi levelek nedves felbomlása, a tenger szúrós sós szaga, valami eltört virág bánatos illata.

Rendkívül izgatott lett, hiszen még nem ismerte a tengert. Követni akarta teste hívását, el akart szaladni. Sötét volt, mégis világosság terjengett a levegőben: a szélfúttá csillagok és a sápadt vékony fellegek fénye. Valahol volt egy hold is: és bár tudta, hogy nincsenek előtte, mégis szinte látta a tornyosodó hullámokat, amint recsegve átesapnak a fákon, és a holdfény tört csillagos csillogását a láthatatlan tengeren.

Joe megérintette karját.

— Gyere, drágám. Vár a kocsit.

Nagyon közel ült Joehoz.

— Milyen messze van?

— Talán tíz mérföld.

Christina összeszedte minden bátorságát. Azért sem fog megijedni. Nem fogja megengedni nekik, hogy azt higgyék, fél tőlük. Nem érdekli, mit mondanak, vagy hogyan néznek rá. Ó, de mégis, mégis úgy fél!

Az első benyomás oly szörnyen fontos. Ha nem tesz mindjárt jó benyomást, akkor sohasem fog. Észrevette, hogy Joe is tudja, mennyire ideges. Nem mondhatta volna meg, honnan tudja, — talán mert lélekben oly közel voltak. Joe aggódott Christina miatt, de önmaga miatt is. Nem akarta, hogy azt gondolják, rosszul választott.

Christina csaknem dühösen így szólt :

— Te félsz, hogy mit fognak gondolni rólam !

— Dehogy félek.

— Nem fontos, hogy mit gondolnak rólam. Ha nem tetszem nekik, el is mehetünk, nem igaz ?

— Hát persze.

Christinát nem elégítette ki ez a válasz. Majdnem megőrült az idegességtől.

— Igérd meg !

— Mit, drágám ?

— Hogy elmegyünk, ha nem tetszem nekik.

Joe tréfásan mondta :

— De hát én itt vagyok itthon.

— Igen, persze ; olyan buta vagyok.

Csakugyan az volt. Felnőttebb énje azt mondta, hogy úgy viselkedik, mint egy gyermek. Ez a legbiztosabb mód arra, hogy az embert únja a férje. Hányszor mondta magának, hogy úgy fog viselkedni, mint egy érett nő, okos, bölcs, ügyes lesz ! Vajjon most okos és ügyes ? A legkevesbbé sem.

Kinyújtotta kezét és Joe térdére tette, megnyugtatót keresve. Joe kezét az övére tette. Joe hangja remegett :

— Errefelé, egy-két perc múlva, majdnem a par-
ton vagyunk. Az út érinti. Ha egy másodpercre ki-
nyitod az ablakot, hallod a tengert.

Hallani ! úgy tört be a kocsiba, mint egy orkán,
elárasztva rajtuk minden villámát. Rájuk tört a ten-
gerszag, olyan üdén, mintha egy új, sosem próbált
világ lépne most ki a semmiből, a szél szárnyain.

Joe becsukta az ablakot.

— Tíz évvel ezelőtt még egy híd állt itt. Egy sokszáz éves híd. Egy dédnagybátyám egyszer részegen erre lovagolt haza, amikor éppen fent volt az ár, és befulladt. Most már majdnem ott vagyunk. Ó, csodálatos dolog itthon lenni! Hiszen három hónapig el voltam.

— Ez a hely többet ér neked, mint akármi a világon, ugy-e?

— Igen. Ilyen hely nincs még egy!

A kocsi megállt. Kapukon gördültek keresztül. Majd hirtelen egy nagy ajtó állt előttük, fölötte boltív, kivilágított ablakok, és amikor az ajtó kinyílt, Christina nedves rhododendronok szagát érezte és megint hallotta a tengert.

A hallban állt Joe mögött. Homályos világosság volt. Egy kőlépcsősort és egy gipszszobrot látott: Szent György megöli a sárkányt. Valahol egy kutya ugatott.

— Hogy van, Simpson? Jól?

— Köszönöm, sir, jól vagyok.

— Bemutatom a feleségemnek, Simpson.

Christina egy szigorú formaruhás nőt látott maga előtt, arca, mint egy erkölcsös, önelégült lóé. Simpson az első perctől kezdve nem szerette.

— Anyám itthon van?

— Igen, sir. A szalónban, sir.

Joe hangja vidám lett.

— Hát akkor gyerünk! — Előre szaladt, kiáltva: -- anyám! anyám! hol vagy?

Christina követte. A szalónban megállt. Erejéből csak annyira telt, hogy ne sírja el magát. A nagy szoba

szép volt : kopott, sőt rozszant, de szép. A mély-rózsaszín függönyök, a lágy borszín szőnyeg, a galambszürke kárpit — mind kopott. A képek arany rájája közt itt-ott beszakadt a kárpit. A két nagy, nehéz rózsaszín damasszal fedett karosszéknek a kandalló két oldalán kikopott már a karfája. Nagy, lakkozott szekrények álltak körül, hatalmas könyvvállvány öreg ütött-kopott kötetekkel ; három nagy fehér vázában krizantémum. Minden öreg volt, még a virágok is elaggottnak látszottak. De a lágyan világított szoba egészben mégis szép ; halvány és mély színek, rózsaszín, kifakult bíbor, homályos arany.

A terem közepén állt Viktória királynő. Vagy nem? Oly nevetségesen hasonlított rá fekete selyem ruhájában fehér fodorral, mellén nagy tú, lágy szürke haja közepén elválasztva, kerek mopszli arc, kicsi puha csontnélküli kéz.

Joe megölelte anyját.

— Drága édes mama ! Hogy vagy ? Hiányoztam ?

Az asszony kiszabadította magát. Joe mohón megfordult.

— Itt van Christina, anyám.

Christina érezte a puha határozott száj érintését, azután a világ legédesebb, legjóságosabb hangja azt mondta :

— Isten hozott, édesem. Mindnyájan nagyon örülünk neked.

Rövid, erős karjával eltartotta magától Christinát. Megvizsgálta. Majd így szólt :

— Milyen gyönyörű vagy, drágám ! és milyen magas !

II. FEJEZET.

A SZEREPLŐK.

— És most, drágám, meg kell, hogy mutassak neked mindent.

Mrs. Field Christina mellett állt a hallban Szent György és a sárkány alatt.

Reggelinél Christina, Mrs. Field és Congreve Field volt jelen. Mr. Field, úgy látszik, mindig ágyban reggelizik. Green kapitány, akit Christina még nem látott, elment Joeval a farmot megnézni. Joe reggel türelmetlenül várta, hogy már kint legyen; Christina inkább úgy tett, mintha még aludnék, nehogy Joe megsérthesse túlságosan rövid válaszaival. Tegnap este Joe annyira fáradt volt, hogy rögtön elaludt, miután megcsókolta Christinát. Christina hatkor ébredt és félhétkor Joe már kiugrott az ágyból, a fürdőszobába rohant és ingben jött vissza.

Ránézett Christinára.

— Ébren vagyok, — mondta Christina, mosolyogva.

Joe elfulladva, mintha szaladt volna, így szólt, miközben megcsókolta :

— Szívecském, el kell mennem, meg kell néznem a birtokot. Ezer meg ezer tennivaló lesz. Estig nem is jövök vissza. Ugy-e nem haragszol? Kitűnő alkalom, hogy te meg anyám megismerkedjete.

Tegnap még azt mondta Joe :

— Életem legnagyobb élvezete lesz, hogy mindent megmutathatok neked.

Most pedig azt mondta Christina :

— Persze, értem.

— Még alhatsz egy órát.

Megint megcsókolta, gyengéd szavakat súgott a fülébe és Christina úgy tett, mintha elaludt volna.

A hatalmas ebédlőben fehér foltok hullottak le a falakról, amelyeket elhúnyt Fieldek igen rossz festményei borítottak. Három kutya, két setter és egy Sealyham, a combján ült nyálát csorgatva és időnként kapott egy-egy falatot.

Congreve Field magas és sötéthajú, mint Joe, de nagyon vékony, nagyon sápadt, nagy fehér római orral. Egyikük sem beszélt sokat. Mrs. Field leveleit olvasta és egyszer-kétszer rámosolygott Christinára. Nagyon kedvesen mosolygott és gödröcske támadt arcában. Kiitta kávéját, gondosan megtörölte száját és így szólt:

— Tíz órakor körülnézünk, jó?

És eltűnt.

Congreve jól megnézte Christinát, azután bocsánatot kért.

— Ne haragudj, de én festő vagyok, tudod.

— Tudom. Joe mondta.

— Borzasztóan megrémültünk, hogy Joe megnő-

sült — mondta Congreve. — De most, miután láttalak, már nem csodálkozom.

Ezzel ő is eltűnt.

És most itt áll Christina az anyósával. Nagyon ideges. Felnéz Szent Györgyre, segélykérően, de azt látja, hogy madárnyomok vannak Szent György bal arcán. Hogy lehet ez, tünődik magában. Mrs. Field fekete ruháján fehér puha gallért hord és az ujja is fehérrel van beszegve. Mint egy egyenruha. Olyan rendez és tiszta, hogy Christinának egy új tű jut az eszébe, de anyósának üde, rózsás arcán megjelenik a gödröcske és meglehetősen piros, húsos ajka imádnivalóan duzzogó formájú. Rendesen elválasztott haja fölött fekete kalap, kezén kertészkesztyű. Kis teste feszül, mint egy dob, mégis puhán gömbölyű és nőies. Testtartása királyi, fejét kihívóan felemeli, ragyogó szeme mindent megnéz. Csípőből jár, háta egyenes, mint a deszka.

— A régi ház 1830-ban leégett. Csak a Torony maradt meg. Nagyon régi. Egy része norman, de az alapzat még sokkal régibb.

Amint befordultak a terrasznak egyik sarkán, maguk mögött hagyva a virágos kertet, egyszerre csak szemükbe fújt a tengeri szél. Pázsit futott le egy kőfalig. A falon túl egy elhanyagolt ösvény és azután egy kis fővény a partig. A vékony, finom ködön át látszott a tenger, amint ide-oda ringott, mint az olaj, amikor rázzák a hordót.

Jobbra, egy kiszögellő sziklán, amely lezárta a partot, ott állt a Torony. Minthogy a ködöt a nap átjárta, a Torony gyöngyösen fénylett, mintha szívében rejténé a napot, amelyet a köd visszavetít. A tenger ez-

nap olyan nyugodt volt, hogy ritmusa csak annyira törte meg a csendet, mint egy macska dorombolása. A Torony falának gyöngyszínű pergamentjén mintha egy tollvonás rajzolta volna a keskeny ablakokat.

— Most mire használják? — kérdezte Christina.

— Mindenféle limlomot tartunk benne.

— A tenger nincs rá semmi hatással?

— Nincs. Olyan erős, mint az idő.

Mrs. Field büszkén és elégedetten mondta ezt. Az ilyen erő csodálatraméltó. Visszatértek a kertbe. Mrs. Field kérdéseket tett fel.

— Te egyetlen gyermek vagy?

— Nem. Van egy nővérem.

— Ez legalább egy kis vigasz a szülők számára.

Bizonyára úgy gondolták, hogy még fiatal vagy férjhez menni.

— Örültek, amikor látták, hogy milyen boldog vagyok.

— Igen, igen... Joe drága fiú. Az egész nagyon hirtelen jöhétt, úgy-e?

— Első látásra egymásba szerettünk.

— Igen. Joe nagyon csinos, úgy-e? Mindig számítottam rá, hogy meg fog nőszülni. Congreve egészen más.

Kis szünet után Christina azt mondta:

— Igazán?

— Congreve sosem fog megnőszülni. Ő egészen a festészetnek él.

— Csodálatos lehet... festeni!

— Nagyon boldoggá teszi őt. Egyszer kiállított Londonban és azt hiszem, sokra vihette volna, de úgy

gondolta, hogy van valami közönséges az ilyen sikerben. Most csak magának fest.

Egy kertésszel találkoztak. A kertész erős, boszús-képű ember, széles vállal és dacos szájjal.

Mrs. Field élesen rászólt:

— A sziklakert a tó fölött nagyon rendetlen, Curtis.

— Rengeteg dolgom van.

— Harry mit csinál?

— A melegházakban van ma reggel.

— Megkövetelem, hogy a sziklakert rendben legyen.

— Igenis.

Amint továbbmennek, elmosolyodik.

— Nehéz kert. A szél és a homok miatt. Mindennek erősnek kell lenni, ami ott meg akar maradni. Nagyon rosszul fekszik, az igaz. Csak bizonyos virágok nőnek benne.

Leveszi kesztyűjét. Kővér, kicsi, rózsaszín kezét Christina karjára teszi.

— Remélem, boldog leszel nálunk, drágám. Úgy-e?

— Biztos vagyok benne.

— Akkor jó! Mit szeretsz? Sportolni? vagy házias vagy? Mit szeretsz leginkább?

— Sajnos, nem vagyok sem sportlady, sem házias. Otthon segítettem persze a házi munkában.

— Az jó. Biztosan itt is fogsz magadnak munkát találni. Joe természetesen nagyon elfoglalt. Ő vigyáz az egész birtokra és nagyszerűen ért hozzá. Férjemnek gyenge a szíve, nem szabad megerőltetnie magát.

Most annál a bizonyos sziklakertnél állnak. Ez is

olyan, mint annyi minden más a házban és a ház körül: mintha csak félig lenne karbantartva. Különös; hiszen Mrs. Field maga olyan rendes és gondozott.

Christina visszanéz a házra. Mrs. Field így szól:

— Nagyon csunya, úgy-e? A helyzet az, hogy 1830 igen rossz korszaka az angol ízlésnek. Az akkori Fieldeknek pedig egyáltalán nem volt semmi ízlésük. De mi nagyon megszerettük. Te is meg fogod szeretni, drágám.

Nem, gondolja hirtelen Christina, akármi más meglehet, de a házat sosem fogja megszeretni. A köd oszlott és a tenger most szikrázó kék lett; sirályok kiáltottak a levegőben. De a ház még most is csunya maradt, látszott rajta, hogy rosszkedvű, tudja, hogy milyen rossz az alakja és kopott a színe és gyűlöli a világot, mint egy csunya, félnk, magányos emberi lény. A Torony, megint a kék ég előtt, ragyogott az ellentét erejénél fogva.

— Milyen szép a Torony — kiáltotta Christina.

— Meglátod, hogy fogsz ragaszkodni a házhoz — ismételte Mrs. Field. Ez már csaknem parancsként hangzott. Kezét megint Christina karjára nyugtatta.

Ebédnél Christina a családnak két további tagjával találkozott. Mr. Field meglepő látványt nyújtott, mert fejét szép fehér haj fedte, de fekete szemét koromfekete szemöldök árnyékozta be. Nagyon magas volt és olyan sovány, mint egy forráskutató varázspálcája. Az egész ember mintha valami rejtett és sejtett földalatti víz fölött lebegne.

— Ha Mrs. Field nem szereti a magas embereket,

— gondolta Christina — Mr. Fielddel alaposan kijutott neki.

Mr. Field bágyatag és lusta volt. Érdeklődés nélkül üdvözölte Christinát. Azt mondta :

— Bocsáss meg, hogy nem voltam lent a reggelenél. Szívujj vagyok, tudod.

Christina sajnálkozott.

— Igen. Nagyon terhes — mondta Mr. Field.

Mr. Field is nagyon csinos volt elegáns barna ruhájában, vörös nyakkendővel. Mellén fekete láncon egy monokli csüngött. Egyáltalán nem törődött fiával, Congrevevel, aki szintén nem törődött vele. Mr. Field az ebéd folyamán nem szólt többet egy szót sem.

A másik új családtag Matty, Mrs. Field nővére. Jellegzetes öreglány, a regényekből. Alacsony és kövér, mohó és rendkívül beszédes.

— Ezek a Sheppersonék milyen aranyos emberek ! Túlságosan is jók a mai világban ! Találkoztam velük, amint kijöttem a postahivatalból. Nahát, azt mondják, majd hazavisszük. Ó dehogy, azt mondom, csak egy lépés az egész és egy kis testmozgás . . . De, de és de, mondják ők. Clara Shepperson nagyon jó lélek, mennyi gondot vállal most magára a kerületi nővérral is, vett neki egy autót és megtaníttatta vezetni. A nővér kiváló nő, bár egy kissé sokáig tanul. Azt mondja, a kocsija nem megy olyan gyorsan, mint kellene. Szóval beszélök a kocsiba, félig-meddig akaratom ellenére és elindulunk. Olyan gyönyörű kocsik ! Drága Mrs. Shepperson, mondom, milyen gyönyörű kocsik, és ő megmagyarázta, hogy új sofőrjünk van, még csak egy hete van ott, de nagyon derék embernek látszik, felesége és két kis

lánya is van, azok egyelőre a falusi iskolába fognak járni. Mondja, azt kérdi Mrs. Shepperson, mit csinál Miss Thompson? Persze úgy értette, hogy mint tanítónő és én nagy örömmel mondhattam, hogy . . .

Egész ebéd alatt úgy érezte Christina, hogy valamit készülnek neki mondani. De mit? . . . Mrs. Field csupa jóság volt. Az étel jó és egyszerű. Mrs. Field egyszer azt mondta :

— Nem, Archer. Ne az alma-tortát.

Mr. Field éppen egy nagy porciót készült kivenni magának. De most eltolta magától a tálat.

— Férjem diétát tart — magyarázta Mrs. Field. — Nagyon terhes ránézve.

— Hogy hívják a kutyákat? — kérdezte Christina. A két setter neve Daniel és Lion. A Sealyhamet Snubsnak hívják.

— Nagyon nagy sznob, felfuvalkodott, arrogáns — mondta Mrs. Field, de úgy, mintha szeretné ezeket a tulajdonságokat a kutyában. A kutya rá se nézett Christinára. Valami titkos megegyezés lehetett közte és Mrs. Field között, bár Mrs. Field nem adott neki enni.

— A legtöbb Sealyhamet szeretem, de ezt az egyet nem — gondolta Christina. Most már hármat nem szeretett : a szobalányt, a kertészt, a kutyát.

Congreve az ebéd vége előtt felkelt és elment.

— Dolgozni megy — magyarázta Mrs. Field. — Fel akarja használni a világosságot.

Később azt mondta :

— Most drágám, szórakozz valamivel. Nekem be kell mennem a faluba egyért-másért.

Nem hívta Christinát, hogy jöjjön vele.

Az ebédlő most már egészen kiürült és csend volt mindenfelé, így hát Christina felment a szobájába. Ott állt és nézte, hogy jön fel megint a tengeri köd és hogyan olt ki minden fényt. Úgy úszott a szélben, mint egy óriási pókháló. Szobája hideg volt és Christina, nagy meglepetésére, sírni kezdett. Maga is csodálkozott rajta, hiszen életében alig sírt még. Még csak azt sem mondhatta, hogy kétségbeejtően boldogtalan: inkább az, hogy oly hirtelen elszakadt Joetól. Heteken át állandóan együtt voltak, és az utolsó héten megszakítás nélkül egymás karjaiban, legalább is lelkileg, ha a nyilvánosság nem engedte meg, hogy testileg is. Nem gondolta volna, hogy ez a hirtelen változás be fog következni. Elég bolond, hiszen erre el kellett készülnie. Számolnia kell Joe egész családjával; már eddig is eléggé sejtették, hogy ők is igényt tartanak Joera. És igényt tartottak Joenak arra a részére, amelyben Christina nem osztozhatott velük: arra a Joera, aki akkor élt, amikor még nem találkozott Christinával — Joe sok-sok esztendejére; hiszen Christina csak három hónapja ismeri.

Bölcsnek kell lennie. Ó, nagyon bölcsnek! De most azért is sír, mert annyira nem ismeri az embereket. Nagyon kevés emberrel találkozott még és azok mind jók voltak hozzá. És nagyon tapasztalatlan a szerelemben is. Joe előtt senkit sem szeretett. Most, hogy elment, Joe glóriája még jobban megnövekedett és az érte való aggodás is. Hátha nem is szereti igazán Christinát? Dehát persze hogy szereti. Bizonyosságot szolgáltatnak az elmúlt éjszakák és nappalok: de hátha ez csak

testi szerelem, és ha a testi szerelem elnyugszik, akkor ! . . .

Megtörölte szemét és elhatározta, hogy nem fog többet sírni. Hiszen mind nagyon kedvesek hozzá ; természetesen a maguk életformáját élik és neki alkalmazkodnia kell. Még az is természetes, ha egy kicsit neheztelnek rá, de amíg Joe mellette van, ez sem baj. Joenak gyakran el kell majd maradnia napközben. De tegyük fel, hogy hónapokon át itt élnek? Nem, ezt nem szabad. Ügyesnek és okosnak kell lennie, befolyásolnia kell Joet, anélkül hogy az észrevenné, amíg egy reggel majd ezt mondja :

— Szívem, el kell mennünk innen. Magunkban kell élnünk.

Minden házaspár magában él.

Felkelt, elhatározta, hogy csodálatosan okos, bölcs és intelligens lesz. Titkos terve és szándéka megérett. Bájos, barátságos, hasznos lesz, de a valóságban csak annak a napnak fog élni, amikor majd Joe és ő elmenekülhetnek. Elmenekülni ! Már is menekvésre gondol, pedig még csak egy napja van a házban.

A sírást abbahagyta, de rettentő vágyat érzett, hogy megkeresse Joet, megragadja és azt mondja neki :

— Úgy-e szeretsz, úgy-e? Mondd, hogy szeretsz. Mondd, hogy szeretsz. Jobban, mint akárkit. Mindnyájukat odaadod az én kedvemért. Mondd, hogy igen. Mondd, hogy igen.

Ostoba ! Ostoba ! Így viselkednek a buta lányok a regényekben, ezzel veszik el férjük kedvét, megölik a szerelmet, tönkreteszik a bizalmat és őszinteséget. Mégis belekiáltott a hideg szobába :

— Joe, Joe! szeretsz, Joe, úgy-e?

Mégis kimegy, a köd dacára és egy kicsit körülnéz a saját szakállára. Felvette esőköpenyét és lement a lépcsőn. A házban olyan csend volt, mintha kihalt volna. Sehol senki. Kiment a terraszra, arcának jól esett a nedves köd érintése. Jobbra, a sziklakert fölött, egy épület állt magában. Kinyitott egy ajtót és benézett. Megállt és elfulladva mondta:

— Ó, bocsáss meg. Nem tudtam...

Nagy, üvegtetős műterembe ért ugyanis; ott állt Congreve Field, foltos, fehér munkaköpenyben, és rábámult Christinára.

— Gyere be. Örülök, hogy látlak.

— De zavarlak.

— Szó sincs róla. Úgy sincs már világosság.

Christina körülnézett. Festmények támaszkodtak a fehér falnak, csak hátukat lehetett látni. Az ajtóból, ahol állt, jól láthatta az állványon levő képet. Meztelen férfi és nő ölelkezett rajta, mögöttük sápadt kék ég és fehér oszlop. A nő arca fehér maszk; a férfi háta és combja fehér, mint a halál. Congreve ott állt, nagyon jókedvűen és a legnagyobb csodálattal bámult Christinára.

— Ül le. Ez az egyetlen kényelmes szék itt. Hogy tetszik a képem?

— Olyanok, mint a szellemek. De én egyáltalán nem értek a festészethez.

— Hallottál valaha Picassoról?

— Nem. Nem hallottam.

— Ez Picasso szellemének a szelleme. A kék korszakából, tudod.

— Igen — Christina mosolygott. — De tudod, semmit nem értek a festészethez.

— Látom hogy nem.

Odajött és leült Christina mellé, odahúzva egy rongyos öreg széket, amelynek a belseje kiállt.

— Mindjárt bocsánatot akarok kérni — mondta.

— Tudniillik azt hiszem, hogy te vagy a legszebb nő, akit valaha láttam. De azért nem kell félned, nem akarok szerelmet vallani. Én olyan vagyok, mint a képeim... vértelen. Egyáltalán nem érintkezem nőkkel.

Christina alig vette észre, hogy azt mondja:

— Ó, szegény.

— Nem kell sajnálnod. Sosem voltam valami hevesvérű, de ha egy-két hónapig itt leszel, meg fogod érteni, hogy mért mondtam le róluk. Tökéletesen boldog vagyok — tette hozzá sietve.

Christina nem szólt semmit.

— Te persze lehetetlennek tartod, mert fiatal vagy és valószínűleg örülten szerelmes Joeba. De ha idősebb leszel, rájössz majd, hogy igazam van. Teljesen feladtam magam és most boldog vagyok.

— Hogy-hogy feladtad magad?

— Ja... azt majd később megtudod. Majd ha később újra látod ezt a képet, esetleg észreveszed, hogy ez szimbólum... Hogy tetszünk neked? — kérdezte hirtelen.

— Nem tudom — felelte Christina vígan. — Hiszen legtöbbötöket csak egyszer láttam, Green kapitányt pedig még egyszer sem.

Congreve feszült figyelemmel nézte Christina arcát.

— Kitaláltam, hogy mit csináltál, mielőtt idejöttél. Te sírtál! Azóta bepúderoztad az orrod, de a szemed még fényes a könnyektől.

— Igen, sírtam. Elég ostobaság. Nem is keserűségből... csak éppen mert most van először, hogy Joe meg én hosszabb ideig külön vagyunk.

Congreve bólintott.

— Tudom. És úgy érezted, hogy sosem fogod többé viszontlátni. Bizonyos értelemben nem is fogod. — Congrevet szórakoztatta Christina rémült tekintete. — Úgy értem, azt a Joet, aki a múlt héten volt. Amióta összeházasodtatok, te voltál az egész látóhatára. De ez természetesen nem maradhat így.

— Nem. Igaz — bólogatott Christina.

— Én a te helyedben azon lettem volna, hogy a mézeshetek egy kicsit tovább tartsanak.

— Ó, de hiszen ez még mézeshét! — kiáltotta Christina.

Congreve csaknem kajánul nézett rá.

— Beléptetek a varázsló kastélyába. Most már semmi sem lesz ugyanolyan, mint eddig.

— De megint kiléphetek a kastélyból.

— Joeval?

— Hát persze hogy Joeval.

— Amikor te akarsz?

— Amikor én akarom.

Dacosan nézett Congreve.

— Amikor te meg Joe akarjátok, úgy gondolod, úgy-e?

— Amikor én meg Joe akarjuk.

— De tegyük fel, hogy Joe nem akar?

-- Férj és feleség vagyunk. Mind a ketten ugyanazt akarjuk.

Congreve felkelt, odébb ment, a képét nézte.

— Istenem, de nagyon fiatal vagy még!

Christina szíve vadul vert. Pedig semmi oka sem volt rá. Felkelt és Congreve elé állt.

— Jobb volna, ha nyíltan kimondanád, amit akarsz és nem csak célozgatnál. A dolog egészen egyszerű. Joe és én férj és feleség vagyunk és szeretjük egymást. Idejöttünk, hogy egy-két hónapig anyáddal legyünk. Azután majd lesz saját otthonunk.

Hangja reszketett, akarata ellenére.

— Ne haragudj azért, — mondta Congreve nevetve. — Nem szabad komolyan vened, amit én összebeszélék. Nem jelent az semmit, kivéve a magam számára. Csak éppen azt akartam mondani, hogy milyen érdekes, sőt valósággal izgató, hogy te egyszerre csak ideérkezel, el lehet gondolkozni rajta, hogy most mi lesz, meg lehet figyelni fivéremet, mint férjet...

— Úgy beszélsz, mintha valamitől félnem kellene itt!

— Hát nincs mindenütt valami, amitől félnünk kellene?

— Nekem semmitől sem kell félnem, — mondta Christina büszkén — amíg Joe megvan.

— De tegyük fel, hogy Joe fél valamitől vagy valakitől?

— Joe nem fél semmitől a világon.

— Igazán? Azelőtt félt. Talán a házasság megváltoztatta. Éppen ezt szeretném megállapítani.

Christina az ajtóhoz lépett.

— Szervusz — mondta. — Tőled legalább is nem félek — tette hozzá mosolyogva.

— Persze, hogy nem félsz. Tőlem senki se fél.

Christina kisietett a tengeri ködbe és ott találta, mint valami koszorús tritont, Timothy Green kapitányt. Mindjárt ráismert. Külseje szakasztott olyan volt, mint amilyennek elképzelte: alacsony, szögletes, válla félelmesen széles, melle mint egy hordó, combja mint egy párna, vastag nyaka keményen előredül, kicsi fényes kék szem, bozontos szőke szemöldök, viharvert arc. A hajóskapitány, aki a tengerészregényekben szokott szerepelni. És Christina, rájuk gondolva, érezte, csaknem a kezével, a lágy bársonyos felszint, a hamis ragyogást, amely a tengeri élmények kemény valósága fölött fénylik és simul. De amikor Green kapitány megszólalt, hangja egyáltalán nem illett a képhez, ez a lágy, meglehetősen magas hang, amelyen érezni lehetett, hogy tetszeni kíván.

— Tudom, hogy maga kicsoda — mondta megragadva Christina kezét. — Maga Joe felesége.

— Az vagyok... maga pedig Green kapitány.

— Timothy Green vagyok. — Oly szélesen mosolygott, hogy kék szeme majd eltűnt, szeme sarka csupa ránc lett és széles, csunya szájából kilátszottak erős fehér fogai. — Szerencsém van, hogy még találkoztunk. Jövő héten utazom.

— Ó, igazán? — mondta Christina. — De sajnálom. A ház felé mentek.

— Dehogy sajnálja, — felelte a kapitány nevetve — hiszen még nem is ismer; egy cseppet sem ismer. A helyzet az, hogy már hónapok óta lopom itt

a napot. Igen, lopom a napot. Sajnos, ez a helyes kifejezés. Mert higgye el, olyan kellemes itt. Mindenki olyan kedves hozzám. A maga férje meg én testvérek vagyunk... bizony, bár én jóval idősebb vagyok nála. Testvérek vagyunk. Meghalnánk egymásért, ha kellene.

Nevetve nézett Christina arcába, a köd cseppekben ragyogott orrán és rosszul borotvált állán.

— Féltékeny kellene, hogy legyek magára. Mindenre inkább gondoltunk volna, mint arra, hogy Joe megnősül.

— Ne legyen féltékeny, kapitány úr. Joe nem változékony. Épúgy fogja szeretni, mint eddig.

— A feleség mégis nagy változást jelent. Én özvegy ember vagyok, amint talán tudja is.

— Nem, nem tudtam.

— Igen, özvegy ember vagyok. És eléggé nehéz annak lenni. Az én koromban. Negyvenötéves vagyok. Szeretem a nőket. Mindig is szerettem. Igen, három éve özvegy ember vagyok, sajnos.

Mélyen felsóhajtott.

Christina úgy vette észre, hogy valami új szín lopakodott a kapitány hangjába, valami tiltakozás, sőt harag. Ebben a pillanatban mintha nagy zavarban lett volna, barna homloka csupa ránc és egy fehér vonal ütközött ki erős, barna, göndör haja alatt. Nem hordott kalapot. Feje búbján kopasz volt, mintha tonzurája lenne.

— Igazán nagyon örülök, hogy néhány napig még magával lehetek. Ha az ember úgy szeret valakit, mint én Joet és az a valaki megnősül, hát akkor

bizony nem mindegy az embernek, hogy kit vett feleségül. Na de most már láttam magát — nem haragszik ugy-e, egy nyers tengerészre? — és nem veszem rossznéven Joetól. Nem tudom elképzelni, mi mást tehetett volna.

— Köszönöm, kapitány úr.

— Kérem, Mrs. Joe: Timothy vagy Tim, nem kapitány úr. A legjobb barátja vagyok Joenak, vagy nem?

— Az én nevem pedig Christina.

— Jó. Szép név. Tetszik nekem. Kezet rá.

A kapitány erősen megszorította Christina kezét széles, erős, érdes kezével. Mintha nem is akarta volna elengedni.

De Christinának hirtelen eszébe jutott valami. Ha Green kapitány itt van, az azt jelenti, hogy Joe is visszajött. Joe visszajött! Joe visszajött!

Vadul, csaknem diadalmasan kiáltotta:

— Joe visszajött már!

— Persze. Bent van a házban.

Christina otthagya a kapitányt és berohant, felrántva a nagy ajtót, keresztülfutott a hallon és a szalón ajtaján. Ott megállt. Joe hangját hallotta.

A tűz egyik oldalán Mrs. Field ült, kissé előre hajolt, keze serényen mozgott, amint varrt. Szembe vele ült Joe, még lovagló ruhában. Felolvasott.

»A lány nagyon bájos volt tökéletes estélyi ruhájában, amelyet azért választott, hogy a fiút meghódítsa. Kis kacagások hullámoztak torkán...«

Mrs. Field az ajtóra nézett, mosolygott, felemelte kezét, hogy csend legyen.

Christina halkán egy székhez lopakodott, leült és várt.

III. FEJEZET.

AZALATT JOE . . .

Joe tökéletesen boldognak érezte magát. Három nappal Scarlattbe érkezésük után, amint a kapitány-nyal a kora reggeli mezőkön át mendegélt, azt mondhatta magában :

— Először életemben találkozom a tökéletes boldogsággal. Sehol semmi hiba. Szerelmes vagyok. Szerelmem viszonzózzák. Azon a helyen élek, amelyet imádok. Szerelem, munka, életerő, egészség van bennem, körülöttem, mindenütt.

Ezek a szavak természetesen nem alakultak ki benne tudatosan. Kissé hamisan fütyörészte maga elé kedvenc dalát és ebben minden benne volt.

Aznap reggel kevéssel hat óra előtt ébredt fel ; Christina összekuporodva, hátával Joenak támaszkodva aludt, arccal a nyitott ablak felé, amelyen keresztül beáradt a tenger lágy, lusta dorombolása. Joe átölelte Christinát, megcsókolta nyakát, arcát hajába temette. Erre Christina megfordult és ott feküdt karjaiban, felnézve a mennyezetre.

— Jól aludtál? — kérdezte Joe.

— Igen. Nagyon jól.

— Tudod . . . én egyfolytában aludtam . . . amióta jóéjszakát kívántunk egymásnak. És mégis ébren is voltam közben. Vagyis alvásközben is valahogy tudatában voltam annak, hogy boldog vagyok. Nem hiszem, hogy van még egy olyan boldog ember, mint én, egész Angliában.

Azt várta, hogy Christina erre azt feleli, ő is épolyan boldog, mint Joe. De Christina egy szót sem szólt, meg sem mozdult. Így hát megcsókolta Christina szemét és ezt mondta:

— Boldog vagy? Bár tudom, hogy az vagy . . . mégis mondd!

Christina közelebb húzódott hozzá, amíg szívük egymásén nem dobogott. De mégsem szólalt meg.

Joe fülébe súgta:

— Mondd, hogy te is épilyen boldog vagy.

— Épilyen boldog vagyok.

— Mondd még egyszer.

— Épilyen boldog vagyok.

Egy idő múlva Christina azt kérdezte:

— Szeret engem anyád?

— Hát persze. Imád.

— Honnan tudod? Mondta?

— Nem kérdeztem.

— Szóval magától nem mondja.

— De látja az ember. Mindenki imád téged.

— Simpson, a szobalány nem imád. Se Snubs, a Sealyham-kutya.

— Dehogynem. És ha nem, az sem számít.

Olyan mozdulatot tett, mintha fel akarna kelni. Christina visszahúzta.

— Joe! — mondta. — Londonban azt hittem, hogy szeretlek. A vonatban azt hittem, hogy szeretlek. De az mind semmi ahhoz képest, ahogy most szeretlek.

Joe kissé eltartotta magától és úgy nézte Christinát.

— Nem is tudom, miért szeretsz. Olyan mindennapi fiú vagyok. Nem vagyok okos. Te pedig gyönyörű vagy. Congreve megőrül érted. Azt mondja, új életet adott neki, a szépség új értelmét találta meg benned. Tegnap este mondta... hogy újra feltámadt festői becsvágya...

Christina nem hallgatott rá. Valamin gondolkozott.

— Joe, felfedeztem valamit. Mindig azt hittem, hogy gyenge és szelíd nő vagyok. Hagytam, hogy Anne azt tegye velem, amit akar. De most tudom, hogy képes vagyok vad, önző, kegyetlen is lenni.

— Te?

Joe föléje hajolt, kezével megsimogatta arcát.

— Igen, én. Ha valaki megpróbálná, hogy közénk álljon vagy hogy elvegyen téged tőlem. Olvastam regényeket, ahol az asszonyok gyilkolnak a férjükért. Mindig ostobaságnak tartottam. De most már tudom, hogy nem ostobaság.

— Kit akarsz meggyilkolni?

— Senkit. De képes lennék.

Joe kilépett az ágyból és tornázni kezdett, Christina nézte, mialatt egyre világosabb lett Joe körül.

Joe a kapitánnyal felsétált a mezőről a domb te-

tejére. Mindig megállt a kis kapunál, amely a domb gerincén nyílt a sövények között. Itt mindig megállt és visszanezett, mert ez a kilátás nőtt leginkább szívéhez. Hányszor gondolt rá, újra meg újra, Londonban! Egyszer majdnem elgázolták a Piccadilly közepén, mert ott jutott eszébe, az úttesten, ez a kilátás: a ház, a terraszos kert, a tengeri fal, a sáfrányszínű fővénycsík, a hosszú, selymes hullám és a Torony, amint sápadtan és erősen dacol Neptunusszal. Azután jobbra a part tovább kanyarodik: a Duntrea-sziklák, a Colder-öböl, a Colder-fok vékony kampós orra; és a föld, mind-mind, amely mintegy hátra hajlik a tenger elől, a barna, vörös, bíborszínű rétek, sövények, mintha gumi-zsinórok lennének, házak, mint dominokockák. Ma reggel az őszi levegő íze mézes és a sírályok úgy röpülnek, mint a papírfoszlányok.

Egy gondolat villant fel benne. Christinának itt kellene állnia, a kis kapura támaszkodva, hogy mindezt láthassa, mialatt Joe átöleli. Egy másik gondolat: Christina mind a három reggel, amióta itt vannak, fel akart kelni és vele akart jönni. Bár nem beszéltek róla, mégis tudta, hogy Christina ezt akarja. Még egy gondolat: Joe nem hívta, mert anyja nem örülne neki.

Megfordult, mintha valami megütötte volna. Belekapaszkodott a kapitány karjába.

— Gyere. Nem lóghatunk itt egész nap.

— Jó — mondta a kapitány mosolyogva. — Te szoktál itt megállni, nem én.

Vajjon miért nem örülne anyja? Nem lehet tudni. Talán, mert Joe azelőtt mindig azt mondta, hogy nem

szereti, ha nők vannak körülötte, amikor dolgozik. Ezt azért mondta az Öreg Hölgynek, mert az gyanakodott, hogy Joe legfőbb ellenségével beszélget, Mrs. Lavinia Peacockkal, vagy pedig azzal a kislánnyal, Betty Goos-szal, akivel egy kis flörtje volt. De a felesége? Az csak egészen más? Persze, hogy más. Christina vele is fog jönni. Ne szeretné Christina a korareggeli frisseséget, a harmattól nedves vagy fagytól ropogó füvet, a barátságos és gyanútlan állatokat, a kávé és vajaskenyeret Dewlapnál? Hogyne szeretné! És azt képzelné, hogy most megosztja Joeval munkáját...

Régekte olykor az Öreg Hölgy vele jött. De ezek a séták nem sikerültek. Anyja mindent a saját feje után akart intézni. Nem tehet róla, ilyen a természete. Mindig tisztán látja, mi a helyes; de persze ő sem tudhat mindent. Néha igazán nagyon furcsa ötletei vannak. Anyja nem élvezte a sétákat. És — milyen jellemző ez — mikor elhatározta, hogy nem jön többet ki, azt akarta, hogy Joe se jöjjön. Nem reggelizhet Joe is otthon, mint más rendes ember? Kimehet körútjára később is. Komolyan összecsaptak ezen, Joe emlékezett rá, egy-két jelenet volt közöttük, de Joe az egyszer megmakacsolta magát. Ezek a korareggeli órák egész világot jelentettek a számára, és nem is végezhetette volna el a dolgát nélkülük. Majdnem mindenben engedett az Öreg Hölgynek; de ebben az egyben nem.

Most eszébe jutott, hogy Londonba utazása előtt is összecsaptak egyszer-kétszer. Egyszer anyja dühében azt mondta: Menj csak Londonba, hogy rájöjj,

mennyire Scarlatt a te otthonod. És bizonyisten majdnem igaza volt. Londonban hétről-hétre jobban vágyódott Scarlatt után; és nemcsak Scarlatt, hanem az Öreg Hölgy után is, mert senki sem olyan, mint ő, Joe senkit sem szeret annyira... Joe felriadt. Hát Christina? Ha csodával határos véletlen folytán nem találkozik Christinával, csakugyan hazarohan Scarlattbe és megesküszik az Öreg Hölgynek, hogy soha többé nem hagyja el. De még így is, amikor először látta újra anyját, megcsókolta puha arcát, érezte üdéségének és egyben ősi anya-voltának illatát, karja közt tartotta anyja kicsi, erős, bátor testét, abban a pillanatban, egy másodpercre, elfeledkezett Christináról. Christináról, akit oly szenvedéllyel, vágygal, teljességgel szeretett. Hát bizony nagy szerencse, hogy anyja és Christina oly jó barátok. Első látásra megszerették egymást. Joe tudta, hogy ez így lesz.

Lefelé fordultak, a mélyútba, amely Dewlaphez vezetett.

— Hát mondd, Tim, öregem, — szolt Joe — mit szólsz a feleségemhez, most hogy már láttad?

A kapitány megállt és ránézett; valami gúnyos és egyben gyengéd volt a tekintetében.

— Már vártam, hogy megkérdezz. Gondoltam, hogy meg fogod kérdezni. Csak annyit mondhatok, hogy feleséged a legszebb nő, akit életemben láttam.

Joe vigyorgott, mint egy elégedett fiú.

— Nagyon édes, ugy-e?

— Édes! És én értek egy kicsit a nőkhöz! — A láthatatlan tenger irányába mutatott. — Két szenvedélye életemnek: a tenger és a nő. Az egyiket én

hagytam ott, a másik engem hagyott el. Aznap éjszaka, mikor a feleségem elhagyott (és én éppen másnap készültem Nyugat-Indiába, amint már meséltem neked), megesküdtem, hogy szakítok velük, mert nem kaptam tőlük sose mást, mint kegyetlenséget és rőszszaságot. És a tenger mindig ellenkezőleg: jóságos és hű és megjutalmaz. És most mégis itt élek már hat hónapja, csak azért, mert anyád szereti, ha itt lézengek és mert olyan gyenge vagyok, hogy csak annyit tudok morogni: Jövő héten elmegyek... Igen, csak bámulok mindegyre a Toronyról a tengerre. De anyád nő, és bár most már öreg, mégis olyan hatalma van fölöttem, mint még egy férfinak sem. Nincs semmi hátgerincem. Megeszem a kosztját és elintézem a megbízásait.

— Na, azért anyám mégsem olyan zsarnok — mosolygott Joe.

— Nem? Lehet, hogy te nem ismered még az anyád. Persze más dolog is visszatart. A csolnak, a halászat, és te, akit szeretek, és a nők Polchesterben... — Megfordult és ráköpött a sövényre. — Mindezek dacára jövő héten el akartam menni. Bizonyisten el akartam menni. Először is nem bírom ki a fivéred, amint te is tudod. Másodszor pedig jön ez a lány, ez az édes kislány, aki olyan szőke, mint a nap a vizen; ha nem lenne a te feleséged, Joe fiam, életrehalálra udvarolnék neki.

Joe belékarolt a kapitány vastag karjába és le-sétáltak a mélyúton.

— Szeretném, ha jóban lennétek, Tim. Te vagy a legjobb barátom. De mondd, hát nem vagyok sze-

rencsés? Hát nem? Hát nem? Hogy ez éppen velem történt! Valaki, aki ilyen gyönyörű...

— Bizony, — mondta a kapitány. — A boldog házasság a legcsodálatosabb dolog, ami egy férfival történhet; olyan csodálatos, mint egy hajót vezetni vagy felfedezni egy földdarabot, ahol még nem járt senki sem. Igen, szerencsés vagy, Joe. És feleséged épolyan jó, mint amilyen szép. Megfigyeltem. A vak is lát-hatja. Szeret téged és igyekszik a családodat is megszeretni; ami nem könnyű dolog.

— Hogy érted? Minket nehéz szeretni?

— Nehéz? Igen, bizonyos értelemben. Legalább is... na, de ez a kislány meg fogja oldani, nincs kétségem.

Elhallgatott, mintha még akarna valamit mondani, de azután meggondolta magát.

— De a nők... a nők nagyon furcsák, amint majd te is rájössz, mielőtt félèves házas leszel. Lehet, hogy az ágyban rendkívül édesek és már másnap reggel rendkívül kiállhatatlanok. Készek harcolni a kedvesükért, olyan bátorsággal, amilyenre egy férfi nem képes, és azután tönkretenni kedvesüket. Ha rendesek, nincs semmi a világon, ami olyan rendes volna, mint ők. De ha lezüllenek, nincs semmi, ami olyan mélyre tudna sülyedni. Nincs bennük becsület, igazság, tisztesség és olykor meg olyan szentek, mint az ég angyalai. Sokszor azt gondolom, hogy az volna igazán nagyszerű és békés hely, ahol csak férfiak lennének; milyen nyugodt, békés hely lenne, az ember dolgoznék, lovagolna, sétálna, vitorláznék, mesélne, veszekednék, de igazán, hogy csak úgy zengene tőle az egész fedélzet.

Az embert nem nyugtalanítaná nemisége és nyugodtan aludnék éjszaka. Igen, de azután más oldalról nézem és az egész világ kihaltnak látszik, ha hiányzik az az egy dolog, amiért érdemes vállalni a többit. Egy édes nő, mint amilyen a feleséged, Joe, és mindennek emelkedik az értéke. Tűz van az égen és szíved dobog, mint egy kalapács.

Joe tudta, hogy a kapitány szereti a saját hangját és nem figyelt oda. Most átlépték a Dewlapék kapuját és Joe felkiáltott:

— Henry! Isaac! Hol vagytok?

Kutyák kezdtek ugatni, gyerekek szaladtak elő. Bementek a farm konyhájába és nemsokára kávé ittak, vajaskenyeret ettek, mialatt láng lobogott a kőtűz helyen és az ablakon át, a mezők vonalán túl, látni lehetett az ezüsthévíz csapot, a tengert.

Minden otthonos és kellemes itt: a kövér Mrs. Dewlap és a hosszú, sovány, barnaképű Dewlap, a kutyák, a macskák, a gyerekek. Később bejött az öreg Dewlap, Dewlap apja. Teljesen vak volt és az ismerős tárgyak segítségével igazodott el a világban, megérintette az órát, a polcot, a krizantémum-cserepeket, az ablakpárkányt. Ez utóbbinál megállt, előre hajolt és kibámult, mintha látná a kis bekerített kertet, a nagy csúrt, a mezőket és a tengert; lehet, hogy csakugyan látta mindezt, mert kívülről tudta a tájat, mielőtt megvakult a háborúban.

Emma Dewlap sürgött-forgott és különös figyelmet fordított a kapitányra, akinek túlzó és költői beszédmodora mindig elbűvölte. És a kapitány, ha nem látta senki, megcsípte kövér karját vagy mellét és olykor-

olykor meg is csókolta. És egyszer azt mondta neki, hogy olyan szaga van, mint a szedernek tejszínnel és ez nagyon tetszett az asszonynak. Másrészt viszont a kapitány időnként ránézett Lucyra, tizenhétéves, nem csúnya lányukra és ez nem tetszett az asszonynak és pofonütötte a kapitányt, amikor megint kezdte kis játékait.

Joenek, miután oly sokáig el volt, sok megbeszélő-
valója akadt Dewlappal. A londoni előadások és viták
lázbahozták.

— Nemsokára már annyit fog tudni, Joe úr, —
mondta Dewlap — hogy egy gazdagabb helyet fog
igazgatni, mint ez.

— Sosem megyek el innen, Isaac — mondta Joe.
— Ez az egyetlen hely számomra ezen a világon.

A kapitány felkiáltott :

— Joe, ne felejtsd el, hogy már férj vagy. A sza-
badság megszűnik a házassággal.

— Szégyelje magát, kapitány úr, — mondta Emma.
— Még maga beszél a házasság ellen.

Az öreg vak ember megszólalt az ablakban :

— A sirályok berepültek a szárazra. Vihar lesz.

Hogyan hallotta meg vajjon kiáltásukat? Joe kép-
zeletében a tágas konyha hirtelen megtelt a sirályok
panaszos kiáltásával.

— Indulnunk kell, — mondta. — Délre otthon
kell lennünk. Majd holnap eljövök a borjakat meg-
nézni, Isaac.

Felfelé mentek a mélyúton és a kapitány azt
mondta :

— A Dewlap-lány lassanként felnő.

Fent, a mélyút felső végén, ott állt Mrs. Charles Peacock, Lavinia és lenézett rájuk. Ösztövére nő, kifakult tweedszövet ruhában, kezében lovaglós ostor, fején régi, fekete kalap, kevés szürke haja keskeny kontyban összekötve. Szeme világoskék, orra hosszú, járomcsontjai magasak, alakja oly egyenes, mint egy férfié.

Férje, Charles Peacock, régen elhagyta. Az aszszonynak saját vagyona van és egy Bagge Hall nevű kastélyban lakik. Néhány évvel ezelőtt egy Eastlake nevű fiatalember költözött be Bagge Hallba. Csinos fiatalember volt, a környéken Kanári néven ismerték. Mindenhova Lavinia Peacockkal járt. A Peacock (páva) és a kanári. Bagge Hall csúfneve »madárház« lett. Mindenki úgy tudta, hogy »bűnben élnek«. Tudták, hogy sokat veszekszenek és hogy Lavinia rendkívül rosszkedvű tud lenni. Tavaly a Kanári elköltözött. Barátainak azt mondta, hogy állást kapott a légügy-minisztériumban. De a legfontosabb tulajdonsága Mrs. Peacocknak, hogy Mrs. Field hatalmas és örök ellensége. A viszály most már nagyon régi, eredetét senki sem ismeri. A két hölgy ritkán találkozik, de amit olyankor mondanak egymásnak, az mindig világ csodája — mert úgylátszik mindig akad új mondanivalójuk.

Joe a maga részéről szerette Laviniát, mint a férfiak általában, de tudta, hogy veszedelmes dolog beszélni vele. Kismadarak huszonnégy órán belül elviszik a hírt Scarlattbe és akkor . . . akkor kitör a vész!

Igy hát most is csak megérintette kalapját, a kapitány pedig gonoszul vigyorgott és tovább akartak menni. De Laviniának valami mondanivalója volt.

— Joe, Joe, álljon meg egy percre. Gratulálni akarok.

Joe mosolygott.

— Köszönöm, Lavinia.

— Hallom, hogy nagyon bájos. Igazán örülök. Lavinia hangja mély, majdnem férfias. Mindig úgy beszél, mintha mulatna valamin.

Joe odébblépett.

— Nagyon köszönöm.

— Mit siet annyira? Fél, hogy meglát minket a mama? Jöjjön át valamelyik délután az asszonykával.

Joe nagyon buta arcot vágott.

— Izé... tudja, Lavinia... a helyzet az...

Lavinia szívből felkacagott és keskeny combjára ütött lovaglóstorával.

— Fél az Öreg Hölgytől? Nem szégyeli magát, Joe? Hiszen már nem csecsemő. Már férj!

Joe dühbe jött, hogy anyját gúnyolják és így szólt:

— Jó, jó, Lavinia, igazán tovább kell most mennem.

Lavinia melegen, jóságosan nézett rá.

— Nem akartam kicsúfolni, Joe. Senki a világon nem kívánja annyira, hogy maga boldog legyen, mint én. Ezt tudnia kellene.

Sarkon fordult és elment.

— Az öreg Dewlapnek igaza volt, — mondta a kapitány. — Vihar jön. — Majd hozzátette: — Mrs. Peacock szerelmes beléd egy kicsit.

Joe megfordult és amikor a tenger irányába nézett, látta, hogy a világ megváltozott. Az ég kékjén egy piszkosfehér felhő terjengett el, fekete foltokkal, mint

egy összegyűrt ujságpapír. A tenger zöld árnyékba ment át és mintha reszketett volna a hidegtől. A csupasz őszi fák is meg-megremegtek valami mélabús sejtelemben. A kora reggel túlságos ragyogása után az időjárás iránt nagyon érzékeny Joet elkedvetlenítette ez a változás. Egyébként a kapitányra is dühös volt.

— Ó, hagyd már abba, Tim! A te fejed is mindig nőkön és szerelmen jár. Nem tudsz másra gondolni?

— Én csak természetes vagyok. A szerelem a legsebbebb dolog a kertben, mindaddig amíg le nem szakítod. A Dewlap-kislány kezd csinos lenni.

Joe káromkodott. Voltak percek, amikor útálta Timothy Green kapitányt, amikor lusta, buja, értéktelen naplopót látott csak benne. A kapitány tisztában volt ezzel. Belékarolt Joeba.

— Igazad van, hogy szidsz. Az egyik felem olyan rothadt, mint egy szemétkocsi, a másik felem pedig jóillatú és nagylelkű, mint maga Szent Ferenc. Én is azt mondom magamnak, amint úgy végignézek magamon: Mondd, Timothy fiacskám, miért nem vigyázol, hogy hová lépsz és mit beszélsz? Egy kis gondosság és az igaz férfi mintaképe lehetnék, mert belül olyan édes vagyok, mint egy dió és az ördögöt époly vadul gyűlölöm, mint akármelyik szent. De mondd, micsoda élet ez egy középkorú, ereje teljében levő férfinak, ha nincs egy nő sem, aki csak az övé, akit a karjában tarthat? Egy nő után vágyódom, aki csak az enyém, de mégsem akarom lekötni magam. Kínos helyzet, mi?

— Nincs másra szükséged, — mondta Joe bosszú-

san — mint hogy elmenj innét és dolgozni kezdj. A dologtalanság miatt gondolsz olyan sokat a nőkre. Menj vissza a tengerre. Ott a helyed.

A kapitány rettenetesen sóhajtott.

— Tudom. Tudom. Tökéletesen igazad van. Csak még egy hét, csak éppen hogy jól megnézhessem a feleségedet, azután megyek.

De Joe csupa félelem volt. Nem kellett volna Lavinia Peacockkal ilyen hamar találkoznia. Nem akart veszekedni az Öreg Hölgygel. Szeretett volna jóban lenni az egész világgal, nagy boldogságában. Vajjon miért fogja el hirtelen ez alatt a piszkos felhő alatt, amely ellepi az egész eget, oly erős szorongás, hogy meg kell állnia és hátranézni, mintha jönne valaki mögötte?

Onnan, ahol most jártak, megint látni lehetett a házat, a kerteket, a Tornyot. De most a táj elszíntelenedett: a ház lapos és csúf, a Torony fenyegető. Istenem, csak nincs Christinának valami baja? Micsoda örült gondolat! Mégis sietni kezdett, karját kilendítette, fejét hátraszegte. A kapitány elvigyorodott.

— Hé! Lassabban, fiatalember! Ráérünk!

De Joe nem válaszolt. Most csak Christinát látta, szerelmét, mindenét, feleségét és gyermekét és barátját. Holnap reggel kihozza magával, akár tetszik anyjának, akár nem. Hiszen galádul otthon hagyta az első nap, holott fogadkozott, hogy ő, csak ő mutatja meg majd neki a birtokot! Gyalázat! Gyalázat! És Christina egy szóval vagy egy tekintettel sem tett szemrehányást. Oly nagylelkű, önzetlen, szelídszívű! És ő ily ocsmányul elhagyta szerelmét, Christináját. Lehet, hogy most oda-

haza kisírja a szemét. Erre a szörnyű gondolatra lerohant a lépcsőn a kertbe, azután fel a házba.

Igy történt, hogy mikor a hallban beleütközött anyjába, nem volt egy szava sem a számára, hanem azt kiáltotta:

— Christina! Hol van Christina? — és egy szempillantás alatt felrohant a lépcsőn.

De Christina egész jó hangulatban ült az ágyon szobájukban és gombot varrt fel a blúzára. Dél előtt Matty nénivel a faluban járt és nagyon kellemesen érezte magát. Joet egy pillanatig sem felejtette el, de egyáltalán nem nyugtalankodott miatta. Majd találkoznak ebédnél és aztán talán délután...

Joe hozzárohant. Ledobta az ágyra, átölelte, csókolta a szemét, az arcát, a haját. Kiegyenesítette karját, úgy nézte felülről Christinát, imádatlaltal. Erősen lélegzett.

— Attól félttem, hogy valami bajod van. Futva jöttem egész úton hazáig.

— Miért? Mi történhetett volna?

— Nem tudom... nem törődtem veled annyit, mint amennyit kellett volna. Egyedül hagytalak...

— Dehát ennek így kell lenni. Dolgoznod is kell. Megszólalt az ebédre hívó gong.

— Na, most meg a gong. Le kell kefélni a hajamat.

Felkeltek és megölelték egymást, amíg egy test, egy szív, egy lélek nem lettek. De nem kellemes állva csókolózni, hát Joe így szólt:

— Hagyjuk az ebédet!

— Nem lehet. Mit gondolna anyád?

— Igaz. Az Öreg Hölgy.

Most eszébe jutott, milyen udvariatlanul rohant el mellette a hallban.

Igy hát mégis lementek. Mindenki asztalnál ült már, Mrs. Fieldet kivéve : Mr. Field, Matty, a kapitány, Congreve. Mindenki vidám volt. Még Mr. Field is ; azt mondta Christinának :

— Jó színed van, kedves. Ez a hely jót tesz neked.

Sőt még a kapitány is egész barátságosan így szólt Congrevehez :

— Mi van a festézzel?

Mindenki mosolygott és a kutyák szívszakasztó tekinteteket vetettek az asztalra.

Ekkor lépett be Mrs. Field.

Tisztára olyan, gondolta Christina, mint valamikor az iskolában, ha Miss Hussettnak neuralgiája volt és az egész osztály dideregve ült a helyén. Vissza kellett tartania vidámságát, mert határozottan rendkívül nevetséges volt ez a négy felnőtt ember, amint egyszerre megdermedt. Síri csend lett, mikor Mrs. Field helyet foglalt. Nem úgy jött be, mint aki haragszik, hanem mint egy sértett Mennyei Királynő . . . Nem lehet egyszerűen azt mondani, hogy hallgatott : hallgatása ezer hanggal fejezte ki királyi haragját. Széke trónussá változott. Úgy vett a levesből, mintha büntetést mérne az egész emberiségre.

Ekkor Christina elnevette magát.

Matty néni arca váltotta ki. Matty néni oly meglepett rémülettel nézett maga elé : mindenre inkább számított, mint erre a haragos bevonulásra. Boldogan készülődött, hogy előadja délelőtti kalandjait a faluban.

Mindenki olyan boldog volt. Matty néni ki nem állhatta, ha valaki nem boldog. Arca reménységeinek rombadültét tükrözte.

Christina nevetése után egészen félelmetes szünet állt be. Azután Christina így szólt:

— Ó, nézzétek Snubsot! Folyik a nyála, úgy szeretne enni!

Gyenge kísérlet. Mrs. Field megszólalt:

— Még mindig várok, Joe, hogy jóreggelt kívánj anyádnak.

Joe felkelt, anyjához lépett, megcsókolta.

— Jó reggelt, anyám.

Azzal visszaült.

— Úgy látszik, nagyon siettél, mikor az imént hazajöttél.

— Igazán? Kezet akartam mosni, mert egész délelőtt piszkos dolgokkal foglalkoztam.

— Mondtam már neked, teljesen fölösleges, hogy kora reggel szaladgálj. Biztos vagyok, hogy apád is egyetért velem.

Mr. Field feltette monokliját, bágyatagon nézett fiára és így szólt:

— Nem is értem, hogy tudsz, Joe . . . olyan korán felkelni.

— Bocsáss meg anyám, — mondta Joe. — Nagyon sok a dolgom, most, hogy annyi ideig távol voltam.

És akkor Mrs. Field, egy szempillantás alatt, csupa meleg szeretet lett. Ragyogva nézett végig mindannyiukon.

— Bizonyára igazad van, Joe. Milyen jó, hogy valaki ilyen komolyan veszi a birtokot. És te, édes

Christina, mit csináltál mindig? Remélem, mulattatott valaki. Nekem annyi levelet kellett írnom . . .

A lelki fellélegzés sóhaja hangtalanul, de a levegőt megrázva, átsuhant a szobán. És Matty beszélni kezdett tapasztalatairól.

IV. FEJEZET.

EGY ÚRI HÖLGY ÉLETRAJZA

Mrs. Field lánykori neve Elizabeth Clowes ; 1874 január 29-én született. Atyja, Stephen Clowes, kitűnő ügyvéd volt Polchesterben. Bessie Clowes legrégibb emléke kétéves koráig nyúlhatott vissza : kövér piros-pozsgás, pofaszakállas papája egy széken ül, lábát szét-tárja, hasa kidül, feldobja kislányát a levegőbe és megint elkapja. Bessie Clowes most már hatvanhároméves, de tökéletesen emlékszik a pofaszakállra, a meleg combokra, a harsogó nevetésre, a vastag nehéz kézre, amely megcsípi lábát. Emlékszik arra is, hogy egy cseppet sem ijedt meg ; hogy is ijedt volna meg? Imádta apját és apja őt. Amennyire gyermeki ártatlanságában megállapíthatta, ő volt az egyetlen lény, aki számított valamit apja szemében. Mikor felnőtt és apja már meghalt, megtudta, hogy voltak »hölgyek« is apja életében. Polchesterben apját »vidám« embernek ismerték. Lányát csakugyan szerette, de feleségét lenézte és Mattyvel, Bessie hugával egyáltalán nem törődött. Matty gyenge, színtelen kis lény volt, mindig mindenkinek kedvében akart járni ; valószínű, hogy

nővére, Bessie, mindjárt zsarnokoskodott fölötte, sőt kissé erőszakosan bánt vele.

Mindenesetre ez is hozzájárult, hogy Bessie Clowes mindig is lenézte a nőket. Anyját gyenge, szegény teremtésnek tartotta. Ez a sovány, fürtöshajú, sápadt asszony mindig szenvedett, bár senkinek sem szólt róla.

Bessie nem lehetett több hét vagy nyolc évesnél, amikor apja egy nap vacsora közben azt mondta anyjának: — Eh, Mariann, törődj a magad dolgával! — és erre a gyermek öklével az asztalra ütött és így szólt: — Ne beszélj így az anyámmal! — de amikor megvédte anyját, egyúttal le is nézte, hogy ilyen szelíden elviseli a sértéseket.

És apját, bár megróttá érte, mégis imádta gőgjéért, türelmetlenségéért, harsány nevetéséért, fizikai erejéért. Bessie Clowes nem lehetett nagyon bájos kislány. De nem volt az ellenkezője sem. Akaratos volt, de nem durva. Apja elkényeztette, ő viszont szerette apját. Lenézte anyját és hűgát, de sokszor viselkedett velük szemben jóságosan és áldozatosan. Nem voltak *kis* hibái. A saját útját akarta járni, szenvedélyesen szeretni, nagylelkűen adni, félelem nélkül viselkedni. A lányiskolában, az Orange-Street tetején, a templommal szemben, eleinte ki nem állhatták, állandóan verekedett, dühöngött, büntetést kapott és ha magára maradt, betegre sírta magát apja után.

A lányok rögtön felfedezték, hogy egy perc alatt méregbe jön és a legegyszerűbb mód méregbe hozni, ha alacsony termetén mulatnak. Hüvelyk Matyiné lett a gúnyneve. Az üldöztetés egész ideje alatt egy szóval sem panaszkodott apjának.

— Jól érzed magad kislányom?

— Igen, papa. Persze, hogy jól érzem magam.

Azután megváltozott a közvélemény. Rájöttek, hogy Bessie Clowes nem gyáva, hogy jól sportol, nem árulkodik, alkalmas vezérnek. Nemsokára nagy tekintélye nőtt az iskolában. Mégsem akadtak meghitt barátnői és egyik tanárnője sem szerette. Nagyon nyilvánvalóan megvetette őket.

Apja iránt érzett szeretete olyan mindent megemésztő szenvedéllyé vált, hogy sok gyötrelmet okozott neki. Apját teljesen elfoglalták köz- és magánügyei és annyira mindig csak magára gondolt, hogy mindenkit — feleségét, gyermekeit, barátnőit, barátait, ügyfeleit — csak homályos üvegen át látott és kislányának szeretetét úgy fogta fel, mint valami kellemes hódolatot. Minthogy mindent szeretett, ami nő — feleségét és kisebb lányát kivéve — örült, ha megcsókolta a kis Bessiet, ha nagy kezével szívének gyors dobogását érezte, ha odaszoríthatta keményen dobbanó melléhez. Talán jobban szerette mindenkinél, önmagát kivéve.

De mikor egy reggel fürdőjében halva találták, szívgyengeség ölte meg — Bessie maga is súlyosan megbetegedett. Senki sem tudta, mi baja. Mindig mondták, hogy »nehéz« gyermek. Most hozzátették, kissé bosszúsan, hogy »bizonyára az apja után bánkódik.«

Azután hirtelen elmúlt betegsége. Egyszerre erős, zárkózott, kemény lett, kész nő. Ez 1891-ben történt, Bessie tizenhét éves volt.

Csakhamar kimagasló helyet foglalt el a kis polchesteri világban. Úgy ruházkodott, ahogy megfelelt

alakjának, nagyon egyszerűen és ici-picit régi-módián. Nem fogadta el a széles kalapok, buggyos ujjak, becsípett derekak különtségét. Anyja is meghalt; Bessie és Matty egy kis kertes házban laktak a székesegyház közelében. Jómódban éltek, mert Mr. Clowes jelentékeny vagyont hagyott hátra. Bessie meghitt barátságban állt az egyházi előkelőségekkel, Brandon fődiakonussal és más fontos emberekkel. Mindig is jobban érezte magát férfi-társaságban és a polchesteri hölgyek kissé merésznek találták a dolgokat, amelyeket mondott és hallott. Csakugyan, amint akkor mondták, »egyéniség« volt.

Gondosan és minden érzelmes elfogultság nélkül tanulmányozta önmagát. Apjának halála mélységes lelki csapást jelentett a számára, de még nagyobb az, hogy az idők folyamán meg kellett ismernie apjának igazi jellemét. Pletyka, majd egy fiókban véletlenül megtalált levelek és okiratok bebizonyították, hogy apja tisztességtelen üzletember és rosszerkölesű magánember volt. Szerelmi kalandjait nagyobbára Polchesteren kívül, főképp Drymouthban bonyolította le. Nagyon óvatosan. De egy levélcsozó, amelyet Bessie elejétől végig elolvasott, a legdurvábban illetlen volt. Itt még az óvatosságról is megfeledkezett.

De ezek után a felfedezések után sem tagadta meg apját. Kibékült vele lelkileg, sőt sajnálta, hogy amíg élt, nem fordult hozzá valami súlyos nehézségben. Boldognak tartotta a nőket, akiket apja szeretett, és egyúttal le is nézte őket gyengeségükért és féltékenységet érzett a meghittség miatt, amelyben apjával éltek.

És ezek a levelek mély gyűlöletet ébresztettek benne a nemi dolgok iránt. De ugyanakkor vágyódott is arra az erős érzelmre, amely apjához fűzte. Tüzes szenvedély égett benne, de nem szerelmi szenvedély. Vágyódott valaki után, aki egészen az övé, akit birtokába vehet, szerethet és akit sosem kell elengednie.

Vagyonos nő lévén, sokan kérték meg. Valamennyi kérőjét nevetségesnek találta. A város férfiai közül legjobban Brandon fődiakonust csodálta, mert zsarnok és önkényúr volt. Ha Brandon agglegény, szívesen hozzámegy, a nagy korkülönbség dacára — hozzámegy és kisajátítja.

Ha nem bosszantották, jóságos, gyengéd és nagylelkű volt. Húga természetesen rabszolgaként követte és imádta. Bessie tisztában volt hibáival: indulatoságával, parancsolási és birtoklási vágyával, és hogy nincsenek magasabb gondolatai. De egy komoly hiányról nem tudott: hiányzott belőle minden humorérzék, akár önmagáról, akár másokról esett szó. Ha az emberek nevettek, ő is nevetett, de sosem tudta, min — hacsak nem valami szembetűnő testi fonákságon nevettek. Alacsony alakja állandóan zavarta és vadul érzékeny volt, ha célzást tettek rá. Tudta, hogy őt és húgát »a kis Clowes-lányoknak« nevezik.

Hiányzott belőle minden művészi érzék, és mint mások hasonló esetben, ő is alapjában véve örült ennek. Szerette, ha egy festmény valami történetet mond el, ha a zenének világos a dallama, ha a könyvben »sok a cselekmény« — de a művészetek nem érdekelték. A sikertelen művészeket nevetségeseknek találta; ha kerestek, »kíváncsi volt, hogy csinálják«. Ha egy mű-

vésszel került össze, csufondáros jószággal nézett rá és várta, mikor fog valami hóbertosság kijönni belőle.

S azután végre feltűnt Archer Field. Már évekkal előbb is találkozhattak volna, mert Field mindig Scarlattben lakott, ami nem esik messze Polchester-től. Field, amikor Bessie megismerkedett vele, szép és energikus ember volt. Valami karácsonyi mulatságra jött Polchesterbe és mindjárt vonzódást érzett a takaros kicsi lány iránt, aki középben választotta el haját és egyszerű fehér ruhát hordott. »Quakernőnek« hívta és minthogy Field okos, olvasott ember volt, úgy képzelte, hogy sok érzékiség lappanghat ez alatt az illedelmesség alatt. Egész este vele táncolt és csak a multság végén tudta meg, hogy kicsoda. Mikor meghallotta, hogy a lánynak sok pénze van, örült.

Bessie a maga részéről komolyan beleszeretett Field csinosságába. Meg azután ideje is volt már, hogy férjhez menjen. Tetszett neki a gondolat, hogy egy birtok úrnője lesz. Kellemes lesz a tenger mellett lakni és mégis közel lenni Polchesterhez. Archer Field bátran és kissé szemtelenül viselkedett. Bessienek tetszett az is, hogy meg fogja szelidíteni.

Igy hát hozzáment és magával vitte Mattyt is Scarlattbe. Itt boldognak és elégedettnek érezte magát és egy-két évig ő volt a legkellemesebb, legjobb természetű nő egész Angliában. Dolog elég akadt Scarlattben és talált egy Morgan nevű embert, aki a birtokot kezelte. Archer tiltakozott, de Bessie meggyőzte, hogy sokkal jobban fogja érezni magát könyvtárában, könyveit rendezgetve. Eleinte azzal uralkodott rajta, hogy a férfi szenvedélyességét tűrte, de úgy, mintha

ott sem lenne. Öleléseit úgy fogadta, mint egy könnyörgő gyermekét. Úgy engedte át magát, mint ahogy egy anya megengedi gyermekének, hogy összekócolja haját vagy összegyűrje ruháját. Morgan segítségével birtokába vett mindent és mindenkit. Morgan, aki tehetséges gazfickó volt, nagyon tisztelte Bessie jellemét és ezért hosszabb ideig tisztességes maradt, mint régebbi helyein.

Azután, három évi házasság után, megszületett Congreve. Egy pillanat alatt minden megváltozott. A szülés nehéz volt, de Bessie diadalmaskodott fájdalmában is; kilenc hosszú hónapon át érezte, milyen dicsőség vár rá.

Congreve megszületésének pillanatában férje megszűnt valamit jelenteni a számára. Most tudta, hogy miért jött a világra.

Congreve kényes kisbaba volt és sok gondot igényelt. Anyja vadul akarta, hogy éljen, és a gyermek nemsokára anyjához fordult minden vitalitásért.

Joe két évvel később született. Jókedvű, lármás, harcias csecsemő és eleinte lázadó természetű. Ez a lázadás nagyon tetszett anyjának és felvette vele a harcot. Amint a fiúk nagyobbak lettek, anyjuk lett az egyetlen szereplő személy életükben. Apjukkal kezdetűl fogva nem törődtek.

Joe anyja fajtája: vidám, józan, erős testalkatú, csinos. Congreve egészen más: nőiesebb, hangulatai vannak, nagyokat hallgat, észreveszi a fényeket és a színeket, idegenkedik a durvaságtól és a hangos beszédűl, nagyon érzékeny, szeret magában sétálni. Bessie nem tudta, melyiküket szereti jobban.

Minthogy Congreve kényes és különös, vele gyéngéden bánt, felolvasott neki, pedig sokszor majdnem sírva fakadt az unalomtól, képeskönyveket vett neki és az első festékes dobozt. Büszkén látta, hogy Congreve »más«, és amikor Archer egyszer bosszúságában azt mondta, hogy Congreve inkább olyan, mint egy lány, nem mint egy fiú, Bessie férjét bolondnak nevezte és megkérdezte, vajjon nem tudja-e, hogy minden férfinak, aki vitte valamire, sok nőiesség van a lényében. Örült, hogy két fia ilyen különböző. Unalmas lett volna, ha mind a kettő egyforma. Joeval úgy bánt, mint egy őszinte barát és pajtás, és a kisfiú lassankint minden dolgában hozzáfordult.

Archer energikus kísérletet tett — legalább is ő azt hitte — hogy helyreállítsa feleségével régebbi viszonyukat. De nem volt mivel magához láncolnia. Azzal fenyegette, hogy hűtlen lesz hozzá; Bessie nevetett. Be is váltotta fenyegetését; de nem felelt meg vérmérsékletének. Azt mondta, maga fogja vezetni a birtokot és elküldi Morgant, de eddigre már nagyon lusta lett. Még mindig szerelmes volt feleségébe, mert hiszen sosem kapta meg és így, minthogy olyan dolgot akart, amit sosem érhetett el, az asszony kjszívta életerejét.

Egy szép napon a két kisfiú elveszett. Megszöktek nevelőnőjüktől, a buta Miss Harttól, és egy messzeeső parton bolyongtak. Ezen a szörnyű délutánon Bessie Fieldet a rémület és irtózat megtanította arra, hogy micsoda szenvedély lakik benne. Mikor megtalálták a fiúkat, kiderült, hogy őket éppen annyira megrémítette az, hogy elveszítik anyjukat, mint anyjukat az,

hogy őket elveszti. Utána hetekig úgy csüggtek rajta, mintha nélküle az életnek nem lenne semmi értelme.

Ekkor már bájos kis fiúk voltak, mind a kettő csinos a maga módján. Anyjuk legjobb barátjuk és feltétlen társuk lett. Sosem kellett büntetnie: mert nemtetszésének legkisebb jelére már reszkettek a félelemtől; nem azért mert féltek tőle, hanem azért, mert semmiképpen sem akartak fájdalmat okozni neki. Nem is lehet csodálni, hogy így szerették. Az asszony gondoskodott róla, hogy személyiségük minden oldalát ő és csak ő táplálja. Mindegyikükkel egészen máskép bánt. Congreve szeretett álmairól, képzeleti világáról, látomásairól beszélni. Bessie szeliden és türelemmel hallgatta meg. Magában azt gondolta, hogy gyerekes csacsóság mindez, de majd kinövi. Joe egészen más volt. Szerette más fiúk pajtási társaságát és anyja erről is gondoskodott. Ahányszor talált egy különösen boldog anyát a környéken, mindjárt meghívta Scarlettbe, gyermekeivel. Mikor Joe először verekedett életében, a Bassett-i kis Paul Hamleyvel, aki két évvel idősebb volt nála, Bessie végtelen büszkeséget érzett. Ezért kapta Joe az első biciklit.

A két fivér sosem volt különösen jóban. Congreve féltékenykedett Joera és Mrs. Field néha csak azért hízeltt Joenak, hogy láthassa, amint Congreve szeme felcsillan és sápadt arca kipirul.

Eljött az idő, amikor szembe kellett nézni az iskoláztatás kérdésével és ekkor Bessie erős, becsületes, mély önvizsgálat alá vetette magát. Congreve nem nyugtalanította, de tudta, hogy Joet bentlakó iskolába

kell küldeni. Joe jellegzetesen intézetbe való fiú volt, erős, nyakas, félelmetlen; szerette a játékot és a sportokat a szabadban. Bessie egészen tisztán látta magát. Tudta, hogy fiának nagyon árt, ha otthontartja. És minden lelkiismeretfurdalás nélkül otthon tartotta.

Nevelőt fogadott melléjük és ez a különös fiatal-ember jelentősen befolyásolta a fiúk fejlődését. Tatham Flutleynek hívták; és ő maga éppolyan nevetséges volt, mint a neve. Kövér és petyhüdt volt, mint egy beteg burgonya; hangja és mozdulatai nőiesek. Nem tisztálkodott különös gonddal. De mintha egyenesen Mrs. Field számára jött volna a világra. Azonnal az asszony összeesküvő-társa lett. Első látásra mindent megértett. Mintha érzelgős, petyhüdt kezének egy intésével azt mondta volna:

— Mrs. Field, tökéletesen értem. Ön nem törődik semmi mással ebben az életben, mint két fiával. És nekünk gondoskodnunk kell arról, hogy ők se törődjenek mással, mint önnel.

Ez a titokzatos lény folyton írt, saját gyönyörűségére, nem mutatta meg senkinek. Oly rendkívül okos volt, hogy Mrs. Field nem tudta megérteni, miért nem lett belőle több, mint nevelő. Meg is kérdezte.

— Nincs bennem becsvágy — felelte. — Miért is lenne? Hiszen olyan nevetséges minden.

Különös hatalmat gyakorolt a fiúk fölött. Joe tisztelte, pedig a nevelő útált minden sportot, soha életében nem játszott, nem fürdött a tengerben és nem bízta magát csolnakra. Pontosan azt tette, amit Mrs. Field várt tőle: minden lehetséges módon elősegítette, hogy a fiúk teljesen elmerüljenek anyjuk-

ban. Mintha kövér, csunya kezével egyre beljebb taszította volna őket anyjuk szellemi légkörébe.

Egy nap így szólt az asszonyhoz :

— Mrs. Field, ha nagy szemtelenség, amit kérdek, szóljon.

— Szólok is.

— Csak egyet mondjon meg.

— Nos?

— Mit fog csinálni, ha a fiúk felnőnek és megtalálják saját életüket?

— Ejnye, — mondta Mrs. Field mosolyogva — hát nem gondolja, hogy eléggé szeretem őket ahhoz, hogy önzetlen legyek?

— Igaz. Persze.

Úgy nézett az asszonyra, mintha valami titkos esküt tettek volna egymásnak.

Eddigre Mrs. Field érett, megállapodott, magabiztos asszony lett. Teljesen uralma alatt tartott mindent Scarlattben. Alacsony termete dacára a környéken Boadiceának hívták, a legendás brit királynőre gondolva, aki ellenállt a rómaiaknak. »Egyéniséget« csinált magából; már akkor is fekete ruhát hordott, fehér gallérral és kézelővel, olyant, mint egy formaruha. Morgan helyére egy Santley nevű kitűnő ember került. Santley remekül bevált, de nem engedelmeskedett neki annyira, mint Morgan. Mrs. Field sosem volt biztos benne, vajjon kellőképpen csodálja-e őt.

Az első válság a fiúkkal akkor tört ki, amikor felfedezte, hogy Joe a konyhakertben megésókolja a kis konyhalányt. Egy pillanatig annyira gyűlölte a kis konyhalányt, hogy agyon tudta volna ütni, ott nyom-

ban, a káposzták közt. De megnyugtatta és visszattartotta magát. Rájött, hogy a két fiúnak igen zavaros fogalmai vannak ezekről a dolgokról és nyugodtan felvilágosította őket. Ettől kezdve az ő személyisége, az ő irántuk való szeretete, az ő kívánságai irányították nemi ösztöneiket is.

Az a két vagy három év, ami még hátra volt a két fiú kamaszkorából, oly tökéletes boldogságban telt el, mint házasságának első esztendei. Ők hárman teljesen elkülönültek a világtól. Mindenki csodálkozott, hogy Mrs. Field milyen kedves és jóságos az emberekhez.

Joe sokat járt Santleyvel és veleszületett tehetséget mutatott a birtokkezelés iránt. Imádta otthonát és anyját. Nem vágyott semmi más után. De Congreveltől eltérően észrevette egészséges fiatal nők vonzóerejét és egészséges fiatal nők észrevették őt, mert szép és erős volt.

Congreve egyáltalán nem törődött a nőkkel, de elhatározta, hogy nagy művész lesz. Anyja megengedte, hogy Londonba menjen tanulni. Mikor a vonat elfutott vele, anyjának szemét elhomályosították a könnyek. Tudta, hogy boldog évei végetértek. Ez az első próbatétel. De biztosan tudta azt is, hogy győzni fog. Mint anyai más, ő is hitt Istenben, ha szüksége volt Rá. Így imádkozott:

— Istenem hozd vissza Congrevet és tedd, hogy mindig velem maradjon. — És hozzátette: — Ó Istenem, ha Joenak meg kell nőszülnie, add, hogy olyan nőt vegyen el, akit szerethetek, aki itt él majd vele békességben mindörökre.

»Akit szerethetek»: ezt úgy értette, hogy a lány éppúgy átadja magát az ő szeretetének, mint fiai.

Isten meghallgatta első kérését, mert egy év múlva és egy önálló kiállítás után Congreve visszatért. Természetesen már előbb is otthon járt ünnepekre. Ezt a hazatérést is csak vakációnak szánta, de anyja építetett neki egy műtermet. Ott maradt három hónapig, hat hónapig, egy évig. Nem tudta anyját elhagyni.

Joe más nehézségekkel küzdött. Egészséges, eleven, erős volt. Nem tudta szenvedélyeit teljesen szublimálni. Mrs. Field elhatározta, hogy megházasítja és neki is látott, hogy feleséget keressen a számára. Nem volt könnyű dolog. Szétnézett Polchesterben és a környéken; de az engedelmes lányok nem tetszettek neki, az önállóakat pedig nem használhatta. Talált végre egy csinos lányt, az egyik polchesteri anglikán kanonok lányát. Katherine Heronnak hívták. Katherine Scarlattben töltött néhány hetet és eleinte minden kitűnően ment. Bár büszke lány volt és fennhordta az orrát, látszott, hogy nagyon beleszeretett Joeba. Joe is kezdett érdeklődni iránta. Csak az hiányzott, hogy a lány Joe anyját is megszeresse. Mrs. Field ráöntötte szive minden melegét, személyisége minden báját. Parancsoló hajlamát visszafojtotta.

Azután egy este Katherine egész váratlanul így szólt:

— Miért nem engedi, hogy Congreve Londonba menjen festeni?

— Ó, drágám, hiszen nem akar.

— Nemsokára nem is fog akarni, ha maga nem engedi. És akkor vacak festő lesz. Nem lesz belőle

semmi. És Joenak is jót tenne, ha egy kicsit kikerülne innét.

Mrs. Field ujja kissé megremegett az ölében és így szólt:

— Szivem, azt hiszem, ezt egy anya jobban meg tudja itélni...

— Miért? Már nem gyerekek!

Ékesszóló csend következett és azután Katherine Heron, aki mindig meg szokta mondani, amit gondolt, felkiáltott:

— Ó, Mrs. Field! Bocsásson meg... Tapintatlan voltam? Mindig belebeszélek más emberek dolgába... Bocsásson meg, szépen kérem.

Katherine Heron visszament Polchesterbe és többé nem látták Scarlattben. De valamivel később, amint Joe anyja mellett ült és kezét simogatta, Mrs. Field így szólt:

— Joe, szeretnék kérdezni valamit.

— Igen, anyám.

— Gondolod, hogy én túlságosan igénybe veszek téged és Congrevet? Megakadályozlak benneteket abban, hogy azt tegyétek, amit akartok? Annyira szeretlek titeket, hogy nem tudok tisztán látni. Felelj őszintén.

Joe megölelte és közelebb húzta magához.

— Drága, édes mama! Hát hogy akadályoznál?

— Ne legyünk érzelmesek. Legyünk őszinték. Boldog vagy? Úgy élsz, ahogy kedved van élni?

— Boldog? Azt elhiszem. Mindenem megvan ezen a világon: ott élek, ahol szeretek, azt a munkát végzem, amihez kedvem van és itt vagy te! Nem hiszem, hogy van még egy ilyen szerencsés ember!

Megcsókolták egymást.

— Igen, de egy nap megnősülsz. Meg kell nősnöd. Az a világ sora. És én nagyanya akarok lenni.

— Ó, arra még ráérünk. Igaz, hogy szeretem a nőket. Az csak természetes. De sosem lesz olyan nő, akit veled össze lehet mérni! Nem tudom, hogy van, de ha távol vagyok tőled, nem találok a helyem . . .

De ekkoriban mintha anyja mellett sem találta volna a helyét. Mrs. Fieldnek is észre kellett vennie. Ekkor megkockáztatta a második próbatételt. Elküldte Joet három hónapra Londonba. Nem volt kétsége az eredmény felől. A levelek ékesszólóan beszéltek. Jól érzi magát, az előadások érdekesek . . . egy csodálatos gazdásszal ismerkedett meg, úgy hívják, hogy . . . nagyon jól mulatott a színházban . . . »Mindazonáltal, anyám, nem hiszem, hogy kibírom itt három hónapig. Scarlatt rettenetesen hiányzik. Mindig hátrafordulok, hogy elmondjak neked mindent és te nem vagy itt . . . ami igaz, az igaz, anyám, szörnyen hiányzol, fényképed a kandallón nem elég . . .«

És azután jött a levél, amelyben bejelentette, hogy eljegyezte Christinát.

Mrs. Field mindjárt tisztán látta, hogy ehhez a csapáshoz csak apja halála hasonlított. A levél a második postával érkezett, a levélcsomót Simpson akkor adta át neki, amikor az asztalnál ült Archerrel, Congreve-vel és a kapitánnyal.

— A második posta. Későn jött. Nincs magának semmi, kapitány úr! . . . Ó, Joe levele!

Mohón feltépte, mosolyogva. Egy pillanatfelvétel

hullott ki belőle és ott feküdt az asztalkendőn, nem törődtek vele.

»... Bájosabb, mint bárki, akit valaha láttál. (Drága Joe, nem valami szellemes.) Küldök egy fényképet... Persze csak pillanatfelvételt.«

Felemelte és megnézte. Christina a ház előtti kis pázsiton, nevet, süteményt ad egy kölyökkutyának.

Mrs. Field rájuk mosolygott.

— Nagy újság. Joe eljegyezte magát.

A kapitányra nézett ebben a pillanatban. Ő volt a legélesebb látású a társaságban. Ő tudja, miről van szó. Mit is keres itt ez az ember egyáltalán? Hirtelen düh fogta el a kapitány ellen. Polchésterben ismerkedett meg vele hat hónappal ezelőtt és meghívta weekendre. Joe megszerette. Őt is szórakoztatta, élvezte, hogy hatalmat gyakorolhat egy ilyen ösztönös és férfias férfi fölött. Ha itt akar maradni, miért ne? Lassanként hatalma alá hajtotta. A kapitány is gyenge és lusta lett hatása alatt, akárcsak férje.

De most egy szempillantás alatt rájött (hiszen nagyon okos volt), hogy az ember semmit sem kap ingyen és a kapitány engedelmességének az az ára, hogy átlát rajta és ez összeköti őket. A kapitány mindjárt tudta, mit jelent ez a hír Mrs. Field számára.

Mind felkiáltottak:

— Joe vőlegény! Ki a menyasszony? Milyen?

A pillanatfelvétel kéztől-kézre járt.

— Becsületszavamra, nagyon édes!... Joe szerencsés ember. Ide fogja hozni!

— Mindjárt össze is házasodnak, — folytatta Mrs. Field. — Azután majd idehozza.

Hangja szilárd és nyugodt maradt.

— Miért csinálják ilyen titokban? — kérdezte Archer. — Miért nem lesz itthon rendes esküvőjük?

— Nem tudom. Joet kell megkérdezned.

Igen, ez a legnagyobb csapás. Hogy mindjárt meg is esküsznek. Vajjon Joe attól fél, hogy anyja megakadályozná az esküvőt? Vagy ez már a lány hatása? ez a lány . . . ez a lány . . . Christina . . . Christina . . .

Egész éjjel ébren volt. Segítségére hívta természetének minden erőtartalmát. Végtére is csak az történt, amit nem lehetett elkerülni. Tudta, hogy Joe meg fog nőszülni. Maga sürgette. A sérelem, a szörnyű sérelem az, hogy feleséget választott anélkül, hogy anyja tanácsát kikérte volna. Nyilván teljesen levették a lábáról. Nem volt ott anyja, hogy vigyázzon egyensúlyára. Hogy a lány nagyon szép, látja a fényképről is. És nagyon fiatal. Könnyű lesz befolyásolni. Mrs. Field felült ágyában, hallgatta a tengert, amely mintha engedelmesen bűgött volna lábainál. Nem lesz baj a lánnyal.

Mikor meglátta Christinát, rögtön tudta, hogy a pillanatfelvétel nem mondta meg a teljes igazságot. Christinánál szebb nőt Mrs. Field még sohasem látott és ezzel a felfedezéssel különös vegyes érzés járt együtt: büszkeség, hogy Joe ilyen bájos feleséget szerzett magának, vad féltékenység és valami kezdődő, fájó félelem. A lánynak nemcsak alakja tökéletes, nemcsak színei mentek át csodálatos árnyalatokban sápadt aranyból alabástromfényen át halvány rózsaszínbe, hanem szeme és szája körül sok kedvesség is van és homlokán valami nagyszerű becsületesség. Mrs. Field jól látta mindezt.

Mikor megcsókolta a gyermeket, ezt gondolta: — Az enyém leszel.

Az első napok nagyon különösen teltek el. Mrs. Field szerette a lányt, félt tőle, gyűlölte, részvétet érzett fiataltsága iránt, gyengédséget gyermeki engedelmességéért, féltékenységet, hogy annyira szereti Joet és Joe őt. Tudta, hogy a lányban erő van. Nem egy senki. Nem lesz könnyű leigázni.

Akkor jött a nevetés. Mrs. Field megsértődött és joggal, amikor Joe elrohant mellette, anélkül, hogy csak jóreggeltet mondott volna neki. Nemcsak megsértődött; dühroham fogta el. Már rég tudta, hogy időnként dührohamokat kap és hogy ez nem előnyös dolog. Ha az ember átengedi magát nekik, tekintélye, hatalma meggyengül. Ezért, amikor megmozdult benne a roham, mint egy összetekeredett kígyó, amely fel-emeli hideg, pikkelyes fejét, lenyomta magában. Azért ott volt. Összetekeredve, nyelvét öltögetve, figyelő szemmel. Mialatt uralkodott magán, szép és parancsoló zordonyságot öltött magára. Fenségesen mogorva tudott lenni. Tudta, hogy ezek a nagy hallgatások mindenkit megfélemlítenek körülötte. Emberei úgy gyűlölték ezt a hallgatást, mint a poklot és bármit megtettek volna, hogy újra kedves legyen. Bölcsen nem alkalmazta túlságosan gyakran — csak olyankor, amikor valójában inkább toporzékolni, üvölteni és valakinek a haját tépni lett volna kedve. Amint ott ült királyi méltóságban, élvezte az ellentmondást jeges közönye és belső dühe között. Az is a tudatában élt, hogy most nagyon rosszul bánnak egy szegény kislánnyal — övele. A lány apjára gondolt és arra, mennyire haragudnék az,

ha látná, hogy így bánnak gyermekével. Sajnálta magát és büszke volt magára. És ekkor Christina elnevette magát.

Aznap délután bejött a szalónba, ahol Christina és a kapitány várt az uzsonnára. Oldalán egy-egy fia, karjával átölelte derekukat.

Rámosolygott mindannyiukra.

— Kész a tea? Nagyszerű! Te töltsd be, édes Christinám. Igy ni . . . — Leült. — Köszönöm, szívem... igen, Joe, kalácsot kérek. És egy kis szeder-jamet. Most, hogy itt vagy, Christina, kezdhetek az lenni, ami vagyok : öregasszony.

V. FEJEZET.

MACSKAHÁT

— Én a régimódit szeretem.

— Micsodát, kedves?

— Azokban mindig szép címek vannak, megmondják az embernek, hogy miről lesz szó a fejezetben és amikor beszélnek, a szerző mindig kiteszi: »mondta a lány« vagy »mondta a fiú«, úgyhogy az ember tudja, ki mondta. Mostanában nagyon nehéz rájönni, ki mit mond. Mondtam is Miss Laidlernek: »De most már csak itt kell lennie Mr. Adrian új regényének; már hat heté várok rá, és persze nem jöhetnek be érte minden nap Polchesterbe.« »Majd értesítjük, mihelyt itt lesz«, azt mondja, mint mindig és helyette annak a Rosenak egy könyvét ajánlotta, akinek a dolgaiban mindig olyan különös alakok szerepelnek. Emlékszel, Bessie, az az öreg ezredes, aki kisfiúkat ver . . . »Nem, nem, Miss Laidler«, mondom, »ez nem lesz jó, egyáltalán nem.« Mr. Adrian regényeiben nincs soha semmi különös, semmi más, mint angol dolgok és a szereplők mindig úgy viselkednek, mint az úriemberek. Így hát ezt a könyvet hoztam el és Mr. Beverley Nichols egy

regényét, amelyet pedig már biztosan olvastam. És most nem tudok rájönni, hogy ki beszél és hogy miért olyan boldogtalanok ezek az emberek. Találkoztam a vonatban Miss Ridehouse-zal és ő is tökéletesen igazat adott nekem és azt mondta, bár volna mai napság is egy Dickens. De azért, — mondta Matty felderülve, a végén mindig felderült — olyan gyönyörű ez a mai nap és az ember álmában sem hinné, hogy már novemberben vagyunk.

A Macskahát! A Macskahát! Mind az ablakoknál álltak és kinéztek. A kapitány, Joe, Christina. Matty regényét olvasta. Mrs. Field levelet írt. Joe átkarolta Christina derekát. Délelőtt tizenegy óra.

— Úgy tervezzük, hogy Christina meg én áttevesszük a szigetre, — mondta Joe. — Szendvicseket viszünk magunkkal.

— Én is jövök, — mondta a kapitány.

— Azt nem, — felelte Joe. — Ezt a napot kettesben akarjuk tölteni.

A kis szigetet hívták Macskahátnak; a név kitűnően illett rá, csakugyan olyan volt, mint a macska, hátát felbúbolva, karmait kinyújtva. Szemében a nap ragyogott. Az egész csak egy szikla, nem több egy mérföldnél odáig, jó úszóknak kitűnő célpont, bár, ha erős az ár, egy óráig is eltart, amíg az ember áttevez.

Mrs. Field felnézett leveléből.

— Fauntleroyék jönnek át ma délután teára.

Fauntleroy őrnagy és Mrs. Fauntleroy, a kövér, hóbortos Cissie Fauntleroy.

— Hát aztán, egyszer majd meglesznek nélkülnk is.

Mrs. Field feléjük fordult íróasztala mellől és rájuk nézett, amint ott álltak egymás mellett és a napfény beburkolta őket.

— Már előbb kellett volna, hogy szóljak neked, Joe. Fauntleroy őrnagy a főzélékeiről akar veled beszélni. Nem fejlődnek úgy, ahogy kellene. Külön megkérdezte, hogy itthon leszel-e. Azt mondtam, hogy igen.

— Jajjaj... hát majd hazajövünk addigra.

Anyja várt egy percig. Azután így szólt:

— Nem érdemes átmennetek addig, Joe. Hiszen egy óráig eltart, amíg áteveztek.

— Nem, ha én evezek, — nevetett Joe.

— Miért nem inkább egy más nap, amikor szabadok vagytok egészen vacsoráig?

Joe hozzálépett és megcsókolta.

— Te kis erőszakos! Nézd, hogy süt a nap! Azt hiszed, lesz még egy ilyen nap idén, mint ez?

Mrs. Field kezét Joe karjára tette.

— Azt gondoltam, hogy délután elmehetnénk Dewlapékhez. Ez a nap tökéletesen megfelelne és Mrs. Dewlap azt akarja...

Joe Christinára mosolygott és vállat vont.

— Hát jól van, mama.

Christinának az egész szoba énekelt a fülébe: az óra, a tűz, a krizantémumok, a kutyák elégedett morgása, amint a meleg, napos szőnyegen hemperegtek.

Már egy hónapja élt itt és minden perc közelebb hajtotta ehhez a pillanathoz. Mintha egy magas kerítéshez ért volna. Keresztül kell mennie, vagy mindig itt marad a rossz helyen, az árnyékos mezőn.

Igy szólt:

— Én el akarok menni, Joe. Gyönyörű nap van. Nem lesz még egy ilyen.

Mrs. Field megint felvette tollát, de most kis kezével gyengén megsimogatta Joe karját.

— Dehogynem, — mondta. — Christinám, te még nem tudod, milyen itt az idő. Nagyon sokáig tart a vénasszonyok nyara.

— Ha Joenak dolga van, én szívesen átviszem — ajánlkozott a kapitány.

— Köszönöm. De én Joeval akarok menni.

Csend lett, majd Joe így szólt:

— Teára igazán visszajöhetünk, anyám.

— Inkább válasszatok egy másik napot, drágám. Christina természetesen még nem tudhatja, mennyi dolgod van.

Christina könnyedén mondta:

— Uzsonnára visszajövünk, ígérem. Megyek és összeszedem a holmimat, Joe.

Miután elment, Joe így szólt:

— Nem haragszol, úgy-e, anyám? Christinának úgy látszik nagyon nagy kedve van hozzá.

Mrs. Field elmerült az írásban.

— Kedves Joe, nem vagy már gyermek. Én nem dönthetek helyetted.

— Helyes, — mondta Joe, mint egy izgatott kisfiú. — Már megyünk is. Uzsonnára visszajövünk.

Amint kiment, hallotta Mattyt:

— Én veled mennék Dewlapékhez, Bessie, De talán jobb lenne délelőtt, mert...

A legrövidebb út a partra, ahol a csónak van, a Tornyon át vezet. Az ember bemegy az egyik oldalon

és a másik oldalon kijut a fővényre. A Torony belül mindig sötét. Hideg kő, almák, madármaradvány szagát érezni. A sarokból kopott kőlépcsők vezetnek gőriben a felső emeletre. A kőfalba egy nagy keresztet vájtak, alatta félig elolvashatatlan szavak. DEUS VULT, ennyit el lehetett olvasni. A tengerzúgás úgy hallatszik idebent, mintha a Torony is része lenne a tengernek ; viharban a lárma fülsüketítő.

Olykor- olykor fojtott szünet áll be, mint mikor a zenész egy pillanatra felemeli kezét a zongoráról. A homályos fény úgy imbolyog ide-oda, mintha egy redőny kinyílnék és becsukódnék. Valami mindig mozgásban van e vén kövek között.

Kimentek a túlsó ajtón a partra. Együttes erővel kihúzták a csónakot a reszkető, fényes vízre.

Joe levette a kabátját és evezni kezdett. Christina visszanezett, mintha meg akarna győződni róla, hogy csakugyan elhagyták a partot. Azután így szólt :

— Joe, nagyon rosszul tettem?

— Mit, szivecském?

— Hogy elhoztalak, mikor anyád nem akarta, hogy eljőjjünk.

— Nem te hoztál el.

— Na jó. De ellene mondtam anyádnak.

— Egész mulatságos volt. Az emberek általában nem szoktak szembeszállni az Öreg Hölggyel.

— Én kénytelen voltam. Végre is férj és feleség vagyunk, nem?

— Meghiszem azt.

— Joe, mi lesz, ha anyád meg én köztem gyakran támad nézeteltérés?

— Ó, csak nem fog!

— Remélem, hogy nem.

Többet nem szólt. Amint a csónak haladt s az evezőtartók csikorogva énekelték a csónak énekét, Christina olyan szabadnak érezte magát, mint még sohasem. Fejük fölött két sirály repült. Közel jöttek a csónakhoz és Christina szíve hirtelen nagyot dobbant.

— Elhagyjuk a partot! Elhagyjuk a partot! Elhagyjuk azt a házat!

Joera nézett, aki felgyűrt ingujjával most igazán házias férj volt — házias abban az értelemben, hogy őhozzá tartozott, csak őhozzá. Nem is fogja odaadni senkinek. Persze, hogy nem. Vajjon nem az ő férje-e? De, biztonság okából, mégis el kell vinnie ebből a házból.

Amikor elhagyták a partot, elhagyták azt az embercsoportot is, amely nyomasztóan nehezedett rá és Joera. Már-már így kiáltott fel: — Joe, képzeld, mi lenne, ha nem mennénk vissza? Ha már eddig eljutottunk, menjünk tovább! — De nem szólt. Kezdte megtanulni a ravaszságot, amelyet addig sosem ismert. Megtanulta, hogy a dolgok nem mennek könnyen. Joe szerette otthonát és szerette anyját. Ennek így is kell lennie; de az már nincsen rendben, hogy ne tartozzék őhozzá, hogy ők ketten ne tartozzanak egymáshoz.

Christina összeborzongott.

— Fázol, drágám.

— Dehogy. Olyan meleg van, mint nyár közepén.

Tulajdonképen mitől fél? Ez már nem ugyanaz a félelem, amely a vasúton fogta el. Mindig is félnék volt az emberekkel szemben. Az természetes idegesség. De

ez most egészen más. Nem félt Mrs. Fieldtől, Congreve-től, a kapitánytól. Szembe mert volna szállni akár-melyikükkel. Joe iránti szerelme bátorrá tette. De félt új világokba belépni. A kapitány sokszor oly furcsán néz rá, Congreve úgy beszél hozzá, mintha Christina nem is volna földi lény és Mrs. Field . . . Vajjon Mrs. Field nem szereti? Vajjon mit is gondol róla Mrs. Field?

— Az emberismeret nem erős oldalam, — tűnődik Christina. — Megszoktam, hogy egyenes legyek. Egyikükről sem tudom, hogy mit gondol magában. És egész idő alatt nincs más vágyam, mint hogy egyedül maradjak Joeval. Nászútra kellett volna mennünk, mindenkítől messzire, egészen egyedül. Talán önző, gonosz vagyok? Mi történik velem? Napról-napra kevésbbé tudom, hogy is állok.

Visszanézett és meglátta a Tornyt. Mintha követné őket. A parti tárgyak közül csak a Torony jött velük.

Akkor Joe meglepetésszerűen kimondta Christina gondolatait.

— Milyen jó, elkerülni tőlük.

— Nekem igen, de nem vártam, hogy neked is.

— Miért nem? Hát nem vagyunk férj és feleség? El kellett volna mennünk kettesben néhány hétre.

— Hát miért nem mentünk? Én oly boldogan mentem volna.

— Vágyódtam már haza. És megbántotta volna anyámat. — Azután gyerekes aggodalommal hozzátette: — Ugy-e, szereted anyámat?

— Persze, — felelte Christina.

— Mert titeket kettőtöket szeretlek legjobban ezen a világon. Kell, hogy szeressétek egymást. — Még mindig kis aggodalom volt a hangjában. Majd hirtelen elnevette magát. — Nem hittem volna, hogy így szembe mersz szállni vele.

— Ha lett volna valami komoly oka, hogy otthon maradj . . .

— Persze, igazad van. Semmi ok sem volt. De anyám önfejű.

A csónak gyorsan megy. A vizen semmi fodor. Nemsokára a sziget közelébe érnek. Most már eléggé közel vannak ahhoz, hogy a sziget olyan legyen, mint egy valóságos hely, nem mint egy álom. Sziklás középső púpján fű nő. Alatta keskeny part ezüstkristályos homokkal.

A sziget valóság, de ez a világ nem. Vékony köd — nem pára, mert azt a nyári meleg okozná, de ez már őszi köd — igen halvány kínai arannyal festi át a levegőt, az aranyban valami rózsaszín árnyalat, oly anyag-talan, hogy nem is lehet színnek nevezni és mégis átváltoztatja a kemény fekete sziklát, az éles köveket, amelyeknek a hullámok lecsiszolták feljükk néző oldalukat. Hátranéz: még mindig látja a Tornyt, de most sápadt és kísérteties, mint a Canaletto-metszetek tornyai.

A csónak ráfutott a keskeny partra. Joe kisegítette Christinát. Mindjárt le is ültek, szorosán egymás mellett.

— Nemsokára ebédelnünk kell, — mondta Joe. — Nem tudom, miért, de szörnyű éhes vagyok.

Christina kezébe fogta kezét.

— Joe, úgy érzem, hogy ezek az órák rettenetesen fontosak. Ha most nem jutunk valami elhatározásra, akkor már sosem fogunk.

— Mit kell elhatároznunk? — kérdezte Jöve lustán.

— Nem tudom. Ez a borzasztó. Véletlenül kell eltalálnunk.

— Nagyon csacsi és nagyon ünnepélyes vagy. Hiszen nincs semmi baj, ugye?

— Persze, hogy nincs. De ki tudja, hogy lesz a jövőben. Minden ettől a pillanattól függ.

— Szamárság. Te szeretsz mindent szételemezni. Én nem. Úgy veszem a dolgokat, ahogy jönnek. Sajnálod, hogy hozzám jöttél?

— Dehogy.

— Szeretsz annyira, mint Londonban szeretted?

— Jobban. Napról-napra jobban.

— Én is napról-napra jobban szeretlek. Na látod. Hát akkor?

Hátrahajolt és úgy nézegette Christinát.

— Milyen érzés, ha az ember ilyen szép? — kérdezte.

— Hogy érted? Hogy-hogy milyen?

— Igazán szeretném tudni. Te olyan egyszerűen fogod fel. Pedig az emberek bizonyára évek óta bámulnak rád és meg akarják fogni a kezed és meg akarnak csókolni. Persze, sok csinos lány van, de a te szépséged, Chris... megdöbbentő. Kell, hogy téged is foglalkoztasson már régóta. Úgy gondolom, le kellett számolnod vele, mint egy életfeltétellel és el kellett döntened, hogy hogyan fogsz viselkedni, épúgy, mintha éppen ellenkezőleg, kancsal volnál vagy nyúlajkad lenne vagy valami hasonló.

Minthogy Joe csakugyan kíváncsi volt, Christina igyekezett megfelelni.

— Azt persze én is tudom, hogy jóképű vagyok. Először tizennégy éves koromban jöttem rá, amikor egy undok öregember, aki teára jött hozzánk, azt mondta: bájos vagy, kicsikém és be akart nyúlni a nyakamnál a blúzomba, amikor anyám nem nézett éppen oda. Azután már egyre ezt hallottam és mondtam, több bosszúságot okozott, mint örömet. Most örülök először életemben, hogy csinos vagyok, mert neked adhattam ezt is.

Joe megcsókolta és egymás mellett heverészttek, arcuk összesimult. Azután Christina felült és kikefélté a homokot hajából.

— A helyzet az, Joe, — mondta — hogy mind a ketten még rettenetesen fiatalok vagyunk. És mind a ketten nagyon hétköznapiak.

— Micsoda?

— Bizony. Nincs bennünk semmi rendkívüli. Te is csinos vagy, de azért a csinoságunk nem sokat jelent. Nincs bennünk más, mint az egyéniségünk. Nem értünk semmit zenéhez, festészethez, irodalomhoz. Nem beszélünk szellemesen. Nincsenek eredeti gondolataink. Olyanok vagyunk, mint millió meg millió más ember. És ha már egyszer ilyen átlagemberek vagyunk, nincs más létjogosultságunk, mint az, hogy ha különösen jók, önzetlenek, bátrak leszünk; ez az egyetlen lehetőségünk.

— Tyú, de prédikálós hangulatban vagy! — szolt Joe, széles mosollyal.

— Lehet. De előre látom, hogy később életünket

ki fogják tölteni napi gondjaink. Gyermekek lesznek, te dolgozni fogsz, én meg vezetem a háztartást. Reggel felkelünk és este lefekszünk és úgy elmúlik közben a nap, hogy észre sem vesszük. De most, ezen a szigeten, amíg még szenvedélyesen szeretjük egymást, most még ráérünk. Még előre nézhetünk és megfogadhatjuk, hogy akármi is történik, mi mindig nagyon rendes emberek maradunk, mert ha nem, nincs semmi értelme annak, hogy a világon legyünk.

— Dehogynem: azért vagyunk a világon, hogy jól érezzük magunkat.

— Ez nem elég. Nagyon gyakran meg fog történni, hogy nem érezzük jól magunkat. Olyankor kell rendes embereknek lennünk... Esküdjünk meg, hogy olyan jók leszünk, amilyenek csak lehetünk.

— Esküszöm! — mondta Joe, kezét felemelve.

— Én is esküszöm — mondta Christina és ő is felemelte kezét. — És most ebédeljünk.

— Nem. Várj egy percig — szólt Joe. — Nem halottál valamit?

— Nem.

— Úgy hallottam, mintha valaki szólt volna. Valaki azt mondta: Esküdj meg.

— Akárcsak a szellem a Hamletban, amikor a föld alatt jár — nevetett Christina.

— Nem. Komolyan hallottam.

Hallgatózott.

— Talán a hullámok.

— Ma nincsenek is hullámok. Csak abban a kis barlangban, amit majd ebéd után megmutatok neked. Oda befolyik a tenger és visszhangot ver. Furcsa ez a

kis sziget. Majd ebéd után mesélek róla. Megesküdtem volna, hogy hallottam valakit.

— Talán a kapitány mégis utánunk jött. Talán ideúszott.

Joe izgatottan kiáltott fel:

— Úszni fogok! Úszni fogok! Igaz, hogy november van, de itt az emberek még karácsonykor is úsznak. Igazán. Nem várhatnál még tíz percet az ebéddel? Nem akarsz te is úszni?

— Nem, megfagynék. Én nem szoktam meg, mint te.

Joe ledobta ruháit és megállt összefont karral, mielőtt beugrott a vízbe. Christina már meghittent ismerte testének minden görbéjét és vonalát, és meglepődött, hogy még mindig ennyire szépnek találja. Ötszáz meztelen fiatalember állhatott volna sorba előtte és mégis Joe lett volna a legcsodálatosabb, a leggyönyörűbb, pedig most nem is látta az arcát, ahol az igazi személyiség székel.

Minden harminc alatti férfi, aki sportol és állandóan szabad levegőn van, épolyan egészséges, élénk és arányos lehet, és mégis, Christina számára Joe az egyetlen igazi, teljes emberi lény. Azon csodálkozott, hogy milyen tökéletesen egyek ebben a pillanatban. Nem érintette meg, de összekapcsolta őket a simogató levegő, a napjárta, sőt szikrázó csend, a sziklák, amelyek oly komolyan szemlélték őket és a csillogó homokszemek, amelyek leszaladtak ujjai közt. Joe belegázolt a vízbe és a sima tükör halvány üvegzöld fodrokban vált szét. Majdnem mindjárt mélyebb vízbe ért és az derékig elfedte. Azután előrelendült és egy pillanat múlva már csak feje látszott.

Christinát azonnal magányosság vette körül. Minden feléje tartott, a közeledő ár egyedül barátságos hangja előrehaladt, habozott, megint visszahúzódott. Amint így egyedül ült, megint elfogta a félelem. Megint érezte, milyen gyenge, mennyire nem ismeri az életet, saját jellemét és hitét, bátorságát, semmit — még becsületességét sem. Elég probléma lenne számára magában a házasság: hogyan őrizze meg a maga és Joe szerelmét őszintén és becsületesen, hogyan tegye viszonyukat oly értékessé, hogy sem ember, sem erő ne választhassa el őket egymástól. Ebben a tiszta fényben mindent világosan látott, talán túlságosan is világosan. Az embereket a testi vonzódás sosem tartja sokáig össze. Megijesztette az, amit Joe az imént mondott neki. Tudta, hogy szép és szerette volna, ha nem lenne az. Ha csúnya lenne, Joe úgy látná, amilyen a valóságban, viszont ha csúnya lenne, Joe nem vette volna el. Őszintén és egész alázatosan hitte, hogy vannak benne értékek: őszinteség, bátorság, jóság. De ha mindez nem lenne meg benne, ha közönséges, hamis, gyáva lenne, Joe akkor is épígy szeretné, pusztán azért, mert orra egyenes, színe szép, teste karcsú. Joe csakugyan egyszerű lélek, mint ahogy mondja is. Nem kutatja az indítékokat. Ha már elégszer tartotta Christinát a karjaiban, védtelen lesz minden támadással szemben. Az anyja! Christina most érezte, hogy anyja hatása mélyen beivódott Joe csontjába-velejébe. Ez a hatás kilenc hónappal Joe születése előtt kezdődött már. Joe úgy úszott most a tiszta vízben, mintha anyja lényében fürödnék. Ha anyja ezt tisztán látná, de tisztán látná azt is, hogy Joenak szüksége van a házas-

ságra is, minden rendben lenne: Christina nem féltékeny a fiúi kapcsolatra. De vajjon hajlandó lesz-e Joe anyja feladni csak egy részt is fiából, és ha nem, mit tegyen Christina? Mit?

Felkelt, kinyújtózott. Bizony küzdeni fog az utolsó árokig, az utolsó falig, az utolsó golyóig.

— Joe! Joe! Joe! — kiáltotta, és a visszhang felelt rá: — Joe! Joe! Joe!

Kimelegedve és nagyon boldogan ették meg ebédjüket.

— Nagyon jó — mondta Joe. — Azért mert Simpson szeret engem. Simpsonnal azt tehetem, amit akarok.

— De engem nem szeret — mondta Christina.

— Nem, csakugyan azt hiszem, hogy nem szeret. Vajjon miért?

— Odavan, hogy megnősültél. Tegnap rajtakaptam: úgy nézett rám a burgonya fölött, mintha legszívesebben sztrichnint tenne belé.

Joe nevetett, nyújtózott és ásított.

— Elálmosodtam a fürdőtől. Simpson azt gondolja, hogy Congreve és én anyám kizárólagos tulajdona vagyunk. Úgy imádja anyámat, mint a moabiták Bált... És most gyere. Megmutatom neked az egész szigetet.

Felmásztak a sziklákra és ott álltak a fű-benőtte csúcson. Christina szeme láttára változott át a közeli part látványa határtalan óceánná. Csak ez a kicsi szikla és túl rajta a végtelen vizek, a vizek, amelyek nem

törődnek semmi emberi dologgal, közönyösen emelkednek a két kis embertöredék alatt; Isten így láthatja őket. És ő mégis szereti Joet és szívében az öröm, vágy, áldozatosság, csoda olyan titkai laknak.

— Nagyon banális — mondta hangosan.

Joe kérdezősködött.

— Semmi, csak éppen mindenféle laposság jutott eszembe. Mondtam neked, hogy milyen hétköznapi lények vagyunk... és mégis... ó, Joe!... sasok nem vágyakoznak ennyire!

De Joe nem figyelt rá.

— Gyerekkorunkban nagyon gyakran jöttünk ide. Akkor még a sziget valahogy óriási nagy volt. Sokáig azt hittük, hogy igazán macska. Szinte éreztük, amint felemeli a hátát. Ha a nap rásütött, kinyújtotta karmait. Milyen buták a gyerekek!

A nap úgy ragyog, mintha nyár volna. Az óceán megremeg; ami előbb bíbor tó volt, most folyóvá keskenyedik, mialatt kicsiny fehér virágok erdeje ugrik fel táncoló zöld virágágyakon. Szél kel. Vakító fehér tajték ütődik a sziklákhöz; valami hírt hoz talán.

— Úgy érzem, — mondja Christina — hogy soha többé nem jövünk ide vissza.

— Hogyne jönnénk!

— Hát legalább is évekig nem. Csak át fogok nézni a partról és a mai napra gondolok és ide vágyom.

— Gyere, nézd meg a barlangot.

A barlang kicsi, szája csakugyan olyan, mintha egy macska ásítana.

— Mikor tízéves voltam, levetettem a ruhámat és egyenesen bemásztam. Csak egy gyerek tehet ilyent.

Rettenetesen izgatott lettem, mert egy koponyát hoztam vissza magammal (bizonyára egy juhkoponyát) és lerohantam vele a partra, hogy megmutassam mindenkinek, éppen uzsonnáztak; képzelheted, micsoda sikítózás lett! Még csak tízéves voltam! Később megkérdeztem anyámat, hogy mit vétettem tulajdonképpen, ő meg azt mondta, hogy a hölgyeknek sosem szabad meztelen urakat látni. Kérdeztem, miért, mire azt mondta, azért, mert más a testük. Erre kíváncsiság kezdett gyötörni és mindent elkövettem, hogy egy ruhátlan hölgyet láthassak; amiből kitűnik, hogy milyen óvatosnak kell lenni a gyermekekkel.

— És láttál ruhátlan nőt?

— Természetesen — felelte Joe. De amint visszavezette Christinát a partra, így szólt: — De őszintén azt hittük, mindig, hogy valaki él ezen a szigeten. Azért mondtam, hogy mintha egy hangot hallanék az imént.

— És csakugyan hallottad?

Joe nem felelt.

Csak akkor szólalt meg, amikor megint leértek a partra:

— Hiszel te Istenben, Christina?

— Igen. Legalább is hiszem, hogy van valami élet, ami nem testi.

— Úgy-e? — Joe közelebb vonta magához. — Nagyon furcsa, úgy-e? Már mint az élet. A gondolkodás nem erős oldalam. Egy bizonyos pontig eljutok, azután megáll az agyam. De mondd, miért szeretném különben, hogy a tenger olyan zöld, olyan kedves színű? Akkor mindegy lehetne, akár zöld, akár piszkos

szürke. — Megrázta fejét. — Utálok gondolkozni, de amióta feleségül vettelek, gondolkozom . . . Gyere ide. — Leültette a földre. — Szundikáljunk egy kicsit. Nagyon álmos vagyok.

Különös, de Christina is álmos volt. Lefeküdtek, kinyújtózva, fejjel a homokban, és majdnem azonnal elaludtak.

De még mielőtt elaludtak volna, Joe így suttogott :

— Úgy-e jó leszel anyámhoz?

— Hát persze hogy jó leszek.

— Mindig olyan jó volt hozzám. Nem is képzeled, milyen jó. Amióta csak a világon vagyok. Úgy szeretem . . . úgy szeretem . . .

Hangja szétnyúlt valami pókhálóvá, amely elterjedt az egész szigeten. A háló ezüst ; de hirtelen megjelent egy férfi, széttépte és hangok hallatszottak, ezt kiáltották : Nem szabad ! Nem illik !

Századok multak el, a férfi intett kezével és így kiáltott :

— Ti azt hiszitek, ez valódi. Pedig szó sincs róla. Ide nézzetek.

Christina odanézett és az ember, mintha a vasárnapi sültről venné le a fedőt, levette a sziget fedelét. Egyetlenegy mozdulattal eltávolította a sziklákat, a homokot, a füvet, az ezüst partot és helyükön valami reszkető kocsonya maradt, mint egy rák páncéljának a belseje. Semmi sem állhatott meg ezen a reszkető felszínen. A tenger emelkedett. Valahol dobszó hallatszott. Először nagyon halkán, azután egyre hangosabban, azután fülsiketítő robajjal. Egy sirály szállt le és Christina fülébe kiabált : »Most szedd össze a

bátorságodat. Nem hallod a dobszót? Legjobb lesz, ha eltűnsz. Az óvatosság a bátorság alkatrésze.» Azután, minden átmenet nélkül, Christina a hullámokkal küzdött, amelyek tintafeketék lettek és halcsontok szúrtak ki belőlük. Mrs. Field küzdött vele, fekete ruhában, fehér manzsettával, kalapban.

— Egyikünknek el kell menni és nem én leszek az — mondta Mrs. Field. A dobok kivégzésre doboltak.

Christina megrázkódott és felébredt. A dobszó a hullámveréstől származott. Már csaknem besötétedett, kegyetlenül hideg volt. A part fölött az égnek egy piszkos, elrongyolt kis darabja függött. Kis fehér lovak ugrándoztak a szürke tengeren. Christina megrázta Joet.

— Ébredj fel! Ébredj fel! Hideg van!

Joe megmozdult. Dörmögött. Felnézett és meglátta a félhomályban, hogy Christina föléje hajlik.

Felemelte karját.

— Rólad álmodtam, Christina! Szeretlek. Úgy szeretlek, ahogy férj még sosem szerette feleségét.

Christina melléje térdelt.

— Szeressük egymást örökre.

— Úgy, mint most... úgy, mint most.

— Nem. Nem úgy, mint most. Egyre jobban.

— Esküszöm, Christina, hogy örökre szeretlek.

— Joe... Joe... édes Joe.

— Christina!

Christina hirtelen felugrott.

— Istenem... Fauntleroyék!

Joe nem mozdult, csak nézett fel Christinára.

— Édes, alig látlak már. De ez az egész . . . ez az álombeli sziget . . . oly szép, hogy nem is lehet igaz . . .

— De Joe! Hát nem emlékszel? Megígértük anyádnak, hogy uzsonnára otthon leszünk. Egészen megfeledkeztünk Fauntleroyékról!

Joe is talpra ugrott.

— Szent Isten, igaz! Sötétedik . . . hány óra lehet? — Karórájára nézett. — Te jószágos . . .! Már majdnem félöt. Órák hosszat aludtunk. Gyere, sietnünk kell.

Bemásztak a kis csónakba és elindították. A tenger nem volt viharos, de a szél játszott vele. Az ár is ellenük volt.

Nagyon lassan haladtak előre. Egy szót sem szóltak. Háromnegyed öt lett, mire partrahúzták a csónakot. Szaladtak a házba.

Mrs. Fieldet és a kapitányt a hallban találták.

— Épp most mentek el — mondta Mrs. Field és elindult a szalón irányában.

Joe utána ment és könyörgött:

— De anyám . . . úgy odavagyunk . . . ilyen hülyeség . . . elaludtunk . . .

Az ajtó becsukódott.

A kapitány, Christinára mosolyogva, így szólt:

— Úgy bánnak magukkal, mint a rossz gyerekekkel, nem?

— Ó, nézze csak! — kiáltotta Christina hisztérikusan. — Madárnyomok Szent Györgyön és a sárkányon! Hogy kerülnek ide a madarak? Tisztítsák le! Tisztítsák le! Más dolguk úgy sincs!

És gyorsan felrohant az emeletre.

VI. FEJEZET.

A PÁVA.

Mrs. Fieldet mélyen felháborította, hogy Joe elkéste Fauntleroyékat. Egy dolog miatt nagyon becsülte Fauntleroy őrnagyot: életfelfogása egyezett az övével. Fegyelem. Keményen bánni velük. Ne mutasd meg, ha megverték. Ne felejtsd el, hogy bármelyik angol két nyavalyás idegennel ér fel. Ezek a régimódi mondások Mrs. Field számára nem voltak még elavultak.

Egyszer vagy talán kétszer is, Fauntleroy ránézett lecsüngő bajusza fölött, amelyen pirított kenyér- és tésztamorzsák ültek, és így szólt:

— Nem hasonlít Joera, hogy elkésik.

Nem is. Joe azelőtt sosem szegett meg egy ilyen ígéretet. És egyszerre az őrnagy hirtelen vad tekintettel nézett Mrs. Fieldre, mintha most látná először igazán és megjegyezte:

— A házasság, a házasság, kedves Mrs. Field, változásokat idéz elő.

Eközben Mrs. Field növekvő fájdalmat érzett a szíve táján. Testi fájdalmat. Egy lány, de erős kéz

összeszorította szívét, úgy hogy nehezére esett lélegzetet venni. Ezzel a testi fájdalommal a harag, rossz sejtelen és az önmaga iránt érzett szájalom bizonyos keveréke járt együtt. Joe azelőtt sosem szegte meg szavát.

Mrs. Field királynőien mosolygott Mrs. Fauntleroyra, erre a formátlan, sápadt nőre, aki az embert egy puha nőstényheringre emlékeztette. S közben ellensége, az, aki veszéllyel, jajjal, szerencsétlenséggel szokott fenyegetni (az ellenség, akit mindannyian lelünkben hordozunk) ezt sugdosta fülébe :

— Nem emlékszel, hogy a mai napig, még akár tegnap is, hogy rohant haza, nehogy elkéssék, lemondta Prentissék estélyét, nem ment el a polchesteri bálra, csakhogy veled legyen? Ó sok, sok ilyesmi történt...

A lány miatt. Persze, hogy a lány miatt. Rábeszélte és most Joe mindenben azt teszi, amit a lány akar. De hiszen ez természetes is pillanatnyilag. A lány szép és még olyan rövid ideje házasok.

— Különösen a burgonya miatt akartam megkérdezni — mondta az őrnagy. — Egy egész csomó kérdést tartok a fejemben.

— Sajnos, — mondta Mrs. Fauntleroy — Alick tegnap egy kicsit elkésett és nem hallotta, amit az a kedves kertészeti ember mondott a rádióban. Pedig éppen tegnap mondott valamit a burgonyáról. Én úgy szeretem azt az embert, maga nem, Mrs. Field? Olyan nyugodt és jómodorú, mintha az ember saját kertésze volna.

— Be kell vallanom, hogy igazán nem erre számítottam — mondta az őrnagy, felkelve. Olyan volt,

mint egy rózsaszínű orrszarvú, amely egészen váratlanul golfnadrágot öltött. — Nagyon sok minden új dolgot találhatott Londonban, beleértve egy feleséget. Hahaha!

— Igy is van — mondta Mrs. Field csendesen.

— Na és hogy tetszik magának az asszonyka, mi? Mi a véleménye róla? Hallom, hogy tüneményesen szép. Na hát mit csináljunk, most már el kell mennünk. — Az ablakhoz lépett. — Felhős. Pedig milyen szép reggel volt. Kicsit hullámos a víz.

Csak tíz perce mentek el, amikor a bűnösök megérkeztek.

Mrs. Field zordon élvezetet talált Joe megalázkodásában, nem is hagyta könnyen annyiban. Joe úgy állt a szalónban, mint egy kis fiú, aki büntetését várja.

— Az a nevetséges a dologban, hogy elaludtunk. Nem is értem. Sosem fordult még elő velem.

Mrs. Field zordonan, nagyon egyenes háttal ült a helyén. Szerette volna megcsókolni Joet; megcsókolni és megkínozni egy kicsit. Gyönyörködve nézte Joe erős testét és aggodalmas, kétségbeesett tekintetét. Joe az ő csecsemője, ő ringatta karjában, ő fürdette, ölében nyugtatta, simogatta puha kis tagjait, csiklandozta, amíg ficánkolt örömeiben, megcsókolta puha szemhéját...

— Kedves Joe, te már a magad ura vagy — mondta.

— Jó, jó, anyám, de mindig megtartottam ígéreteimet. Tudod te is. Nem is akartam tulajdonképpen elmenni. Csak Chris...

Félbeszakította magát ; csak nem lesz nem-lojális imádott Chrisjével szemben?

— Jó — mondta Mrs. Field. — Mindent értek. Csak éppen hogy Fauntleroyék nagyon meglepődtek. Az őrnagy oly biztosra vette . . .

— Tudom, tudom. Azok a förtelmes főzelékek. De most terólad van szó, anyám . . . — Letérdelt melléje, megölelte, arcát arcához dörzsölte. — Ne haragudj, édes mama. Na, bocsáss már meg. Na, te gonosz öreg asszony. Ne légy dühös. Nem szabad. Nem szabad.

És Mrs. Field megbocsátott. Természetesen. Természetesen. Mit is tehetett volna? Hisz úgy szerette Joet, Joet és Congrevet. Ők az ő mindene. Egész élete. Minden. Megsókolta Joet és mosolyogva nézett szemébe :

— Édes Joe . . . édes, édes Joe.

Még aznap délután Severingék is beállítottak teára. Mr. Severing vagyonos ember volt, őt mérfölddel arrébb lakott egy szép kis házban, kilátással a tengerre. Ötven év körüli szelíd ember, aggodalmas bajusszal, kezd kopaszodni a feje búbján, valami bizonytalan, töredékes módon. Egészben véve bizonytalan és félénk ; ha volt is benne valami elevenség, Mrs. Severing már mind kiirtotta. Mrs. Severing karcsú, feszes nő, haja szürke, nagyon rendes külsejű, nagyon beszédes, nagyon buta és férjén kívül nincs semmi a számára a világon. Csak egymásnak élnek, sosem lehet őket külön látni. Mr. Severing valamikor kényes szervezetű volt, feje fájt, gyakran elrontotta gyomrát. Most már egészen

jól van, de Mrs. Severing úgy várja a kórtünetek visszatérését, akárcsak az időjárásjelentést. Dick ugyanis az időjárás iránt nagyon érzékeny és »az Atlanti-óceánon át közeledő csapadékmennyiség« Violet Severing számára nagyobb csapás, mint millió kínai lemészárlása. Violet nagyon szépen vezeti házát, bár személyzete útálja, mert felváltva bizalmasan barátságos és kémkedően szigorú. Severingék különösen Mattyvel vannak jóban, kinek szemében mindketten tökéletesek. Matty minden pénzt megér Violet Severingnek, mert képes órákon át hallgatni, nagy érdeklődéssel, Mr. Severing anekdotáit, élményeit és jellemrajzait. Mr. Field szereti Mr. Severinget, ha átjönnek teára, ő is lejön, Dick Severing mellé ül és időnként egy-egy megjegyzést tesz: — Látom, a Queen Mary tegnap egy órát késett Southamptonban — vagy: — Gyalázatoság, amit a szén-törvényjavaslattal csinálnak, — mire Dick Severing idegesen mosolyog és azt feleli: — Igen. — Őt magát a halászati és a cricket-hírek érdeklik legjobban.

Mrs. Field lenézte Severingéket, de bosszankodott, ha nem jöttek el pontos időközökben. Tudta, hogy ma miért jönnek. Saját szemükkel akarják látni az új Mrs. Fieldet. Mostanig Londonban voltak és nagyon felizgatta őket, amit Christináról hallottak. Congreve is lejött, bár anyja nem tudta, miért. Congreve valahogy furcsán viselkedik az utóbbi hetekben. Mrs. Field egyáltalán nincs vele megelégedve.

— Ó, hát London, az igen — mondta Violet Severing. Mindig izgatottan, mosolyogva, jóindulattal eltelten beszélt. Igazi vidéki úrinő. És mérhetetlenül

érdekli minden, ami férjével összefüggésben lehet. — Tudják, csak úgy repült az idő, hát nem, Dick? Annyi embert meg kellett látogatni. Például Rockingékat. Spencer Rocking Dick iskolatársa volt. Megijedtünk, amikor megláttuk. Az apja lehetne Dicknek; azért, mert mostanában sokat fáj a bal válla a rheumától. Dick mondta, hogy őneki is fáj egyszer-kétszer tavaly, de mi persze a legnagyobb gondot fordítottuk az étrendre. (Nem igaz, Dick?) Spencer viszont nem törődik vele, rettenetesen el is hízott. Nincs ereje hozzá. Színházban is voltunk, többször is. Mit is láttunk, Dick? Ja, azt a mulatságos zenés dolgot, azzal a mulatságos emberrel, a zenéje kitűnő... és egy Shakespeare-darabot, valamelyik történelmi darabját, és Dick egy kicsit hosszúnak találta.

— Ó Istenem, — kiáltott fel Matty, aki olyan gyönyörűséggel csüngött barátain, hogy öröm volt nézni — látják, ez az, ami mindig hiányzik nekem, a színház. Évek óta nem voltam színházban és mondtam is Mrs. Fauntleroynek, »Mégis a legszebb dolog a világon egy jó színdarab!« mondtam, és Mrs. Fauntleroy olyan aranyos volt, azt mondta, majd egyszer megszökünk, azt mondja, maga meg én, csak kettesben, felmegyünk Londonba és megnézzük, mi megy a színházakban. Milyen aranyos ez a Mrs. Fauntleroy, ugye, ha csak álom is az egész.

— Milyennek találja a közlekedést? — kérdezte Archer Field Dick Severingtől. — Pocsék, nem?

— Bizony — mondta Dick Severing. — Sokszor egészen zavarba jön az ember.

— Oh, Dick csodálatosan tud közlekedni — kiál-

tott fel Violet Severing. — Mint hogyha egész életében Londonban lakott volna. Megvallom, hogy én bizony sokszor habozom, de Dick csak karonfog és azt mondja, Na, Violet, és mindig igaza van. Mindig eltalálta a helyes pillanatot. De London már nem az, ami volt. Nem igaz, Dick? Emlékszem, tíz évvel ezelőtt, amikor Dick meg én . . .

Félbeszakította a mondatot. Joe és Christina lépett be.

Igen, még Violet Severing is elhallgatott. Csak ült és nyitva felejtette kis száját. Egy pillanatra elfelejtette azt is, hogy vidéki urihölgy. Mert soha életében nem látott akkora szépséget, mint Christináé.

Egy pillanatig mind csendben ültek. Mrs. Field tudta, mit érez Violet Severing és Congrevere nézett, mialatt így szólt:

— Ó, Christina! Gyere ide; még nem ismered Mrs. Severinget, ugye?

Congreve komoly tekintete, amellyel Christina szépségébe merült, szíven döfte Mrs. Fieldet. A szó szoros értelmében. Olyan éles fájdalmat érzett a szive táján, hogy elakadt a lélegzete és egy pillanatra maga elé emelte kezét, mintha egy ráhajított kés ellen védekeznék.

A lány szépsége kihívás volt a számára és figyelmeztetés, hogy a legsúlyosabb, a legkomolyabb veszedelem közeledik. Amikor Violet Severing megállt a mondat közepén, akkor eszmélt rá Mrs. Field először, hogy a veszedelem mennyire fenyegető. A veszedelmet csak növelte Christina öntudatlansága, amellyel kezét fogott Severingékkal és azután a teájára várt. Ez a

lány nem felfuvalkodott és nem arrogáns. Nem lehet neki hízelegni. Nem lehet leigázni azzal, hogy az ember belebonyolítja saját szépségének gondjaiba. Szépsége elemezhetetlen. A forma és a szín szépsége: a síma szemöldök, az arc hosszú vonala, a nyak egyensúlya, a szem lágy gyengédsége, az egész testtartás: és árnyalt színeiben az a láng, amely rejtve ég levelek és szirmok és kovácsolt nemesfémek arany árnya mögött — mindez hozzájárul, de végeredményben kiemelezhetetlen. Valószínűleg elfutó szépség. A színek elsötétednek majd, a test megvastagszik, a fiús göndör fej elnehezedik, de akkor már késő lesz. A baj már megtörtént.

És nem is bolond ez a lány. Jelleme van, ezt Mrs. Field jól látja és csodálja érte. Mrs. Field nem szereti a bolondokat. Az első napok féltékenysége már elhagyta Christinát. Már sokkal kevésbé gyermek, mint egy hónappal ezelőtt. Christina felvette teácsészéjét és közben Joera mosolygott. Ezért a mosolyért gyűlölte Mrs. Field, most először.

Még Severing sem tudta levenni szemét a lányról, egyre nézte a maga egérszerű, határozatlan módján. Violet Severing persze mindjárt észrevette ezt, de nem ijedt meg. Olyan biztos volt Dickben, mint amilyen biztos volt Istenében. Zsebében tartotta.

Mégsem maradtak sokáig.

— Ugy-e nemsokára átjön hozzánk, Mrs. Field? Joe nagyon régi barátunk. Szeretném, ha körülnézne nálunk, bár igazán nincs semmi látnivaló.

— Mrs. Severingé a legjobban berendezett ház egész Glebeshire-ben — mondta Congreve.

Violet egyáltalán nem szerette Congrevet. Félt tőle. Biztos volt benne, hogy kineveti őt és hogy úgy néz a nőkre, mintha meztelenül festené őket, és mégsem érez irántuk semmi testi vonzódást. Violet valójában prüd volt, de nem akart elmaradt nőnek látszani. Amikor elbúcsúzott, majdnem elfelejtett Mrs. Fieldtől elköszönni, annyira felizgatta Christina szépsége. Ez a haj, ezek a szőke fürtök, ez az arcszín, amely annyira természetesnek látszik, bár bizonyára van rajta egy kis ügyesen felrakott festék és púder, ez az egyszerű ezüstsziürke ruha, még csak nem is nagyon divatos szabású! Egy gyors, megdöbentő pillanatra Violet sajnálta, hogy már középkorú, hogy jól berendezett háza van, hogy száraz a bőre, hogy ritkul a haja.

— Valamikor én is voltam fiatal — gondolta. De azután hóna alá vette Dicket és elvonult.

Őt yardnyira a háztól azt mondta:

— Mrs. Field még rettenetesen dühös lesz, hogy Joeja ilyen bájos lányt vett el. Boadiceára sok keserű pillanat vár.

Dick nem felelt. Néha csaknem durva volt Violetjével szemben és úgy viselkedett, mintha szabadság után vágyódnék — Violet igen hamar leszerelte ezeket a kis lázadásokat.

Egyedül voltak.

Christina így szólt:

— Szeretnék mondani valamit. Szabad?

Mrs. Field egyenes háttal ült székében, varrásába mélyedve. Christina odajött hozzá, és legnagyobb meg-

lepetésére lehajolt és megcsókolta arcát, azután egy széket húzott a közelébe.

— Haragszol rám... mert tegnap elkéstünk uzsonnáról?

— Hogy haragszom-e? — kérdezte Mrs. Field egy gyors, barátságos tekintettel. — Dehogy. Te nem érted...

— Nem haragszol? Akkor jó.

— Nem érted, drágám, a helyzetet. Én csak Joera haragudtam, egy pillanatig, mert megigérte...

— És énám nem?

— Persze hogy nem.

— Pedig haragudnod kellene. Az én hibám. Olyan szép ott, és elaludtunk.

— Természetes. Mindig mondom, hogy nagyon érdekes sziget az. Egész váratlan.

— Igaz. De szeretném, ha azt mondanád, hogy megbocsátasz nekem.

— Nincs mit megbocsátani.

— Dehogy nincs. Sok minden. És még több lesz.

Mrs. Field abbahagyta a varrást, azután gyengéden megsimogatta Christina arcát.

— Édes, én már öreg asszony vagyok. Sok mindent megtanultam már az életben. Tudom, hogy Joe most férj. Emlékszem saját házasságom első idejére és tudom, hogy az ember, amikor szerelmes, nem lehet annyira tekintettel másokra, mint olyankor, amikor nem szerelmes.

— Joe és én csakugyan szeretjük egymást. Egyre jobban. De te az anyja vagy, és ő mindig itt élt. Mindent neked köszönhet.

(Ő akar erre megtanítani? — gondolta Mrs. Field.)

— De most magamról beszélek. Én sosem voltam el hazulról, mielőtt férjhezmentem. Bizonyára elkényeztettek, hagyták, hogy a magam feje után menjek. Ti mind olyan angyaliak vagytok hozzám és csak azt akarom mondani... de ne tarts butának... hogy nincs semmi, amit meg ne tennék... nagyon foglak szeretni, ha te hagyod... úgy, mint Joe... a lányod leszek...

(Úgy szeretni engem, mint Joe?)

— Nagyon rosszul fejezem ki magam. Iszonyú félénk vagyok és nincs önbizalmam. Nem is nagyon szeretem érzelmeimet mutogatni. De ezt meg kellett mondanom. Te bizonyára nagyon önzőnek tartottál, de nem leszek az. Ha megengeded, úgy fogok neked segíteni, mint ahogy anyámnak segítettem.

(Mint ahogy anyámnak segítettem? — gondolja Mrs. Field. — Mégis bolond ez a lány.)

— Még nagyon fiatal vagyok — folytatja Christina. — Úgy értem, hogy fiatal a koromhoz képest is. Mindig a nővérem irányított, talán ezért maradtam vissza. De hát a házasság már is sok mindenre megtanított. A férjekre vigyázni kell, nem igaz?

Mrs. Field leharapott egy cérnaveget és a tűzbe nézett.

— Persze — mondta. — Joe számára nagyszerű, hogy megnősült. Nagyon is sokáig élt az anyja szoknyáján. Olyan jólelkű, hogy elkényezteti az embert. — Kissé megállt, azután hozzátette: — Milyen édes, hogy így beszélsz hozzám. Azt hiszem, egy anyának sem megy könnyen eleinte, hogy fiát odaadja valaki más-

nak. De ezt a leckét minden anyának meg kell tanulnia.

— De hát nem is kell Joet ideadnod! — kiáltotta Christina, most már boldogan. — Épp annyira a tiéd, mint eddig. Nem tudom elképzelni, hogy az, amit egy férfi a felesége iránt érez, az útjába állna anyja iránti szeretetének. Két egészen különböző érzés, nem?

— Egészen különböző.

— Ha nekem gyermekem lesz, mindent el fogok követni, hogy ne akarjam kisajátítani. Tudom, hogy nehéz lesz, mert nagyon szeretem a gyermekeket.

— Nehéz is, — bólintott Mrs. Field — de az élet általában nem könnyű.

— Nem bizony. És tudom, hogy eljön majd az idő, amikor Joe nem szeret már annyira, mint most; vagy ha szeret is, másképen. A férfiak egészen mások, mint a nők, úgy-e?

— Bizony — mondta Mrs. Field. — És azt hiszem, ha a házastársaknak nincs gyermekük, később nagyon nehezzé válik a helyzet.

— A nagy kérdés az, — mondta Christina, igen komolyan nézve maga elé — hogy hol születnek a gyermekeink. Azt hiszem, ez nagyon fontos. Én magam Wiltshire felé hajlom, bár Joe még nem határozott.

Mrs. Field kiejtette kezéből a kézimunkát. Mozdatlanul ült a helyén

— Ez kell, hogy az otthonotok legyen, kedvesem, — mondta végül is — még hosszú ideig.

— Ó, természetesen. Mindig is ez lesz az otthonunk. De kell, hogy saját otthonunk is legyen, egészen a mienk, olyan, amelyet mi készítünk magunknak.

Csend lett.

— Beszélte erről Joeval is?

— Hogyne. Azt hiszem, mindenhová szívesen elmenne, ahol én jól érzem magam.

Mrs. Field nem szólt semmit.

— Tudod, — mondta Christina nevetve — addig kell ütnöm a vasat, amíg meleg. Amíg ilyen kedvező hangulatban van.

— És mikor szándékoztok elhagyni minket?

— Hát azt gondoltam, hogy tavaszig itt maradhatnánk, ha te megengeded. Addigra már úgyis halálosan fogsz unni bennünket. Természetesen Joenak valami állást kell találnia, de hát annyi mindenhez ért, és én nem bánom, akármilyen kevésből is kell megélnünk.

Mrs. Field felemelte kezét és arca elé tartotta.

— Minderre még van idő.

— Hogyne; és aztán te gyakran eljössz majd hozzánk. Ugye el fogsz jönni?

— Persze. Egész biztosan. És most, kedvesem, leveleket kell írnom.

Megsókolta Christinát és az íróasztalhoz ment.

Egyedül maradt a szobában és igyekezett lecsillapítani felindultságát. Ez az első teendő, mert nem gondolkozhat világosan, amíg szive a fülében kalapál és keze reszket. Egyik kezét megrögzítette, mintegy dacból, azáltal, hogy az íróasztal fényes lapjára szorította. Nem hagyja, hogy a keze fellázadjon ellene.

Félig megfordult, szembenézett a szobával. Nem nagyon ragaszkodott a helyekhez, ha csak nem álltak nagyon hosszú időn át összefüggésben vele. Mint ez

a szoba. A hervadt szinek, a falak halvány elszíntelenedése, a régi brokát karosszékek, a szőnyeg szakadása az ajtó közelében — mindezek bizonynal öröktől fogva itt voltak: ez az örök, nem, halhatatlan háttere a két szereplőnek, a kisgyermeknek, akik csúszkálnak, felsikítanak örömükben, majd ide-oda botorkálnak és üvöltenek félelmükben. Itt állt a két kisfiú izmos, vastag kis lábán, itt ült előtte, amikor a Kincses Szigetet olvasta fel nekik (akkor már nem is voltak olyan kicsik), itt kértek tőle valamit, Congreve könnyes szemmel, Joe, megtermetten tizennégy évéhez képest azt mondta: Nem bánom, ha nem kapok vacsorát. Azután Joe belopószik, pizsamában, megáll, ránéz félig-bizonytalan, félig-csibészes tekintettel: Anyám, bocsáss meg, — azután odafut hozzá, meleg, erős karjával átöleli nyakát, mellét anyjához szorítja, mint ahogy egy kis állat öklel, az anya keze érzi szívéhez közel a meleg érverésű kis testet... itt adta Congrevének az első festékes dobozt, Congreve ujjával végigsimított minden egyes vastag, fényes tubust, szeme kitágult a csodálkozástól, döbbsen suttozta: ó, anyám... anyám.

Összeszedte magát. Sírt az imént. Egy szemtelen könnycsepp még most is ott égett az arcán.

Semmit sem utált annyira, mint az érzélgést, magában éppúgy, mint másokban. Bosszúsan megtörülte szemét, azután sziklakemény arcot öltött, eltüntette a gödröcskéket és minden lágy kerekdedséget, hidegen, határozottan gondolkozni kezdett.

Először is tisztában kell lennie azzal, hogy történetében nincsen semmi rendkívüli. Darabokban, re-

gényekben és a valóságos életben asszonyok milliói szenvedték át ugyanezt. Miért érzi mégis úgy, hogy az ő esete rendkívüli eset? Önmaga miatt, azért, mert ő mindent odaadott, lelkét, személyiségét, egész belső lényét, mind beletette fiai iránt való szeretetébe. Talán minden szerető anya így érzi. Igen, de ő, Bessie Field, rendkívüli nő. Sosem volt olyan, mint a többi nő. Ha férfinak születik, világok ura, diktátor lett volna. De nő és nincs neki más ezen a földön, mint a két fia. Ezeknek adott mindent: becsvágyát, egészségét (olyan erős volt, mint egy teve), férjét, magán-örömeit. És vidáman adta oda; nem sajnál semmit. De el lehet várni ezek után hogy szelíden lemondjon fiairól? Igen. Minden anyának le kell róluk mondani, amikor ideje eljön. Igen, minden közönséges anyának. *De az ő esetében van valami rendkívüli.*

Ebben a pillanatban, amint a sötét szellem ezeket a szavakat súgta fülébe, mintha megváltozott volna az egész szoba, még az asztal is megnagyobbodott, amely mellett ült. Nem mindennapi asszony, nem mindennapi szoba, nem mindennapi asztal. Már régebben is ismerte a megnagyobbodásnak ezt az érzését: atyja halálakor, házassága napján, amikor első csecsemője az emléjét kereste. Minden nő azt hiszi magáról, hogy rendkívüli nő és rendkívüli sorsra jött a világra, de Bessie nem érzett semmi bizonytalanságot, tudta jól, mi ez a különös rendeltetés: azért jött a világra, hogy gyermekeinek anyja legyen.

Mindezek az ellentétek furcsán összekeveredtek tudatában ezekben az exaltált pillanatokban: gyengédség és harag, büszkeség és alázat, szeretet és gyűlölet.

A diktátorokkal közösen úgy érezte, hogy Isten valami nagy célra szánta őt és élt benne az elhatározás, hogy nem engedi ki a kezéből, ami az övé.

Most már nyugodtabb volt. Teste nem reszketett. Tehát Joe és Christina már elutazásuk időpontjáról is beszélgettek. »Valahol Wiltshireben lenne legjobb, ugye?« »Gyakran el kell jönnöd hozzánk... nem bánom, akármilyen kevésből is kell megélnünk...«

Igen, de Christina még nem ismeri Joet. Egy ilyen gyermek még csak nem is sejtheti, milyen erős szálak kapcsolják a fiút anyjához. És Joenak is sokkal jobb lesz, ha itt marad. Ez a birtok az ő gondjára van bízva és itt van minden, amit Joe szeret. És azután Joe gyermekei majd itt születnek, itt nőnek fel, ez a hely válik otthonukká. Mit tehet egy ilyen lány, mint Christina, ily rettentő erős befolyások ellen? Mrs. Field megnyugodott, felemelte fejét, körülsétált a megszokott szobában. A nyitott ajtót kilökték és bejött Snubs, a Sealyham-fajta önelégült konokságával mozgásában. Mrs. Field megsimogatta. A kutya rá nézett, ő a kutyára és tökéletesen megértették egymást.

Most tette serkentő elevenség fogta el, hogy elintézzен minden bajt és még hozzá gyorsan. Beszélnie kell Congreve-vel.

Egy sápadt téli délután megszegett minden szabályt, kinyitotta a műterem ajtaját és benézett. Congreve mélyen munkájába merült és Mrs. Field rögtön bocsánatot kért tőle.

— Szívem, tudod, hogy sosem jövök be ide. Nem is kell abbahagynod, ne szólj egy szót sem. Csak egy pár percig maradok itt.

Congreve nem állt meg és ez nem hasonlított rá. Mrs. Fieldet vad vágy fogta el, hogy lerombolja a műtermet, a tengerbe dobja a képeket. Milyen nevetséges, hogy ilyen komolyan dolgozik, mintha számítana ez valamit! Úgy sem lesz sosem híres festő belőle és már jó ideje úgy látszott, mintha ő is tudná ezt. Minek akkor ez az energia? Mrs. Field várt. Érezte, hogy dühroham fogja el és fékezte magát, ajkába harapva. Azért törte meg az önmaga által felállított szabályt, mert rájött, milyen mélyen kihozza a sodrából, hogy Congreve ilyen komolyan foglalkozik ezzel a szamársággal. Most egy kis zsámolyon ült, összekulcsolta kezét és várt.

A világosság gyengült. Congreve abbahagyta a munkát, megfordult és megcsókolta anyját. Mrs. Field látta, hogy nagyon izgatott.

— Vége a világosságnak. A fene egye meg. Mi az, anyám, hogy itt vagy és nem csinálsz semmit?

— Mit festesz, kedvesem?

— Semmit. Mindent. Egy egérfogót.

— Egy egérfogót?

Odaállt Congreve mellé és megnézte a vásznat. Félrehajtotta fejét, mint egy szakértő. De nehéz volt szakértőnek lenni, mert csak egy női forma körvonalai látszottak.

— Még nem jutottál messzire.

— Nem. Sosem jutok messzire. Egyelőre ez is elég. És elég mindörökre.

Megölelte anyját.

— Ez a te bájos menyed.

— Christina?

- Christina, aki megbabonázott engem.
- Congreve! Miket beszélsz te össze!
- Ó, nem vagyok szerelmes belé. Ilyen bolondságot nem teszek. De hogy is mondja a költő?

Igen, a sarkán sebzem Achillest,
 S úgy térek meg, Heléna, csókodért;
 Ó, mert te szebb vagy, mint az esti ég,
 Ha ezer csillag fényébe öltözik,
 Fényesebb, mint lángoló Juppiter,
 Mikor Semele előtt megjelent,
 És bájosabb vagy, mint az ég ura
 Arethusának kék karjai közt
 És senki más, csak te léssz kedvesem.

Christinának köszönhetem, hogy újra hiszek a tehetségemben... és ha meg tudom őrizni ezt a hitemet, anyám...

— Hogyan? Hiszen Christina nem ért semmit a festészethez!

— Semmit a világon; akárcsak te, édes anyám. Egyáltalán semmihez sem ért semmit, csak azt tudja, hogy szerelmes Joeba. De becsületes és egyszerű szívű. Trollope valamelyik végtelen regényének hősnője lehetett volna. A leghalványabb fogalma sincs róla, mi megy végbe a mi gonosz, sötét lelkünkben. És mégis visszaadja hitemet a tehetségemben. Új ösztönzést adott nekem... Igen. Bocsáss meg! Ez mind hülyeség. Az ő szépségét kivéve. Az ő szépségét kivéve. Congreve furcsán nézett anyjára:

— Gondolod, hogy jól érzi magát?

— Hogy jól érzi-e magát?

— Igen, itt nálunk. Olyan különös lehet itt neki minden. Biztosan szörnyen szeretne egyedül lenni Joeval.

— Egy feleség nem lehet mindig egyedül a férjével. Nevetséges.

— Igaz. Én nem értek hozzá... nem értek a szerelemhez, nem értek a nőkhöz, nem értek semmihez... na, gyerünk. Gyerünk teázni.

Karonfogva átmentek a sötétedő kerten. Az égen keresztül, az ólmos tenger fölött, aranyszallag húzó-dott, a szallag fölött pedig egy magányos csillag. Bagoly huhogott. Mrs. Fieldet olyan melankólia fogta el, hogy összeborzadt.

— Fázol?

— Nem.

— Teát! Teát! Teát akarok! — kiáltotta Congreve a ház felé.

De aznap este mind együtt ültek, úgy ahogy Mrs. Field szerette, köröskörül a szalon sápadt rózsaszín és fehér háttérében; mindnyájan, Archer, Joe, Congreve, a kapitány, Christina és Matty.

Mrs. Field székében ült és úgy érezte, anyai szeretete kiterjed az egész világ fölött. Mert csakugyan, mindegyikük anyja: még Archeré és Mattyé is, bár velük igazán nem sokat törődik.

Ritka eset, hogy mind így összejöjjenek, mert Congreve gyakran elmegy sakkozni a falu lelkészéhez, Archer fent olvas a szobájában és a kapitány...

a kapitány minden valószínűség szerint egy lány után fut valamelyik sötét átjáróban a sövények közt.

De ma este itthon van Congreve, hosszú fehér orra kiugrik egy rajztömb fölött, amelyen lustán vázolgat valamit. Joe kinyújtott lábbal a tűzbe bámul, Christina, turnürös fehér ruhában mellette ül; Archer puposan előrehajlik, monokliját lengeti; a kapitány vastag, széleshátú, összehúzza csúnya arcát a tűz miatt; Matty varr (nagyon rosszul varr) és időnkint felnéz, hogy gyorsan és barátságosan rámosolyogjon nővérére. Mattynek ezek a kicsi, szerető mosolyai gyakran rettenetesen felbosszantották Bessie Fieldet.

De ma este nem. Ma este mindnyájukat nagyon szerette és fejében érlelődött a terv, hogyan fogja megtartani, megőrizni Joet, Joe gyermekeit és Joe unokáit. És ennek a tervnek az első része: kedvesnek lenni Christinához.

— Emlékszem, mikor kislányok voltunk, — mondta — gyakran rándultunk ki Bodennethbe. Emlékszel, Matty? Ponyfogaton mentünk és hegynek fel gyalogolni kellett a kövér pony után. Egész napig tartott. Délre a partra értünk, akkor megfürödtünk, azután ettünk, azután a felnőttek fürödtek, mi pedig lubickoltunk és halásztunk, azután meguzsonnáztunk és visszajöttünk. Emlékszel, Matty, milyen szép és izgalmas és lassú volt minden: a meleg nyári este, a zúgó legyek, a fülével csapkodó pony, a kerék csikorgása az úton, az utolsó pillantás vissza a tengerre, amely messziről olyan, mint az aludttej, a növekvő sötétség, az első lámpák a majorságokban, a sövények illata...

Ó, bár most is úgy volna még, bár megint fiatal anya volna, és Joeval és Congrevevel kapaszkodnék fel a hegyre, hogy a pony pihenjen, és azután váratlanul Joe a kezébe tenné forró, ragadós kicsi kezét!

Archer, mindenki meglepetésére, megszólalt:

— Milyen szentimentális nő vagy, Bessie! Te is szeretsz búsulni a mult után, mint minden nő. A mult! Ostobaság! Sosem volt jó! Kérdezd meg a Tornyot! Rengeteg dologra emlékszik. Például a fiatal John Trefusisra, akit kikötöttek, megkínóztak és éhhalállal öltek meg, mert megcsókolta az öreg Endicott lányát, Anna királynő idejében. Endicott volt itt a földesúr, Trefusis pedig a falusi tanító fia. Ahhoz a nagy gyűrűhöz kötötték, amely még most is ott lóg mindjárt a Torony kapuja mögött. Levetkőztették és a földesúr addig korbácsolta, amíg a vér patakokban nem csurgott róla. Két napig haldokolt és kiáltásait hallani lehetett messze kint a tengeren. A faluban senki sem mert moccanni sem. Elolvashatjátok az egészet Cooper könyvében Glebeshireről. Ezen a helyen, ebben a Toronyban történt.

Archer felkelt, fekete szemöldökét összeráncolta.

— Az emberek! gonoszak, kegyetlenek, gyávák, mindig is azok voltak és mindig is azok lesznek. Minden öreg kőhalom örületet és kegyetlenséget takar.

— Apám, ilyen vagy te: mert egyszer valaki gonosz volt, Anna királynő idejében, hát azt mondod, hogy mindenki gonosz — szólt Joe. — Én szeretem az embereket; egészben véve nagyon rendes társaság.

De Archer Field nem szívesen beszélt. Talált egy

könyvet az ablak mellett levő polcon, leült távol a többiektől és olvasni kezdett.

Mrs. Field így szólt :

— Minthogy itt akarsz élni, Christina, ne engedd, hogy Archer elvegye a kedved a Toronytól. Biztos vagyok benne, hogy nagyon szereted.

Joe nevetett.

— Lehet, hogy te szereted, anyám. Congreve meg én bizony nem szeretjük. Egyszer-kétszer becsuktál oda, hogy megjavuljunk. Emlékszem, mikor kicsi voltam, mindig azt hittem, hogy meg tud szólalni és fenyeget engem. Fersze csak a tengert hallottam.

Ezt nem kellett volna Joenak mondania! Mrs. Field most megint felbosszankodott, pedig olyan kellemes volt mindenkit szeretni. Mi van itt közöttük, mi okozza, hogy mindenki úgy beszél, gondolkozik és cselekszik, ahogy azelőtt sohasem?

Ujjával megfenyegette Joet.

— Joe, ez nem szép tőled. Sosem kaptatok büntetést, csak amikor igazán megérdemeltétek. Nem gondolod, Christina, hogy csak használt nekik? Nem adtam neked kitünő férjet?

Christina kezét egy pillanatra Joe kezére tette.

— Bizony, igaz. De azért örülök, hogy nem voltam ott, amikor büntetést kapott.

A bosszúság csak nem akart elmúlni. Mrs. Field érezte, hogy hangján is észre lehet venni, amint ezt mondja :

— Joe, mentsd meg a becsületemet Christina előtt. Hiszen valóságos zsarnoknak tüntettél fel.

Congreve felnézett rajzából.

— Az is vagy, drágaságom. Az is voltál. Az is leszel mindig.

Nevettek rajta, természetesen, csúfolták, de valami okból nem szerette, ha Christina előtt csúfolják. És útálta, ha nevetnek rajta.

Csend lett és mindenki tudatában volt a csendnek. Snubsnak rendkívül éles érzéke volt az emberek kellemetlenségei iránt, körülnézett, azután ásított, azután megnyalta hátulsó részét. Mrs. Field rákiáltott, élesebben, mint ahogy akarta:

— Ne, Snubs! Viselkedj tisztességesen!

És Christina, aki nem vett észre semmit, de azt akarta, hogy mindenki jól érezze magát, így kezdte:

— Van itt néhány nagyon kedves ember a környéken. Ma délután egy bűbajos asszonnyal ismerkedtem meg.

— Igazán, drágám? — kérdezte Mrs. Field, sugárzó tekintettel nézve végig mindenkin, mielőtt visszatért kezimunkájához. — Igazítsd meg egy kicsit a lámpaernyőt, Joe. Nagyon is világos... és ki az?

— Bizonyos Mrs. Peacock. Kisétáltam azokhoz a sziklákhöz a parton túl és átvágtam a rövidebb úton, amelyet Joe mutatott nekem. Ott találkoztunk. Az asszony felém tárta karját és azt mondta: Maga Joe felesége, ugy-e? Majdnem egészen az ő házáig sétáltunk együtt. Nagyon jóba lettünk. Miért nem említetted soha, Joe?

Senki sem szólt egy szót sem. Christina boldogan folytatta:

— Azt mondta, hogy már csúfolt téged a házasságod miatt. Mondta neked, hogy vigyél át engem

teára. Mondtam, hogy kész örömmel mennék. Kedden állapodtunk meg.

Mialatt beszélt, a kapitány felkelt, odament az ablakhoz és a barométerrel foglalatostkodott.

— Tyü, hogy megy lefelé!

Christina ekkor tudatára ébredt a helyzetnek. Végignézett mindenkin.

— Mi az? Valami olyant mondtam, amit nem kellett volna?

Mrs. Field nyugodtan szólt:

— Mi, ebben a házban, nem szeretjük Mrs. Peacockot. Nem rokonszenves nő.

Christina elpirult.

— Értem. Nem tehetek róla, nekem tetszett és azt mondta, hogy Joe jóbarátja.

— Szóval megint beszéltél vele, Joe? — kérdezte Mrs. Field zordonan.

— Egész véletlenül talákoztunk multkor reggel, amint Dewlapéktől jöttem a kapitánnyal.

— Mit csinált ez a nő? — kérdezte Christina. — Miért haragusztok rá?

— Egyáltalán nem rokonszenves, kedvesem.

— Jó; de mit csinált?

— Hosszú ideig egy fiatal emberrel élt — mondta Joe. — Anyám nem szereti.

— Nem tudom, — szólt Mrs. Field maróan — miért akarod rámtolni az egészséget, Joe? Igaz, hogy velem nagyon sértően viselkedett, de egyikünk sem szereti. Nem vagy nagyon lojális irántam, ha mégis jobban vagy vele. Nem vártam volna.

— Na de szépen kérlek, — vágott közbe Chris-

tina — én kezdtem az egészet. Nem látom be, hogy Joe rosszul tette volna. Hiszen csak véletlenül találkozott vele. Nem tudott segíteni magán...

— Hagyd, szívem — mondta Mrs. Field. — Joe nagyon jól meg tudja védeni magát. Én csak azt mondom, jobban szeretném, ha Mrs. Peacock nem lenne senkivel sem jóban ebben a házban. Te még nagyon fiatal vagy, Christina és nagyon rövid ideje vagy itt. Nem ismered úgy a környékbeli embereket, mint mi.

Christina nevetett.

— Lehet, hogy nagyon fiatal vagyok, de azért mégsem vagyok egészen csecsemő. És még mindig nem értem, mit csinált az a szegény asszony. Mondhatom, nagyon, nagyon kedves volt... és ha valaki együtt él egy férfival, aki nem a férje, az még nem olyan szörnyűség. Lehet, hogy én is azt teszem egy szép napon, ha Joet meguntam.

— Ó, hagyd már abba, Chris — mondta Joe bosszúsan. Anyja haragját annyira érezte, mintha anyja keze ott reszketett volna az ő arcán. Joe bosszúsága viszonó Christinát bosszantotta.

— Na jó; de olyan nagy hühót csináltok egy semmiség miatt. Nekem tetszett az az asszony és át is megyek hozzá teára, ha meghív. Miért ne?

— Mert én azt akarom, hogy ne menj — mondta Mrs. Field. — Ez személyes kérdés. Te a fiam felesége vagy és én azt akarom, hogy ne legyen semmi közöd egy nőhöz, aki botrányban él, aki személy szerint útálatos volt hozzám.

— De ez butaság — felelte Christina hevesen. —

Az ember maga választja barátait. Az természetes, hogy nem szeretjük mindnyájan ugyanazokat az embereket.

— Szóval, — mondta Mrs. Field reszkető hangon — az neked nem jelent semmit, hogy az ellenségem, hogy...

— Ellenség! — felelte Christina. — Nevetséges! Olyan szépen beszélt rólad. Megkérdezte, hogy vagy és hogy vajjon...

— Köszönöm — mondta Mrs. Field, felkelt és az ajtó felé tartott. — Nem vagyok rá kíváncsi, hogy mit mondott és hogyan viselkedett.

Az ajtóban visszafordult.

— Te nem könnyíted meg számunkra a dolgokat, Christina. Mi megteszünk minden tőlünk telhetőt. Ha egy kicsit többet gondolnál másokra, nem lenne rossz.

Kiment. Snubs követte.

Zordon hallgatás ült a szobára.

Archer Field felkelt, becsukta könyvét:

— Hát ez szerencsétlen dolog. De te nem tudhattad, nem igaz?

És kiment.

Christina, a tűz előtt, amint hófehér szoknyája mindkét oldalon elállt karcsú testétől, csakugyan nagyon lázadónak látszott.

— Bánom is én! Csak szabad magamnak választani a barátaimat! — Végignézett a három férfin. Akkor vette észre, hogy a kapitány csak bámul, Congreve mosolyog, Joe pedig dühös.

Joe így szólt:

— Minek bosszantod anyámat? Végre is sokkal idősebb, mint te vagy és itt lakik emberemlékezet óta. Lavinia Peacock és ő halálos ellenségek, nem is tudom, hány éve már.

Christina, kétségbeesve, hogy Joe haragszik, boldogtalanságát felháborodása mögé rejtette.

— Honnan tudjam én azt? Miért nem figyelmeztetett valaki?

— Nem volt rá alkalom, — mondta Joe. — Igazán kedvesebb lehetnél anyámhoz. Nem olyan könnyű neki, egészen váratlanul kapott egy menyet . . .

Christina, tudva, hogy pillanatokon belül sírni fog, reszkető hangon kiáltotta :

— Értem! Haragszik, hogy te megnősültél, Joe, erről van szó! Ti mindnyájan, felnőtt ember létetekre, úgy viselkedtek, mint a kisbabák, mindenben azt teszitek, amit ő mond. De én, én már nem vagyok gyerek, ha ő annak is nevez. Saját énem és saját személyiségem van. Magam választom a barátaimat, saját ízlésem szerint. Én nem félek tőle, akárhogy féltek is ti!

Lassan és minden rendelkezésére álló méltósággal kivonult. Szívében kétségbeesés ült. Egyszer visszanezett Joera. Eddig még sosem látta dühösnek. Azután felemelt fejjel, de a kilincset háromszorosan látva, lenyomta azt és kiment.

VII. FEJEZET.

A KAPITÁNY BELÜLRŐL.

Green kapitány az esztendő minden napján megfürdött a tengerben; azaz hogy olyankor, amikor volt tenger a közelben. A hideg, az időjárás, az, hogy sokáig ivott, kellemes vagy kellemetlen női kalandban vett részt előző éjszaka, nem befolyásolta. Cserzett, viharedzett ember volt. »Jó adag fóka van bennem,« — szokta mondani. Ezen a reggelen is, két héttel karácsony előtt, pizsamában és esőköpenyben lerohant a lépcsőn, elszaladt egy cselédlány mellett, aki térdén állva surolt, keresztül a kerten, be a Toronyba. Állhatatosan esett, az a könnyű, tollas eső, amely madarak távoli csivitelésére emlékeztet.

A Torony belseje sötét, de a kapitány gyorsan ledobja pizsamáját és tornázik. Bár megveti a meggyőződéses nudistákat, mert úgy gondolja, túlságos hűhót csapnak semmiért, ő maga nagyon szeret ruhátlanul lenni. Teste fehér és szilárd, bőre síma mint a selyem. Annak idején sok hölgy kérdezte tőle: Hogy csinálod, hogy a bőröd ilyen síma marad? Bár vaskos és nehéz, mégsem kövér. Hasa lapos, combja kemény,

mint a vas. Szeret mereven állni lábujján, ilyenkor végigsimítja testét, hogy érezze, milyen síma és milyen erős. Nála épebb élőlény alig akad. Olyan most, mint egy állat: lábujjhegyen áll a sötétben, szimatolja, mint minden reggel, a Torony szagát, a nedvességet és a korhadást, a hideg követ, a rothadó fát, a madármaradványokat, de itt valami nagyobb erő rejlik, mint az övé, magas kor, függetlenség, dac, a mindent túlélés biztonsága, szeretné, ha mindez benne is megvolna.

De nincs meg, és akárhányszor simítja is végig testét, nem talál semmi biztosítékot. Hogy az ember egészséges élőlény, az nem elég; sőt tulajdonképpen rettentő bosszúság.

Kinyitja a kis ajtót és lefut a partra, lábujjai csavart nyomot hagynak a homokban.

A sötétség oszladozott. Az ég a tenger fölött halványan fényleni kezdett, alatta a tenger sötétebb falat emelt. Az eső sziszegve hullt a tengerre és a keskeny fehér hullám a parton vele összehangzóan mormolt.

Élvezte a hideg levegő csípését a testén és a víz jeges fogását a bokája körül, amint előre lépett, majd a térde, majd a combja körül. Mikor mélyebbre ért, előre bukott és most úgy érezte, végre az, amire egész nap hasztalan vágyódik: az élet elfogadott, bevett, elismert, sőt áldott része. Egy idő múlva a hátára fordult és úgy lebegett. Fejét hátra szegve, felnézett az égre, amely elevennek látszott, sötétségében. Erők vonultak fel ott. Érezte arcán az esőcseppeket, valamivel hűvösebbek, mint a testét mosó víz.

Az eső olyan, mint egy égi üzenet, mintha a mennyek helyeselnék őt, mintha egy volna a mennyekkel

abban a munkában, amellyel most ott fent foglalkoznak, mikor félrehúzzák a sötétebb redőket, megengedik, hogy egy szürke szövet tűnjék ki, amely már a világosság ígérését hozza. Azután a vastag sötétség itt-ott megtörik, úgy hogy majdnem ezüst sápadtság darabjai játszanak a sötétrel, kiterjeszkednek, visszahúzódnak. A tenger felszínén valami kevés fény jelenik meg, megvilágítja a vizet, amely foltos az esőtől, olyan mintha magot vetnének belé. A kapitány hátán fekszik, térdét felhúzza, teste hideg és márványkemény. Oly tömör, mintha acélburkolatban volna. Minden személyes, férfiúi elevenség semmivé zsugorodik össze benne és egy másik fontosabb személyes élet foglalja el helyét, valami önzetlenebb, úgy érzi, hogy előre-elrendelt végzete most már elintéztetett megfelelően és anélkül, hogy küzdenie kellett volna érte.

Amikor megint kiúszik és érzi, hogy a világosság növekszik körülötte, pillanatnyilag biztos az életében, nem fél, kész mohón elfogadni mindent, ami vár rá. Gyakran gondolja, így reggelente, mikor kiúszik a határtalan tengerbe, hogy egyre tovább és tovább úszik, amíg végül fáradtan elsüllyed majd és eltűnik.

Gyakran gondol a halálra, mert az életét már elrontotta, az alkalmakat nem használta fel, nem vitte semmire. Még azért érdemes volna talán élni, ha nem lenne a nemiség örök fullánkja, amely egyre gyötri, bolondságokba viszi, olyan kapcsolatokba, amelyek egy bolondhoz vagy hülyéhez méltóak csupán. Pedig ő nem az, miért nem tud tehát bánni ezzel az örülettel?

Ilyen pillanatokban, mint ez a mostani, amikor egy boldog rövid időre megszabadul nemiségétől,

tisztán látja, milyen lenne a világ enélkül az ostobaság nélkül. Kemény, tevékeny ember lehetne a világban, valami jó munkát végezhetne. Így pedig lusta, értéktelen, éjjel-nappal ezzel az egy értelmetlen dologgal foglalkozik.

És most megint megfogta a háló. Legjobb barátjának feleségét kívánja meg. Ahányszor a közelében van, teste odahúzza az asszonyhoz. Nem tud ránézni, anélkül hogy ne kívánja meg mohón, bolondul. Igazán bolondul, mert ha tovább érintkezik Christinával, előbb-utóbb szerencsétlenül, nyomorúságosan elárulja magát. Christina még gyermek, egyszerű, tudatlan, kialakulatlan. Szépsége nem jelent semmit másnak, mint a férjének; ha szép szája megsérülne, ajka megtépődnék, a kapitány minden vágya szétfoslana.

Visszafordul és a part felé igyekszik. El kell mennie. De nem tud. Christínára kell néznie, közelében kell lennie, hallgatni, amit beszél, csodálkozni, hogy ez az alak és ez a szín ily tökéletesen töretlen és változatlan marad.

Szereti ezt a családot. Nagyon jók voltak hozzá, de amióta Joe hazahozta feleségét, mindenfelé zavarok vannak. Nemcsak rá vár veszély, hanem mindannyiukra is és legkivált a lányra magára. Amikor homokot ért és felállt, hideg esőcseppeket érezve vállán, megint nagyon szerencsétlen volt. Személytelen szabadságának rövid pillanata végetért; megint rabszolga.

Belül a Toronyban a fény egyik öreg kőről a másikra lopakodik. Megtörülködik és ráncos, barna, viharvert külseje hirtelen elfedi testének tiszta fehérségét. Keze barna és viharvert, mint az arca, olyan

mint egy kesztyű. Neki csakugyan sosem kellene ruhát hordania, hiszen sosem fázik, sosem hűl meg. Megcsapkodja combjait és mellét, azután körülfut az öreg Toronyban, nincs rajta más, mint fürdőpapucs. Egy napsugár hirtelen keresztültör a kis ablakon, a kapitány felfut az ormótlan lépcsőkön és fent kinéz a tengerre. Örül, mintha saját rendeletére történt volna: a napfény áradatban omlik a tenger mezejére és nedves, félénk és reszkető kékség tör be a ragyogó szürke ég közepén.

Néhány órával később megint az öreg lépcső tetején áll, most már felöltözve és belsőleg annyira rendben, amennyire csak lehet. Letekint Christina Fieldre, aki a kapuban áll.

— Bejöhetek, Timothy?

— Persze. Nem az enyém ez a torony.

A kapitány szíve vadul dobog. Megfordul és egy pillanatra kinéz az ablakon át a tengerre. Igen, azt kellene tennie! Kiúszni, egyre kijebb, amíg el nem vész, el nem süllyed, el nem tűnik mindörökre.

— Nem is, — mondja Christina, — de maga gyakrabban van itt, mint bárki más.

— Jobban szeretem, mint bárki más, — mondja, mialatt lejön a lányhoz. A sarokban egy öreg utazókosár áll. Azt felfordítja.

— Üljön le, Christina.

Szereti a nevét kimondani. Magában ismételve, amikor Christina nincs ott. Ő maga a lépcső legalacsonyabb fokára ül.

— Nem fázik meg?

— Nem. Különben is, van egy csalhatatlan azon-

nali gyógyszerem. Tulajdonképpen — mondja, a lányra mosolyogva — minden betegség ellen van gyógyszerem, egyet kivéve.

— Mi az az egy?

— A szerelem, — feleli a kapitány, merően nézve rá.

Christina nagyon szerette a kapitányt, konokságával és barna ráncos arcával és fejububján a kopasz folttal együtt. Különben is Joe legjobb barátja.

De most már nem mosolyog Christina. Nagyon komoly, amint feléje hajlik, összeszorított kézzel.

— Tim, tanácsért jöttem. Nagy bajban vagyok és nem tudom, kihez forduljak. Congreve csak nevetne, Matty túlságosan jóságos, Mr. Fieldet nem érdekelné.

— Hát Joe?

— Joe haragszik rám. Részben éppen ez a baj. Máris haragszik, pedig még csak olyan rövid ideje, hogy férj és feleség vagyunk.

— A házasságban mindig az első év a legnehezebb, — mondja a kapitány mosolyogva.

— Nemcsak Joeval van baj. Hanem Mrs. Fielddel is. És azt nem is bánom, ha Joe haragszik, mert azért jobban szeret, mint valaha. De nagyon boldogtalan és az anyja miatt boldogtalan.

— Igen. Ez igaz, — mondja a kapitány.

— Hát nem nevetséges? Tudja, Tim, én nem ismerem az embereket és álmomban sem hittem volna, hogy valaki úgy viselkedhetik, mint Mrs. Field.

— Hogyan viselkednék? Hiszen olyan édes volt magához ma is reggeli után, megsimogatta az arcát, magával akarta vinni...

— Igaz. De már nem hiszek neki. Irtóatosan dühös volt rám, hogy szóbaálltam Mrs. Peacockkal. Mindig megsértem valamivel. Olyan, Tim, mintha fogságban akarna tartani Simpson és Snubs segítségével. Már kezdek képzelődni. De először is tudni szeretném... Maga már volt házas. Minden anyós így viselkedik? Ez szokásos folyamat, amelyen én keresztülmegyek? Ha igen, akkor nem bánom.

— Sosem volt anyósom. Elég bajom volt anélkül is.

— Nem felelt a kérdésekre. Egészen természetes az... ami velem történik?

A kapitány hallgatott. Majd így szólt:

— A maga esetében két rendkívüli dolog van, Christina. A legtöbb meny nem ilyen szép, mint maga és a legtöbb anyós kevésbé imádja fiát, mint Bessie Field Joet.

— Gondolja, hogy féltékeny?

— Természetesen.

— De hát tudta, hogy Joe egyszer meg fog nőszülni.

— Igen, de maga akarta kiválasztani a feleségét. Hallottam, hogy egyszer meghívott ide egy lányt, bizonyos Miss Heront, akiről úgy gondolta, hogy éppen megfelelné Joenak. De mikor kezdték megszeretni egymást, kiderült, hogy a lány nagyon is független természet és Bessie hazaküldte.

— Ó, Istenem, — mondja Christina és hirtelen éles féltékenységet érez az ismeretlen lány iránt.

— Már most, — folytatja a kapitány, — én mélyszégyen tisztelem Bessie Fieldet... és szeretem is. Egészen kivételes nő. Éppen ez a baj. Az egyetlen

dolog, amivel törődik, a fiai. Biztosan észrevette, hogy a ház meglehetősen piszkos és a kert milyen rendetlen. Ha nem lenne a két fia, egy pillanat alatt rendbehozna mindent. De vannak nők (tulajdonképpen nagyon sok nő), akik csak gyermekeiknek élnek. Mindnyájan bolondok vagyunk egy kicsit. Nekik ez a bolondságuk. Azt hiszem, az a nap, amikor meghallotta, hogy Joe eljegyezte magát, életének legrosszabb napja volt.

— Milyen szörnyű!

— Nem azért mondom ezt, hogy eltúlozzam a dolgokat, vagy hogy megijeszem magát. De magának csakugyan nehéz dolga van itt és jobb, ha ezzel tisztába jön. Annál nehezebb, mert amíg maga nem jött, Joenak anyja volt mindene, mindene a világon.

— Mit kell tehát tennem?

— Igazán kíváncsi a tanácsomra?

— Azért jöttem ide!

— Engedjen neki mindenben, ami nem fontos. Ne szálljon szembe. Ne vitatkozzék. Csak ha halálosan szükséges.

Feszülten nézett Christinára és csak most jött rá, hogy milyen színű a szeme. Arany-szürke; a szivárványhártya a szélén lágy aranyosbarna és a pupilla felé fokozatosan átmegy egy meleg szürkébe; nagyon bájos, megvan benne az a tisztaság és őszinteség, amit csak nagyon fiatal szemekben lehet megtalálni: egy gyermek szeme és gyönyörű szép.

— Folytassa, — mondja Christina. — Figyelek.

A kapitány olyan közel hajol hozzá, hogy csaknem megérintik egymást.

— Azt mondanám, legyen egy kicsit ügyesebb,

egy kicsit ravaszabb. Hiszen minden ütőkártya a maga kezében van. Férjhez ment Joehoz és Joe szereti magát. Most engedjen át anyjának annyit, amennyit ő akar. Adjon Joeból annyit, amennyire anyjának szüksége van. Joe úgysis a magáé. Ne sajnáljon anyósától semmit.

Christina tekintete egyszerre csak tüzes lett.

— Nem sajnálok én semmit sem tőle. De ha azt teszem, amit maga tanácsol, akkor magamat is oda kell adnom, nézeteimet, barátaimat, mindent, amit teszek és gondolok. Olyannak kell lennem és azt kell tennem, amit ő akar. És ezt nem tehetem, Tim. Sosem adtam fel becsületességem senki kedvéért. — Elhallgatott és mosolygott. — Ez nagyon nagyképűen hangzik, úgy-e?

— Nem. Nem nagyképű. Csakhogy maga túlságosan egyszerű. Maga mondja, hogy fiatal és tapasztalatlan. Most itt a kitűnő alkalom, hogy gyakorolja magát az emberekkel való bánásban.

— De az annyit jelent, mint hamisnak lenni. Úgy tenni, mintha olyan lennék, amilyen nem vagyok, azt mondani, amit nem hiszek!

A kapitány mosolygott.

— Istenem, milyen fiatal maga! Előbb-utóbb mindnyájan hazugok leszünk. Kell, hogy azok legyünk, másképp nem tudnánk átvergődni az életen. De én nem akarom, hogy kétszínű legyen. Nekem ugyan nincs sok jogom beszélni, mert sosem törődtem mással, mint önmagammal. De maga különb, mint én és így arra kérem, hogy mostanában másokra ugyanannyit gondoljon, mint önmagára. Joera, Joe anyjára, talán

mindnyájunkra. A mi kedvünkért épp úgy, mint saját maga kedvéért.

Még előbbre hajolt és megérintette Christina kezét.

— Nem akarom megijeszteni magát, Christina, de lehet, hogy még baj lesz. Bessie Field nem egészen normális ebben az egy dologban: Joe és Congreve iránt való szeretetében. A helyeset akarja tenni, de mindig parancsolgatott és rettenetesen indulatos és még egy kicsit meg is bolondulhat, ha attól kell tartania, hogy maga mindent elvesz tőle.

Christina most csakugyan úgy néz maga elé, mint egy félős, megijesztett kisgyerek.

— Nem látom be, — suttogja, — miért kell ennek így lennie. Hiszen én szeretni akartam őt, mondtam, hogy jöjjön el gyakran hozzánk . . .

— Magukhoz? — vágott hirtelen közbe a kapitány. — Miért? Csak nem akarnak elmenni innen?

— De, majd egyszer, természetesen. Nekünk is kell hogy saját otthonunk legyen.

— Szent Isten! Csak nem mondta ezt meg neki?

— De igen. Magától értetődőnek találtam. Joe és én nem maradhatunk örökre itt!

— Nem. De minek kellett ezt megmondani? Ezt sosem fogja megbocsátani. Ó, Christina, maga nagyon egyszerű, nagyon ügyetlen!

Érezte, amint Christina keze megremeg az övében. Erősebben megszorította. Christina egész testében remegett. A kapitány, mintha gyökerestül tépné ki magát, felkelt és odébbment.

— Legyen okos. Várja ki az idejét. Nyugtassa meg Bessiet, hogy ne féljen magától.

Christina legszebb mosolyával nézett rá.

— Meg fogom próbálni.

A kapitány ugyanaznap korán délután megint visszament a Toronyba. Most a másik ablakon nézett ki, azon, amely a szélesebb part, a kert, a ház felé tekintett. Rákönyökölt a korlátra. Nagy zavar dúlt benne.

Házassága felbomlásáig, sőt egészen addig a reggelig, amikor arra ébredt, hogy felesége elhagyta, általában véve optimista volt. Jól érezte magát a tengeren is és otthon is, és ha meg is csalta feleségét, mégis szerette. Az asszony búcsúlevele fájdalmas meglepetés volt. Azt írta, hogy irtózik már tőle és hazugságaitól, önelégültségétől és felfuvalkodottságától és nem bírja tovább. Rettenetes csapás, ha valaki, akivel annyi ideig meghitt közelségben éltünk, ilyen színben látja az embert. A kapitányt mintha minden önbizalma elhagyta volna. Önbizalma sosem volt erős. Mikor megint tengerre ment, észrevette, hogy megváltozott. Szavai és tettei túlságosan hangsúlyosak lettek, mert felületi szavak és tettek voltak csak. Amint most ott állt és kinézett a Torony ablakán, eszébe jutott a melodramatikus regény Indiáról, amelyet az előző éjszaka olvasott, mert nem tudott aludni. Minduntalan a »hirtelen« és a »fene« szó szerepelt benne, mintha a szerző fel akarná fokozni azt az elevenséget, amely tulajdonképpen hiányzik a könyvéből.

— Ha még egyszer azt írja, »hirtelen«, eldobom a könyvet, — gondolta magában. És egy perccel később el is dobta. És most látta, hogy az ő élete is ilyen: tele »hirtelennel« és »fenével«, hogy fenntartsa bátorságát.

El akar menni innen és nem tud. Kinéz a hideg szürke téli tájra, olyan, mint valami képzeletbeli vidék. A tenger roppant acéllemezzel, fehér tajtékkal szegélyezve, a sás vonala a kis parton feljebb, a fal, azután a kert, most csunya és csupasz, csak néhány rejtőzködő, zárkozott fehér hunyor van benne és néhány utolsó krizatémum, azután a csunya ház, mögötte a dűnák, a kísérteties fák a látóhatár szélén és mindezen keresztül a tenger ritmikus dobolása. Bum-bum, bum-bum . . .

Akkor őrhelyéről meglátott valakit. Congreve kijött műterméből és megállt, nézte a tengert. Bár messze volt, a kapitány mégis nagyon közel érezte és utálta. Utálta Congreve érzéketlenségét a nők iránt és azt, hogy úgy tetszik magának ezzel. Senki sincs távolabb az érzéketlen férfitől, mint az a férfi, akinek száz meg száz nővel volt már dolga. A jó férj, aki sosem szeretett mást, mint feleségét, nagyon jól megérti az abnormis ember érzelmességét. De a normális kéjenc nagyon erényes. A kapitány utálta Congreve önelégültségét, mint ahogy a szenvedélyes zenebarát haragszik arra, aki boldogan azt mondja: Nincs semmi érzékem a zene iránt. Meg aztán a kapitány, most, hogy ő is lusta semmittevő lett, haragudott Congreve gerinctelenségére. Mintha magát látta volna tükörben.

Akárhogy is, de ki nem állhatta.

Észrevette, hogy Congreve vár valakit. Mozdulatlanul állt, azután a műterem sarka mögé húzódott, úgy hogy alig lehetett látni. Most még valaki megjelent a színen. Christina. Futva jött ki a házból. A kapitány úgy gondolta, hogy valaki *elől* fut. De megállt, kint a terraszon, ő is a tenger felé nézett.

Most megjelent egy harmadik személy. Mrs. Field. A Torony előtt állt meg, nem messze a kapitány ablakától. A kertbe nézett.

Mrs. Field először Christinát látta meg és a kapitánynak úgy tűnt, hogy kicsi, gömbölyű, kalapos és keztyűs teste megmerevedett. Háta olyan egyenes vonalat tudott felvenni, mint egy vonalzó. Mrs. Field azután Congrevet látta meg. Egy-két lépést tett, azután megint megállt. Mindhárman teljesen mozdulatlanul álltak a szürke kertben, amely oly csendes, mintha festve volna és mögötte a közönyös part és a tenger dobverése. A három figurának álom-realitása volt, sokkal feszültebb és meggyőzőbb, mint a nappali realitás.

A kapitány a három figurát figyelte, azok pedig egymást. Semmi mozgás. A kapitány tudta, hogy ez a válságos pillanat számára. Belső démonja azt súgta: — Hagyd őket, ne törődj a más bajával. De a jobb szellem (ez a kedves, barátságos, de sokszor ideges lény) azt mondta, hogy beszélnie kell Mrs. Fielddel. Rendszerint mindkét részről elátkozzák azt, aki beavatkozik, de Christinával való beszélgetése után azt gondolta, hogy talán megmagyarázhatja egyet-mást Bessie Fieldnek, bebizonyíthatná, hogy a lány még gyermek, könnyen befolyásolható. Hátha elháríthatna egy katasztrófát? Szerette őket. Jók voltak hozzá. Bessie tudja, hogy a kapitány megérti őt. Bizonyos fokig még bízik is benne. Eh!... számárság. Mit kapna fáradságáért? Mind ellene fordulnának...

— Nos, ha a lány megmozdul, mielőtt százat számolok, nem fogok beszélni Bessievel. Ha nem mozdul meg, beszélek.

A lány nem mozdult meg. Csak állt a terraszon, és kinézett a tengerre és Congreve a műtermétől figyelte és Mrs. Field figyelte mindkettőjüket.

A kapitány százig számolt. A lány nem mozdult. A kapitány elosont az ablaktól, ki az ajtón.

— Ej, Bessie — mondta, — maga mit néz úgy?

Mrs. Field megrezzent, azután kissé gúnyosan nézve a kapitányra így szólt:

— Nézem, milyen az idő. Joe elvisz engem Wistonsig.

— Jöjjön be egy pillanatra.

Mrs. Field követte.

— Nagyon titokzatos máma!

Barátságos, nyugodt, békés hangulatban volt. Megjelenése furcsán hatott a Toronyban, kalappal, piros rózsás fekete kendővel vállán, sziürke keztyüben. Mosolygott.

— Na mi van, Timothy Green?

— Nem tudom. Biztosan bolond vagyok, ha egy szót is szólok... de maga olyan jó és vendégszerető hozzám, szeretem Jcet és... Christináról szeretnék beszélni.

— Ó!... talán panaszkodott magának?

— Nem. Nem panaszkodott. Csak attól fél, hogy megsértette magát. És nem tudja, mivel.

Bessie Field megveregette a kapitány vállát.

— Tim, maga már elég öreg ahhoz, hogy a nőkre bízza, intézzék el maguk közt a saját ügyeiket. Christina meg én majd már csak megleszünk valahogy egymással. Nagyon bájos lány.

De Tim nem hagyta magát lerázni.

— Legyünk egyszer őszinték, Bessie. Hiszen most már oly jól ismerjük egymást. Maga kifutó fiút csinált belőlem, én pedig viszonzásul jobban ismerem magát, mint bárki Scarlattben.

Bessie mosolygott.

— Maga szokatlanul ünnepélyes. Tudom, miről van szó: beleszeretett Christinába.

— Természetesen. Beleszerettem abban a pillanatban, ahogy megláttam. Melyik rendes ember nem szeretett volna bele? De nem erről van szó. Csak azt akarom mondani, Bessie, hogy Christina még gyermek. Nincs semmi tapasztalata; mi mind furcsák és idegenszerűek vagyunk a szemében. Legyen jó hozzá; legyen türelmes; hagyja, hogy megnyugodjék.

A kapitány komolyan beszélt; nagyon becsületes arcot vágott, igyekezett mindenkinek az érdekét szolgálni.

— Nem hiszem, — felelte Mrs. Field halkán, — hogy azt mondhatná, nem voltam jó hozzá.

— Nem is mondtam...

— Dehogynem. Legalább is úgy gondolta. Láttá, hogy Mrs. Field kezd dühbe jönni.

— Ó, most maga dühös.

— Én? Szó sincs róla... Joe vár rám.

A kapitány kezét Bessie karjára tette.

— Bessie, várjon egy percre. Lehet, hogy csak vendég vagyok, de azért én is ember vagyok. Maga egyike a legkülönb nőknek, akit csak ismerek, de ne bánjon keményen Christinával. Hiszen Joe felesége...

— Bár ne lenne! — tört ki Bessie. — Nem való Joenak. Egyáltalán nem ilyen feleség való neki.

Legalább is én erre a felfedezésre jutottam ezek alatt a hetek alatt, amióta itt van.

— Ez nem igaz, maga is tudja! — kiáltotta a kapitány.

— Igazán? Ki ismeri jobban Joet, maga vagy én? Nem az én fiam? Nem elleneztem, hogy megnősüljön. Akartam, hogy megnősüljön. De hogy olyan nőt vegyen el, aki irányítani és segíteni tudja.

— Azt útálta volna a legjobban! — vágott közbe tüzesen a kapitány.

— Nem egy csinos, tudatlan babát...

— Babát! — kiáltotta a kapitány. — Babát! Christina legalább olyan határozott jellem, mint maga, Bessie.

Ekkor a kapitány megijedt. Mrs. Field olyan merev tekintettel nézett az arcába, mint a vakok. Ebben a fellobbanó pillanatban értelmét teljesen elrejtették és elfedték érzelmei. Nem volt örült, de átugrott abba a régióba, ahol nincsenek már szabályok és óvatosságok, csak célok. Két kis keztyűs keze egy pillanatig úgy mozgott, mint két élő lény, amelynek nincs köze testéhez.

— Gondolja meg, Tim, — mondta nyugodtan — hogy én szeretem a fiam és őrködöm fölötte és vigyázok rá, amíg csak tudok. Sajnos, ostoba házasságot kötött. Egy csinos arc megfogta és én nem voltam ott, hogy óvjam.

— Mit akar tehát tenni?

— Vigyázni Joera. Hogy ne essék semmi baja.

— Nem elég öreg ő ahhoz, hogy vigyázzon magára? Hiszen már felnőtt férfi.

Mrs. Field elmosolyodott.

— Maguk felnőtt férfiak! Anyjuk szemében mindig gyerekek maradnak. Ezt tudja, nem? Most igazán mennem kell. Wistons egész szép távolság.

A kapitány nem használt semmit az ügynek, csak ártott. A ház felé tartott és közben aggódott, magáért, Christináért, mindenkiért.

— Tudom jól, hogy mit kellene tennem, — gondolta, amint felment a lépcsőn szobájába: — elmenni innen azonnal... még ma este.

VIII. FEJEZET.

KARÁCSONYI MULATSÁG.

— Azt hiszem, — mondta Christina — hogy karácsony után nem ártana ha egy kicsit hazamennék. Minden héten irok, de azért az nem az igazi.

Egy héttel karácsony előtt adták Fieldék szokásos évi estélyüket. Christina és Joe éppen öltözködtek. Joe éppen áthúzta feje fölött kemény ingét; Christina az öltöző-asztal előtt kefélte rövid göndör haját. A tükörbe nézett.

— Ostobaság, — mondta Joe.

— Miért?

— Mert itt kell maradnod.

— Kell? Miért kell?

Joe nem felelt.

— Pedig most jól kibeszélhetnénk magunkat, — mondta Christina. — Egyre halogattuk. Te hetek óta ingerült vagy velem szemben, az éjszakákat kivéve. Minden éjjel kibékülünk és minden reggel előlről kezdjük. És sosem beszélünk róla. Már majdnem három hónapja, hogy férj és feleség vagyunk...

— Én nem vagyok ingerült veled, Chris.

Zavartan nézett feleségére.

— Hát akkor úgy viselkedsz, mintha az lennél. Nem fontos. A tény az, hogy sosem érezzük jól magunkat, csak olyankor, amikor kettesben vagyunk. És ezért azt indítványozom: karácsony után nemcsak én megyek el egy időre, hanem te is. És... együtt megyünk el.

— Nem tehetjük meg.

— Miért nem?

— Mindenki nagyon furcsának találná.

— Vagyis hogy az anyád, azt akarod mondani. Joe Christinára nézett és összeráncolta homlokát.

— Chris, nem akarlak dühbe hozni. Csak egy dolgot szeretnék tudni. Miért nem szereted anyámat? Christina kinyújtotta kezét.

— Joe, gyere ide egy pillanatra. Fogd meg a kezem. Nem az a baj, hogy nem szeretem. Én félek tőle.

— Félsz tőle? Anyámtól? Hiszen ő a legjobb, legszelídebb...

— Igen, tudom. Mégis félek tőle.

Joe odébb ment tőle.

— Nem szabad ezt mondanod! Az előbb igazad volt. Csakugyan bosszankodtam miattad, és ez az oka. Miért kell mindig bosszantanod anyámat, olyan dolgokat mondanod, amik ingerlik, olyan emberekkel beszélned, akiket nem szeret, veszekedned Simpsonnal, mert nem jön, amikor szükséged van rá, kiszidni Curtist a virágok miatt? Chris, igazán nem akarok igazságtalan lenni. Jobban szeretlek bárkinél a világon, mégis azt hiszem, hogy önző vagy. Elfelejtetted, hogy anyám sok-

sok éve vezeti ezt a házat és Simpson a legjobb cselédünk mind közt, aki csak volt. Anyám is érzékeny, mint mindenki más. Én magam is szeretem például Lavinia Peacockot, mégsem érintkezem vele, mert anyám nagyon oda lenne és utóvégre tartozom valamivel neki azért, amit értem tett.

Christina mélyen elgondolkozott. Azután így szólt :

— Idehallgass, Joe. Emlékszel még arra a napra, amikor átmentünk a szigetre?

— Persze, hogy emlékszem.

— Arra a nagyon szép napra! Azt mondtam akkor : mi fog történni, ha anyád meg én nem tudunk meglenni egymással? Emlékszel?

— Igen.

— Már akkor láttam, hogy el fog jönni az idő. És most eljött. Anyád meg én nem tudunk meglenni egymással.

Joe egy pillanat alatt dühbe jött, szokása szerint, fiús módon, gondolkozás nélkül.

— Ha nem tudtok, az a te hibád.

— Nem egészen. Csak részben. Nem mondom, én sem vagyok angyal, nagyon tapasztalatlan vagyok, nem ismerem az embereket. Még sose láttam olyan nőt, mint az anyád. A helyzetben természetesen nincs semmi új. Anyósok és menyek... De mégis biztos vagyok benne, hogy anyád kivételes nő. És még valamiben : akárhogy is viselkedtem volna, ugyanitt tartanánk.

— Dehogy. Ha te...

— Légy igazságos, Joe. Hát nem viselkedtem tökéletesen az utolsó két hétben? Mindenben enged-

tem neki, egyetértettem vele, igyekeztem kedvében járni. Amióta a kapitány . . .

— Tim? Mi köze neki az egészhez?

— Egyszer beszéltünk az ügyről.

— Úgy? Szóval panaszkodtál neki?

— Nem panaszkodtam. Különben sem erről van szó. Elismered, hogy megtettem minden tőlem telhetőt . . .

— Nem tudom. Multkor, amikor Simpsonnal beszéltél . . .

— Simpson gyűlöl engem. Az első perctől kezdve, hogy beléptem ebbe a házba. Magad is elismerted. Meg tudom érteni Simpsont. Éppígy gyűlölne minden nőt, aki a te feleséged. A helyzet az, Joe, hogy túlságosan sok nő van a dologban.

Joe most olyan levert és szerencsétlen arcot vágott, hogy Christina szíve megesett rajta. Odament hozzá és megölelte.

— Rövid idő alatt rengeteget tanultam, — mondta. — Anyád csak egy feltétellel hajlandó elfogadni a feleségedet: ha teljesen aláveti magát neki. Ha én mindenben engednék neki, ha átadnálak neki téged, magamat, a véleményeimet, a gyermekeimet, majd ha lesznek, akkor csakugyan édes, szeretetreméltó öreg hölgy lenne. De én nem tudok engedni és nem is akarok.

— Átnézett Joe feje fölött az ablakra. — A szerelem felnőttté tett. Mondtam neked a vonaton, mikor idejöttünk, hogy mindig foglak szeretni, akármilyen történik is. Foglak is. És mert így szeretlek, nem adlak oda senkinek; és nem adom oda magamat sem.

Joe szenvedélyesen megcsókolta.

— Nem. Nem. Igazad van, Chris. Nem is szabad.

— És megértem anyád is. Sajnos, mindent ki-
küszöbölt az életéből, téged és Congrevet kivéve. Ha
titeket elveszt, mindent elvesztett. A butaság az,
hogy nem is kell elveszítenie téged. Ha beletörődik,
hogy te meg én férj és feleség vagyunk, szeretjük egy-
mást és szükségünk van a mi külön életünkre, amely-
hez senki sem nyúlhat hozzá, akkor mind a ketten
szeretni fogjuk őt és minden rendben lesz. De nem fog
beletörödni.

Joe felkelt és az ablakhoz lépett.

— Én meglehetősen gyenge szerepet játszom ebben
a históriában.

— Nem hiszem. Te szereted őt. Hozzád tartozik.
Te őhozzá. De engem is szeretsz. Nincs olyan férfi,
aki ne lenne zavarban ilyen helyzetben.

Visszament az asztalhoz és megint elkezdte haját
kefélni.

— De én mégis rendbe tudnám hozni a dolgot, —
mondta Christina, — ha nem félnék tőle.

— Miért félsz tőle?

— Attól félek, hogy meggyülöl. Még valami vad
dolgot csinál. Hacsak nem találom meg a módját, hogy
megszelídítsem. Még ezt is megértem. Mondtam a
vonatban, hogy ha valaki el akarna venni téged tőlem,
mindentre képes lennék . . . agyonütném vagy tengerbe
dobnám az illetőt.

— Le kell mennünk, — mondta Joe. — Mindjárt
jönnek a vendégek.

Joe Christina vállára tette kezét.

— Megmondom, miről van szó, Chris. Rajtam

múlik. Okosabbnak kell lennem. Majd már én megsezelídem az Öreg Hölgyet. Meglátod.

— És ne légy velem szemben olyan bosszús. Az nagyon fáj.

— Soha többé, Christina.

Mikor Christina leért, meglepte a vidámság, amely fogadta. A ház egészen átalakult. A szalon — az egyetlen szoba, amelyet szeretett — tele volt emberekkel. Egészen kiüritették a tánc végett és az egyik sarokban ült a polchesteri zenekar: zongora, hegedű és saxophon. A hallban, Szent György és a sárkány előtt nagy kivilágított karácsonyfa állt. A lépcsőket örökzölddel aggatták be.

Ezek a gyönyörűségek magukban eléggé közönségesek, de ennél több is van: igazi vidámság, úgy, hogy már most sem lehetett semmi merevséget vagy félénk habozást érezni, pedig csak éppen hogy elkezdődött az estély. Ez Mrs. Field műve. Fekete selyem ruhájában gyémántokkal a mellén olyan, mint minden ceremónia királynője. Elemében van; vidám és jószágos; királyi, de emberi is. Boldog, mert ő az Első Hölgy ebben a kis országban.

Christina egy pillanatig megállt Joeval az ajtóban és egy percre mindenki elhallgatott a csodálkozástól, amelyet szépsége kiváltott. Sokan a vendégek közül még nem látták azelőtt. A szokásos heti mozilátogatás, a filmsztárok megsemmisítése, talán még csak növelte Christina tökéletes és öntudatlan szépségének hatását. Talán azt is érezték, hogy egy mulékony szépséggel állnak szemben. Csak kis ideig maradhat így, érintetlenül, megostromolatlanul. Még a kapitány is tűnő-

dött rajta, vajjon még mindig olyan tökéletes-e, mint azon a napon, amikor először látta kilépni Congreve műterméből. Most már emberibb, közelebb van a halandó emberiséghez, és annál kívánatosabb: de azt az első döbbenetes meglepetést nem lehet megismételni.

Christina néhány ismerőst látott, Fauntleroyékat, Severingéket, Power nagytiszteletű urat, a falu lelkészét, és feléjük ment.

Mattyvel találkozott, aki paradicsomi boldogságban úszott.

— Ó, drágám, milyen gyönyörű vagy! És milyen egyszerű... ez a fehér ruha, tökéletesen egyszerű. És annyi barátunk van itt... mindenki itt van. Ó kedves Mrs. Thursley, hogy van? És Mr. Thursley! Hát ez nagyszerű. Reméltem, hogy el tudnak jönni, bár hallottam, hogy meghült. Éppen ma délután mondtam Bessienek, remélem, hogy Mrs. Thursley hülése... de lám már jobban van. Oly boldog vagyok, hogy az évnek ebben a szakában... Nini, Mrs. Rawlings... és halott a kedves fivéréről? Remek, remek. Olyan messziről, Indiából, bár ma már minden olyan közel van, úgye? egyre közelebb és közelebb... mindig azt mondom: nem, nem voltam keleten, de nincs is rá szükség, a kelet idejön hozzám. És hazajön? Igazán? Ja, jövő évre, vagyis, hogy az azután következő évben, mert már majdnem a jövő évben vagyunk, úgy, hogy az egész egy semmiség addig, igazán semmiség...

Congreve nagyon előkelő jelenség és Archer nagyon szép fehér hajával és fekete szemöldökével, és most az egyszer kitesz magáért, hogy kellemes legyen, és nagyon megható így, gondolja Christina.

És ime Mrs. Severing.

— Ejnye, ejnye! azt ígérte, hogy átjön hozzám teára!

— Nem is tudom, hogy van, — mondja Christina, — de itt úgy elrepül az idő. De el fogok menni. Beszéljük meg most a napot, jó?

— Igen, hogyne. Milyen kedves maga. Meg kell kérdeznem Dicket. Dick! Mrs. Field meg akarja beszélni velünk, hogy mikor jöjjön át teára.

Mr. Severing nagyon boldogtalannak látszik frakkjában és bizonytalanul morog valamit jövő keddről vagy szerdáról.

— Igen; hogy lenne kedden? Nem az a billiárd-délutánod? Dick egyszer egy héten billiárdozik, azt úgy szeretik a férfiak. Ja, nem... az pénteken van. Attól féltünk, hogy Dick nem jöhet át. Semmi különös... egy kis zsába... olykor-olykor, amikor a szél rossz irányból fuj... de szerencsére ma reggel úgy ébredt fel, hogy nem fáj semmije. Igazán nagyon aggódtunk, mert nagyon örültünk ennek az...

Megszólal a zenekar. Táncolni kezdenek.

— Nem táncolná velem a következőt? — kérdi a kapitány.

— Az azután következőt. Előbb Joe jön, azután az apja. Már délután odaigértem.

Hát akkor még sokáig kell várni, gondolja a kapitány, pedig azt hitte, hogy senki sem fogja megelőzni. Járkál körül, kiszemeli a valamire való nőket (nem sok akad) besétál az ebédlőbe, iszik valamit, kimegy a hallba és itt találkozik Congreve-vel. Valami okból ma kevesebb ellenségességet érez iránta.

— Nem akar táncolni?

— Igen, talán, később. Utálok táncolni. Egy kicsit még itt maradok, azután elszököm.

A kapitány a lépcső karfájának támaszkodik.

— Nagyon jó az ital. Ez apjának az érdeme.

— Ne igyék túlságosan sokat. Kérem, azért ne haragudják. Miért van az, hogy mindig veszekszünk?

— Nem haragszom, — mondja a kapitány mosolyogva. — Igaza van. Az ital a fejembe száll. Mi nem veszekszünk, vagy igen? Igaz, hogy nem szeretjük egymást, de ez nem a mi kettőnk hibája.

— Nem szeretjük egymást? — Congreve mosolyog. — Nekem nem volna semmi kifogásom maga ellen, Timothy, és maga is szeretne engem, ha engem érdekelnének a nők, és ha nem volna az Egyszarvú.

— Az Egyszarvú?

— Igen, a szép fehér Egyszarvú, a szarva vége vörös. A szép Egyszarvú, amely egyszer egy évben eljön, hogy megtalálja szerelmét és a nász után visszamegy a sivatagba. Az Egyszarvú, amely megtisztítja a mérgezett vizeket. És Istenemre, most eléggé megvannak mérgezve, nem igaz?

— Fogalmam sincs, miről beszél maga, — mondja a kapitány.

— Dehogy nincs, Timothy. Maga az egyetlen a házban, aki megérti. Maga nem tartozik az Egyszarvú társaságába, de legalább nem pártfogolja, sem nem sajnálja azokat, akik odatartoznak.

Egy pillanatra hátranézett, a nyitott ajtó és a benti táncosok felé.

— Christina szép ma, nem? És annál szebb, mert az én buta Joe fivérem felesége.

— Azt hiszem, ez inkább csökkenti a szépségét.

— Azért, mert maga féltékeny. Hallgasson ide, Tim. Christina csodát tett. Visszaadta azt a hitemet, hogy tudok festeni. Jöjjön át később a műterembe. Még senki sem látta. Christina meztelenül vár a fa alatt és az Egyszarvú jön, hogy az ölébe fektesse fejét és az Ellenség, a Gonoszak, az Árnyak a homályban leselkednek hálóikkal és dárdáikkal. Újra élek. Halott voltam és most újra élek.

— Furcsa, — mondta a kapitány — pedig maga nem is szerelmes belé.

— A legkevésbé sem. De szépségének annál nagyobb a teremtő ereje, hogy nem akarok érintkezést vele. Hallgasson ide, Tim... Nekem vissza kell majd mennem Londonba!

— Londonba? De... hát az anyja?

— Tudom. Napok óta másra sem gondolok. Nem szabad egy szót sem szólnia, Tim.

— Az természetes.

— De maga mégis szól. Csak, hogy bajt csináljon, mert gyűlöl engem.

— Ez a maga nőies észjárása, Congreve. Magával ellentétben én férfi vagyok, nem nő. Lehet, hogy gyűlölöm, bár ez túlságosan erős kifejezés. De bajt nem csinálok.

— Jó, hát akkor ne mondja el senkinek. — Congreve most egészen közel állt a kapitányhoz, hosszú fehér orrát előretolta, hosszú fehér keze a levegőbe

hullt. — El kell mennem. Hiszen megint élek. Még lehetek valaki. Tudom. Ez a lány megtanított rá.

— De miből akar élni? Hiszen egy pennyje sincs, csak amit az anyjától kap!

— Van egy barátom, egy ismert portréfestő, gyönyörű műterme van a Portland Placen. Már évek óta hív, hogy lakjam nála. Kosztot-kvártélyt ad nekem. És pénzt is fogok keresni, nagyon hamar. Picasso és utánczó, ez most a divat. Százával festhetek kis Picasokat és eladom. Közben pedig lassankint megszületik az igazi Énem. Én, magam.

— Congreve, ne legyen olyan izgatott.

— Nem. De mikor olyan izgató! Mikor azt hittem, hogy már mindennek vége. Azt hittem, hogy már halott vagyok. Akkor ez a lány egy reggel belép a műterembe. Felnézek és meglátom... és nem is ő az már... hanem az Egyszarvú szép pirosvégű erős szarvával.

— Az ördög vigye el magát egyszarvújával együtt! Azt szeretném tudni, mit szól majd ehhez az Öreg Hölgy.

Congreve egy pillanat alatt olyan lett, mint egy kisiú; affektációja, rikoltozása lehullott. Egy gyermek zavart tekintetével bámult a kapitányra.

— Tudom. Szörnyű. Szeretem. Nem akarnám megbántani. És mégis meg kell bántanom.

— Bizony. Hiszen ha magát elveszti... ha ez még hozzájárul Joe házasságához... akkor megőrül. Nagyon borzalmas dolog lenne.

— Tudom. Rettenetes. — Kezét a kapitány karjára tette. — De hát mondja, Tim, mit tegyek? Ami

most dolgozik bennem, több, mint az, hogy az ember életben van : ez maga az élet. Maga nem tudja, milyen ha az ember művész.

— Tudom, mi az, amikor az ember megkíván egy nőt, akit nem kaphat meg. Úgy képzelem, az ugyanaz.

— Csakugyan. Igaza van. Maga tudja, mennyire szeretem anyámat, Tim. Joenak és nekem ő volt az egész világ. Amikor régebben el voltam, vissza kellett jönnöm. De most egészen más. Most úgy hiszek magamban, mint még soha. Lehet, hogy számárság. Valószínűleg. De el kell mennem, meg kell próbálnom. Különben is, — tette hozzá sötéten, — itt van neki Joe.

— Nem vagyok biztos benne. Azt hiszem, anyja kezdi belátni, hogy Joet elvesztette.

— Igaz. Christina meg ő nincsenek túlságosan jóban, mi? Micsoda zürzavar!

Hirtelen gyanakvó tekintettel nézett a kapitányra.

— Hallja, úgy-e nem szól senkinek?

— Mondtam, hogy nem.

— Még részegen sem?

— Még részegen sem.

Az utolsó táncot megismételték. Mrs. Field a zenekarhoz lépett.

— Maguk már biztosan fáradtak. Pihenjék ki magukat ez után a tánc után.

A zongorista, vékony középkorú hölgy csúf vörös ruhában, áhítattal nézett fel Mrs. Fieldre. Már tizedik éve játszott Scarlattben a házibálon. Imádta Mrs. Fieldet.

— Ó, dehogy, Mrs. Field. Nagyon köszönjük. Hiszen csak most kezdtük, nem igaz, Mr. Adamson?

A hegedűs, egy kövér kicsi ember, így szólt :

— Nem tud bennünket kifárasztani, Mrs. Field.

— Oly kitűnőek maguk. Jobban játszanak, mint valaha.

Ismét játszottak. Most véget ért a tánc. Miss Strickland, a zongorista, így szólt :

— Nagyon kedves, hogy minden évben meghív minket, Mrs. Field. Ezek a jazz-bandek . . .

— Van sok magánórája, Miss Strickland?

— Ó, tudja, hogy van azzal, Mrs. Field. Nem szabad panaszkodni, de igazán nem megy valami jól. A lányok nem tanulnak már zongorázni, mint azelőtt.

— Nem bizony.

— Higyje el, Mrs. Field, a gépek korában élünk. Semmi sem emberi ma már. Nem igaz?

— De nagyon is. De hát úgy kell venni a dolgokat, ahogy vannak.

Miss Strickland buzgón bólogatott.

— Igen. Úgy van. Nincs semmi haszna, ha az ember lógatja a fejét.

Mrs. Field úgy mosolygott rájuk, mintha az anyjuk volna. Úgy is érezte. Úgy érezte, hogy ezen az estén az anyja mindenkinek, aki itt van. Ezt szerette : mindenkit boldoggá tenni, mindenkinek azt adni, ami jó neki, és rendelkezni az eszközökkel, hogy ezt megtehesse.

Ma este nem érezte magát kicsinek és kövérnek : ma parancsoló, jóságos hatalom. És ime itt van szegény Archer, amint éppen megtesz minden tőle telhetőt. Odajött egy pillanatra feleségéhez ;

— Minden jól megy, úgy-e?

— Nagyon jól, Archer.

Mrs. Field legbarátságosabb mosolyát küldte feléje és Archer kimutatta, milyen boldoggá teszi ezzel, kutyaszerűen hálás lett. Szegény Archer! Úgy szereti feleségét. Az pedig mindent megad neki, amivel módjában áll viszonzni.

Ekkor Congreve ment el mellette. Megállította.

— Jól mulatsz, drágaságom?

Congreve egy pillanatra megfogta kezét.

— Milyen remekül értesz te ezekhez a dolgokhoz, anyám!

Igen, ez Congreve. Ő legalább sosem fog megőszülni, sosem fogja elhagyni. A legszebb lány sem csábíthatná el. Örökre az övé. Szeme egy pillanatra elhomályosodott, annyira szerette; bizonyos tekintetben még Joenál is jobban. Congreve inkább az övé; vérmérsékiete elszigeteli a világtól, nagyobb szüksége van anyjára.

Látta, hogy Miss Crowdy, annak az öreg Mr. Crowdynak a lánya, aki könyveket írt a kagylókról vagy miről, egészen egyedül ül azzal a bizonyos bánom-is-én elhatározással az arcán. Odalépett hozzá.

— Ki a legközelebbi partnered, drágám?

— Izé, Mrs. Field, most éppen pihenek egy kicsit. Annál jobban élvezem, ha kevesebbet táncolok.

— Szamárság, drágám. Mikor olyan jó táncos vagy. Mr. Featherstone!

Egy kövér, piros és nedvesarcú fiatalember ment el éppen előttük.

— Igenis, Mrs. Field.

— Ismeri Miss Crowdyt, úgy-e? Nem táncolna vele?

— Tetszik tudni, Mrs. Field... Ha, ha! Igen, hogyne. Boldogan.

Azután Mrs. Thursleyvel találkozott, aki mindjárt rákezdett:

— Kedves Mrs. Field, milyen remek estély! És a menyé! Nahát! Tökéletesen szép! Mint egy álom!

— Szép, úgy-e? Mindnyájan úgy örülünk neki, — és arra gondolt, hogy a szép fehérhajú és gépies mosolyú Mrs. Thursleynek sikerül mindig a legkellemetlenebb dolgot mondania.

— Már komolyan attól tartottunk, hogy Joe sosem fog megnősülni. Biztos vagyok benne, hogy a megye valamennyi fiatal nője megpróbálkozott vele. Biztosak voltunk, hogy ha valaha mégis megnősülne, ön választaná ki a menyasszonyát. Sosem láttam még nála szeretőbb fiút. És íme, felmegy Londonba egy-két hétre és megtalálja ezt a gyönyörű teremtest. Maguk nagyon boldogok lehetnek.

— Bizony. Christina bűbajos.

Most megint mindenki táncolt. Christina a kapitánnyal. Rámosolygott Mrs. Fieldre, amint elhaladt előtte.

Mr. Power, a lelkész beszélt most vele. A hatalmas, erős ember úgy bűgött a fülébe, mint egy gong.

— Gratulálnom kell új lányához. Ragyogó jelenség. Komolyan.

— Mindnyájan oly boldogok vagyunk, hogy ilyen szép.

— Kell is. Kell is, hogy boldogok legyenek. Mrs. Field, nem táncolnánk egyet? Igérem, hogy nem fogok a lábujjára lépni.

— Ó, hova gondol? Öreg vagyok én már ahhoz.

— Öreg? Ilyet sem hallottam még. Manapság már nincs öreg ember.

— Én már nagyon régóta nem táncolok.

— Elég baj. Rosszul teszi. Próbálja meg egyszer.

— Nem, igazán nagyon köszönöm, Mr. Power.

— Meg kell szöknie Mr. Power mennydörgése elől. — Utána kell néznie a vacsorának . . .

— Persze. Persze. Remek estély. Remek estély.

De nem ment be az ebédlőbe. Kinyitotta a hall ajtaját és kiment a terraszra.

Egyike volt azoknak az éjszakáknak, amelyek gyakoriak Glebeshire-ben karácsony körül: valami olaszos meleg és illatos levegő és béke fekszik áldás gyanánt szárazon és vizen. Az ég úgy tele van csillagokkal, mint egy sáfrányos mező, ha éjszaka meleg eső esett. »A Mennyország Királynéjának annyi a csillaga ma éjjel, hogy nem tudja, mihez kezdjen velük«, mondta egyszer egy öreg katolikus pap Bessie Fieldnek Polchesterben.

Ez most eszébe jutott. A csillagok úgy ragyogtak egymásra, mintha gyermekien dicsekednének fényükkel: én jobban fényeskedem, mint te. És valami ragyogás, mintha végtelen tejutak fénye lenne, nem egészen látható az emberi szem számára, csillogott a tenger fölött. A levegő oly csendes volt, hogy a tenger egészen közel húzódott a házhoz. Mrs. Field annyira megszokta tenger és szárazföld háborúját, annyira várta mindig, hogy a tenger melletti fal engedni fog, oly gyakran látott hullámokat, amelyek óriási kígyóként imbolyognak fel egészen a Toronyig, oly gyakran

siratta elpusztult virágait és növényeit, hogy most valami hamisat és veszedelmeset sejtett ebben a lány, dallamos tengeri hangban, a szagban, amely mintha tengeri szekfűk és meleg kagylók szaga volna, jóságosan a csillagok tükre alatt. Timeo Danaos et dona ferentes . . .

Fekete selyemkendőjét kissé összébbhúzza kövérkés vállán, fel és alá sétált a terrazon. Miért kell ezeknek az embereknek, ezeknek a bolondoknak, hülyéknek, szamaraknak folyton a lánnyal csúfolni őt? »Bájos menyee«, »Ragyogó jelenség«, és ez a gunyos Mrs. Thursley, aki »a legszeretőbb fiúról« beszél.

És a lány, mikor elment mellette, csak úgy sugárzott a boldogságtól. Nemcsak sugárzott, hanem diadal-maskodott is! Nem volt semmi más a tekintetében, mint boldogság? Kigunyolta őt. »Nézz rám, én vagyok a bál nagy szenzációja, fiadnak tulajdonosa, nem-sokára a ház gazdája is. Mit tehetsz a sikerem ellen?«

Melodramai kérdés. Bessie Field épúgy tud nevetni ostobaságon, melodramán és érzelgősségen, mint akárki más, de sajnós, ami a kívülállónak szentimentális melodráma, a szereplőknek gyakran égető dráma.

Mrs. Field megállt. A tengerre nézett.

— Úgy látszik, döntenem kell. Vagy átadom ezt a helyet, és vele Joet is, Christinának. Neki van jelleme és személyisége. Nem azért jött ide, hogy itt egy nulla legyen. És akkor egy csapásra öregasszony leszek. Ez azt jelentené, hogy az életem befejeződött, Archerrel és Mattyvel együtt beszorulok a sarokba, a kályha mellé. Szinte hallom Christinát: »Nem, mama, ne burgonyát . . . tudod, mi történt multkor«. Mint

ahogy én beszélek Archerrel. »Nem, mama, ma ne kosizz ki. A szél túlságosan hideg. Megkértem Dr. Harbottlet, hogy jöjjön el és nézzen meg téged.«

— A dolgok a házban megváltoznak; kicserélik a bútorokat, festményeket. És az unokák, akikre számítottam! Christinával? Nem, igazán nem. »Most ne, édes kis Joe. Ne zavard Nagymamát. Alszik.«

— »Nem, nem, dehogy, Christina. Velem lehetne egy kicsit.«

— »Csak terhedre lenne. Felmegy a dadához, úgy-e felmész, Joe?«

A másik lehetőség: Joe és Christina elköltöznek, mint ahogy a lány már fenyegetőzött is. Erre az elképzelésre a fia iránti szeretetnek olyan árja kelt fel Bessie Field szívében, hogy majdnem megfojtotta. Szívére tette kezét. Örökre elvesztené Joet; ez azt jelentené. Ha egyszer elég ideig távol lenne, Christina gondjaiban, más házban, mások birtokát kezelve, saját gyermekei közt, — akkor már sosem gondolna többet az anyjára, legfeljebb karácsonykor és a születésnapján.

Mindig is tudta, hogy fia iránti szeretete oly mély és sötét és megfontolatlan, mint bármely más önző szenvedély: kéjvágy, falánkság, becsvágy, félelem. Nem is akarta, hogy másképp legyen. Mikor Congrevet először szorította melléhez, tudta, hogy ezért jött a világra, csak ezért az egy dologért; és enélkül az egy dolog nélkül meg kell halnia.

És akkor, a meleg levegőben, a csillagok fényes pompája alatt, a fülébe suttogó tenger partján, olyan gyűlölet fogta el Christina iránt, hogy maga is meg-

döbbsent tőle. Sosem vezette félre magát saját természetét illetően. Tisztában volt vele, hogy démonian indulatos tud lenni és most már évek óta nagy gonddal fékezte magát. De fiai iránt érzett szeretetét mindig egészen normális, természetes ösztönnek tekintette, amelyben millió és millió anyával osztozik. Ez a felfedezés, hogy gyűlölni tud valakit, megrémítette. Sosem gyűlölt még senkit; de nem is fenyegették eddig még soha egész létét, minden örömét, tevékenységét, életének savát, ízét. Ez ellen a fenyegetés ellen körömszakadtáig fog harcolni.

A tenger sötét-bíbor szötteséről feltekintett a csillagokra és egy percre úgy látta, hogy nem világítanak. Mintha megvakult volna.

— Vacsorázni! Vacsorázni! Jöjjön mindenki vacsorázni! — kiáltotta és mindenki beözönlött. Harminchat szék volt, de csak harmincöt vendég; valaki hiányzott. Az öreg Miss Gaskell hazament; régi kínos gyomorbaja megint elővette. Mrs. Field ült az asztalfőn; az asztal közepén ragyogó, arany- és ezüstdíszes karácsonyfa állt. Nagy, pirosszínű karácsonyi robbanó sütemények heverték mindenfelé és kis Mikulás apók. És micsoda lárma!... Mindenki egyszerre beszélt, mert mindenki boldog volt, részben azért, mert meghívták, míg másokat nem, részben azért, mert a tánc felizgatta és részben azért, mert Archer az italt nagyon erőre keverte.

Christina Joe mellett ült. Nem emlékezett, hogy valaha ilyen boldog lett volna életében. Nem nagyon sok mulatságon vett részt és azokon is sokkal jobban mulatott, mint amennyire az alkalom megérdemelte

volna. De ez ma este Joe mulatsága. Abnormisan ostobának kellett volna lennie, ha nem veszi észre az általános bámulatot, amelyet kivált, és ez az első nyilvános sikere házassága óta. Őszinte volt, amikor Joenak azt mondta a szigeten, hogy az emberek csodálata inkább terhes, mint örömet okozó a számára. De most ezt a diadalt is Joenak ajándékozhatta; sokkal izgatottabb volt mint máskor, mert látta, Joe milyen mélységesen büszke rá. Amikor együtt járták az utolsó táncot, mint egytest, egylélek, Joe suttogva szerelmet vallott, Christina suttogva viszonzta és e vallomás még mélyebbről jött, mint minden előző.

Az igazi szerelem főképp ebben különbözik minden más szerelemtől: hogy magát a szerelme is meglepi állandó és végnélküli fokozódása. Se vége, se hossza a felfedezéseknek. Az igazi szerelem történetének csakugyan nincsen, sose vége.

Christina és Joe, mindketten, oly igazán fiatalok és tapasztalatlanok voltak, hogy az élet minden fajtája új lett volna nekik. Hallatlan szerencsájukre mindjárt a legjobb fajta élet nyílt meg előttük.

Vajjon a Joet eltöltő boldogság tette, hogy egy idő múlva az egész társaságon átcsapott valami vadság, valami lázas izgalom? Vagy egyszerűen csak az Archer által kevert ital? Vagy a veszedelem előérzete, amely el tud tölteni minden légkört, megmozgatja a legnyugodalmasabb szobát, felborzolja az ablakfüggönnyt, megkoppintja az ajtót, megrázza a festményt zsinórján, remegés formájában fut végig a padlót borító szőnyegen?

Dick Severing könyökével meglökött egy boros-

poharat és összetörte. A tönkrement üveg csengése egy pillanatra lecsendesítette a zajt.

— Ó, ez szerencsétlenséget jelent! — kiáltotta Mrs. Thursley és mindenki nevetett.

A kövér, fiatal, pirosképű Mr. Featherstone felugrott.

— Poharam emelem, — kiáltotta — éljen az új Mrs. Field! Joe fiatal felesége!

Mindenki felkelt, Christinát kivéve. Elénekeltek: »She's a jolly good fellow!«

— Beszédet! Beszédet! — kiáltották.

Christina felkelt, Joe vállára téve kezét.

— Köszönöm, nagyon szépen, mindenkinek. Nem vagyok itt régóta, de maguk közt mindig úgy éreztem magam, mint aki barátok közt van. Joe és én nagyon köszönjük és majd ha saját otthonunk lesz, reméljük akkor is eljönnek hozzánk. Mindnyájuknak fogunk örülni — még akkor is, ha mind egyszerre állítanak be!

Mindenki nevetett. Azután Joenak kellett beszélnie, majd Archer Fieldnek és Mrs. Fieldnek. Hogy éljeneztek és tapsoltak!

Azután a robbanó süteményekre, a »crackerek«-re került sor. A nagy crackerek hatalmas lármát csaptak. A papírsapkák nagyon ügyesek voltak, mert mindegyiken egy állatfej volt: macskák és kutyák és majmok, tehének és csacsik és oroszlánok. Micsoda nevetés és taps fogadta a felfedezést, hogy Archer Field sapkáján egy szamárfej látható. Csakugyan nagyon mulatságos sapka, arany papirosból, rajta piros szalag és azon a fekete szamárfej. Rendkívül hülyén festett Archer fehér haja fölött. Archer kiabálni kezdett: Iá! iá! iá!

és hogy nevetett mindenki! Felkelt és úgy kiabált. De mindezt felesége kedvéért tette, hogy mulattassa. Nem mulattatta gyakran, pedig úgy szerette volna, de most benne is dolgozott az ital, amit ő maga kevert, bátorságot öntött belé és kiabált: Iá, Bessie! Iá! Szemében ott égett a vágy, hogy Bessie jól mulasson. És jól is mulatott. Nevetett, tapsolt, azután azt mondta:

— Jól van, Archer. Most már elég.

— Elteszem ezt a sapkát — mondta Archer Mrs. Fauntleroynek, mikor leült. — Egész különösen jó sapka, nem gondolja? Elteszem egy fiókba.

A vacsora végén a kapitány észrevette, hogy túlságosan sokat ivott. Még egy pohár és valami bolondságot csinál. Elérte azt a pontot, amikor Legjobb Barátja ott belül azt mondta, egész világosan: »Timothy, ez éppen elég.« Ha most abbahagyja, nincs semmi baj. Még biztosan jár, világosan beszél, csak éppen hogy boldog és megelégedett. De rögtön a Legjobb Barát után felemelte szavát a Legrosszabb Barát és így szólt:

— Ostobaság! Még egy pohár igazán nem árthat. Légy jókedvű, ameddig lehet. Csak egyszer élsz; úgymint nemsokára meghalsz. Micsoda gyávaság! Félsz még egy pohártól. Ostobaság!

De ezen az éjszakán a Legjobb Barát győzött. Felkelt az asztaltól, anélkül hogy még egy pohárral ivott volna és boldognak érezte magát. Ez a boldogság annál csodálatosabb volt, mert általában igazán nem volt boldog. Eltévesztette útját, élete rossz irányba fordult. Hogy miért, maga sem tudná megmondani.

De most tökéletes biztonságban érezte magát. Nemsokára megint a tengeren lesz és remek dolgokat

fog véghezvinni. Mindenki szereti őt és ő is szeret mindenkit. Igaz, hogy nagyon sok csúnya nő van itt ma este, de szegénykék igazán nem tehetnek róla, és egy férfinak sincs akkora szerencséje, hogy mindig csinos nők között lehessen. Nem lenne természetes.

Christina szépsége ott ragyogott minden fölött. Ez a kapitány veszedelme. Ezért nem szabad többet innia. Még egy pohár és probléma lenne, hogy miért ne csókolja meg Christinát. Igazán nincs is rá semmi ok, hogy ne csókolja meg, csak úgy testvériesen persze. Mindenki tudja, hogy ő Joe legjobb barátja és így egy csók a legártatlanabb... De nem szabad. Józan még és tudja, hogy végzetes lenne, ha megcsókolná Christinát. Olyan különös ez az estély. Mintha mindenki arra unszólná, hogy csókolja meg Christinát. Mi köze ezeknek az embereknek az egész üggyhöz? Mi közük őhöz? »Csókold meg Christinát! Csókold meg Christinát!« — ezt kiabálják, amint ott táncolnak a körben. De vigye el az ördög, ha megteszi!

— Nem csókolom meg Christinát — mondta Joe-nak. Az ajtó közelében álltak és nézték a táncolókat.

— Persze, hogy nem — mondta Joe nevetve.

— Mi a fenének ne csókoljam meg? — kiáltotta a kapitány. Kissé kócosnak látszott. Haja valame-lyest kijött a formájából a kopasz folt körül. Kimele-gedett. Frakk-ingje összegyűrődött.

— Miért ne? Hiszen olyan édes. Én vagyok a legjobb barátod, nem igaz?

— Persze, hogy te vagy — mondta Joe.

— Hát akkor nincs benne semmi, ha megcsókolom.

— A kapitány nagyon elkomolyodott. — Tudod, Joe,

nem volt valami tapintatos a részéről, hogy mindenki előtt azt mondta, hogy elmentek innen.

— Pedig hát egyszer csakugyan elmegyünk.

— Jó, jó, de azért nem kellene emlegetni. Gyere, igyunk egyet... egy kis pohárral.

Joe a kapitányra nézett.

— Tim, már eleget ittál. Hallgass rám. Hagyd abba.

A kapitány nagyot bólintott fejével.

— Igazad van, Joe. Tökéletesen igazad van. Éppen annyit ittam, amennyit kell. Most éppen boldog vagyok. Te is boldog vagy, úgye, Joe?

— Persze! Nagyon boldog! Meghiszem azt!

— Nagyon örülök. Te vagy a legjobb barátom, Joe. Úgy szeretlek, ahogy csak szerethet férfi egy másik férfit. Mindent megtennék érted.

— Jól van — mondta Joe. — El is hiszem, hogy mindent megtennél. De most hív anyám. Jeleket ad.

Elment. A kapitány ott maradt a falnak dőlve és elmélkedett. Anyja hívja. Mindig hívja és mindig is fogja hívni. Igen, mindig. Furcsák ezek az anyák. Az övére nem emlékezett. Meghalt, mikor ő még egészen kicsi volt. Sosem részesült anyai szeretetben. Nem, bizonyisten, nem. Iszonyú gyalázat! Szeme megtelt könnyel. Megtörölte kezefejével. Kiment az ebédlőbe és felhajtott egy pohárral.

Ettől kezdve minden csupa könnyű vidámság lett. Semmi sem volt nagyon világos most már, csak egy kis társalgás, amelyet kihallgatott, Miss Crowdy és az öreg Miss Batten közt. Miss Batten a környék irodalmi istensége vagy legalább is az akar lenni.

— Én magam is mindig megveszem a Sunday Timest — mondta Miss Batten.

— Én is, én is! — kiáltotta Miss Crowdy lelkesen. — Apa azt mondja, beragyogja az egész vasárnapját. De azt szeretném tudni, — folytatta Miss Crowdy nagyon komolyan, összeráncolt homlokkal — miért ír mindig franciául az az ember, aki a színházrovatot írja?

— Úgy hallottam, — mondta az öreg Miss Batten — hogy nagyon jóban volt Sarah Bernhardt-ral.

— Ja úgy — mondta Miss Crowdy, bólintva, mint aki most már mindent ért, az egész világegyetemet.

— Igen... és amióta Sarah Bernhardt meghalt, nem tud egészen magához térni.

— Milyen szomorú dolog — mondta Miss Crowdy. A kapitány, valami homályos oknál fogva, ezt nagyon nevetségesnek találta. Mindegyre nevetgélt magában. Sarah Bernhardt! Sarah! De hiszen már olyan rég meghalt! Nagyon-nagyon régen...

Azután Christina hangját hallotta:

— A mi táncunk, Timothy. Nem tudtam elképzelni, hol lehet.

Egyszer-kétszer körültáncoltak a teremben, a kapitány egyre mosolygott. Azután egy kis kerek szobába vezette, amelyet régi, aranyozott bőrbe kötött könyvek, egy földgömb és Lord Chatham mellszobra díszítettek.

A kapitány a kékre festett, fából készült földgömbre nézett és így szólt:

— Szerelmes vagyok magába, Christina. Nem borzasztó? És maga a legjobb barátom felesége.

Christina felkelt.

— Tim, maga nagyon sokat ivott. Ne maradjon fenn. Feküdjék le. A napokban mondta, hogy...

— Nem mondtam semmit sem, Christina. Minden hazugság, amit valaha mondtam magának. Egy egyszerű ember vagyok, aki szerelmes magába. Meg akarom ölelni. Fütyülök Joera.

Felkelt, megbotlott, térdre esett, elkapta Christinát a derekánál, fejét melléhez szorította, felemelte kezét, hogy magához húzza Christina arcát.

Christina letépte a kapitány gallérját, azután egy egészséges pofont adott neki. A kapitány elfogta Christina kezét és csókolni kezdte, mialatt másik kezével igyekezett a lányt magához húzni.

Christina, mialatt a kapitánnyal viaskodott, látta, hogy az ajtó barna kilincse megfordul. Az ajtó helyén most Mrs. Field állt. Az ajtó megint becsukódott.

A kapitány nagynehezen talpraállt. Arca vérzett, mert Christina jeggyűrűje megkarcolta. Mellének egy része kilátszott és egy rózsaszín alsó-ing elszakadt darabja a fehér ingmell alatt. Bessie Fieldre nézett és bólintott.

— A hóhér — mondta, belerúgott a földgömbbe és kibotorkált.

A két nő magára maradt. Christina nem sírt. Leült a nehéz vörösbőr karosszékbe és rendbehozta ruháját. Nem sikerült legyőznie reszketését.

— Én nem mondanám el Joenak — mondta Mrs. Field mosolyogva.

— Én máris elmondom. Nincs sok elmondani-való. Sajnos, Timothy berúgott. Nem tudta, mit tesz.

— Nagyon jól tudta, hogy mit tesz.

A két nő egymásra nézett. Rettenetes volt, amit Christina Mrs. Field arcán látott.

— Most örülsz, úgye? — morogta Christina. — Örülsz, hogy ez történt. Akartad, hogy ez történjék!

— Semmi az egész. Igazad van. Ha Timothy iszik, nem tudja, mit csinál.

Christina még mindig anyósára bámult.

— Ez rettenetes. Te most örülsz. Persze. Tönkre akarsz tenni.

Mrs. Field gyengén megveregette a vállát.

— Drágám, ne légy nevetséges. Olyan vagy, mint egy filmen. Nem? Felháborodásod természetes, dehát a kapitány... a kapitány a kapitány. Most majd el kell mennie. Már rég kellett volna.

Nevetett, megcsókolta Christinát és kézen fogta.

— Na lám. Már nem látszik rajtad semmi. Egy kicsit a te hibád, drágám, miért vagy ilyen szép. Most gyere. Menjünk vissza a többiekhez. Én a te helyedben senkinek sem szólnék egy szót sem.

De Christina csendesen visszahúzta kezét.

— Csak menj. Én még itt maradok egy-két percig.

— Na jó... De a kapitánynak el kell mennie. Már túlságosan sok van a rovásán. És holnap ő maga fogja a legjobban sajnálni. A helyzet az, hogy Archer csakugyan kissé túlságosan erősre keverte az italt. Figyelmeztettem rá. Ne maradj sokáig, drágám, mert feltűnik.

Mrs. Field kiment.

Christina leült és Lord Chatham mellszobrára bámult. Igen. Most megijedt, úgy, mint még soha

életében. Veszedelemben forog: elveszítheti Joet, sőt, akármilyen fantasztikusan hangzik, még az életét is. Igen, ha itt marad. Ha vonakodik elmenni. De itt kell maradnia, ha Joe itt marad. Egy napig sem szabad Joetól elválnia. Meg kell hogy értesse Joeval. De hogyan? Kinek fog Joe hinni? És a veszedelem... ezekben a napokban... a veszedelem... nők között...

Az ajtóhoz ment, kinyitotta. Kinézett a folyosóra, mintha ellenség leselkednék ott. Az ebédlőből a tánczene hangjai hallatszottak.

IX. FEJEZET.

TENGER A TENGERBEN

— Joyce »Work in Progress«-jét — olvasta Congreve hangosan — nagyon kevesen fogják megérteni. Itt éri el csúcsát a Mallarmé és Laforgue által kezdeményezett törekvés, hogy új nyelven fejezzék ki az új ember gondolatait és érzéseit. A régi nyelv nem elégséges.

— Minthogy a Művészetek mindig is inkább a keveseknek szóltak, mintsem a sokaságnak, Joyce teljesítménye (milyen bűbajos mormoló folyamának kifürkészhetetlensége és a mosónők kiáltozásai!) felülmúlja Homéros közérthető szépségeit és a shakespeareai dráma nagyon is kimondott közhelyeit.

— Istenem! — mondta Congreve és ledobta a könyvet a műterem padlójára. Nincs itt semmi társasága, csak a vásznon a lány halvány ezüsttel árnyalt meztelensége, a fa alatt, várva az Egyszarvút, mialatt az ellenség, nyilakkal, hálókkaal és lándzsákkal, a bokrok mögött rejtőzik.

Kinézett az ablakon, a Toronyra, amely közeledett, visszahúzódott, visszahúzódott, közeledett a

nedves tengeri köd élő, futkosó pókháló j ában, vékonyabb, majd vastagabb lett, a rejtett tenger csapkodott benne.

Már napok óta tartott ez a köd. Napok óta betakarta az egész világot, bezárta, becsomagolva félretette és a tenger moraja úgy hallatszott benne, mint egy ritmikus dobverés.

Congreve beleszületett ebbe a ködbe, ezt ette itta és ebben aludt, ebben ringott bölcsője, ebben sírtak fölötte, ebben csókolták meg — ebben a meleg tengeri ködben, ami semmihez nem hasonlít ezen a világon, a fekete sziklák borotvaéle néha kiáll belőle, kihallatszik a sirályok távoli kiáltása. Életének része ez, és most gyűlöli életében először.

Azelőtt sosem érezte, hogy ez a köd bebörtönözi, de most, amikor már majdnem kiszökött belőle, ez tartja vissza.

Már ezen a héten meg akart szökni. Nem tudott többé anyjának szemébe nézni. Az anyja iránt való szeretet úgy beléette magát lelkébe, mint valami sav. Érezte, hogy megemészti; régi melodramákban van ez: a szeretet megemészti valakit. Ha még egy hónapig itt marad, nem megy el már sohasem. Másrészt pedig művészete óráról-órára növekedett benne. Életében először tanulta meg azt a leckét, amelyet minden művésznak meg kell tanulnia: hogy a művész számára nem az a döntő kérdés, vajjon jól vagy rosszul dolgozik-e, hanem az, hogy elég erős-e benne a teremtő ösztön. Természetesen ez a kérdés nem tartozik azokra, akik kívülről nézik a már kész alkotást, de a művész számára ez a legfontosabb: az abszolút szükségessége

annak, hogy alkotásban könnyítsen magán. Congreve most szünet nélkül, pihenés nélkül érezte ezt a szükségességet; a szükségességet, ami oly sok rossz művészi alkotást ad a világnak és oly sok örömet a művésznek.

Másrészt azonban anyja iránt való szeretete épúgy működött. Az egyik szükségesség úgy látszik kiváltotta a másikat is. Ha Joe felesége elmegy, esetleg elmúlik az alkotási ösztön. Congreve nem tudhatja előre. Nem is akarja tudni. Olyan csodálatos, ha az ember érzi ezt az ösztönt magában. Évek óta nem találkozott vele és most hirtelen megértette, hogy anyja tompította el benne. Nem tett ezért szemrehányást neki, nem is szerette kevésbé. Csak azt gondolta: »hogy gyűlölné Christinát, ha tudná, hogy mit tett velem Christina!«

Legjobb szerette volna anyját magával vinni a zsebében. Még arra is gondolt, hogy azt mondja neki: — Gyere velem Londonba, anyám. Ott együtt élhetünk. Add át ezt a helyet Joenak és Christinának. Tudod, hogy úgyis elvették tőled, akár akarod, akár nem

De tisztában volt vele, hogy ez ostobaság. Anyja nem fogja beismerni, hogy Joe és Christina akármit is elvettek tőle. És máshol elhervadna és meghalna.

Hogy gyűlölné anyja Christinát, ha tudná...

Megállt és kinézett az ablakon az ingadozó Toronyra.

— Istenem, hiszen úgyis gyűlöli Christinát!
Gyűlöli, mint a mérget.

Meglátta a buta könyvet a padlón és belerugott.

— Szegény kicsi anyám!... Milyen szerencsétlenség ez neki.

Aznap délután Congreve felolvasott anyjának. Bessie Field szerette, ha fiai felolvastak neki. Hallgatta hangjukat, szolgáltak neki, ő pedig szerette őket; ilyenkor viszonyukat tökéletesnek érezte.

Mindegyikük saját ízlésének megfelelő dolgokat olvasott fel. Joe melodramákat, detektívtörténeteket, régi regényeket, amelyeket ő és anyja majdnem kívülről tudtak már. Congreve a modern angolokat olvasta fel, Virginia Woolfot, Aldous Huxleyt és gyakran valami francia regényt. Congreve úgy gondolta, hogy anyjának kitünő érzéke van a francia irodalomhoz és gyakran csodálkozott rajta, hogy lehet az, hogy zenéhez és festészethez egyáltalán nem ért és nem is érdeklik ezek és mégis olyan készségesen elismeri Virginia Woolf és Huxley és Mauriac, Henry de Montherlant, Marthe Bibesco regényeit. Meg is kérdezte egyszer.

— Mindent szeretek, amiben élő emberek szerepelnek, — felelte Mrs. Field — az emberek érdekelnek. Az itteni regényekben ebből nem sokat kapunk. És te olyan szépen olvasol franciául, szívem.

Amíg azután egy nap hirtelen rá nem jött, hogy anyja nem ért egy szót sem Virginia Woolfból és Marthe Bibescoból. Próbára tette: egy nap ugyanazt olvasta fel, amit előző nap olvasott. Anyja elégedetten hallgatta. Cseppet sem unatkozott. Végighallgatott minden szót.

Igy vette észre, hogy anyja azt szereti, ha ő ott van, közel hozzá és azokat a dolgokat olvassa fel, amelyeket ő maga csodál. Ha valami olyasmit olvasott volna fel, amit anyja igazán szeret, detektívtörténetet vagy valami szelíd elbeszélést a családi életről, akkor

Congreve nyugtalan lett volna, kényelmetlenül érezte volna magát, csak anyja kedvéért olvasott volna. Így pedig anyja is boldog volt, amint hogy boldogan látta, hogyan festi Congreve a lehetetlen képeket, örült nekik, mindaddig, amíg szeme előtt festett, a házban.

Ez a felfedezés megdöbbsentette Congrevet és ettől kezdve igyekezett megszökni a felolvasás elől.

— Tudod mit, — mondta — olyasmit fogok felolvasni, amilyent Joe szokott.

Anyja rögtön összeesküvő társ lett.

— Szegény Joe! Hagyom, hogy számárságokat olvasson fel, mert ő azt szereti. De te meg én jobbhoz szoktunk.

Még egyszer próbára tette anyját Colette Vagabonde-jának közepén. Egy fejezet végén letette a könyvet és így szólt:

— Most magam is zavarban vagyok, anyám. Te vajjon mit gondolsz, hogy érti ezt Colette?

De anyja túljárt az eszén.

— Hogy érti, drágám? Hát természetesen úgy, ahogy mondja. Ne légy ostoba.

Egymásra mosolyogtak.

— Tudom, hogy ostoba vagyok. De mégis...

— Olvasd egy kicsit tovább. Túlságosan korán tetted fel a kérdést.

Ma Giono Regain-jéből olvasott fel Congreve:

»Amikor az ember a kis domb hátára ér, a boróka-fenyők vad zúgását hallja. Onnan lentről, egy kis völgy másik oldaláról. A föld csupasz. E földrác mélyében nincs semmi más, mint egy öreg jegenyefa.

A másik oldalra egy ösvényen jut fel az ember, amelyet a sziklából kellett kirobbantani. Itt nincs többé fű; csak néhány kakukfű-bozót, zsálya a hozzátartozó méhekkal; lábad alatt a nagy szikla. Felmegy, megfordulsz, nincs többé falu, nincs többé jegenye.«

Mialatt ezt olvasta, tudatában szúrós élességgel felfemerült a szökés, amelyet tervezett. Talán ma olvas fel utoljára anyjának.

Anyja szelíd arccal, jóságosan, boldogan hallgatja. Kicsi, csontnélküli keze ide-oda mozog kézimunka közben. Úgy tesz, mintha nagyon figyelne. Olykor-olykor bólínt, mintha különösen élvezne egy-egy mondatot. Congreve tudja, hogy anyját egyáltalán nem érdekli, valószínűleg nem is érti, csak Congreve hangját teríti magára, azt a tudatot, hogy Congreve őt szórákoztatja, hogy az övé örökre.

Congrevet borzadás fogja el, amint eszébe jut, mennyire szereti anyját, mennyire uralkodik fölötte anyja, és hogy milyen gyorsan közeledik anyjához a szomorúság, amelyről egyelőre mit sem sejt.

»Tíz lépés, és azután már késő visszatérni; a nagy jegenyék hátad mögött elállják az utat. Az ember egészen kint van a szabadban. Ez a fennsík. Ime, a fennsík!«

Undor fogta el. Megállt. Csaknem fékezhetetlen hajlamot érzett, hogy földhöz vágja a könyvet és így kiáltson fel: — Hagyjuk ezt a butaságot! Még ezen a héten Londonba megyek és soha többé nem jövök vissza. Ezt teszem és ti nem akadályozhattok meg benne.

Mrs. Field felnézett:

— Folytasd, drágám, hacsak nem vagy fáradt. Milyen szépen ír!

A Christinából, Joeból és a kapitányból álló hallgatóság nincs minden humoros oldal nélkül, t. i. egyikük sem ért egy szót sem franciául. Egy idő múlva Archer Field is bejön és megáll az ablakban, lopva Bessiere néz, egyik lábát a másikhoz dörzsöli, holott felesége ki nem állhatja ezt a szokását. Congreve, mielőtt folytatja a felolvasást, végignéz mindnyájukon és így szól:

— Tudjátok . . . magam sem tudom, miért . . . ez a délután eszembe juttatja a legszebb darabot, amelyet valaha láttam — majd, minthogy senki sem érdeklődött, megmondta magától: — Csehov darabja, a Három nővér. Különösen megható az utolsó felvonás, amikor a férj, akit felesége szörnyen ún, hamis szakállat ragaszt, hogy megvigasztalja az asszonyt, mert ott hagyta a kedvese.

Archer meg sem mozdul, csak azt mondja:

— Milyen számár!

Szeme aggódva keresi felesége arcát, ajka kész mosolyogni. Joe rossz kedvében van és azt gondolja:

— Tetszelgő bolond! Mindig dicsekszik. Érezteti, hogy mennyi mindent olvasott, amit mi nem olvastunk.

Congreve tovább olvas. A francia próza szelíd ritmusa úgy ringatja a kapitányt, mint a tenger. Christinára bámul, bár úgy tesz, mintha nem nézne rá. Rendkívül szerencsétlen a karácsonyi mulatság óta. Christina nem haragszik rá viselkedéséért, de másnap váltottak egy-két szót s ezek mélyen megzavarták a kapitányt.

— Nem. Nem, Tim, természetesen nem haragszom. Túlságosan sokat ivott. Ne gondoljunk többet rá. De, Tim . . .

— Úgy van, drágám. Haragszik, ha így hívom? Sosem fogok többet magához nyúlni, a kisujjammal sem.

— Persze, hogy nem haragszom. Tim . . .

— Igen. Nos?

— Mrs. Field örült, hogy maga ilyen rosszul viselkedett. Ő azt akarta, hogy ez megtörténjék. Vajjon miért?

A kapitány nem felelt. Kedvetlenül nézett Christinára. Mit is keres ő ezek között az emberek között, akik nem tartoznak hozzá, akikhez ő sem tartozik? Valami rossz dolog készül itt, valami gonoszság és neki el kell mennie, megszabadulni.

S amint most ránézett Christinára, most nem testi kívánással szerette, hanem lelkének jobbik, nemesebbik felével. Hiszen csak gyermek még; és ha a dolgok másképp állnának, mily boldogan lenne a védelmezője, hogy megóvja minden földi bajtól! Ez lett volna igazi élete, ez az, amiért voltaképpen a világra jött. És ezt elmulasztotta; mindent elmulasztott, ami hivatása lett volna! Elmulasztotta az Örök Autobuszt, amely az égbe visz!

— Tudja, mit gondolok, Tim? — folytatta Christina nagyon komoly arccal. — Azt hiszem, anyósom gyűlöl már engem és mindent megtenne, hogy Joetól elválasszon. Ezért reménykedik abban, hogy maga rosszul fog viselkedni velem szemben és botrány lesz.

A kapitány mindent elkövetett, hogy kellő komoly-

sággal megnyugtassa Christinát; atyaian beszélt, mint egy öreg, tapasztalt világfi. Bessie Field nem ilyen, valójában jó és melegszívű; csak éppen egy ideig eltart, amíg hozzászokik a menyéhez. De Christina, ránézve aranszürke szemének mélységes komolyságával, megrázta fejét. Nem. Lehet, hogy Mrs. Field csakugyan olyan, amilyennek a kapitány mondja, de nem ebben az esetben. El fogja kergetni Christinát és megtartja Joet.

— De nem jut el odáig. Előbb meghalok.

És ezek után nem beszéltek egymással egy szót sem.

Most, amint ránézett a kopott szalonszőnyeg fölött, szeme beitta a leány szépségét. Ezt nem lehet megtiltani! Aranyfürtjeinek színe! Mintha a nap lenne közöttük börtönbe zárva vagy mintha az a különös félsötét ámbra lenne, amely oly titokzatos a közepe felé, vagy mintha a nyak gyengén sötétedő hajlása fölött oly könnyű aranyba menne át, oly könnyű aranyba, hogy el is tűnik absztrakt fénné, ha ránéz az ember. És szemhéja, amint lenéz ölének galambszürke árnyalataira, mint elefántcsont nehezedik arcának halvány rózsaszíne fölé: ezek a színek, ez a törékenység mind neki készült, hogy ő legyen igaz védelmezője, nem ez az együgyű, mit sem sejtő, csinos csecsemő, ez az anyja szoknyáján ülő fiú, anyjának foglya! Christinának igaza volt. Bessie Field játszmája most kezdődik: hogy beugrassa a kapitányt valami botrányos merényletbe a kislány ellen és azután fellázítsa Joet. Joe! Joe! Most minden Joen fordul meg! Vajjon mennyire szereti ez a fiú Christinát? Mennyit hajlandó

elviselni érte? Mennyire járja át még mindig az anyja? Ki győzhet?

Ő, Tim Green, mindenképpen csak vereséget szenvedhet. Szereti a kislányt de még egy lépés és romlásba dönti magát is, őt is. De nem tud elszakadni. Nem tud! Mit tegyen? Vegye fel a harcot Bessie Field ellen? Nyissa ki Joe szemét? Ne csináljon semmit? Engedje át magát a kísértések egész kígyófészkének? Mit tegyen?

Congreve tovább olvasott.

»A magas fűben ülnek. A szél nekilendül és elfut. Most nyugalomban vannak. Ez jó. Ezen a lapos, széles, kiterjedt fennsíkon a nap és szél alatt, az ember csak akkor érzi jól magát, ha ül. A föld melegsége felszáll az erekbe; a fű ott köröskörül mintha báránybőr-bunda volna, amely meleget ad és elrejt.«

Christina érezte, hogy a tengeri köd mind közelebb és közelebb jön a házhoz. Últéből láthatta keskeny, csigavonalú pékhaló-szárait, amint elosonnak az ablak előtt. Milyen csendes a világ, milyen közel van, milyen nyomasztóan nehezedik az érzékekre! Csak Congreve hangját hallani, amint nagy gonddal tolja maga elé a francia szavakat, mindegyiket szerető, felsőbbiséges esztétaságával ölelve át.

Christina tanult ugyan franciául az iskolában, de egy szót sem ért abból, amit Congreve mond. Miről szól a könyv? Vajjon Mrs. Fiels igazán megérti? Csakugyan ilyen okos?

De ez csak a felszínen játszódik le. Karácsony hete óta csak a saját helyzete foglalkoztatja. Joe mellett ül és mégis távol van tőle. Szereti Joet egész testével és

egész lelkével. Vajjon mire gondol Joe, amint itt ül, zsebetett kézzel és kinyújtott lábbal? Mert hiszen ő sem ért egy szót sem franciául. Igyekszik elfogni a szemét, hogy egy mosolyt válthassanak, de Joe nem akar ránézni. Christina tudja, hogy Joe boldogtalan. Tervük nem sikerült úgy, ahogy Joe várta. Christiná-nak nincs sikere idehaza. De vajjon Christina hibája ez? Joe szívében jól tudja, hogy nem, de még gondolatban sem bírálná anyját. És ez Christinát visszahozza, aminthogy minden ehhez hozza vissza, Mrs. Field rettentő rejtélyéhez. Semmi nem ijesztette meg Christinát annyira, mint a kapitánnyal való rövid beszélgetése, mert azonnal észrevette, hogy a kapitány veszélyt szimatol. Ez nem csak Christina tapasztalatlan képzelődése. Csakugyan valamiféle veszedelem leselkedik itt. Láta a kapitány szemében. Azt is látta, hogy a kapitány nem tud segíteni — és inkább megszökik, mint hogy még jobban megnövelje a bajt, amelyet okozott.

De miben áll ez a veszedelem? Végre is modern világban élünk, vasutak, telefon, reggeli és uzsonna között. Itt ül Christina, mellette szerető férje, körülötte új rokonai. Ő, Christina, nem bántott senkit. Miért akarná valaki őt bántani? És mégis oly bizonyos benne, hogy veszedelemben forog, mintha valami kétségbevonhatatlan figyelmeztetést kapott volna levélben egy feltétlen tekintélytől:

— Ezennel óva intem, hogy ha nem utazik el innen jövő hétfő este hat óráig, kénytelen lesz viselni a következményeket.

Valahogy figyelmeztetnie kell Joet sejtelmeire, de

úgy, hogy ne szóljon egy rossz szót sem anyjáról. Mrs. Fieldnek most már nem mondhat semmit, ami segíthetne. Nem mondhatja, hogy visszatér Londonba, mert nincs szándékában visszamenni. Nem ígérheti meg, hogy mindent meg fog tenni, amit Mrs. Field mond, mert ígérete hamis lenne.

És ekkor, amint ott ült és hallgatta a francia szavak ritmikus folyamát, ekkor kezdte első ízben gyűlölni Mrs. Fieldet. Mi joga van fenyegetni Joe és Christina szerelmét és boldogságát? Christina imádni tudná őt. Alkalma lett volna, hogy megtartsa fiát és még egy új leányt is nyerjen magának. De Mrs. Field inkább a bosszúálló, kisajátító önzést választotta. Hát jó! Azt kapja majd, amitől félt. Egészen el fogja veszíteni Joet. Az ő hibája...

Christina felemelte fejét. Az óra ütött. Mrs. Field feltekintett. Christinára nézett és Christina órá. Mosolyogtak. A harc elkezdődött.

— Azt hiszem, mára már elég lesz, édes Congreve. Hat óra. Nagyon érdekes és te oly szépen olvasol.

Archer Field odalépett hozzá és tréfásan meghajolt.

— Boldogan halljuk, hogy Felséged elégedett.

— Archer, ne számárkodj.

Archer szeme egy kis barátságosságért könyörgött. Mrs. Field felkelt és kezét ferje karjára tette.

— Joe, kedves, gyere fel velem egy pillanatra. Nézd meg a szerelő számláját. Azt hiszem, kissé sokat számít. Ha ilyen drágák, akkor máshoz kell mennünk. De ez az egyetlen jó szerelő Polchesterben.

Joe felkelt, kinyújtózott, ásított.

— Attól félek, hogy unatkoztál.

— Hogyne. Rettenetesen.

— Akkor miért maradtál itt?

— Nem is tudom. Mert nem volt semmi okosabb dolgom.

Congreve gúnyosan nézett fivérére.

— Kár, hogy nem tanultál meg franciául az iskolában.

— De te aztán igazán szépen olvasol, Connie.

Congreve ki nem állhatta, ha Conniének hívták. De nem szólt. Christinára nézett, mintha azt várná, hogy beszélhessen vele.

— És te mit fogsz most csinálni, drágám? — kérdezte Mrs. Field Christinától.

— Megírok egy-két levelet.

— Ja, igen. Vacsoráig éppen elég időd lesz.

Christina látta, hogy magára marad Congreve-vel.

— És te mit szólsz francia kiejtésemhez? — kérdezte Congreve.

— Remélem, hogy nagyszerű. De én oly keveset tanultam az iskolában, igazán nem értek hozzá.

— Csalás az egész, mi? Több mint egy óra hosszat olvasok fel és egyiktek sem ért belőle egy betűt sem.

— Anyád megérti.

— Ó, dehogy; egy szót sem ért belőle.

Congreve hosszú és sápadt orrát megvilágítja a villanyfény, keskeny ideges teste ide-oda inog, mintha valami szellemi mozgásművészetet végezne.

— Azt hiszem, te általában nagy csalónak tartasz engem.

— Ó nem, dehogy.

— Persze nem szeretsz. Átvetted Joe véleményét rólam.

— Nagyon szeretlek. — Azután hozzátette, bizonyos gyerekes függetlenségi vággyal, ami Congrevenek nagyon tetszett: — Nem szoktam átvenni mások véleményét az emberekről.

— Igazán nem? Ez ritka dolog.

Congreve kedvesen mosolygott. Odalépett Christinához és kezét nyujtott.

— Adj kezét.

Christina kezét Congrevébe tette és kis ideges nevetéssel nézett rá.

— Ne félj. Mondtam neked első találkozásunkkor: én sosem fogok neked bajt okozni.

— Nem is gondolnám.

— Tulajdonképpen egy titkot akarok neked elmondani.

A lány várt.

— Igazán titok. — Körülnézett a szobában. Hangját elhalkította. — Valódi titok. Esküdj meg, hogy nem mondd el senkinek.

Christina elvonta kezét.

— Előbb tudnom kell, miről van szó.

— Nem. Azt nem lehet.

Christina látta, hogy ez nem tréfa.

— Segítetek azzal, hogy elmondod nekem?

— Olyan valamiről van szó, amit én akarok megtenni. És te vagy felelős érte.

— Valami olyasmi, amit szégyelsz.

— Nem. A legkevesbbé sem. Te vagy felelős érte.

- Ha felelős lennék, mégis tudnom kellene róla.
- Igen. Ezért mondom el.
- Helyes. Mondd el.

Congreve mereven nézett Christinára.

— El is akarom mondani. De előbb esküdj meg, hogy nem szólsz senkinek a világon.

— Jó. Nem mondom el.

— Joenak sem.

— Joenak sem.

— Senkinek a világon. Soha.

— Jó; csak mondd már el.

Congreve hallgatott. Majd hosszú orrát a lány felé fordítva így szólt:

— Elmegyek. Egy-két nap múlva. Londonba.

— Nem! Csak nem? — kiáltotta Christina.

— Csitt. Még meghallja valaki. Nagyon rövid időn belül elmegyek. Valószínűleg egy héten belül. És soha többé nem jövök vissza.

— Nem szabad! Anyád...

— Tudom. Rettenetesen fog fájni neki. De nincs más mit tennem. Amíg azt hittem, hogy egy krajcárt sem érek, mint festő, addig nem bántam. Anyám édes. Akármit megtennék a kedvéért. De amint megláttalak téged, valami felébredt bennem, valami, ami sokkal fontosabb minden emberi lélynél. Nem azt akarom mondani, hogy jó festő leszek. Nem tudhatom. Lehet, hogy igen. Remélem. Neked köszönhetem, hogy megint remélek.

— Nekem? — kérdezte Christina rémülten. — Én igazán nem csi áltam semmit.

— Nem is. Semmi mást, csak éppen hogy a vilá-

gon vagy. Mondtam neked az első nap a műteremben, hogy sosem leszek szerelmes beléd; most sem vagyok, a legkevésbé sem. De az első pillanattól kezdve, hogy megláttalak, úgy éreztem, mindegy, hogy jó művész vagyok-e vagy rossz, mindenképpen meg kell próbálnom, különben már végem van, eltemethetnek. Halott voltam. Mondom neked, Christina . . . — Közelhúzódott hozzá. — Az utóbbi hetekben olyan boldog voltam, hogy táncolhatnékomból volt, akármilyen bolondságra képes lettem volna. Londonba megyek és szabad leszek. Itt rabszolga vagyok. Mikor utoljára Londonban éltem, még ott is rabszolga voltam. Vissza kellett jönnöm. De te felszabadítottál . . .

Christina közbevágott.

— Nem szabad Londonba menned! Nem szabad! Mindent anyádnak köszönhetsz. Ő sokkal fontosabb, mint akármilyen, amit festeni fogsz. Máris boldogtalan, hogy Joe feleségül vett. Ha elmész, megreped a szíve. És engem fog okolni . . .

Congreve arca különös, ravasz maszkot öltött.

— Nem bánom, ha megreped a szíve, meg a tiéd is és mindenki másé. Szeretem és mégis elmegyek, hogy megszabaduljak tőle.

— Meg kell, hogy mondd neki! Meg kell, hogy mondjad!

— Nem mondom meg és te sem. Szavadat adtad. Christina megragadta Congreve kezét.

— Congreve! Kérlek! Hát nem érted, hogy mit teszel? Úgyis elég baj van. Tönkretesz mindenkit, anyádat, Joet, engem. Ó, Congreve, kérlek, szépen kérlek!

— A legtöbb anya — mondta Congreve halkán —

azt szeretné, hogy a fia szabad legyen... ha ez kell a boldogságához.

— De a te anyád nem...

— Nem. Az én anyám nem... Azért kell elmenem.

— Megszegem az ígéretem. Nem lett volna szabad ezt kérned.

— Nem fogod megszegni az ígéreted. Azt én jobban tudom. Te nem szeged meg az ígéreteid. Eddig sem tetted, ezentúl sem fogod.

Christina elfordult tőle és szétnézett a szobában.

— Rettenetes. Egyre rosszabb és rosszabb lesz minden. Elmondom Joenak.

— Nem mondogd el Joenak. Egyébként is, mit segítené az? Nem tudjátok megváltoztatni elhatározásomat. Csak szörnyű veszekedés lenne. — Gúnyosan mosolygott Christinára. — Nem kellene ilyen szépnek lenned. A te hibád.

Kiment, óvatosan, mintha lábujjhegyen menne és nagyon halkán tette be az ajtót maga mögött.

Christina úgy nézett utána, mintha egy börtönajtó csukódott volna be. Az lehet ilyen érzés. Mivel érdemelte meg ezt a sok bajt, és ami gyakorlatiasabb kérdés, mit tehet, hogy elhárítson valami elviselhetetlen jelenetet? Először Joehoz akart menni és elmondani mindent, de Congrevenek tulajdonképpen igaza van. Az ígéret ígéret Christina szemében és Congreve megbízik benne. De milyen szörnyűséges, hogy azt mondja, Christina az oka! Szépségéről beszéltek. Milyen ostobaság! Mintha nem volna ezer meg ezer csinos lány a világon! Mintha Christina valaminek

az oka volna szerencsétlen szépségével. Szépsége mind csak Joe kedvéért van és különben is, a szépség nem fontos. Fontos az, hogy Joe és ő magukra maradjanak és kiépítsék tulajdon életüket, szeressék és megértsék egymást.

Kinézett az utálatos tengeri ködbe és olyan volt, mint egy bosszús gyermek, akit azzal büntettek, hogy egyedül kell lefeküdnie és nem kap vacsorát. Milyen ostobaság az egész! Joe és ő szeretik egymást és együtt akarnak lenni, magukban. A többiek mindenáron valami veszélyes bonyodalomba akarják keverni őket, és ők, a szerelmesek, ezért semmiképen sem felelősek.

— Elviszem Joet, — gondolta — becsomagolom, elviszem a vonathoz és soha többé nem engedem vissza.

Nem. Ez nem minden. Mély, kéretlen, váratlan sajnálatot érzett Mrs. Field iránt. Congreve ügye! Szörnyű lesz Mrs. Fieldnek. Mrs. Field... és most itt áll a szoba közepén, szelíd, kis félénk mosollyal kövér, lágy arcán, szürke haja szépen elválasztva és Christinára néz.

— Befejezted leveleidet, Christinám?

Christina, amint meglátta, nem tudott mást érezni, mint gyengédséget, vágyat, hogy megvigasztalja.

— Nem... nem is írok. Gondolkoztam... — Kinyújtotta a kezét. Mint Congreve öfeléje. — Nem tudom, hol a hiba. Bizonyára én hibáztam. De szeretném, ha megbocsátanál. Szeretném, ha szeretnél.

Mrs. Field megfogta a lány kezét, magához húzta, megcsókolta Christinát,

— Édes szívem, hát persze, hogy szeretlek. Nincs semmi baj.

Átölelte a lány derekát.

— Nem vagy az oka semminek. Talán szomorú voltam, mert azt mondtad, hogy Joe meg te esetleg elmentek . . .

A lány kéz összébszorult. Christina oldalát szorította. Felfelé siklott és egy pillanatra megérintette Christina mellének vonalát.

— Várj. Várj. Legalább az első gyerek szülessen itten. Olyan szépen meglehetünk egymással. Te, Joe, Congreve, én. — Sohajtott. — Nem tudom, vajjon nagyon sok évig élek-e még . . .

De a szemek! Az asszony úgy nézett Christinára, mintha le akarná nyelni! Ennek a tekintetnek nem volt látóhatára és már inkább állati, mint emberi. feszült forróság tüzelt benne. Christina látott egy macskát, az nézett így, összekuporodva, pislogás nélkül, egy madárra a fán. Sokkal személytelenebb tekintet, semhogy gonosz volna.

— És most, drágám, gyere velem, keressük meg Mattyt. Feltéve, hogy csakugyan nem akarsz levelet írni.

Együtt mentek ki a szobából, Mrs. Field átka-rolta Christina derekát.

X. FEJEZET.

HÁRMAN.

Mostanában minden reggel félelemmel és rossz sejtelmekkel ébred Christina. Egy percig tünődve fekszik és azután felszökik a kérdés, világosan az álom mélyeiből: Mi lesz ma, ha Congreve már elutazott?

Kiugrik az ágyból és felöltözik anélkül, hogy Joet felkeltené. Eleinte mindig Joe szökött meg. De most, úgylátszik, legalább is pillanatnyilag, nem érdekli a birtok. Boldogtalan: váratlan kínos helyzetbe került és nem ismeri ki magát. Először anyjára néz, azután Christinára, mintha igyekeznék kibogozni a rejtélyt. És a kapitány is... Joe sehogysem érti, mi rágja a kapitányt. A legjobb barátok voltak, úgy szerették egymást, mint a testvérek. És a kapitány most mindig egyedül járkal, nem tréfál már sosem, nem nevet, úgy néz Joera, mintha megbántotta volna.

Valami van a levegőben, de Joe nem tud rájönni, miről van szó, kivéve, hogy Christina és anyja nem értik meg egymást. És ez Christina hibája kell, hogy legyen.

Joe nem tartozik azok közé, akik magyarázatot kérnek, különben is a nők olyan furcsák, a magyarázkodás úgysis csak elveszett idő lenne. Így hát hallgat és bosszankodik, mert szörnyen szenved és utál szenvedni.

Christina a mélyúton haladt mezőről mezőre, felment a kis magaslatra és ott találta Lavinia Peacockot, aki a tengert nézte. Mrs. Peacock elmondta, hogy szeret reggeli előtt lovagolni és sétálni egy keveset. Egyszer-kétszer találkoztak már így és Mrs. Field minden találkozásról értesült Curtis, a mogorva kertész útján, akinek árgusszeme volt és mindig mindent elmondott Mrs. Fieldnek.

Christina nem félt Lavinia Peacock miatt. Most már jobban szerette, mint bármelyik nő-ismerősét és nemsokára át is fog menni Lavinia Peacockhoz, valahányszor csak eszébe jut. »Nemsokára... mihelyt a dolgok elintéződtek«. Már így is átment volna gyakran, de Lavinia Peacock megakadályozta.

— Szívecském, mi az ördögnek veszekedni mindjárt az elején? Nagyon jól értek mindent. Maga meg Joe a barátaim. Várjon addig, amíg keményen megvetette már a lábát a házban.

Most is itt van ez a szép, sovány, egyenes asszony, felemelt fejjel szimatolja a tengert és figyel, hogyan tépik a napfény ujjai szalagokra a szürke felhőket, mialatt a part fehér vonala napot fog és a sziklák tüzet hánynak.

Christina eddig nem sokat mesélt bajairól, de ma nem tudja visszatartani.

— Lavinia, félek. Adjon tanácsot.

Mrs. Peacock is félt a maga idejében; máris szereti ezt a kis asszonyt, ilyen lány kellett volna neki. Így szól:

— Gondolja, hogy jobb, ha beszél róla?

— Nem; lehet, hogy nem. Nem beszélek róla, ha nem akarja, de úgy félek... Nem tudom, mi történik legközelebb.

— Mi van?

Közelállnak egymáshoz, nézik, hogyan süt ki a nap a mezők fölött.

— Nem mondhatom el. Legalább is egy bizonyos dolgot nem mondhatok el.

— Hát ha nem mondhatja el... — Lavinia belékarol Christinába. — Menjünk le a mélyútra. Miért ingereljük Boadiceát jobban, mint kell? De semmi esetre se féljen. Nincs mitől. A legrosszabbat is el lehet viselni. Én tudom.

— Én nem tudom. A helyzet az, hogy egyiküket sem ismerem. Olyan, mintha egy tanteremből egyenesen beléestem volna egy éktelen felfordulásba. Még magának is nehéz lenne, azt hiszem. És nekem! Álomban sem gondoltam, hogy más problémám is lesz, mint a házasság és erre a házassággal van a legkevesebb baj.

— Hát mi a baj? — kérdi Lavinia.

— Joe anyja meg akar szabadulni tőlem. Nem tudom, hogyan akarja megcsinálni. Azt hiszem, ő sem tudja. Egy héttel ezelőtt mondtak nekem valamit, ami minden pillanatban bekövetkezhet és amitől megreped majd a szíve és engem fog okolni. Nem akadályozhatom meg és nem is szólhatok róla senkinek.

— Hm. Ne féljen. Nem kérdem. Úgyis tudom már. Semmi igazi baj nem érheti Mrs. Fieldet, csak az, ha Joe vagy Congreve elhagyják. Joe nem lehet, tehát Congreve. Londonba megy festeni és bevallotta magának. Azt nem mondta, hogy maga ihlette meg? Biztos vagyok benne. Szegény Congreve! Régóta rugdalózik már, anélkül, hogy tudná. Most maga rávezette. Szegény nagyon együgyű. Anyja nem hagyta, hogy megjöjjön az esze. Neki jó! Örülök, hogy végre elmegy. De most már értem... Boadicea csakugyan... nagyon szomorú lesz... És... iszonyú mérges.

Christina így szól:

— Hagyjuk ezt. Csak azt mondja meg... azt szeretném tudni... Beszéljen Mrs. Fieldről. Tudnom kell, mit tehet? Mit fog tenni?

Lavinia Peacock nevet.

— Igaza van, én aztán ismerem Bessiet. Nem lehet úgy gyűlölni az embert, mint ahogy Bessie gyűlöl engem, anélkül, hogy az ember ne ismerje meg alaposan.

Hirtelen megfordul és megcsókolja Christinát.

— Igen, aranyom, igaza van. Ez komoly dolog. Ez a legnagyobb baj, ami valaha történt a Field-családdal.

— De miért? Én igazán nem bántottam. Azt akartam, hogy szeressen. Nagyon szerettem volna. Én...

— Most bekövetkezik az, amitől Bessie Field félt, amióta csak Congreve megszületett. Legalább is tudat alatt egy pillanatig sem szabadult meg ettől a félelemtől. Ó, ismerem én jól! Én is szerettem valakit

a magam idejében és most úgy maradtam, mint a fa, amelynek lehántották a kérgét. Nézze a napot! Mintha egy forrásból ömlenék a fény a mezők mélyedésébe!

Várt. Megválogatta szavait. Átkarolta Christina derekát.

— Nagyon megszerettem magát, pedig elég ritkán találkozunk. Ezért valami olyant fogok mondani, ami esetleg szemtelenség.

— Nyugodtan — mondja Christina, gyorsan, lélegzetét visszafojtva, mint egy gyermek.

— Mult éjjel feküdtem az ágyban, nem aludtam, magára gondoltam, mintha mi összetartoznánk és maga lenne az egyetlen lélek a világon, akihez még valami közöm van. Kértem Istent, bár nem hiszek Benne, hogy ne vegye el magát tőlem. Hiszen mindenkit elvettek. Könyörögtem, hogy magát megtarthassam.

— Úgy is lesz, — mondta Christina — mindig.

— Hát akkor — mondta Lavinia sietve, mintha szégyelné érzelmeit — megpróbálom megmagyarázni Bessiet.

— A magam részéről — kezdte — én nem is gyűlölöm. Sosem gyűlöltem. Csak éppen hogy évekkal ezelőtt, mikor először találkoztunk, nem voltam hajlandó feladni szabadságomat vele szemben. Akkor sokkal fiatalabb voltam és életem legnagyobb szerelmi élményét éltem át épen. Igazán nem volt kedvem hozzá, hogy ez a komikus kis nő mondja meg nekem, mit csináljak, kit szeressek, hogy viselkedjem. Figyelmeztettem, hogy vigyázzon, de nem hallgatott rám. Akkor aztán mondtam neki egy-két dolgot férjéről,

fiairól, nővéréről... hogy pióca, házi vampír, hogy ha nem engedi ki fiait a világba, nem lesz belőlük semmi. És hogy olyan, mint egy gyilkos.

Lavinia Peacock nevetett.

— Igen, drágám, nagy jelenet volt! Egy téli délután abban a rémes házban. Maga is utálja azt aházat, úgy-e? a Tornyot kivéve. Szóval, ha ez még a régi jó világban történik, bizonyára behívhatja rabszolgáit és megpörköltet a tűzön. Azt mondtam rá, hogy gyilkos; régi jó melodramatikus szó. De azon a havas délutánon nem is hangzott olyan lehetetlenül. Megölt volna, ha valahogy úgy tudja megcsinálni, hogy ne fedezzék fel. Az elevenjén értem, úgy-e, és igazam is volt. Kicsoda ő, hogy azt mondja nekem, öreg vagyok már ahhoz, hogy szeretőm legyen?

Lavinia Peacock megáll. Keskeny csontos arca szürke a kora januári fényben.

— Na, nem baj. Ezen már túl vagyunk. Vége. Mondtam, hogy nem haragszom rá. De minthogy az óta az óra óta ismerem Bessie Fieldet, tudom, hogy komolyan kell venni. Mondtam, hogy elevenjén értem. Ez dícséretére válik. A legtöbb embernek még csak érzékeny pontja sincsen. Nem törődnek semmivel sem eléggé, nem tudnak eléggé érezni, nincsen semmi súlyuk. De ha valaki tud szeretni, különösen ha nő az illető, akkor az időnként nagyon közel juthat az örülethez vagy akár túl is rajta. Ezt én magam jól tudom. Egy évig olyan vakon, fojtóan, égetően féltékeny voltam, hogy nyugodtan becsukhattak volna egy örültek házába. Persze nem beszéltem hangosan magamban, szénával a hajamban, szó sincs róla. Csendes voltam és minden-

féle fölösleges dologgal foglalkoztam. De meg tudtam volna gyilkolni, akár magamat, akár mást. Őrütség ez? Csak egy lépés hiányzott; egy lépés, amely olyan országba viszi az embert, ahol minden hang, minden mozdulat, minden szag, minden mégoly kicsiny cselekedet már csak egy dolgot jelent. A rendes mindennapi világ hirtelen átalakul, csak egy célja van. Valakit vagy valamit meg kell állítani, el kell tenni láb alól, el kell hallgattatni. Ha ezt megteszem, minden rendbe jön. Nem mondom, hogy Bessie Field őrült, de azzá lehet, ha elveszik tőle fiait. Nem rossz nő, sőt jó nő, de egy dologért él, csak egyetlen egy dologért. Mintha azt mondaná neki: Bessie Field, a szívedet akarom. Add ide, légy olyan kedves.

— De én nem akarom — kiáltja Christina.

— Persze, hogy nem. De az mindegy. Nézze csak! Ott a fiatal Dewlap. Félóra alatt Scarlattben mindent tudnak. Nagy szerencsétlenség. Isten vele. Értesítsen. Küldjön üzenetet valahogy.

Amint Lavinia eltűnt, Christina már irreálisnak érezte az egész nőt, hangját, amely még fülében csengett, szavait, amelyek mintha fennakadtak volna a mezők és sövények fölött. Lavinia Peacock mindig úgy beszél, mintha színpadon volna, dramatizálja önmagát.

— És mégis igaz, — gondolja Christina — amit mond. Egy lépés és az ember egy másik országba ér, ahol mindennek csak egy a célja. Mrs. Field megtette ezt a lépést. Már csak egy a célja: hogy tőlem megszabaduljon.

Bár Bessie Fielden igazán nem látszott, hogy valami célja van, amint Snubsszal a sarkában a Torony felé tartott. Szürke kalapját viselte, álla alatt megkötözött szalaggal, kezén kertészkesztyű.

Lassan ment, gömbölyű kis teste lába ösztönzésének engedelmeskedett. Felkiáltott Joenak, aki kinézett az egyik felső ablakon :

— Gyere le. Beszélni akarok veled.

Mert valaminek történnie kell. A leány megint találkozott Lavinia Peacockkal, reggeli előtt. Sokáig bizalmasan beszélgettek. Megölelték egymást. A Dewlap-fiú mindent látott. Mrs. Field csak most értesült róla egy órája. Lavinia Peacock . . . halálos ellensége... és megölelték egymást.

Bessie Field, amint fiát várta, ezen a reggelen ébredt először annak a tudatára, hogy valami enyhe ideges dobogást érez a bal szemöldöke fölött. Nem volt határozottan fájdalmas — az ember nem mondhatta bizalmasan: Micsoda fájdalom ez! Inkább mintha valaki odaszorítaná a hüvelykujját; kicsi fájdalom, neuralgiás rángás, de főképp és elsősorban figyelmeztetés: valaki figyelmeztet valamire, amit nem szabad elfelejtenie. A nyomás idegesítő és kénytelen időnként megrázni a fejét, mintha le akarná rázni magáról; mintha azt mondaná a Figyelmeztetőnek: »Nem kell engem emlékeztetni. Tudom én jól, mi az, amit nem szabad elfelejtenem.«

Egy kissé bosszantotta is ez a nyomás. Annak idején fejfájásai is voltak; régente egy-egy kitörése után egy hétig fájt a feje. De azok a saját fejfájásai voltak, ez a nyomás pedig kívülről jön, mintha valaki

odajönne hozzá és komolyan ezt morogná, mialatt hüvelykujját fejéhez szorítja :

— Nem hagyhatod, hogy ez így menjen. Tenedd kell valamit. Nagyon régen elhanyagolod a dolgot.

Inkább idegességet érzett, mint bosszúságot, de az idegesség egész testét átjárta. Minek emlékeztetik őt olyasmire, amit úgyis kitűnően tud, hogy ugyanis valamit kell tennie ezzel a lánnyal, valamit, ha másért nem, hát hogy megszűnjék ez a nyomás a szemöldöke fölött, mert nem múlik el, amíg meg nem szűnik a bosszúság, ami kínozza. Csak növekedni fog ; máris érzi, mennyire készenlétben áll többi idege, várva, figyelve, hogy működésbe lépjen, mihelyt parancsot kap.

Joe lejött hozzá. Erős karjával belékarolt. Mrs. Field kinyitotta a fa-kaput, amelyen az állt : Tilos, nagy, fehér betűkkel, és lementek a partra a Torony alatt. A homok olyan, mint az a vastag, fehér méz, amelyet méhecskékkal díszített köcsögökben lehet kapni. Tengeri növény feküdt a homokon, fénylett, mintha újonnan festették volna. Két sirály sétált a napban, a tengeri tajték lusta vonalán. A tejkék víz másodpercenként sóhajtott : ó, jaj.

— Azt hiszem, le fogom bontatni a Tornyt, drágám — mondta Mrs. Field.

— Anyám . . . hogy mondatsz ilyent !

— Nem mondom komolyan. De mindig útáltam... az első pillanattól kezdve.

— Miért?

— Mert ő is mindig útált engem. Fenhéjazó, önhitt, rosszindulatú. Erről jut eszembe. Joe, okvetlenül beszélned kell Christinával.

Joe arca azt a durcás, makacs kifejezést öltötte, amelyet Mrs. Field oly jól ismert és szeretett, mert általa Joe megint az a kisfiú lett, akit az ember kiszí-
dott és azután csokoládét adott neki. Annyira szerette Joet, hogy a nyomás megnövekedett halántékán és keze remegett a kertészkesztyűben.

— Meg kell beszélnünk ezt a dolgot okosan. Végre is komoly ügy és mind a kettőnket érint. Nem vádolom Christinát azért, hogy nem szeret engem. Nem az ő hibája.

— De anyám, hiszen szeret téged.

— Dehogy. Az első perctől kezdve nyilvánvaló volt. De nem vádolom ezért. Hiszen még olyan fiatal. Nincs tapasztalata. Imád téged és el akar venni tőlem. Ez természetes. Nem elég idős ahhoz, hogy megértse ezt a különös viszonyt mikettőnk között. Nem az ő hibája, hogy mi ketten ennyire szeretjük egymást. Mindezt megértem és azt hiszem, bárki megmondhatja, hogy nagyon türelmes voltam ezekben az utóbbi hónapokban, bár őszintén megvallva, nem mindig ment könnyen.

— Megmondom, mi a baj, anyám — mondta Joe, megrúgva lábával a homokot, úgy hogy egy kis rózsaszín köd szállt fel a napba. — Túlságosan sok a beszéd. Én így látom. Két hónapja vagyunk itt és azóta egyre csak beszélünk. Simpson is. Miért gyűlöli Simpson annyira Christinát?

— Szívem, egy cseléd!

— Igen, tudom. De évek óta itt van velünk és nem olyan, mint egy cseléd. Mindenkinél többet tud arról, hogy mi történik a házban.

— Nem vettem észre, hogy Simpson csakugyan annyira nem szereti Christinát . . .

— De én észrevettem. — Felemelte fejét és a tengerre nézett. Most, hogy anyja szóvátette, beszéljék is már ki magukat! — És még valami. Mi van Tim Greennel?

— Nos, mi van vele?

Egy sirály kinevette Snubsot. Snubs barátságos tekintetet vetett úrnőjére, azután rávicsorgott a sirályra.

— Christina mindjárt a mulatság után elmondta nekem, hogy Tim ostromolta. Kis híja, hogy el nem vertem Timet, de Christina nagyon védte; azt mondta, hogy részeg volt . . . azután később ő maga is bocsánatot kért. Úgy gondoltam, hogy most igazán el fog menni, de nem ment. És így, ha nem megy el nemsokára, el kell küldenem.

— De nem bántotta megint Christinát?

— Nem. Még csak az kellene.

Mrs. Field sóhajtott.

— Annyi bajt okoz Christina szépsége. Nem az ő hibája, hogy olyan bájos; de mégis kihozza az embereket a sodrúkból. Attól félek, Joe, hogy ezzel még sok bajod lesz, éveken át.

— Christina tud vigyázni magára.

— Persze hogy tud. Erős jelleme van. Nagyon is. Ami hiányzik belőle (és ezt az idő majd rendbehozza) az a tapasztalat. Nem érti, hogy érez a többi ember. Például . . . Snubs, hagyd azt a piszkos dolgot. Gyere ide! Például megint bizalmas beszélgetést folytatott Lavinia Peacockkal. Éppen ma reggel. Meg is ölelték egymást.

— Honnan tudod? — kérdezte Joe élesen.

— A Dewlap-fiú látta őket. Ő mondta Curtisnek. Joe nem szólt semmit. Megállt, a tenger felé fordult, lábát szétvetette. Csak bámult, egyre bámult a tengerre. Végre megszólalt.

— Ez már baj... megígérte, hogy nem beszél többet velem.

Anyja magához húzta a csuklójánál fogva, tovább sétáltak.

— Nem. Nem. Nem szabad bosszúnak lenned velem szemben. Minden joga megvan a függetlenséghez, ahhoz, hogy maga válassza a barátait. De (és ezt megmondhatnád neki) egy kicsit diszkrétebb lehetne. Felkel korán reggel, hogy bizalmasan beszélhessen egy nővel, aki úgy gyűlöl engem, mint a mérget, kiönti neki a szívét, minden valószínűség szerint segítségét kéri, ellenem... és mindezt olyan nyíltan, hogy még a Dewlap-fiú is... én... én...

Abbahagyta, a szavak elfojtódtak torkában. Egy pillanatra szeme elé emelte keztyűs kezét.

Joet pánik fogta el. Amióta eszébe tudta, semmitől sem irtózott annyira, mint attól, hogy anyja sírjon. Úgy érezte, mintha belső részeit cibálnák. Rosszul lett, szégyelte magát, oly szenvedélyes vágy kelt benne anyja megvédkezésére, hogy meg akart ütni valakit — akárkit!

— Anyám! Anyám! Ne, kérlek, ne! Ne törődj velem. Ne búsulj. Christina egyszerűen nem gondolta meg...

— Én mondtam neki... emlékszel... mindenki előtt...

— Igen. Én is mondtam neki. Sajnos, egyes dolgokban nagyon makacs. Otthon elkényeztették. Anyám, édes, édes, édes anyám!

Mrs. Field kezét Joeéba csúsztatta.

— Ó, Joe! Milyen édes vagy! És jegyezd meg, — bátran felvetette fejét, szeme szikrázott, arcán gödörös-kék támadtak, Snubs vakkantott egyet csupa együttérzésből — én nem panaszkodom. Egy szóval sem panaszkodtam! Christina csak fiatal, tapasztalatlan. Nem tudja, mennyire megbánt. Igen, talán el is kényeztették egy kicsit. Majd te már megneveled. Te majd megmutatod neki. És talán egy kissé tapintatlan is, hogy olyan sokat beszél az elmeneteletekről. Tulajdonképpen ha egy-két évig velem maradna . . . — meleg hangon felnevetett és megszorította Joe karját — vagy nagyon önhitt vagyok? De igazán segíthetnék neki.

— Természetesen, anyám. Te vagy az, akire neki szüksége van. De ne búsulj. Én hordom a nadrágot . . . Christina tervezhet mindenfélét, de nem tehet semmit, sem nélkülem. Ne búsulj, édeském. Búsulsz, úgy-e? Hát nincs rá semmi okod.

Elérték a sziklák késő délelőtti bíbor színét. Joe megölelte anyját és megcsókolta.

De ugyanaznap délután nem csókolta meg Christinát.

— Beszélni szeretnék veled.

— Akkor menjünk a Toronyba.

— Jó.

A Toronyban már sötétedett és az utolsó napsugár, mint egy mutató kéz, intett a felírásra : DEUS VULT...

Kissé messze álltak egymástól.

— Örülök, — mondta Christina — hogy végre beszélni fogunk egymással; mert így nem mehet tovább.

— Nem, csakugyan nem. Anyám nagyon haragszik, hogy ma reggel Lavinia Peacockkal beszélteél.

— Úgy! Hát erről van szó! — Christina nagy lélegzetet vett. — Honnan tudja?

— A fiatal Dewlap látott titeket.

— Jó. Ez az első dolog. Joe, tudod te, hogy engem figyelnek és követnek most már, akárhová megyek?

— Ostobaság?!

— Nem ostobaság! Ha nem Curtis, akkor Simpson. Ha nem Simpson, akkor Matty. Szegényke, ő nem tudja, mit tesz, de mindegy, mégis megteszi. Számon tartanak minden szót, amit mondok, minden lépésemet.

— Ó, az ördögbe is — kiáltotta hirtelen Joe. — Hü, a fene egye meg az egésztest! Ez rémes! Kezdesz hisztérikus lenni! Úgy viselkedsz, mint egy buta gyerek. Te egészen megváltoztál. Nem vagy már az a lány, akit én feleségül vettem.

— De az vagyok — felelte Christina nyugodtan. — Ugyanaz. Csak egy a különbség. Mikor férjhez mentem hozzád, nem tudtam, hogy ily szörnyen az anyád befolyása alatt állsz. Ha nem vigyázol, házasságunk teljesen tönkremegy. Anyád ezt akarja. Mindent megtesz, hogy így legyen.

Joe közelebb lépett hozzá.

— Ha még egyszer mondod...

— Még egyszer mondom. Mert igaz. Anyád el akar bennünket választani egymástól. De nem fog neki sikerülni. Én veled maradok, amíg te el nem küldesz. Szeretlek és harcolni fogok érted. — Hangja remegett. Azután egész váratlanul felnevetett. — Ostobaság! Mintha elválaszthatna bennünket valami vagy valaki!

Joe nem szólt semmit.

Christina folytatta :

— Itt a Toronyban biztonságban vagyok. Ha itt vagyok, a dolgokat helyes arányban látom. Te szeretsz engem, én szeretlek téged. Induljunk ki ebből, mint olyan tényből, amely nem változhat meg.

— Nem tudom, hogy nem változhat-e meg — mondta Joe halkán. — Az utóbbi hetekben valami történik bennem... Nem tudok ügyelni a munkámra. Nem alszom rendszeren. Minden olyan borzasztó. Miért kell neked folyton veszekedned anyámmal?...

— Nem rajtam múlik. Mindent megtettem, hogy megszeressen engem, csak éppen hogy nem voltam hajlandó teljesen feladni a kedvéért önmagammat.

— Mindent megtettél? Ne mondd! — szólt Joe dühösen. — Azért mész ki és csókolod meg legnagyobb ellenségét az egész vármegye előtt...

— Legnagyobb ellenségét! — felelte Christina bosszúsan. — Micsoda ostobaság! Az ilyen öreg asszonyoknak, mint az anyád, már ne legyenek legnagyobb ellenségei! Különbben sem erről van szó. Akármit tehetek, anyádnak úgy sem tetszik. Örült, hogy Tim megtámadott engem aznap este, mikor a mulatság volt. Azt hitte, hogy ez el fogja rontani a kettőnk dolgát. Hát te nem látod, Joe? Vak vagy?

Joe komoly dühbe jött.

— Ezt ne mondd, az ördögbe is! Aljasság ilyent mondani. Anyám nem ilyen. Mi történt veled? Hogy változhattál meg ennyire? Azt mondom, szeretsz, de nem vagy hajlandó a legcsekélyebb dolgot sem megtenni a kedvemért.

— Nem akarom feladni magam. Nem akarok egy senki lenni, csak azért, hogy anyád örüljön. És nem adlak fel téged. Ezek azok a dolgok, amiket nem akarok megtenni.

— Hát jó. — Az ajtó felé fordult. — Majd már megtanítlak. Én vagyok a férjed. Ezentúl azt teszed, amit mondok neked.

Visszafordult és Christinára nézett. Christina hihetlenül szép volt, arany és szürke árnyék a homályban.

— Szabad vagyok — mondta Christina. — Szeretlek és mindent megteszek a kedvedért, de szabad akarok maradni. Akármit is csinál anyád, szabad maradok. És te is meg kell hogy hagyjad szabadságot, mert szeretsz engem. Ha nem szeretnél, könnyű lenne minden. Ha nem szeretnők egymást, elmennék és minden rendben lenne. De anyád nem választhat el bennünket. Nem képes rá, ezt jól tudom.

Joe csak nézte Christinát. Christina azt hitte, hogy oda fog jönni hozzá és megöleli. De nem jött oda. Kinyitotta az ajtót és szó nélkül elhagyta a Tornyt.

Christina ottmaradt és gondolkozott. Egészen egyedül volt. Olyan egyedül, mint még soha életében. A homályban mintha elindultak volna feléje a sötétség

hatalmai, csendesen, az esti kerten keresztül, mialatt egy levél, egy virág sem moccan meg. Csak a tenger mormolta ritmikusan, kérlelhetetlenül fenséges közönyét.

MÁSODIK RÉSZ: AZ ANYA

I. FEJEZET.

A HALÁLOS CSAPÁS.

Mrs. Field egy reggel arra ébredt, hogy sír, mint egy gyermek. Keservesen zokogott; könnyek patakzottak le az arcán.

— Ó Istenem! Ó Istenem! — zokogta. — Ne vigyétek el! Hagyják itt nekem! Rajta kívül nincs nekem semmi!

Sötét álarcos férfiak Joet megláncolva vonszolták felfelé egy fekete mohborította dombon. Joe meg sem kísérelte az ellenállást. A domb alján sírt anyja és kegyelemért könyörgött.

Most felül az ágyában és lerázva magáról az álmok ködét, úgy hiszi, hogy valaki van a szobában. Újabban igen gyakran képzei, hogy van valaki mellette, amikor sétál a kertben vagy egyedül olvas. Az a gyanúja, hogy talán Simpson.

Karácsony óta Simpson nagyon sokat van vele. Simpson most már tizedik éve áll szolgálatában; nem valami szép gyér szürke hajával, vékony nyakával, nagy lóarcával, kitágult orrlyukaival — de milyen kitűnő cseléd! Mrs. Field nem tudja, mi lenne belőle

Simpson nélkül. Simpson megérkezésének napja óta Mrs. Fieldnek és fiainak áldozza magát. Odaadása annál rendkívülibb, mert kizár mindenki mást ezen a világon. Simpsonnak, úgy látszik, nincsenek se rokonai, sem ismerősei. Norfolkból jött és azt mondta Mrs. Fieldnek, hogy utálja a férfiakat. Ez az utálat nem vonatkozott Archer Fieldre, akit eltűrt, bár lenézett, és természetesen nem vonatkozott Joera és Congreve-re, akik fiatal fiúk voltak, mikor Simpson Scarlattbe jött. Őket imádta, mert Bessie Field fiai. Mindenben úgy érzett, mint Bessie Field.

— Hallja Simpson, — mondta egyszer Mrs. Field — én azt hiszem, maga mindent megtenne értem.

— Hogyne — mondta Simpson. — Gyilkosságot beleértve.

A többi cseléd fél tőle. Barátai nincsenek, nem önti ki a szívét senki előtt. Néha a parton látják, amint sétál, zordon és kietlen látvány ilyenkor. Képes éjjel-nappal megállás nélkül dolgozni a két fiúért. Mindent megtesz a kedvükért és csak nekik szabad csúfolni őt, nevetni rajta. Mintha örülne is ennek. Ez az egyetlen alkalom, amikor mogorván elmosolyodik.

Bessie Field mindig megbízott benne és úgy beszélt vele, mintha Simpson lenne a házi szelleme. Simpson olykor mégis megijesztette, oly erősen meg nem alkuvó. Lavinia Peacockot például sokkal jobban gyűlölte még Mrs. Fieldnél is. A régi időkben, amikor még voltak boszorkányok, ráolvasott volna Lavinia Peacockra és örömmel nézte volna, hogyan hervad el kínok között.

Különösen a szerelmi dolgok keltették fel Simpson undorát. Szemében rettenetes az a tény, hogy férfi és nő között lehet valami. Ha a nők olyan tisztán látnának, mint ő, mondja gyakran, akkor a férfiaknak sokkal rosszabbul menne. — Ha minden nőnek olyan arca lenne, mint neki, — mondta Mrs. Dewlap — akkor csakugyan rosszul menne a férfiaknak.

És mégis volt valami nemi jellege annak a féltékenységnek, amellyel Bessie Fieldet körülvette. Valami tűz égett benne, elfojtva és veszedelmesen. Mániákusan tiszta, rendes, öltözetére gondos, kifogástalan formaruhájában olyan, mintha a főpapnőnek, Mrs. Fieldnek templomában volna szolgáló.

Keveset beszél és úgylátszik, semmi szórakozása nincsen. Ő az egyetlen emberi lény, Mrs. Fielden kívül, akire Snubs, a Sealyham, tekintettel van. Néha sétálni megy Simpsonnal.

Az utóbbi időben Mrs. Field úgy érezte, hogy Simpson sokkal közelebb van hozzá. Gyakran találta maga mellett, amint állt és várt. Mrs. Field neki panaszkodott neuralgiájáról és szívdobogásairól.

— Úgy érzem, Simpson, mintha valaki az ujját a bal halántékomra szorítaná. Mintha sürgetne vagy figyelmeztetne valamire. Nagyon furcsa.

— Az idegek, nagyságos asszony.

— Gondolja? És aztán éjszaka a szívem, különösen mikor lefekszem; főképp, ha a jobb oldalamba fekszem. Kalapál, amint lélegzetet veszek.

— Az is csak az idegektől van. Ezek a dolgok nagyon megviselik.

— Milyen dolgok, Simpson?

— Arról én nem beszélhetek, nagyságos asszony.

Bessie Field mostanában állandóan álmodik. Gyakran ébred fel sírva, mint ezen a reggelen is — veszendően, elhagyva, magára maradtan. Ilyenkor, mielőtt az álom köde teljesen eloszlik, gyakran képzei, hogy valaki áll a szoba sarkában, egy idegen, és azt mondja, lágy és szép hangon:

— Én bizony nem túrném tovább, ha én lennék maga. Nem én.

Simpson behozza a teát és így szól:

— Remélem, jól aludt, nagyságos asszony.

— Nem, Simpson. Szörnyű álmaim voltak.

— Nem csodálom.

Mrs. Field egész nap Christinára gondol. Pedig nem akar. De nem tud másra gondolni. Valami különös viszony van kettejük közt; mind a ketten tisztában vannak vele. De egymással csak barátságos szavakat váltanak.

— Mit csinálsz ma délelőtt, drágám? Bejönnél velem a faluba?

— Nagyon szívesen.

— Benézhetnénk az Intézetbe is. Csütörtök este mozi-előadás lesz és azt akarják, hogy én elnököljek.

— Nagyszerű! Mit adnak?

— Nem tudom. Talán egy Garbo-filmet. A férfiak azt szeretik a legjobban.

— Igen. Meg Marlene Dietricht.

— Szóval félóra mulva?

— Igen, körülbelül egy félóra mulva.

— Nagyon jó.

Amikor kettesben vannak, egész idő alatt beszél-

nek, jókedvűen és gyorsan. Amikor testük érinti egymást, erősen tudatában vannak az érintkezésnek.

Joe nagyon örül, hogy ilyen barátságosak, és gratulál önmagának. Újra bizalmas jóbarátok Timmel.

— Egy ideig igazán nem kell még elmenned, öregem. Nem szeretnénk elveszíteni.

A kapitány nagyon hallgatag mostanában.

— Csakugyan ezt gondolod?

— Persze. Nagy segítségemre vagy a birtok körül. Éppen tegnap este mondtam anyámnak.

— És mit mondott?

— Egyetértett velem.

— Igazán?

— Igen. — Belekarol a kapitányba. — Nem is mondhatom, milyen másképp érzem magam, hogy anyám és Christina megnyugodott. Kérlek, nagyon kellemetlen volt. De beszéltem mindakettővel. Nem kellett más, minthogy megértse egyik a másik szempontját.

— Azt hiszed?

— Hát persze.

Joe szerelmesebb Christinába, mint valaha. Úgy ragaszkodik hozzá, mint egy gyermek.

Ezekben a napokban Christina csak egy különös dolgot mondott. Egy reggel, mikor mind a ketten ébren voltak, ezt suttogta:

— Joe!

— Igen, édes.

— Ez a szoba egészen egyedül áll a háznak ebben a szárnyában.

Joe álmosan morogta:

— Miért mondd?

— Tudod... ha te egyszer elmennél... nem szívesen aludnék itt egyedül.

— Csacsi!

— Nem vagyok csacsi. Itt senki sem hallaná, ha valami történnék.

— Mi történhetne?

— Ó... semmi.

— Különben is, én nem megyek el — mondta Joe, magához húzva Christinát. — Ha én elmegyek, te is velem jössz.

— Igen. Remélem.

De Matty és Archer azért mindketten észrevettek valami furcsaságot Bessie Fieldben. Észrevették, mert életük teljes mértékben Bessie Fieldtől függött. Ha Bessie boldog, ők is boldogok. Ha boldogtalan, egész életük összezavarodik. És most mindketten tudják, hogy Bessie boldogtalan. Egy este Matty, Christina és Mrs. Field együtt ültek a szalónban. Christina olvasott; a másik kettő varrt.

Matty fecsegni kezdett:

— Azt hiszem, pénteken bemegyek Polchesterbe, Bessie, ha nincs rám szükséged. Az a kedves kanonok és Mrs. Collins azt mondta két héttel ezelőtt, amikor Fauntleroyéknál voltak, hogy ha egyszer bemegyek bevásárolni, ebédeljek náluk. — Mondja, Mrs. Collins, — mondtam, — komolyan gondolja? — mert az emberek annyiszor mondanak valamit csak azért, hogy éppen mondjanak valamit és iszonyúan meglepődnek és

egyáltalán nem örülnek, ha az ember szavukon fogja őket. — Hát persze, — mondta Mrs. Collins — a legkomolyabban. Nagyon, nagyon örülnénk. — Olyan kedves volt, hogy mindjárt azt mondtam: — Akkor rendben van. Legközelebb mindjárt elmegyek. — És azt gondoltam, legjobb lesz most pénteken, ha nincs rám szükséged. De természetesen lehet jövő hét elején is.

Bessie Field mereven nézte Christinát. Szemrebenés nélkül, mozdulatlanul.

— Bessie.

Nem kapott választ.

Matty is Christinára nézett. Christina elmerült könyvébe.

— Milyen szép! — gondolta Matty. — Nagyszerű lehet ilyen szépnek lenni. Nem csodálom, hogy Bessie...

Azután hirtelen ijedtség fogta el. Fel akart kiáltani: — Bessie, mi bajod? — Egy széndarab recsegettropogott a tűzben.

— Ó Bessie, a tűz!

Bessie még mindig nem mozdult. Mintha tranceban lenne.

Azt senki sem tudta, hogy Archer Field mit gondol magában. A nap nagyrészt egyedül töltötte, de amikor feleségével együtt volt, lopva figyelte az aszszonyt, készen, hogy szolgálatára álljon, mulattassa, beszéljen vele. Ha valaki megfigyeli Archert ezekben az utóbbi hetekben (de persze senki sem figyelte meg, senki sem törődött vele), észreveszi, hogy szemöldökét

állandóan összeráncolja, szemét összehúzza a fekete szemöldök alatt.

Gyakrabban tűnt fel a színen, mint egyébkor. Lejött ebédre és vacsorára, monokliján keresztülnézve néha így szólt:

— Nem sétálnánk egyet vacsora előtt, Bessie?

— Nem, Archer.

— Na gyere. Jót tesz neked.

— Archer, ne idegesíts! Miért sétálnánk? Hiszen hideg van és vizes az idő.

— Talán igazad van. Kutya-kutya tarka, se füle, se farka.

Valami furcsa hangulat nehezedett az egész házra. Sokat esett és többnyire otthon voltak.

Bessie olykor egyszerre megjelent az ajtóban:

— Hol van Joe? Nem látta valaki? Szükségem lenne rá valamiért. — Vagy: — Congreve nincs a műtermében. Congreve! Congreve! Hol vagy, Congreve?

Azután meg Archer bukkant fel.

— Nem láttad anyádat, Joe?

— Nem, papa. Akarsz valamit tőle?

— Nem, semmit. Na nem baj. Trallalla, lalla... csak egy kislány van a világon... Nem, nem fontos, igazán.

Az egész családot idegesítette, hogy Archer egyre dalokat dudorászott. Joe ismert egy embert Polchesterben, egy nehéz, kellemetlen bradfordit, akinek az volt a szokása, hogy beszélgetés közben hirtelen dúdolni kezdett. Szörnyű szokás! És most saját apja kezdi el.

Egyszer Archer egészen váratlanul bedugta fejét

a kicsi, rendetlen dolgozószobába, ahol Joe a könyvelést végezte.

— Joe! Mondd csak, Joe... Nem láttad anyádat valahol?

— Nem — mondta Joe röviden, mert nem ért rá.

— Nem tudod, hol van?

— Nem tudom.

— Na jó, nem baj. Bumbum, trallalalla. Mit gondolsz anyádról?

— Miért? Mit gondoljak?

— Már úgy értem, mit gondolsz, vajjon jól van? Egészen jól?

— Igen. Miért? Én úgy tudom, hogy egészen jól van.

— Te úgy tudod! Akkor jó. Nekem nem sokat mond el.

— Miért, te mit gondolsz, mi baja?

— Ó, semmi... csak nem voltam biztos benne... hallani akartam a te véleményedet...

Archer Bessiet is nyugtalanította.

— Archer, az az érzésem, hogy mostanában mindig a nyomomban vagy! Mi a baj?

— Istenem, Bessie! Te tréfálsz! Hogy én a nyomomban vagyok? Hehe... Jaj de magas ez a vendégfogadó...

— Archer, ha lehet, ne dudolj.

— Nem, drágám. Máskor nem dudolok. Bocsáss meg.

Bessie megsimogatta férje száraz, sovány arcát.

— Jól van, édes. Menj olvasni. Vagy talán biliárdozhatnál Joeval.

— Helyes, szívem.

— Ne gyere mindig utánam. Zavarsz.

— Igazad van.

Bessiet azért zavarta, mert maga is nyugtalan volt. Mintha várta volna, hogy valami történjék.

— Nem tudom, mi van velem, Simpson. Nem vagyok képes nyugodtan ülni és olvasni. Folyton aggódom a fiúkért. Ostobaság; hiszen mind a kettő egészen jól érzi magát.

— Mr. Congreve mostanában megint nagyon szorgalmasan fest.

— Igen. Megint hozzálátott.

Simpson mereven nézett asszonyára. Majd így szólt:

— Bocsásson meg, nagyságos asszony. Nem veszi rossznéven, ha kérdek valamit?

— Nem, dehogy.

— Csak a kötelességem teljesítem. Ha valami sürgős dolgom van, méltóztatik érteni? és a fiatal nagyságos asszony valami munkát ad nekem és én azt mondom, hogy most nem érek rá, mert önnek csinállok valamit, nagyságos asszony, vajjon akkor nem teljesítem a kötelességem?

— Dehogynem.

Egymásra néztek. Azután Mrs. Field csendesen azt kérdezte:

— A fiatal nagyságos asszony sok munkát ad a személyzetnek?

— Nem, nagyságos asszony, ... csak talán nincs tekintettel ...

— Nincs tekintettel? Mire?

— Azt hiszem, otthon nagyon elkényeztették, meg aztán olyan csinos... Nem csodálnám, ha a férfiak nagyon ugrálnának körülötte.

— Szólnia kell nekem, Simpson, ha valami panasza van.

— Igenis, nagyságos asszony. — Majd hozzátette: — Én bizony nem szeretem.

Mrs. Field nem szólt semmit.

— Az első perctől kezdve, hogy megláttam, már nem szerettem. Az első percben már azt mondtam magamban: lehet, hogy jóképű vagy, de nem szeretlek és még hozzá nem is foglak soha.

Bessie Field csaknem suttogva mondta:

— Hát én se szeretem.

— Snubs sem. Sosem szerette. Pedig a kutya ismeri az emberek természetét.

— Igaz. Snubs sem szereti.

Simpson, szemét nem véve le úrnőjéről, folytatta:

— Semmire sem jó ebben a házban. Nem őt kellett volna Mr. Joenak elvennie.

— Nem bizony.

— Mind azért van, mert olyan jóképű. Megbabonázta.

— Azt hiszem, igaza van — mondta Mrs. Field.

— Ha nem lenne olyan csinos, Joe úr fütyülne rá. Szegény Mr. Joe!

— Igaz. Szegény Mr. Joe!

Ez a beszélgetés oly halkán folyt le, hogy a fehér márvány óra a kandalló fölött hangosabban szólt, mint ők.

Rövid idővel ezután a beszélgetés után Simpson

Joet rohanta meg. Joe és Congreve nagyon közvetlenül beszéltek vele, minthogy tíz éve élt a közelükben. Joe volt mindig Simpson kedvence, Joe kedvéért mindent megtett.

Joe éppen ingeket keresett egy fiókban hálószo-
bájában, amikor Simpson bejött, abban a hiszemben,
hogy nincs bent senki.

— Ó bocsánat, Joe úr.

Joe éppen térden állt. Nevetve nézett fel rá. Azután
talpra ugrott.

— Várjon csak egy percre. Beszélni akarok magával

— Igenis, Joe úr.

— Mi van magával, öreg Simpson? Már nagyon
rég nem beszéltünk egymással.

— Hát nem igen, Joe úr.

— De azért még jóban vagyunk, úgy-e?

— Remélem. Biztosan.

— Ne legyen olyan merev! — Közelebb lépett
hozzá, vidáman arcába nézett. — Valami baj van?

— Nem tudok róla, Joe úr.

Joe utánozta:

— Nem tudok róla, Joe úr. Akkor biztosan va-
lami baj van. Ki vele!

— Semmi baj nincsen... Joe úr, hadd menjek
a dolgomra. Nagyon sok munkám van, nincs időm.

— Ó, az ördögbe is! Még sincs maga annyira
elfoglalva! — Elkomolyodott. — Tulajdonképpen
valamit akarok magának mondani, Simmy. Azt
hiszem, maga nem olyan udvarias Christinához... a
feleségemhez... mint kellene.

— Mi volt Mrs. Field panasza?

— Egyáltalán nem panaszkodott. Nem olyan a természete . . . De most már jó ideje itt él és azt gondolja, hogy maga nem szereti. Hogy nem szívesen csinálja meg, ha kér valamit magától.

— Igazán? Sajnálom. Csak azt mondhatom, Joe úr, hogy ha valami nincs rendben, akkor azt az ön anyjának kell tudni. Én az ő parancsainak engedelmeskedem ebben a házban.

Joe hátrább lépett és figyelmesen nézett Simpsonra.

— Ejnye, ejnye, Simmy! Nem ismerem magára. Mindig olyan jóban voltunk. Tudja jól, hogy mit tartok magáról. Mi a baj? Mivel bántotta meg a feleségem?

— Én nem bántódhatom meg. Én csak személyzet vagyok.

— Ne beszéljen így, Simmy. Nevetséges! Beszéljen őszintén. Mi a baj?

De Simpson az ajtó felé fordult.

— Nem mennek rendben a dolgok ebben a házban, Joe úr . . . egyáltalán nem mennek rendben. És ha ezt nem látja magától, igazán nem én vagyok az, aki tanácsot adhatok.

Keze a kilincsen volt. Hirtelen szenvedélyesen kitört:

— Csak ennyit mondok, és ezt jegyezze meg. Tíz éve szolgálom az anyját. Az egész világon nincs még egy ilyen nő. Ha azt mondaná, hogy haljak meg érte, hát megtenném. Ha azt parancsolná, hogy térdeljek le erre a kemény padlóra és maradjak úgy, hát úgy maradnék. Nem esik jól nekem, ha szenvedni látom és nem tudok szeretettel nézni azokra, akik miatt szenved. Többet ér ő, mint maguk mindnyájan együtt-

véve ebben a házban. Én így érzem és nem mondanék igazat, ha mást mondanék. És most a dolgomra kell mennem.

Elment. Joe kibámult az ablakon. Milyen furcsa nő! A nők bolondok, különösen a vénlányok, mint Simpson. Abban természetesen igaza van, amit Joe anyjáról mondott. Csakugyan csodálatos asszony! Nincs még egy olyan! De Christina is csodálatos a maga módján! Csak éppen szép és fiatal és a vénlányok, mint Simpson, féltékenyek az olyan szép és fiatal nőkre, mint Christina. Christinának igaza van, amikor azt mondja, hogy túlságosan sok a nő ebben a házban. A dolgok nem mennek rendben, jöllehet anyja és Christina már megnyugodott. Hirtelen nagy vágyat érzett, hogy megszökjék; most elsőízben. Elmenni valahová Christinával, egyedül lenni vele! Kettejük kicsiny saját otthona csábítóbban merült fel képzeletében, mint eddig. Csakugyan nem helyes, hogy Christinának valaki más házában kell élnie, különösen, ha az a valaki olyan hatalmaskodó természetű, mint az ő anyja. Mert csakugyan hatalmaskodó természetű az Öreg Hölgy és az utóbbi időben, mintha Joe minden mozdulatát ellenőrizni akarná. Azt is észrevette, hogy sohasem hagyja magára Christinával kettesben, legfeljebb éjszaka. Ha sétálni indulnak, vagy a faluba, anyjának feltétlenül szüksége van rá. És Christina, ezt meg kell adni, nagyon szelíd és türelmes ilyenkor. Nagyszerű lány, hiába, nagyszerű lány! És anyja is. Imádja anyját. Simpsonnak igaza van. Nincs még egy ilyen nő. Csak idő kérdése, idővel minden rendbe szokott jönni.

Az időjárás február második hetének elején változott meg. Mikor Mrs. Field egy reggel lement a kertbe, a virágágyakat már ellepte a homok. Az ár magasra feljött, elérte a kavicsokat a fővény fölött és a fal alatt. A tenger mindegyre kaparta a kavicsokat, mintha ásna, keresne valamit. Mrs. Field, amint átnézett a fal fölött, látta, hogy a tenger csendes a látóhatár szélén, halványbíbor színű, mint egy színes gyékény, de a parthoz közelebb szürkés-zöld és kis fehérfejű hullámok szökдösnek rajta, mint izgatott madarak. Balról a halott Tornyot láthatatlan nap világítja meg. Süt is a nap, meg nem is. Fúj a szél, meg nem is. Joe csónakja, amelyet nemrég festettek élénk kék színűre, kint van a kavicsokon és olyan erős a színe, hogy az már szinte illetlenség.

Akkor egy másodperc századrésze alatt, két pillanat közt, aközt, amikor még nem tudta, hogy hol van Congreve és aközt, amikor már tudta, Bessie Field tudatában különös élmény játszódott le, majdnem kinyilatkoztatás. Mintha valaki azt súgta volna fülébe : »Most válassz. Tovább mégy, vagy nem ?« Mintha azt mondta volna : »Bessie Field, most még úgy látod a dolgokat, ahogy csakugyan vannak. Az az összekuporodott barna kígyó, a kavicson, amely kész a fejét felemelni, az, amint te is nagyon jól tudod, csak egy tengeri növény. Vajjon továbbra is tengeri növénynek akarod-e látni, vagy pedig emelje fel a fejét mint kígyó? Ez a szürkés-zöld víz, amely elmerül a bíbor látóhatárba, ez a tenger. A mozgó, előrejövő, visszavonuló nagy víz. Akarod, hogy az maradjon, vagy inkább előre lépsz egyet és akkor kiderül, hogy

függöny ez, amelyet ha széthúzol, láthatóvá lesz . . . meg mered kockáztatni, hogy mi lesz láthatóvá? Neki-támaszkodsz ennek a kőfalnak. Melled nyomja a kemény kő. Maradjon továbbra is kemény kő neked, vagy pedig felemeled egyik követ és ime, olyan könnyű, mintha por lenne? Tudod, hogy most már hetek óta egyre sietsz, mintha szél kergetne maga előtt. Vajjon még tovább mégy-e, belépsz ebbe az új, veszedelmes országba, amelynek te leszel egyetlen lakója, egyedül, nyugtalanul, rémülten; az országba, ahol a sós víz függöny, a tengeri növény kígyó, e kemény kő sütőpor? Még nem vagy ott. Kell, hogy belépj oda?»

Csodálatos megnyilatkozás pillanata. Hetek óta ideges, nyugtalan, fejfájás, neuralgia gyötri, ok nélkül haragszik. Újkeletű boldogtalansága arcába csap, mint egy eső. Most egy pillanatra tiszta értelménél van. Miért is oly boldogtalan és nyugtalan? Nyilván azért, mert azt hiszi, hogy elveszti fiait. Pedig nem veszti el, ha azok szeretik. A világon mindenfelé élnek anyák, akik lemondanak fiaikról. Ez az élet törvénye. És minél jobban lemondanak róluk, annál inkább visszakapják őket, Bessie Field, itt az utolsó alkalom! A tenger még tenger, a tengeri növény a homokon fekszik, köveket kapar a víz. A víz a kavicsoson húzódik ide-oda, távolabb a homok felér egészen a falig, és ott fekszik a tengeri növény barnán és sötéten — de még nincs ott kígyó, még nincs.

Keresztülnézett a falon. Egy pillanatra igazi rémület fogta el. Mi jön feléje? Mi fenyegeti? Miért forró az agya és olyan összekuszált, mintha rosszul megfogott szálak mozognának benne, hogy kibonyo-

lódjanak? »Olyan akarok lenni, amilyen vagyok! Olyan akarok lenni, amilyen vagyok!« suttogta a lelke. »Nem kell a harag. Nem kell a gyűlölet. Nem kell ez a forró agyvelő, ez a lázas pulzus, ez a dobogó szív. Mi az, ami itt jön a falon túl? A Torony lehajol, hogy jobban lássa, a tenger szétválík, mint a Vörös Tenger, és a parton nagylássa megmozdul a tengeri növény. Készül felemelni fejét... Ó, hagyjatok! Hagyjatok! Hadd maradjak épségben a falon innen!«

Megfordult és Congrevet látta, amint feléje közeledett. A pillanat elmúlt. Szereti fiát; mindig maga mellett fogja tartani; gyűlöli Christinát, aki el akarja ragadni szeretett fiát. Szive megtelt szeretettel és gyűlölettel. Elindult Congreve felé. Egy pillanatra rámeredt a kankalinokra, amelyek a fal mentén heverték. Mintha gyenge zöld illatuk lenne.

— Te vagy az, anyám? — Congreve lehajolt hozzá és megcsókolta. Mrs. Field aggódva nézett rá. Látta, hogy Congreve nyugtalan. Miért nem fest ma reggel?

— Nem festesz, szívem?

— Nem. Szabadságot adtam magamnak. Mintha vihar közelednék.

— Igen. Megváltozik az idő.

— Hol vannak a többiek?

— Nem tudom. Matty levelet ír. Apád olvas. Belékarolt Congrevebe.

— Gyere fel velem.

Congreve ott maradt.

— Nem; dolgom van. — Előrehajolt és meg-

csókolta anyja arcát. — Édes... milyen pocsek fiad voltam mindig.

Mrs. Field elmosolyodott. Hirtelen boldog lett, csiklandó, égető boldogsággal.

— Ostobaság. Senkinek sincsenek jobb fiai.

Congreve anyja szemébe nézett.

— Nem csináltam semmit az életemmel. Megpróbáltam festeni...

— Ha az tett boldoggá!

— Persze... te meg Joe.

Elfordult. A földbe rúgott.

— Na mindegy, legalább Joe boldog. Itt van gyönyörű felesége.

Anyja nem szólt semmit.

Congreve folytatta:

— Most már itthon érzi magát, ugy-e? Már mint Christina?

— Igen... nagyon édes.

— Talán... ha én...

Elhallgatott.

— Ha te? Mit?

— Ó, semmi. Nekem semmi hasznomat nem lehet venni. Nincs senki a világon, aki szeretne, csak te... és persze Simpson — tette hozzá nevetve. Hangja remegett. — Szeretném megmutatni mindenkinek... a festészetemmel, tudod... Többet kell tanulnom. Rengeteg sok mindent nem tudok még.

— Én biztos vagyok benne, hogy gyönyörűen festesz, szívem. És nem szabad haragudnod rám, ha úgy látod, hogy nem értem meg a képeidet. Ezekben a dolgokban nem vagyok nagyon okos. De te olyan

türelmes vagy hozzám. Megint fel kellene rándulnod Londonba és talán meghívhatnád egyik festő-barátodat, hogy jöjjön le hozzánk. Nem akarok önző lenni. Néha azt hiszem, hogy te meg Joe túlságosan is függők tőlem. Talán mert mindig együtt voltunk itt hármasában.

— Szóval te nem . . .

Hangja erősen megremegett. Mrs. Field megdöbbenve nézett rá.

— Mi van, Congreve? Valami bánt téged. Tudom. Már jó ideje. Nincs semmi baj, ugy-e?

Congreve nem felelt. Kibámult a tengerre. Azután így szólt nagy erőfeszítéssel:

— Nem. Nincs semmi baj . . . De ne felejtsd el, hogy szeretlek. Akármi is történék, én azért szeretlek. Bementek a kertbe.

— Mást nem is akarok — mondta az asszony boldogan. — Csak azt, hogy te meg Joe szeressetek és mindig együtt legyünk . . .

Most az ő hangja remegett.

— Nélkületek nem tudom, mit tennék. Azt hiszem, meghalnék.

Azután, amint a műterem felé fordultak, nevetve tette hozzá:

— Ennyi szentimentális beszélgetés elég is egy napra. Szégyelhetjük magunkat.

Ebéd után felment szobájába. Szép nagy hálószoba volt, íróasztallal és magas, széles ablakokkal. Felvett egy könyvet, letelepedett egy karosszékbe és majdnem mindjárt el is aludt. Amint ott feküdt, ölbe tett kézzel, kissé nyitott szájjal, olyan volt, mint egy

nagyon szelíd, nyugodt és boldogan elégedett öreg hölgy.

Valaki bekopogott. Mrs. Field felriadt.

— Tessék — mondta.

Curtis, a kertész lépett be, csunya, lelógó arccal, zavartan.

— Mi az, Curtis, mi van?

A kertész közelebb lépett, barna, földes kezében levelet tartott.

— Bocsánat, Mrs. Field. Congreve úr...

— Congreve?

— Ő küldi ezt a levelet. Mielőtt elment az autón, adta ide. Azt mondta, hogy ne adjam át előbb, csak egy órával az indulása után.

Mrs. Field kikapta kezéből a levelet.

Curtis csak állt.

— Mr. Congreve elment az autón?

— Igen, nagyságos asszony. Maga vezetett. Poggyásza vele volt. Azt mondta, hogy adjam át nagyságos asszonynak ezt a levelet.

Mrs. Field szive oly örülten dobogott, hogy három Curtist látott. Olyan hangon, amely mintha a szoba másik sarkából jött volna, azt mondta:

— Köszönöm. Rendben van.

Előrehajolva székében, elolvasta a levelet. Congreve ezt írta:

Édes anyám,

Londonba mentem, festeni. Tudom, milyen rosszul viselkedem, mikor így szó nélkül elhagylak. Hetek óta mindig meg akartam neked mondani, de nem volt

bátorságom. Még ma délelőtt is megpróbáltam; de túlságosan gyáva vagyok, túlságosan félek attól, hogy szomorúnak lássalak. Sokat gondolkoztam, de nem találok más megoldást. Tudod, mióta Christina idejött, egészen másképp látom festészetemet. Mintha új élet kezdődött volna bennem. Nem mintha Christinának valami része lenne a dologban. Hiszen nem ért semmit a képekhez. A legkevésbé sem vagyok szerelmes belé. Még csak nagyon érdekesnek sem találom. Azt hiszem, néhány év múlva már eléggé csunya is lesz, de pillanatnyilag ha ránézel és művész vagy, azt hiszed, hogy még tudsz valami szépet alkotni. Pedig már elvesztettem minden reményem. Nem mondtam meg neked, mert nem akartam fájdalmat okozni, de tudtam, hogy amíg idehaza vagyok, nem tudok semmiféle teremtő munkát végezni. Először is azért, mert annyira szeretlek, hogy amíg a közeledben vagyok, nem tudok olyasmin dolgozni, amiben te nem hiszel. És te sosem szeretted képeimet. Miért is szeretted volna? Más sem szerette. De amióta Christinát megláttam, tudom, hogy festő vagyok és azóta nincs nyugodalmam. Londonba kell mennem, tanulni és dolgozni.

Azért mondom mindezt el, mert azt akarom, hogy megérts és egy idő múlva talán be is lásd, hogy ez a legjobb, ami történhetett. Fiad, aki halott volt, újra él. Ez nem affektáció, anyám, ez igaz. És azt szeretném, ha belátnád, hogy ez nem választ el bennünket. Ha már valamire vittem, akkor te is feljössz és velem fogsz lakni, ugy-e? Nagyszerűen fogunk szórakozni, színházba megyünk, meg mindenfelé! És

azután nemsokára én is visszajövök Scarlattbe és ott maradok hetekig. Nagyon rosszul érzem magam miattad, de boldog vagyok magam miatt. Te is jobban fogsz szeretni, ha büszke lehetsz rám, ugy-e, anyám?

Írj nekem, írd meg, hogy nem haragszol és nem vagy szomorú. Címem: Frank Ainger leveleivel, 10 Hallam Street, Portland Place, W.

Szerető fiad,

Congreve.«

Mind a vacsorára vártak a szalónban, amikor Mrs. Field lejött.

— Congreve felment Londonba — mondta.

Eleinte még kérdezősködtek, de hamar abba hagyták. A beszélgetés vacsora közben általánosságok körül forgott, nagyon vontatottan. Vacsora után Mrs. Field azt mondta, hogy fáradt és kiment.

Féltíz tájban Matty bekopogtatott nővére ajtaján és belépett.

Mrs. Field íróasztala mellett tilt és papirosdarabokat tépett össze. Köröskörül a padlón eltépett papirosok heverték.

— Bessie, — kezdte Matty — be kellett jönnöm, ha meg is haragszol érte. Mert tudom, hogy nagyon szomorú vagy Congreve miatt, pedig lehet, hogy csak egy-két napra ment fel.

— Örökre elment — mondta Bessie Field.

— Ó, az nem lehet! Csak nem tesz ilyent, anélkül, hogy egy szót szólna valamelyikünknek. Mondtam is Archernek, Congreve nem megy el, mondtam, anélkül, hogy el ne búcsúznék. Biztos lehetsz benne,

mondtam, hogy csak egy-két napra megy fel egy barátjához.

— Levelet írt nekem, abból minden világosan kitudódik.

— Ó, Istenem, vajjon mit akarhat?

Azután nővérére nézett és amit látott, arra indította, hogy hozzá szaladjon, letérdeljen a földre az elszakított papirosok közé, megölelje Bessiet és így kiáltson fel:

— Ó, édes Bessie, ne búsulj! Ne búsulj! Ne búsulj! Hiszen még itt maradtunk, Archer meg Joe meg én. Mind szeretünk. Sosem fogunk elhagyni téged és Congreve is vissza fog jönni és minden úgy lesz, mint eddig. Ne búsulj, édes Bessie. Nem bírjuk elviselni, ha búsulsz. Úgy szeretünk téged!

Bessie Field egy pillanatra nővére fejére tette kezét.

— Nincs semmi baj, Matty. Igaz, hogy elbúcsúzatott volna, ahelyett, hogy levelet ír. Ez fáj nekem egy kicsit, megvallom... Ez az egész... Most hagyj magamra, kérlek. Sok dolgom van. És légy szíves, vidd le ezeket a kankalinokat, ha lemégy. Olyan furcsa szaguk van.

Kapartak az ajtón. Matty kinyitotta.

— Snubs.

— Igen? Engedd be, kérlek. Köszönöm. Így ni. Jó éjszakát.

II. FEJEZET.

A BŰN MEGJELENIK.

A Congreve elutazása utáni reggelen Joe és Christina nagyon korán ébredt.

— A fene egye meg — mondta Joe, körülnézve a sötét szobában. — Ki hitte volna, hogy Connie képes erre? — Megfordult, magához ölelte Christinát. — De te tudtad . . . és nem szóltál nekem.

— Valaki bent volt a szobában éjszaka . . . egy óra tájban.

— Ostobaság.

— Pedig így van. Hallottam, hogy valaki mozog, sikerült az órára nézmem, anélkül, hogy megmozdulnék. Egy óra tíz volt. Valaki meglökött egy széket. Egy nő. Azt hiszem, anyád . . . Nincs zár az ajtón?

— Nem hinném. Igazat megvallva, azt hiszem, az egész házban sehol sincs zár, a fürdőszobát kivéve. A ház gyászosan elhanyagolt állapotban van.

Joe felkönyökölt.

— De hagyjuk a tündérmeséket. Add elő pontosan, mit mondott neked Congreve?

— Hogy én ihletem őt, hogy igazi festő legyen és a belső kényszer oly erős, Londonba kell mennie.

— És te mit mondtál?

— Azt, hogy nem szabad elmennie, anyja sosem heverné ki.

— És ő?

— Hogy szereti anyját, de nem törődhet vele, kinek okoz fájdalmat... akkor már megesküdtem, hogy nem szólok senkinek.

— Nekem mégis el kellett volna mondanod.

— És ha elmondom... mit tehetél volna?

— Megmondtam volna neki, hogy szóljon anyámnak vagy különben én szólok.

— Mit használt volna? Nem akadályozhattad volna meg, hogy el ne menjen.

— Legalább nem megy el búcsú nélkül. Simpson-tól hallom, hogy el se búcsúzott anyámtól, csak egy levelet küldött Curtis-szel.

Joe felült és egy kétségbeesett kis fütytyentést hallatott.

— Ó, Istenem, remélem, nem írta abban a levélben, hogy a te hatásod alatt ment el Londonba?

Christina a lassan oszló sötétségbe bámult.

— Ki lehetett az ma éjszaka? Joe, okvetlenül kell egy zár és egy kulcs ehhez a szobához. — Hozzátette: — Anyád akkor is tudná, hogy az én bűnöm, ha Congreve nem említi meg.

— De nem a te bűnöd — mondta Joe felháborodva. — Senkinek sem bűne, ami Conriet illeti. És miért ne menne Londonba festeni? — Joe lassan gondolkozott, de most végre egy igazi kérdés ébredt

fel benne: — Miről van szó egyáltalán? Én meg-nősülök, Connie elmegy festőnek. Miért csinál anyám ekkora hühót? Ezer meg ezer fiú hagy el ezer meg ezer anyát minden héten. Az a fiúk dolga. Miért kell nálunk máskép lenni?

Christina megcsókolta Joe arcát.

— Joe, kezdesz felnőni. Két hónappal ezelőtt még nem teszed fel ezt a kérdést. Isten meghallgatta imáim felét. Ez a helyzet azért nem egészen mindennapi, mert anyád nem egészen mindennapi. Már azelőtt is mondtam neked. Olyan asszony, aki egy tétre tett fel mindent. Mindig is hatalmaskodó, ingerlékeny, megszállott volt. Az ilyen nők veszedelmesek. Én elvettelek téged, Congreve elment; neki nem marad semmi.

Mikor ezeket a szavakat mondta, tudta, hogy pillanatnyilag elvesztette Joet. Mintha Mrs. Field odaállt volna közéjük a sötétben és karjaiba vette volna Joet. Joe felült, maga elé meredt, Christináról egészen elfeledkezett. Christina úgy képzelte, hogy Bessie Field most bizonyára szintén felül ágyában és így kiált: — Joe! Joe! Hol vagy? Gyere hozzám. Nagyon egyedül vagyok.

— Istenem! — mondta Joe. — Gyalázat. Az bizony, gyalázat! Connie csak úgy elmegy és egy szót sem szól neki... mindig is önző disznó volt. Egy szót sem. Szegény Öreg Hölgy! Istenem, nagyon jó leszek hozzá. Kárpótolni fogom mindenért. Nem fogja egyedül érezni magát. Nekünk kell kárpótolnunk, Christina.

— Igen — mormolta Christina, mintegy magában. — Nekünk kettőnknek.

— De annak most lóttek, hogy elmehecssünk egy-két hétre, Christina. Most nem mehetünk, nem hagyhatjuk egyedül az Öreg Hölgyet Nem lehet. Persze, hogy nem. Persze, hogy ...

Összekuporodott és elaludt. Lágy, halk ritmusban lélegzett, mint egy gyermek.

Christina kezét férje hátának hüvös, erős vonalára téve, gyávaság nélkül nézett szembe a világgal, amelylyel most fel kell vennie a harcot. Hogy megnyugtassa magát, kezét Joe testére tette, de a harcot egészen egyedül kell megvívnia. Ha Mrs. Field eddig is gyűlölte, az semmi ahhoz képest, ahogy ezentúl fogja. És Mrs. Field tenni is fog valamit. De mit?

Christina öt perccel előbb azt mondta, hogy Joe valamelyest felnőtt a házasság néhány hónapja alatt. De ő is felnőtt. Nem volt már az a rémült, tapasztalatlan kislány, aki a vonatba ült, mikor Scarlattbe jöttek. Felnőtt abban az értelemben, hogy megértette Bessie Fieldet. Oly tökéletesen megértette, mintha ő maga lenne Bessie Field. Ha tőle akarná valaki Joet elragadni, semmitől sem riadna vissza, még a gyilkosságtól sem. Ilyenek a nők, ha el akarják tőlük ragadni azt, akit szeretnek. Igen ... mit fog most Mrs. Field tenni? Megkísérli, hogy elválassza egymástól Joet és Christinát? Ez nem sikerülhet neki. Elkergeti Christinát a háztól? Megsebzi valamiképpen?

Azzal tisztában volt Christina, hogy az asszony nem fog ölbetett kézzel ülni. Nem olyan a természete. Mindig keresztülvitte akaratát: mindent meg fog tenni, hogy most is és azonnal teljesedjék, amit akar. A vágy, hogy Christinától megszabaduljon, éppolyan

megszállottság lesz, mint a fiai. Az emberek általában nem számolnak a többiek megszállottságával. Mindenkinek van valami megszállottsága. A többség mérséklettel és biztonságban hódol megszállottságának. De hetenkint legalább egyszer olvashatni az újságban egy megszállottságról, amely gazdája fejére nőtt. »Velünk ilyesmi nem történik«, mondja az ember — de valakivel mégis csak megtörtént; itt van az a kifogástalan uri társaságbeli hölgy, aki egy vagy két hete megmérgezte férjét arzénnel; és megannyi más kifogástalan uri bűnöző.

Erősebben fogta meg Joe hátát. Joe felé fordult és kissé közelebb húzódott hozzá. Most olyan világba ért, amelyet Joe sosem értene meg és amely mégis valóság. »Ilyesmi nem történhet velünk.« Mivel védekezhet ezek ellen a meghatározhatatlan veszedelmek ellen?

Elmehet. Nem. Nem hagyja el Joet. Ha egyszer megteszi, Joe talán soha többet nem jön vissza hozzá. Vagy igen? Vajjon, ha holnap elutazna apjához és anyjához, Joe utána jönne a legközelebbi vonattal? Édes Joe! Megcsókolta férje fejét. Ha utána is jönne, kétségbeesnék, folyton maga előtt látná anyját, egyedül, mindkét fiától elhagyottan. Gyűlölni kezdené Christinát. És azonkívül gyávaság lenne így megfutamodni; gyávaság. Vajjon, ha itt marad, rá tudja bírni Mrs. Fieldet, hogy bízzék benne, sőt szeresse? Nem. Eleinte talán még lehetett volna, de most már nem. Most már nem; amióta Congreve elment. Különben is Mrs. Field utálta őt az első pillanattól fogva. Eszébe jutott első találkozásuk, amikor Mrs. Field

megcsókolta és így kiáltott fel: — Milyen gyönyörű vagy... és milyen magas!

Lehet, hogy Mrs. Field nem tesz semmit? Nem lenne kellemes, mert barátok most már nem lehetnek; de talán fegyverszünetet köthetnek. Nem. Nem lesz fegyverszünet. Mrs. Field nem az a nő, aki hisz a fegyverszünetekben.

Christina még közelebb húzódott Joehoz. Képzletben azt mondta neki:

— Joe, anyád valamit tervez ellenem. Nem tudom, mit, de meg kell védened engem. Össze kell tartanunk ebben a dologban.

Nem, Joe egy kukkot sem hinne el az egészségből. Ha csak egy szót szólna, Joe attól a pillanattól kezdve anyja pártján lenne. Kezdene nem bízni Christinában, kevésbé szeretné, azt hinné, hogy neurotikus, ideges, önző, kegyetlen. Nem. Akármilyen lesz, egyedül fog szembenézni vele. A házban senki sem értheti meg, nem rokonszenvezhet vele, hacsak nem a kapitány. És a kapitány most kerüli. Úgy látszik, saját gondjai gyötrik; mindig zordon és hallgatag és Christina azt gyanítja, hogy többet iszik, mint kellene. Azt nem merte megkockáztatni, hogy meglátogassa Lavinia Peacockot. Egészen egyedül volt.

Közben pedig ez a gyűlöletes ház, mintha valami titokzatos tevékenységgel volna tele. Biztos benne, hogy Curtis vagy Simpson, vagy valaki más minden mozdulatáról tud. És valaki ma éjszaka bent járt a szobájában!

Ezek tények; nem melodráma. Ez veszedelem. Oly valóságos a veszély, akár az ág, amelyben fek-

szik, akár Joe teste, amely melegen, erősen nekitámaszkodik az övének.

— Igen, — mondta Mrs. Field, királynői mosolyát végigjáratva mindannyiukon — Congreve egy levelet hagyott hátra a számomra. Nem merte megmondani a csacsi. Mintha nem értettem volna meg! Kávét, Joe? Igen, drágám, köszönöm, ha már ugyanis felálltál. Egy kis szalonnát és vesét; tojáást nem kérek. Akar még valaki szalonnát? A szakácsné egy perc alatt megcsinálja... Köszönöm, drágám. Igen, azt írta, hogy Christina szépsége úgy hatott rá, hogy azt hiszi, mégis festő. Igazán hízelgő lehet rád nézve, Christina. Most felment Londonba, hogy órákat vegyen. Szegénykém; úgy örülök, hogy ez boldoggá teszi. Nesze, Snubs. Bár tudod, hogy nem helyeslem. Kezdesz rettenetesen kövér lenni.

A kapitány felkelt az asztaltól. Egyáltalán nem volt jó színben. Szeme alatt nagy fekete táskák. Gúnyosan nézett Mrs. Fieldre. Nem szólt semmit, csak az ablakhoz lépett és kibámult a szürke felhős égboltra.

— És magával mi van, Green kapitány? — kérdezte Mrs. Field enyhe gúnnnyal. — Mi a szándéka ezen a szép reggelen?

— Nem is szép. Nagyon csunya idő lesz. De nekem mindegy. A hét végén elmegyek.

— Igazán?

Egymásra néztek.

— Igazán. Egy fivérem érkezett Kenyából. Drymouthban van. Látni akar. Nem találkoztunk húsz éve.

— Kellemes viszontlátás lesz.

— Vagy igen, vagy nem. Ha tetszik nekem a fiú, esetleg elmegyek vele Kenyába.

— Miért is ne menne? Kenya nagyon szép lehet.

— Mindenütt szép. Mindenütt borzasztó. Mindenütt sehol sincs az ember.

Kiment, becsapta maga után az ajtót.

— És te hová mégy ma délelőtt, drágám?

Christina tudta, hogy börtönben van; oly hirtelen eszmélt rá, mintha most hallotta volna a vas rácsok összezárulását. Tavaly odahaza olvasott egy könyvet a börtönbeli életről. A legrosszabbnak azt találta, hogy az ember minden lépését számon tartják. Akár a cellában, akár a folyosón, vagy a munkahelyen vagy, akár a többiekkel a szabad levegőn tornázol, megfigyelik minden lépésedet, minden lépésednek tudatában kell lenned.

Itt is megszámlolják minden lépését. A reggeliző asztaltól, ahol éppen befejezte lekváros kenyerét, az ajtóig csak néhány yard; de az Öreg Hölgy tekintete alatt ez a távolság végtelen. Minden mozdulatát: azt, hogy megtörli ajkát, felkel az asztaltól, odamegy az ajtóhoz vagy az ablakhoz, figyelik.

Szájába vett egy darab pirított kenyeret és egyszer csak megakadt szájában a falat. Nevetséges! De hátha csakugyan döntöttek már (mármint Mrs. Field, Simpson, Curtis — és persze Snubs) valami finom, ki nem mutatható méreg mellett. Amely lassan öl és nyomtalanul. Vannak ilyenek! Nem valami közönséges paraszti arzén; hanem aminek nincs íze és lassan hat. Egy nap kevésbé jól érzi magát. Egy reggel

rosszul lesz — talán kisbaba? Lehangoaltsága ilyenkor természetes. Egyre kevésbé jól érzi magát... Mrs. Field jóságosan ápolja, Simpson segít neki. Elhívják a helybeli orvost. Nincs semmi ok aggodalomra, Mrs. Field. Mindez egész természetes ebben az állapotban. Az első gyermek mindig kissé nehezen jön.

Igen, és ez valószínűleg igaz is. Most már majdnem biztos benne, hogy kisbabája lesz. Milyen nagyszerű fedezék az Öreg Hölgy számára! A helyzetet egyenesen neki találták ki.

Christina lenyelte a pirított kenyeret és rosszul érezte magát. Ránézett Snubsra, aki úgy bámult az ablakra, mint egy régivilágbeli önelégült, leereszkedő földesúr. Miért ne lenne Snubs a kóstolója? Ez méltó büntetés is lenne az elkövetett bűnért.

— Idegyere, öreg Snubs!

Snubs ránézett, elfordult, felkelt és elment — mint egy kicsi járókelő divány — az ablak felé.

Mrs. Field mosolygott.

— Hát akkor most megyek és utánanézek a dolgaimnak. Sajnos, Snubs csak tőlem és Simpsontól fogad el ételt. Pedig förtelmesen falánk. Nincs semmi jó-módor benne.

Aznap Mrs. Severing csodaszerűen beállított teára. Tudta, hogy Congreve Londonba ment. Miért? hogyan? Senki sem mondhatta meg, honnan, de mindenki hallotta már a hírt. Mrs. Severinget, mint mindig, most is annyira megdöbbentette Christina szépsége, hogy nem tudta levenni róla a szemét. Modortalanság. De ő nem is vette észre, hogy mennyire bámul. A lány idővel megcsúnyul majd, természetesen. Egy-

két kisbaba és kész. Haja sem fogja megtartani ezt a csodálatos színt mesterséges segítség nélkül. És bizonyára egészen mindennapi lány belülről. Modora kissé hirtelen. Önhitt, kétségkívül, és férje is elkényeztetheti. Mégis... ez a szépség! Nem is tehet ügyetlen mozdulatot. Hol tanulta meg ezt a fejtartást? A szín teszi — a homályos-arany haj, amely szikrázik, a szürke-arany szem, az arc és nyak és kéz rózsza-fehérsége. Kedves az arckifejezése? Mrs. Severingnek el kell ismernie, hogy bár van benne büszkeség, indulatosság, sőt arrogancia is, mosolya mégis bájos, barátságos, meleg, becsületes. És úgy néz az emberre, mintha bíznék benne. Mrs. Sevéring, aki a világ legpletykásabb asszonya, szereti, ha bíznak benne. A pletykát úgy hívja: kicsi hirecskék Dick számára.

És ma tulajdonképpen nem is azért jött, hogy Christinát lássa. Szűkreszabott kis teste a csinos szürke és fehér tweedben, mozdulatai (mintha egy eleven madárka egy faágon éles szemmel körülnézne kukacok után), az a megnyugtató érzés, hogy valóban apró hírekért jött, a jó egészség (mert jól alszik és kitünő étvágya van), természetes és semmiképpen sem szégyelnivaló érdeklődése embertársai iránt: mindez együtt tavaszias lendületet ad neki, mintha bármely pillanatban felugorhatna és felszállhatna a mennyezetre.

— Köszönöm. Milyen remek zsemlyék! Korpalisztból, ugy-e? Olyan egészséges! Mindig mondom Dicknek, hogy korpá az, amire szüksége van, nem elég, hogy tornázik. De persze sosem álmodtuk volna, hogy Congreve Londonba megy... és mit gondolnak, mikor jön vissza?

— Most sokáig nem jön — mondta Mrs. Field. — Valószínűleg ott keres magának egy műtermet.

— Igazán? Milyen érdekes! Hogy fogja Dicket érdekelni!

Ekkor lépett be Matty. Előbb nővérére nézett, azután leült. Mrs. Severing mindjárt megrohanta.

— És maga nem csodálkozott, hogy Congreve csak így fogja magát és elmegy?

— Cseppet sem — felelte Matty azonnal. — Bessie meg én egyre vártuk ezt. Emlékszem, Congreve egy vagy két hónapja azt mondja nekem: »Matty néni, nekem az a bajom, hogy nem tudok eleget.« Mert ilyen angyali szerény fiú. Mindig is az volt. Emlékszem, a nevelőjük is mondta nekem egyszer, hogy Congreve nagyon tehetséges, és én is biztos vagyok benne, bár nem értek a képekhez, amint ezt Congreve is gyakran mondta nekem. — Te a »mondanivalós« képeket szereted, Matty néni — azt szokta mondani, amit úgy értett, hogy én az olyan képeket szeretem, amelyeket akárki megérthet, mondjuk egy haldokló szarvast vagy egy öreg hajóskapitányt, aki kinéz az ablakon, vagy egy lakodalmat vagy egy páncélos lovagot, amint csatába indul. És teljesen igaza van. Én a szép portrékat szeretem, amelyekre könnyen rá lehet ismerni, hogy ez egy rokon vagy Walter Scott vagy Victoria királynő. De Congrevenek persze nem elég az ilyen festészet, azért ment fel most Londonba tanulni. Csak az nem megy a fejembe az egész festészetben, hogy az ember azt hinné, sokkal nehezebb dolog és sokkal több tanulás kell ahhoz, hogy valakinek az arcképe csakugyan hasonlítson, vagy hogy egy

birka olyan legyen, mint egy birka, mint ahhoz, hogy az ember rajzoljon néhány kört és vonalat és azt mondja, az egy vonat, mint ahogy Congreve csinálja. Dehát én nem értek hozzá!

— Nem fog rettenetesen hiányozni, Mrs. Field?

— Hiányozni? Dehogynem. Dehát az anyáknak hozzá kell szokniok, hogy elveszítik fiaikat.

Ekkor történt, hogy Mrs. Severing valami különöset észlelt Mrs. Fielden, amint később izgatottan mesélte férjének.

— Eleinte nem is tudtam volna megmondani, mi az. Olyan volt, mint rendesen, ugyanaz a formaruhaszerű dolog rajta, úgy ül a székén, mintha deszka volna a hátára kötve, épp olyan mint Victoria királynő. És akkor egyszerre meglátom a kezét. Egy pillanatig sem nyugosznak. Pedig tudod, milyen, kezét az ölében tartja, hacsak nem fog vele valamit — de sosem szokott nyugtalan lenni. A legkevésbé sem. Na de azon a délutánon az ujjai ide-oda jártak, egész idő alatt. Ha csont van bennük, hallod, hogy ropognak. Szeme pedig nem néz senkire. Egy vak asszony szeme. És elmerül a saját gondolataiba. Nem tudom, mire gondolhatott, de semmiesetre sem ránk. Azt is észrevettem, hogy Matty nagyon aggódik érte. Annyira ijedt volt, hogy én is kezdtem megijedni. Emlékszel, Lavinia Peacock miket mesélt Boadicea dührohamaival? Lavinia mindig azt jósolta, hogy Bessie egy nap idegösszeomlást fog kapni. Nézetem szerint most fog elkövetkezni az a nap.

És ezúttal a kapitány igazán el készül. Holnap elutazik. Most kicsit részeg, ott térdel a Toronyban és búcsúzik tőle. A háztetőn egy tengeri madár a keskeny ablakon át rácéloz a kapitány meztelen hátára és eltalálja.

Rettenetes tengerszag van, sós, tajtékos, keserű, vad, mintha a vastag Torony, kemény, hatalmas kövei közt, szűk helyre szorítva, börtönben tartaná a tenger szellemének leglényegét — a tenger hideg, zöld, hullámzó, bűzös lényegét.

— Hiába, öregem. — A kapitány becsípve, de éleslátását el nem veszítve, a DEUS VULT feliratot simogatja. — Te megtettél minden tőled telhetőt, de amit te adtál, az Öreg Hölgy elvette. Most már késő, öregem, most már vége, kész, de te vagy a kilépési engedélyem, te vagy a búcsúteám. — Nagynehezen talpraáll és hirtelen olyan józan lesz, mint egy bíró: az egész életnek, minden igaz értékének bírója. — Ne keverd össze az értékeket. Vannak dolgok túl az időn. Azokhoz ragaszkodj. Szerelem és szeretet és jószág. Ne légy erőszakos. DEUS VULT.

Hallja a hullámokat, amint nekicsapódnak a kőnek. Lelki szeme előtt látja, amint a hullám felemeli sós kezét, rácsapja a szürke kőre és azután zöld zavarban megint visszahúzza.

— Nekem már végem. Nem élhetek nélküle... vagy nélküled. Megyek és elbúcsúzom az Öreg Hölgytől.

Szobájában találja, karosszékében ül, lábánál Snubs, fényes tűz ég és Mrs. Field belebámul.

A kapitány kissé bizonytalan lábakon megáll az ajtóban és ránéz:

— Bejöhettek? — kérdi.

Az asszony messze jár gondolataiban, nem mozdul, csak ujjai járnak ide-oda ölében.

— Bejöhettek? — kérdi megint a kapitány.

Az asszony hirtelen ránéz és a kapitány biztos benne, hogy azt várta, valaki más áll majd a küszöbön.

— Tim, maga kezd kövér lenni — mondja.

— Tudom. — A kapitány nehézkesen leül a másik karosszékre. — Kicsit részeg is vagyok. De azért jöttem, hogy elbúcsúzzam.

— Hányszor búcsúzott már el!

— Igen. De ez a mostani búcsú komoly és végérvényes. Holnap elmegyek. Egy fivérem vár Drymouthban.

Igaz, hogy egy kicsit részeg, de azért az Öreg Hölgy értelmetlenül elzárja ezt a szobát a levegőtől. A kapitány zavart orra vegyes kétszersültet, kanárimagot és enyhe égettszagot érez. Homloka gyöngyözni kezd.

— Jó kis tűz van itt — mondja. — Nem értem, hogy lehet az, hogy nem alszik el mellette?

— Ó, nagyon jól ébren tudok maradni. Különösen most.

— Hogy érti, hogy különösen most?

— Annyi fontos dolgot kell eldöntennem és elintéznem.

— Úgy gondolja, hogy... Congreve-vel kapcsolatban?

— Nemcsak Congreve-vel.

A kapitány szemügyre veszi Mrs. Fieldet és vál-

tozásokat lát rajta. Valami nagyon foglalkoztathatja. Ez a különös elfoglaltság mintha még a szobára is átterjedne. Sokszor volt már ebben a szobában, de sosem találta meg ilyen nyomasztónak, nem volt ennyire »büdös a levegőtlenlégtől«, ahogy a kapitány magában megfogalmazza. Valami gonosz szagot szagolt a levegőben, valami új gonosz szagot, amit még sosem érzett. Szimatolni kezdett.

Mrs. Field barátságosan így szólt :

— Maga ezeket a virágokat szagolja. Már háromszor kivettem a szobából. Kankalin. Sosem tudtam, hogy ilyen erős szaguk van. Legyen szíves, tegye ki őket.

A Kapitány feltápáskodott, felvette a kankalinos virágtartót és letette egy kis asztalra kint a folyosón.

Majd így szólt visszaülve :

— Búcsúzni jöttem, Bessie, meg akarok köszönni mindent és egy kicsit meg akarom mondani a véleményemet is.

— Hiányozni fog nekünk, Tim, — mondta Bessie elégedetten.

— Nem fogok. — Előredőlt, karját vastag térdére támasztotta, fejét pedig a kezébe és úgy nézett Bessiere. — Itt úgyis felbomlik minden. És hat hónappal ezelőtt, amikor idejöttem, minden olyan megingathatatlanak látszott.

Mrs. Field nem felelt.

— Tudja... én egy-két napra jöttem ide... fogalmam sem volt róla, hogy itt maradok. Magának sem.

— Nem. Be kell ismernem, hogy fogalmam sem volt róla.

— Csak éppen lenyelt engem és örült neki.

Mrs. Field elmosolyodott és gödröcskéi bájos gyerekességet adtak arcának.

— Milyen hálátlan maga . . . ahelyett, hogy megköszönné vendégszeretetemet.

— Nincs mit megköszönöm. Mielőtt idejöttem, még volt rá valami kilátás, hogy esetleg csinállok valamit az életemmel. De azután maga és a jó ital kiöltek belőlem minden életet.

— Nagyon jó, — mondta Mrs. Field — mindenki tehet róla, csak éppen maga nem.

— Ó, magamat is éppen eléggé vádoló! Ha nem vádolnám magam annyira, akkor becsomagolhatnék és előlről kezdhetném az életem . . . bár amíg ital és nők vannak, nem hiszem, hogy sokra vinném. — Rámerted Mrs. Fieldre. — Csak azt szeretném tudni, miért fáradott maga velem? Mi értelme volt annak, hogy kiszívja az életerőmet, kifutófiúnak használjon fel, hogy megrágjon és lenyeljen?

Bessie Field, aki közben varrni kezdett, elharapott egy cérnát és így szólt:

— Tim, micsoda szavakat használ!

— Ó, hiszen nagyon jól értem az egészszet. Egész életén át birtokába akart venni mindenkit, aki idejött, és még én is, én, az iszákos, szoknyavadász hajóskapitány is elég jó voltam, ha más szórakozás nem akadt. De Congreve elutazása, ez aztán egy csapás, úgy-e?

Még inkább rákönyökölt térdére és feszülten

nézte Mrs. Fieldet. Lehalkította hangját, mintha valaki hallgatóznék az ajtó mögött.

— No. Vallja be. Rajta. Ne felejtse, hogy mindent tudok magáról. Én vagyok az egyetlen. Hát vallja be. Congreve elutazása alaposan mellbevágta magát. Szíven találta. Úgy-e, sosem fogja kiheverni? Halála napjáig sem. Óriási! Óriási! Halálos csapást kapott, Öreg Hölgy! Halálos csapást! Mind a két fia!

Abbahagyta, mert meglepte a változás, amely Mrs. Fielden végbement. A kapitány már régóta, ó, már nagyon régóta tartogatta magában ezeket a, búcsúszavakat: engesztelhetetlen haragot érzett Mrs. Field iránt. De ezt nem várta. Az asszony arca összehúzódott, mint egy kisbabáé és lágy, kerek arcán két ragyogó könnycsepp futott le.

— Nem akarok túlságosan kemény lenni magához, — mondta a kapitány nyersen. — Azt mondom, hogy elvesztette őket; de nem vesztette el, ha úgy viselkedik, mint egy normális ember. Látogassa meg Congrevet Londonban. Nagyszerűen fog mulatni. És engedje meg, hogy Joe és Christina elmenjenek kettesben egy-két hétre. Azután majd visszajönnek és megint mindent el tudnak viselni. Nézze, nem olyan tragikus az egész. Rengeteg anya látja, hogy a fia elvesz egy szép lányt és még örül is neki. — Abbahagyta. — Azt hiszem, ehhez már késő van, — morogta, — Maga már túl van ezen. Magának vége. Ez az igazság. Magának vége.

A könnyek még ott száradtak Mrs. Field arcán, de hangjának teljesen ura maradt, amikor végre válaszolt.

— Maga azt hiszi, hogy ismer engem, Tim, azért,

mert itt élt egy rövid ideig. Pedig egyáltalában nem ismer, nem tud rólam semmit, nem tudja, mi volt az életem a fiaimmal, mielőtt Joe idehozta ezt a lányt. A mi életünk, a mi hármunké, a legszebb dolog volt a világon. Tökéletes... Joe, Congreve meg én... ezt csak mi értettük meg... egyikünknek sem lesz semmi ehhez hasonló az életben.

A kapitány brutálisan közbevágott:

— Szép! Tökéletes! Pokol volt! Olyan szép és tökéletes, mint mikor egy boa constrictor lenyel két kis nyulat! Tökéletes a boa számára! Persze! Most rettenetesen szenved, mi? Majd megőrül a sértett büszkeségtől és a rosszindulattól és a bosszútól és az önsajnálástól! Ó, nem akarok szemrehányást tenni. Én is ilyen voltam a magam idejében. Tudom, mennyire fáj ez. De most csak fizet a portékáért, amit vásárolt. Vétkezett a Szentlélek ellen, Öreg Hölgy, és én elég részeg vagyok ahhoz, hogy a szemébe mondjam. És mi ez a véték? Kérdezze meg a kedves hajóskapitányt. Ez a véték, asszonyom, mohóság, kéjvágy, az a vágy, hogy addig szorítson magához valamit, amíg nincs benne többé élet. Rosszabb, mint a Tízparancsolat bármely vétke és több bajt okozott a történelemben, mint valamennyi parancsolat megszegése együttvéve. »Az enyém! Az enyém! Az enyém! Aakarom! Aakarom!« Maga megfogta két fiát és majdnem kiszorította belőlük az életet. És most elvesztette őket. Maga nagyon jól tudja, hogy elvesztette. És jó súlyosan fog bűnhődni. Maga kapzsi öreg asszony, most legalább szép magányos öregsége lesz. És én elég részeg vagyok, a szemébe mondani, hogy örülök.

Abbahagyta, megnedvesítette ajkát. Gyönyörködött a saját hangjában, szokása szerint, de most különös hallgatás állt be. Feszülten nézett az asszonyra.

— Istenem! — suttogta megdöbbenve. — Azt hiszem, egy szót sem hallott abból, amit mondtam.

Mrs. Field merengő arcot öltött, bár szemének barlangos mélyében ott parázslott valami. Arcát beszívta. Kis kezét összeszorította, mintha valami rongyot csavarna ki.

— Tim, — mondta lágyan, bólintva, mintha éppen egyetértettek volna valamiben; — nagyon, nagyon gonosz nő ez. Ha nem lenne olyan szép, mindnyájan látnák. Gonosz, és ha volna Isten, megbüntetné. De minthogy nincsen...

A kapitány felkelt, odalépett hozzá és megrázta vállánál fogva.

— Hé! ébredjen fel! Maga álmodik!

Az asszony felnézett rá, mosolyogva, azután a kézimunka után nyúlt.

— Tim, maga távolról sem olyan okos, mint amilyennek tartja magát. Távolról sem... Na mindegy. Nagyon fog nekünk hiányozni. Vissza kell jönnie és megint itt maradni.

A kapitány kissé ingott a lábán.

— Hallja! Nem szabad, hogy ártson Christínának! Érti? A haja szálának sem szabad meggömbülnie!

Bessie Field megint nagyon barátságosan mosolygott rá.

— Szép haja van, úgye?

— Nem. De komolyan beszélek. Christina a leg-

szelídebb kislány a világon, jóságos, nagylelkű, bátor. És ne higgye, hogy el tudja választani őt és Joet. Sosem fogja, még ha kilencven éves koráig él is. Ez az igazi szerelem. Nem a maga hókuszpókusza, hanem igazi szerelem. Én tudom.

Mrs. Field kezdte elcsomagolni kézimunkáját zöld és piros táskájába.

— Menjen már. Nekem is ki kell kefélni a hajam és meg kell mosni az arcom, mint más rendes öreg-asszonynak.

— Ne merjen hozzányúlni, — ismételte a kapitány. — Úgy sem érheti el, tudja jól.

Mrs. Field az ujját rázta a kapitány felé.

— De sok mindent tudok! Szeretné kitalálni, úgye, hogy mit?

Felkelt. Méltóságteljesen átment az öltöző asztalához. Amint felemelte ezüsthátú fésűjét, így szólt:

— Azért mert megengedem, hogy a hálószobámban üljön, ne gondolja még, Green kapitány, hogy ismeri a titkaimat. Menjen a dolgára és az enyéimet bizza énrám. Joe és Congreve az én fiam, nem a magáé.

A kapitány meglátta Mrs. Fieldet a tükörben. A szem, amely rámeredt hátulról a tükörből, már egy másik világból való — az egyetlen világból, a sok rettenetes világ közül, amelynek eddig még nem kellett hogy Tim a polgára legyen.

III. FEJEZET.

A KAPITÁNY ELBÚCSÚZIK.

A kapitány elutazása előtti nap péntekre esett. Ezen a péntek délutánon Christina egy kísérletet végzett.

Eddigre már lelkiállapota a félelem és az önmagán való nevetés furcsa keveréke volt. Igyekezett elhithetni magával, hogy legfeljebb egy mosócédulát fog felfedezni, ahol összeesküvést gyanított és hogy Mrs. Fieldről alkotott képzelete nevetségesen túlzó.

Legalább is kívülről úgy látszott ezekben a hetekben. A legnagyobb baj ezekben a borús, sötét napokban az unalom. Joe megint erősen dolgozik, egész nap kint van a birtokon. Archer Fieldet alig lehetett látni. Matty édes, de hosszabb időre rettentő unalmas. A kapitány rosszkedvű. Mrs. Field nagyobbára szobájában tartózkodik.

Nem könnyű Christinának kitölteni a napját. A környéken Lavinia az egyetlen, akivel barátkozni lehetne és Laviniát most el kell kerülnie. Az elfoglaltság hiányát még megnehezíti az, hogy állandóan gyengélkedik. Házassága előtt igen ritkán volt beteg és ha igen, mindig valami határozott okból. Most reggel

bizonytalan fejfájással ébred, kevés az étvágya és miközben olvas vagy levelet ír, hirtelen szívdobogást kap, elakad a lélegzete, néha még az ájuláshoz is közel van. Lehet, hogy ezek a kórtünetek a legnagyobb boldogság, a kisbaba jelei, de nem egészen biztos benne.

Az első alkalommal felkeres majd egy orvost Polehesterben. De mint mindig, amikor az embernek rossz az általános közérzete, most is szerepet játszik ebben a külső világ. A nappalok borúsak, az ég viharral fenyeget, de a vihar nem tör ki. Távoli mennydörgés hallatszik. A tenger hosszú mogorva hullámokban csapkodja a közönyös partot.

Úgy képzeli, hogy a ház körül is minden vára-kozóban van. Elgondolni sem lehet ennél minden-napibb, sem csúnyább házat. Most csaknem teljes csend hull rá. Christina minduntalan felkapja fejét és hallgatózik. Észrevesz magán egy új rossz szokást: egyszerre csak megfordul és hátranéz, mintha rajta akarna kapni valakit, aki mögéje lopakodott.

Akárhogy is mulat a melodramai vonásokon és akármilyen mosolygósan is bízik a mindennapi élet normális voltában, két aktuális ténnyel okvetlenül számolnia kell.

Az egyik bizonyára kisebb fontosságú: Simpson-nak, a szobalánynak ellenségessége. Messziről nézve, másodkézből, ez is csak egy rémregénybeli jól ismert figura. A zordon, mosolytalan északi nő, aki egy vagy más okból, bosszút tervez, csendben. De az aktuális, fogható valóságban nem kellemes, ha mindennap együtt kell lenni valakivel, aki gyűlöli az embert. Alig van kellemetlenebb dolog. Christina most már

elkerüli ezt a nőt, amennyire csak lehet. Nem kér tőle semmit; nem ad neki utasítást, nem nyújt semmi alkalmat, hogy udvariatlan lehessen. Mégis úgy érzi, hogy Simpson gyűlölete óráról-órára nő.

A másik és fontosabb tény: Christina most már biztos benne, hogy Mrs. Field beteg, vagy rövidesen beteg lesz. Viszonyuk kívülről teljesen normális, belülről annál abnormisabb. A lány érzi, hogy az öregasszony állandóan őt nézi. Nemcsak hogy minden szavát és minden mozdulatát megfigyeli, — ez már régóta tart — de szó és mozdulat mögött hallgató, kifejezhetetlen viszony van köztük, majdnem mint az üldözött és üldözött között.

Iskolás korában volt egy tanárnője, aki hirtelen szívébe zárta. Christina, maga sem tudva miért, elhárította magától ezt a szeretetet, és végül is, egy rövid jelenetben, amely azután hetekre kihozta a sodrából, őszintén megmondta a véleményét és ezzel a dolog végétért. De ezelőtt a jelenet előtt napokon át mély, kényelmetlen, kimondatlan történet játszódott le közöttük, amelyben a hallgatások ékesszólóbbak voltak, mint a szavak és kis tett-töredékek oly végzetesek, mint az ütközetek.

Ez jutott most Christina eszébe, mert itt ugyanaz a hallgató, fenyegető viszony áll fenn, csak hogy sokkal mélyebb és tágabb értelemben. Itt most a gyűlölet fenyeget, nem a szeretet.

Congreve nevét sosem említették, de Christina úgy gondolta, hogy nincs olyan pillanat, amelyben az asszony ne gondolna rá és minden gondolat Christinát vádolja.

Egy nap tea után Joe nevetve így szólt :

— Mit szólnál egy kis felolvasáshoz, anyám ?

Mrs. Field éppen elment a teázó asztaltól. Most megfordult, arca megremegett és így kiáltott :

— Nem, nem ! Hogy mered . . .

Mínt hogy Mrs. Field állandóan Congreve-re gondolt, Christina is gyakran gondol rá. Míg itt lakott, sokszor egész nap nem látta, csak étkezésnél. Most, hogy nem lakik már itt, mintha állandóan látná. Congreve mindig nagyon nyugodt, halkmozgású volt ; sosem beszélt sokat, csak olyankor, amikor saját témáinak egyike felizgatta. Christina tisztán emlékezett hangjára, amint anyjának felolvas és a francia szavak frissen vert pénzek gyanánt hullanak a hallgató csend nagy serlegébe. Igen, a hallgatag figyelem ! És most Congreve az, aki hallgat és figyel ! Amint fejét új szokása szerint felkapja, Christina úgy érzi sokszor, hogy majdnem meglátja Congrevet, a fény törését hosszú sápadt orrán, mielőtt eltűnik. Jelenlegi nyugtalan közérzetében olyan ez, mintha Congreve csakugyan jelen volna, eltűnnék a sarkon, gondosan becsukná maga mögött az ajtót, végigosonna a folyosón és mindezt azért, hogy anyját elkerülje. »Ne hagyd, hogy anyám megfogjon«, mintha ezt súgná egyre Christina fülébe. »Most látom, milyen jó szabadnak lenni ; nem akarok még egyszer fogságba esni.« És ugyanakkor azt is képzei, hogy Mrs. Field állandóan üldözi fiát és így kiált : »Congreve ! Congreve ! Hol vagy ?« Így futnak fel és alá a házban, az üldöző és az üldözött. Vagy inkább Mrs. Field és ő az üldöző és üldözött ?

Egy nap, mikor kettesben vannak, Archer Field karonragadja és így szól rekedt hangon:

— Vidítsd fel! Tereld el egy kicsit a gondolatait! Vidítsd fel!

Christina gúnyosan néz rá.

— Én?... azt hiszed, én vagyok az, aki felvidíthatom?

— Persze, hogyan. Te fiatal, jókedvű és csinos vagy.

Mennyire nem lát semmit, gondolja Christina. Szegény Archer, az nyilvánvaló, nagyon dúlt. Sovány arca a nyugtalanság kérdőjele.

— Én mindent megteszek. Congreve miatt búsul. De engem sosem vett komolyan. Nagy kár, de így van. Pedig mindent megtennék érte, tudod, igazán mindent. Nem bírom ki, ha búsul. Teljesen kihoz a sodromból.

— Nem gondold, — mondja Christina — hogy talán ha egy kicsit elvinnéd... egy kis utazás talán felvidítaná? Hiszen jóformán sosem mozdul ki.

Archer meglepődött. Fekete bozontos szemöldöke szinte ugrott, amint megigazította monokliját.

— Utazni? Ó. Istenem, dehogy. Utazni, velem? Meghalna a gondolattól is. Nem bír öt percnél tovább kettesben lenni velem. Ha egyedül maradna itt a házban velem és Mattyvel, a legszörnyűbb börtön lenne a számára. Nem, csak a fiúkkal törődik és nem is lehet rossznéven venni. A nők egyébként sosem érdekelték. Bocsáss meg, drágám...

— Semmi baj. Csak éppen ezért tartottam én is kissé furcsának, hogy azt tanácsolod, én vidítsam fel.

— Igen, igaz — mondja Archer bizonytalanul. —

Nem bírom ki, ha búsul. És végre is te fiatal és rendkívül csinos vagy . . . bocsáss meg, drágám . . .

Olyan zavart feszültséggel néz Christinára, mintha azon tünődnék, miről is beszélt éppen.

— Hát a viszontlátásra. Viszontlátásra. »A hárfa, mely Tára csarnokában . . .« — Az ajtónál kiegyenesedett. — Attól félek, hogy nincs jól. Közöttünk szólva. Attól félek, hogy egyáltalán nincs jól. Nagyon nyugtalan vagyok.

A kapitány elutazása előtti borús délutánon tette meg Christina azt a kis kísérletet. A szalón ezüstórája éppen hármat ütött. Christina egyedül ült ott. A délután oly tikkadt volt, hogy kinyitotta az egyik ablakot és hallhatta a nagyon halk, távoli mennydörgést, az ár állandó dobolásán túl. A tenger fölötti látóhatáron az ég fekete és az ég alatt, a tenger felszínén hosszú, ébenfekete ceruzavonal húzódik végig. Az óceán maga sápadt foszforeszkáló zö'd és halálosan csendes. Az ég felszínét sirályok törik meg, jajkiáltásokat hallatnak, távolian és gyengén, mintha üvegen át hallatszának. Nem mozdult semmi más, nem volt semmi egyéb hang. A házra olyan csend borult, mintha visszartartaná lélegzetét a kitörő vihar előtt. Az emberi világ meghalt. Vajjon csakugyan? Hirtelen elhatározta, hogy ezt el fogja dönteni. Szent György, rövidlátóan a sárkány fölé hajolva, gipszes hideg közönnyel nézett rá. Christina felment a lépcsőn. Éppen elérte a kanyarulatot a csúnya kis festett-üveges ajtónál, amikor úgy hallotta, hogy egy ajtó nyílik. Senkit sem lehetett

látni, de bizonyos volt benne, hogy valaki hallgatódzik a hallban az ajtó mögött, amely a konyhai világba vezet. Még két lépést tett, most senki sem láthatta a hall felől. A konyha felé vezető ajtó kinyílt és kijött Molly, az egyik szobalány és megállt nyitott szájjal, kötényt babrálva.

Christina visszafordult.

— Mit akar, Molly? — mondta.

— Ó, nagyságos asszony. Bocsánat, nagyságos asszony. Mrs. Fieldet kerestem.

Christina elmosolyodott.

— Nem tudom, hol van. Talán a szobájában.

— Igenis, kérem.

Az első emeleten a lépcsőtől jobbra egy könyvtárnak nevezett szoba nyílt. Nagyon sivár hely, sosem használja senki, száz meg száz régi könyv áll benne, útleírások, szentbeszédok, tizennyolcadik századi költők, Archer nagyatyja gyűjtötte. Christina itt leült a kopott öreg székbe és pihent.

Miféle örület szállotta meg? Most hirtelen rájött, hogy hetek óta úgy érzi, már nem bírja tovább ezt a harcot képzeletbeli félelmekkel. Hadd lássa egyszer a dolgokat úgy, ahogy vannak. Amíg Joe vele van, nem történhet semmi baja. Csak a ház maga, az egyedüllét nap mint nap, és anyósa gyűlöletének tudata idegesíti ily örjítően, hogy itt a sötétben, a régi könyvek poros dohában szíve dobog és szája kiszárad. Csak ne lenne az az érzése, hogy a sötétben terveznek valamit ellene. Saját kényszerű tétlensége megrémítette. Nem szállhat szembe Mrs. Fielddel, mert nincs semmi alkalma, hogy szembeszálljon vele. Nem vádol-

hat senkit, mert nincs miért vádolni. Csak tapasztalatlansága miatt van az egész, mondja magában, azért mert eddig még nem gyűlölte senki sem . . .

Most észrevette, hogy a kilincs megmozdul. Félhomály volt, de azért világosan látta, hogy a kilincsgombot kétszer megfordítják. De az ajtó mégsem nyílt ki.

Mozdulatlanul várt. Végre az ajtóhoz lépett, halkan kinyitotta és kinézett. Nem látott senkit. Végigment a folyosón, befordult a kis lépcsőre, amely a konyha felől vezetett fel és várt. Valaki nagyon halk lépésekkel jött végig a folyosón. Christina visszalépett a főfolyosóra és Simpsonnal találta magát szemben.

— Bocsánat, nagyságos asszony.

— Maga leselkedik utánam!

Oly közel álltak, hogy Christina láthatta a kis szürke anyajegyét a nő arcán.

Christinát viharos düh fogta el. Kezét erősen az oldalához kellett szorítania, hogy ne üsse meg Simpson.

— Szó sincs róla, kérem.

— Dehogynem. Megcsavarta a könyvtár kilincset, nincs két perce!

— Nem én.

Simpson nyugodt, visszafojtott szemtelenséggel nézett rá.

— Hát ha nem maga, akkor ki lehetett?

— Nem tudom, annyi szent.

— Tudni akarom, hogy ki leselkedik utánam.

— Én nem. Jobb dolgom is van.

Christina csendesen így szólt:

— Igen. Én is azt hiszem, hogy más dolga is lehetne.

Elment mellette, le a hallba.

Kiment a kertbe és találkozott a kapitánnyal, aki a ház felé tartott. Megfogta a karját.

— Jaj, de örülök, hogy maga az!

— Miért? Mit gondolt, kicsoda vagyok?

— Nem tudom. Nevetséges vagyok. Ideges vagyok. Ó, Tim, de jó lenne, ha nem menne el! Most már csak Joe marad velem. Okvetlenül el kell mennie? Maradjon még egy kicsit. Biztos vagyok benne, hogy mindenki azt akarja.

Keze reszketett. A kapitány megfogta a kezét.

— El kell mennem. Már rég el kellett volna. Jöjjön le egy percre a partra. Beszélni akarok magával. Szabad! Hiszen utoljára. És pokolian józan vagyok.

— A pokol józan? — kérdezte Christina, hisztérikus nevetéssel. — Persze, hogy lejövök. Hol van Joe? Miért megy el egész napra? Nem szép tőle.

Majdnem sírt.

— Mi baja? Valami felizgatta?

— Nem. Nem. Semmi. Menjünk le a partra... csak el ettől a rémes háztól.

Kéz a kézben keresztülmentek a kerten, le a partra. Ott álltak kéz a kézben, a növekvő sötétségben.

— Nem fázik?

— Nem, ellenkezőleg. Fullasztó. Egész délután mennydörgést hallottam. Talán azért vagyok olyan ideges.

— Igen. Iszonyatos vihar jön.

Éppen amint ezt mondta, Christina homlokára esett egy nagy csepp, mint valami hideg kocsonya töredéke.

— Még nem fog igazán esni. — Elengedte Christina kezét. — Itt beszélgethetünk. A házban sosem tudja az ember, nem hallgatóznak-e ?

Christina nagy lélegzetet vett.

— Maga is észrevette, Tim ? Leselkednek utánam. Éppen most próbáltam ki és rajtakaptam Simpsonsot, amint utánam lopakodott. Meg is mondtam neki !

— És mit mondott ?

— Természetesen tagadta.

— Kár, hogy szemébe mondtam.

— De miért teszik ezt, Tim ? Miért ? Mi bünt követtem el ?

— Rengeteget. Elrabolta Boadiccától gyermekeit és ő most beleőrül. Azt gondolja, maga olyan gonosz, hogy nemes cselekedet lenne a világot megmenteni magától.

Christina összeborzongott.

— Nem az én hibám.

— Nem is. Az övé ; miért olyan kapzsi. — Kicsit közelebb jött. — Amíg Joe itt van, nincs semmi baj. De csakugyan rábeszelném, hogy vigye el magát egy elkésett nászútra, mihelyt lehet. Bessie Field most nem épeszű és az, hogy mindennap látja magát, csak súlyosbítja állapotát. Nagyon szeretne tenni valamit maga ellen, tönkretenni szépségét, vagy másképp ártani. Egész életében azt tette, amit akart és megkapta, amit akart. Most hiúsítják meg először a szándékát, még pedig maga. Kapzsiság, ez az, ami megöli, éppúgy, mint engem.

— Miért ? Miben volt maga kapzsi ?

— Italban. Nőkben. Elvettem, amit megkívántam,

anélkül, hogy fizettem volna érte. Az embernek fizetni kell, meg kell adni a rendes, becsületes árát mindennek. Másképp az ember elromlik és elrothad. Ennek így kell történnie. Az ember szemrehányást tesz Istennek, a véletlennek, a sorsnak, Istennek, a véletlennek, a sorsnak. Pedig nem. Önmaga az oka.

Még közelebb jött, megölelte és nagyon gyengéden megcsókolta. Christina nem húzódott el.

— Lám. Nem akartam prédikálni. Hiszen most beszélünk utoljára egymással.

— Micsoda ostobaság, Tim! — mondta Christina nevetve. — Még nagyon sokszor fogunk beszélgetni! Máskor is eljön és Joenál meg nálam lakik, mikor már saját otthonunk lesz.

— Nem — mondta a kapitány, szorosabban átölelve Christina vállát. — Igaz, amit mondok. Most beszélünk utoljára.

— De miért?

— Elmegyek . . .

— El? Hová?

— Ó, külföldre . . . Talán Kenyába, a fivérémmel. Ki tudja? Akárhogy is, nem látnak többé és ezért csókoltam és öleltem meg. Mondom, hogy józan vagyok és úgy is van. Komolyan gondolok minden szót, amit mondok.

— Mindenesetre komolyan hangzik. És miért ne ölelne át? Joe sem haragudnék.

— Mégsem lenne jó szokás. És azt is megmondom, miért nem. És ezt is azért, mert utoljára beszélünk egymással. Nem lenne jó, mert szerelmes vagyok magába az első perctől kezdve, hogy megláttam.

Megvallottam magának részegen is és megvallom józanul is. Igazán szerettem úgy, ahogy még sosem szerettem nőt; és ez a nő még majdnem gyermek és a legjobb barátom felesége. Ez a vég. És ez onnan ered, hogy nem kerestem meg becsülettel a létjogomat a földön, hanem bijkáltam és csaltam.

— Miért ilyen szentimentális, Tim? Magának örömet okoz, ha gyászolja önmagát? Itt nem volt semmi dolga, hát lustálkodott. És azt képzelte, hogy szerelmes belém. De minden egész másnak tűnik majd, ha elmegy tőlem, a fivérével, akit olyan régóta nem látott. Ha megint hajón lesz, vagy valahol Kenyában fog dolgozni, egész itteni életét nagyon nem fontosnak fogja látni. — Sóhajtott. — Magamról tudom, hogy így van. Tudom, hogy képzelődöm és ha Joe és én elmegyünk innen (ha ugyan elmegyünk valaha) csodálkozni fogok, hogy tudtam valamikor ennyire félni az Öreg Hölgytől. Nevetséges lesz. Így van magával is, Tim. Ha majd visszajön és nálunk lakik, nevetni fogunk az egészen.

A kapitány megint megcsókolta.

— Maga nagyon kedves. De nem sejtheti, hogy mi ment végbe bennem. Miért is sejtené? Nagyon fiatal még és alig ismeri az életet. De egy napon talán hirtelen felvillan magában a világos látás és akkor tudja, hogy csak magán múlik és senki máson, vajjon meghal-e magában a lélek, vagy nem. Én nekem nem is egy ilyen felvillanás jutott osztályrészül, de hagytam, hogy elmúljanak, nem vettem hasznukat... De nem. Most megint prédikálok. Pedig csak azt akartam mondani, drága, hogy magának csodálatos szerencséje van;

Joe és maga úgy szeretik egymást, ahogy az embereknek szeretniök kellene egymást, és úgy látszik, ez tartós lesz. A szerelem olyan ritka, mint a kék madár a fán; a megkívánás oly közönséges, mint az orrfúvás. A természet becsap minket, jogában áll. De ismerem Joet, jobban, mint bárki; nagyszerű ember. Nem nagyon gyors felfogású és nincs valami eleven képzelete, de remek szíve van. Ó, a szíve remek; olyan becsületes, mint az eső és olyan jóságos, mint egy anya a gyermekéhez és mint egy nagyszerű ember a szolgálóihoz. Anyja megtett minden tőle telhetőt, hogy tönkretegyje és tönkre is teszi, ha maga nem jön. De most már biztonságban van, biztonságban a legédesebb, legszebb kislánnyal a világon. Áldásomat adom — harmadszor is megcsókolta — és most menjen be a házba, vacsoránál talán látjuk egymást.

— Persze, hogy látjuk. Fel a fejjel, gondoljon arra az időre, amikor majd nálunk lakik. Talán Wiltshireben.

Megcsókolta a kapitány arcát, amely hideg és feszes volt.

— Jöjjön. Menjünk be együtt.

— Nem. Csak menjen. Én még itt maradok egy kicsit. Joe közben már biztosan megjött.

— Biztosan.

Minden korábbi félelmét elfelejtette, mint egy gyermek és felment a sötét kerten át, Joera gondolva.

A kapitány egy ideig fel és alá járkált a parton. Erősebben esett. Nézte a tengert.

Aztán egy kis revolvert vett elő kabátzsebéből és szívenlőtte magát.

IV. FEJEZET.

TÚL A HATÁRON

Késő este megtalálták a kapitány holttestét a parton. Zsebében egy Joehoz írt levelet találtak.

Kedves Joe,

nagy nevetlenség, hogy kiábrándító történetemnek itt vetek véget, ahol annyi kedves vendégszeretetben volt részem. De nem tehetek mást. Ez az utolsó gyengeségem. Amint eltávozásom órája lopakodva közeledett az elmúlt hetekben, egyre nagyobb biztonsággal éreztem, hogy sosem fogom tudni elérni a vonatot. Nem vagyok képes annyi erőt összeszedni, hogy odaig menjek. Nem mintha oly rendkívül jól éreztem volna magam anyád vendégszerető fedele alatt. Általában, egy csöppet sem éreztem jól magam. De boldogtalanságom nem mai keletű. Azt hiszem, már születésemkor azok közé az emberek közé tartoztam, akik hisznek a mennyországban, amelyben egész életükön át kételkednek. Ez a hit és ez a kételkedés úgy egybekapcsolódik, mint a sziámi ikrek. Ami azután természetyszerűen italhoz és nőhöz hajtja

az embert. De most már késő lenne, hogy védőbeszédet mondjak magam fölött. Tulajdonképpen nincs is mit védenem. Azok közé a szerencsétlenek közé tartozom, akiknek itálába a szellemi elégedetlenség kicsiny porát keverték. Jegyezd meg, hogy a test élvezetei egészen jók mindaddig, amíg az ember nem képzei, hogy van valami jobb is náluk. »Hűséges voltam hozzád... a magam módján.« Te nem fogod tudni, Joe, honnan való ez az öreg idézet. Congreve meg tudná mondani, de ő most testnélküli kísérteteket fest saját tökéletes gyönyörűségére a Portland Placen.

Szobámban írom ezeket a sorokat, mielőtt lemegyek a parkba, hogy utolsót nyögjek és megszűnjem. A tenger, a Torony, velük boldog voltam itt. Néha azt gondoltam, hogy találok másutt is tengert, távol innen és még vihetem valamire. De nem. Christina megmutatta nekem, hogy ezt nem lehet. Mert ha igazam lett volna abban, amit mindig szerettem volna bebizonyítani, hogy t. i. az életnek sosem sikerült senkit vagy semmit se rendesen megcsinálnia, hogy a Természet bakot lőtt mindennel, ami csak van — akkor énnekem, aki szintén baklövés vagyok, még érdemes lett volna továbbélnem egy tökéletlen világban. Nem mintha Christina tökéletes lenne. De az én szerelmem iránta — tökéletes, mint céltalanság. Mikor megláttam, Congreve műterme előtt, azonnal megismertem, végre, annyi év után, hogy mi az igazi szerelem. Christina, kedves Joe, mindennapi kislány, nagyon szép testtel. Mikor azt mondom, hogy mindennapi, úgy értem, hogy olyan, mint száz meg száz más nő, hűséges és becsületes, ha talál egy férfit, aki

az övé, szelíd természetű, egyáltalán nem ravasz, nem mértékfölött intelligens, de olyan bájos, mint egy szerető, bízó, hűséges gyermek, aki nem lát tovább az orránál. Szépsége ezeket a mindennapi dolgokat rendkívüliekké teszi és igazán nem hiszem, hogy ilyen szép lehetne; ha nem volna jószívű, nagylelkű és hű. De találkoztam a magam idejében sokkal jelentékenyebb nőkkel is. Csakhogy ennek semmi köze a szerelemhez. Az ember csak akkor szeret egész szívvel és lelkével, ha a szíve választott. És a szív nem a rendkívüli lényeket választja, hanem az egyszerű szívéket, a becsületes szándékúakat, a nagylelkűeket. Szóval amint megláttam Christinát, rájöttem, hogy mi az, ami egész életemben hiányzott nekem, amit most már sosem kaphatok meg és ezért örökre elmegyek.

Hogy egyszerűbben fejezzem ki magam: sokkal jobban megvetem azt az embert, aki vagyok, semhogy érdemes lenne tovább élnem.

Hát Isten veled, kedves Joe. A zűrzavart még teljesebbé teszi az, hogy téged jobban szeretlek minden más embernél és te Christina férje vagy.

Ti igazán szeretitek egymást. »Kor el nem hervasztja, sem idő el nem rontja«; még nagyszülő korotokban is tökéletesek lesztek.

És még valamit. Ne kényszerítsd Christinát, hogy túlságosan sokáig kelljen anyáddal együtt laknia. A kislány nagyon türelmes ebben a tekintetben is és te annyira szereted anyádat, hogy nem látsz tisztán. Anyád egészen rendkívüli nő. Sikerült neki ellágyítani az utolsó izmot is bennem. És ez nem az ő hibája. De nem egészen épelméjű, amikor rólad és Congreveről

van szó. Ha a nők azt, amit akarnak, túlságosan sokáig és túlságos teljességgel bírják, valami fukarság fejlődik ki bennük. A nők akkor a legnemesebbek, amikor egymás után adnak fel mindent egész életükön át; és legtöbbjüknek ez a sorsa. De anyádnak minden kívánsága teljesült egészen addig, amíg Christina nem jött. Most Christinát okolja a változásért. Ne felejtsd el, hogy első a feleséged; mindig és mindenben.

Furcsa, hogy ezt én mondom! Az én feleségem nevetne, ha hallaná. S én egész életemben mindent rosszul fogtam meg.

Isten áldjon mindkettőtöket. Ha valaha eszedbe jutok, gondolj úgy rám, mint valakire, aki ócskának találta a neki kimért levest.

Örökre a tied,

Tim.

Vizsgálat, majd temetés. A tanúvallomások megerősítették, hogy a kapitány hónapok óta boldogtalan és elégedetlen volt, nem is titkolta. Házassága rosszul sikerült. Vagyona nem volt.

Christinát is kihallgatták, világosan és egyszerűen elmondta utolsó beszélgetésük történetét.

— Természetesen nem tudtam, hogy ilyesmit forgat a fejében. Most már látom, hogy sok mindennek, amit mondott, más volt az értelme.

Az ügyész négy szemközt felolvasta a kapitány búcsúlevelét Joénak. Nincs rá szükség, mondta hogy nyilvánosság előtt olvassák fel. Magánlevél, magánügyekre vonatkozik. Nincs kétség afelől, hogy Green kapitány pillanatnyi elmezavarban vetett véget életének.

Később Mrs. Field azt kérdezte :

— Joe, drágám, elolvashatom Tim levelét?

Joe azt felelte :

— Nem, inkább ne olvasd el, anyám. Senki sem fogja elolvasni. — Majd furcsa hirtelenséggel hozzátette : — Különben nem is olvashatod el. Megsemmisítettem.

Mrs. Field ránézett, majd igyekezett könnyeden kérdezni.

— Rólam volt benne szó?

Joe határozottan azt felelte :

— Nem, anyám

— Hát Christináról?

— Nem, anyám.

— Értem.

Christina eleinte nem érzett semmi mást, csak boldogtalanságot a kapitány boldogtalansága miatt. Milyen boldogtalannak kellett lennie, hogy ezt megtehesse! Eleinte úgy gondolt rá mindig, mint egy barátira, akit megvigasztalhatott volna, de elmulasztotta. Feküdt az ágyban és sírt, mialatt Joe ápolgatta, mint egy gyermeket. És annyiban csakugyan gyermek volt, hogy ekkor találkozott életében először a tragikummal. Szíve oly fiatal még, éveinek száma és tapasztaltsága oly csekély, eddig csak hallomásból ismerte a halálos ítéleteket, amelyeket az élet mindegyre kimond. Nem is tudott másra gondolni, mint Timre ; mit kellett volna tennie, hogy megvigasztalja?

— Semmit, — nyugtatta meg Joe — semmit. Semmit. Igy jobb neki. Mindent elrontott. Elérkezett abba az állapotba, amikor már nem maradt hátra

semmi más a számára, mint hogy érzelmes beszédekét mondjon elhibázott életéről. Jobb neki, hogy így ment el.

Mikor egy kissé magához tért, észrevette, hogy titokban mindenki nagyon kíváncsi, miből állt utolsó beszélgetésük. Még Joe is, aki pedig annyira bízik benne.

— Mégis mit mondott neked? De ne mondd el, ha nincs kedved beszélni róla.

— Ó, hogyan beszélhetnék róla, — mondta Christina, büszkén felvetve fejét. — Csak arról beszéltünk, amit a vizsgálat során elmondtam. Véletlenül találkoztunk a kertben és ő azt mondta, reggel elmegy és el kell búcsúznia. Mondtam, nem kell olyan komolyan búcsúzkodnunk, hiszen újra találkozunk majd. Azután nagyon sok kedves dolgot mondott rólad és hogy milyen szerencsés a mi házasságunk. Ennyi az egész.

— Azt nem mondta, hogy szeret?

— De igen... de azt hiszem, ez nem tartozik senkire, legfeljebb terád. Miért? — kérdezte, hirtelen elpirulva — talán pletykálnak?

— Persze. Egy ilyen kis helyen...

— Azt mondják, hogy azért ölte meg magát, mert szerelmes volt belém?

— Igen. Ezt mondják.

— Anyád is ezt hiszi?

— Persze. Ő is épp olyan jól tudja, mint én, hogy Tim szerelmes volt beléd. Ez nem a te hibád, szívem. Nem segíthetél rajta. Tim maga is mindig mondta. Még búcsúlevelében is.

— Megmutattad anyádnak azt a levelet?

— Nem. Nem mutattam meg senkinek. Megsemmisítettem.

— Anyád, — mondta Christina reszkető hangon — most bizonyára még jobban gyűlöl, mint eddig.

Joe felesége vállára tette kezét és magához húzta.

— Szívecském, te kisbaba vagy. Úgy beszélsz, mint egy csecsemő. Anyám nem gyűlöl. Nem gyűlöl senkit. Lavinia Peacockot kivéve. Ez még olyan iskoláslányos beszéd. Gyűlöl! A huszadik században . . .

Christina szembefordult vele.

— Ahol nincs gyűlölet? Csak gyűlölet és kínzás és börtön és kegyetlenség van. — Hangja elakadt. Szenvedélyesen megcsókolta Joet. — Ó, Joe, szeress engem ezentúl is! Oly természetes, hogy megijedtem. Még sosem történt velem ilyesmi. Úgy-e szeretsz, úgy-e? Úgy-e igen?

— Szeretlek, — mondta Joe, magához szorítva Christinát. — Egyre jobban. Napról-napra jobban.

— Hát akkor menjünk el . . . csak rövid időre! Egészen rövid időre! Most! Tim is azt mondta, amikor utoljára beszéltünk egymással, a parton, hogy el kellene mennünk.

— Nemsokára, drágám, nemsokára. Levelében is valami ilyent írt. De sosem értette meg anyámat . . . hogy milyen édes és jó és szelíd.

— Igen. Igen. De nem látod, hogy beteg? Belebetegedett abba, hogy feleségül vettél és hogy Congreve elment — és most még ez is. Engem okol mindenért.

— No, no! Nyugalom, Christina, hidegvér. Hiszen reszketsz egész testedben. Azt mondod, anyám beteg. Hát te sokkal rosszabbul vagy. Idehallgass.

Igérem, hogy elmegyünk, nemsokára. De most még nem lehet. Nem hagyhatom el anyámat, így, ahogy most érzi magát... egy-két hétig még várni kell. Te is mondod, hogy nincsen jól. Magam is észrevettem.

— Hát akkor igérd meg... igérd meg, hogy nem hagysz magamra... egy percre sem... egy pillanatra sem...

Joe hátralepett és ránevetett.

— Hát csakugyan kisbaba vagy, Christina! Mintha a gyermekszobában lennél és mécesest kérnél éjszakára.

— Nem bánom, gondolj, amit akarsz, tarts butának. Csak ne hagyj egyedül.

Joe kezébe vette Christina arcát, megcsókolta a szemét.

— Nem hagylak egyedül... kivéve persze, ha elkerülhetetlen. — Majd hozzátette: — De olyankor majd itthagynom Simpsonsot, hogy vigyázzon rád.

És te, Bessie Field, mit gondolsz magadban, mikor ilyen szépen egyenesen ülsz? Bessie Field nagyon büszke és joggal, mert most két világot kell egyensúlyoznia kis kezében és ehhez nem mindenki ért. Ujjai örökké mozognak, amint először az egyik arany golyót dobja fel, azután a másikat. De szeme nem követi a golyókat, amint felszállnak és leesnek. Nem. Szeme okosabb ennél. Szeme szelíden, figyelve néz abba a világba, amelyről most már jól tudja, hogy csak álság és tettetés, csak játssza azt, hogy ő az igazi világ. A világba, ahol vékony és homályos figurák mozog-

nak, mintha gyertya-árnyékok volnának, ünnepélyesen járnak-kelnek, teás csészéket visznek és ilyeneket mondanak: »Húzzam össze a függönyt, nagyságos asszony!« vagy »Fivére majd az ujságban olvassa. Csodálom, hogy még nem írt.« vagy »Láttam Fauntleroyékat a temetésen« vagy »Igen, beesik az eső. Kérlek, csukd be az ablakot.« Bessie Field teljes meggyőződéssel játsza szerepét. Leül. Matty megigazítja feje mögött a párnát.

— Szegény Tim. Ő volt önmaga legnagyobb ellensége. — Szelíden körülnéz és mosolyog. — Congrove írt. Lejött volna a temetésre, ha lett volna rá idő. Ő és Timothy sosem értették meg egymást. Két ellenkező típus.

Igen, körülnéz és még rá is mosolyog arra a gonosz gyilkos nőre, aki tönkretette fiait és megölte barátját. (Ohó! Most egy pillanatra összekeveredik a két világ.)

— Ne ülj a légvonatban, Christina. Nagy a szél.

— Ne ülj a légvonatban, Christina. — Most a szerepjátszásból hirtelen átmegy a valóságba. A valóságos világban dobpergést hallani, vagy az ideg az, az a buta, kellemetlen ideg a homlokában? És apja ott áll mellette. Ő, nagyon meglepődött, amikor apja váratlanul megjelent ágya mellett és így szólt régi vidám, rekedt hangján, amelyet Bessie annyira szeretett: — Jövök segíteni, Bessie. — Természetes, hogy meglepődött, de hamar hozzászokott. Most mindig mellette van; kövér, de arca szürke, nem olyan pirosposzsgás, mint azelőtt és néha keresztül lehet látni rajta, látni lehet mögötte a székeket, a falat és az égő szentet. Rajta kívül reális személy még Simpson és

Snubs. Ők is azt akarják, amit Bessie: igazságot szolgáltatni. Simpson néha felemeli karját, mint egy szökőkút és felér a mennyezetig. Akkor a mennyezetről ezek a szavak hullanak le: »Tedd tönkre a szépségét! Tedd tönkre a szépségét! Tedd tönkre a szépségét!«

Milyen bolondok mindannyian, Matty, Archer, Joe és a többiek, hogy nem veszik észre, melyik az igazi világ és melyik a hamis. De minthogy nem veszik észre, hát Bessie Field kénytelen félrevezetni őket.

Büszke magára és ügyes színészkedésére. Étkezés közben az időjárásról és politikáról és Matty fogfájásáról és az új polchesteri fődiakonusról beszél, mintha ezek a nevetséges dolgok nemcsak egy álom koholmányai volnának. De milyen ügyesnek kell lennie! Mert figyelik; figyelik, hogy nem kaphatják-e rajta.

— Hogy vagy ma reggel, anyám? — kérdi Joe. Joe jó fiú, de ő is olyan ravasz, mint a többiek. Bessie is tud ravasz lenni, mosolyog és megsimogatja Joe arcát és azt mondja:

— Köszönöm, Joe drágám, kitűnően aludtam. És ezalatt apja, kinek most is dohány és finom tweed-szövet szaga van, mint mindig, ezt súgja a fülébe:

— Csak egy ici-pici alkalom nyíljék. Az első alkalommal megfogjuk a nőt.

Igen, tud ravasz is lenni. Olyan jól színészkedik, hogy még a lányt is arconcsókolja és azt mondja: »Jóreggelt, drága Christinám«, — és örül, mikor látja, hogy a lány visszahőköl és zavart rémület jelenik meg

szép szemében. Szép szem! Szép szem! Majd adunk neki szép szemet, — mondja apa.

Nemcsak ravasz; büszke is. Mert őrá bízták az igazságszolgáltatás felelősségét. Egész élete (ez a csodálatos és teljesített kötelességekkel gazdag élet) ehhez a nagy felelősséghez vezetett: hogy megbüntesse a bűnöst. Ha a lány nem jön Scarlattbe, mondta apjának (mert beszélgettek egymással hangos szó nélkül, még olyankor is, amikor a többiek beszélgettek körülöttük) akkor még most is folytatná gonoszságait, életeket tenne tönkre, gyermekeket elválasztana szüleiktől, jó embereket halálba kergetne, sok-sok éven át. Az emberek vakok vagy hiányzik belőlük a bátorság. De most mindennek hirtelen vége lesz. »Tedd tönkre a szépségét, Bessie! Tedd tönkre a szépségét!«

A többiek jelenlétében ügyelnie kell, hogy ne árulja el magát, ezért időnként nem hallja a szavakat, amelyeket hozzá intéznek, nem tudja, hogy beszélnek vele. Ilyenkor, ha nem felel, szemükben éles, kíváncsi meglepetés jelenik meg. Különösen ez a szegény bolond, ez a Matty, mindig úgy néz rá, mintha éppen azt akarná kérdezni, hogy vajjon rosszul érzi-e magát. Időnkint minden erejét össze kell szednie, hogy ne üsse Mattyt pofon. Tudja jól, hogy olykor vad dührohamok kelnek fel benne és ha nem vigyázna, toporzékolni kezdene és üvöltene. De nagyon vigyáz, nagyon-nagyon vigyáz. Vannak más ostoba hajlamai is. Például időnkint rettenetesen sajnálja magát. Szegény Bessie Field, ellopták fiait, egészen egyedül maradt, egészen egyedül... Vigyázz, Bessie, nehogy sírva fakadj, és kisírd szívedet. Máskor meg valaki vagy valami ellenállhatatlanul

nevetséges: Snubs ásít vagy a többi kutya vakarózik vagy Joe haja feláll a feje búbján vagy csak egy teáscsésze, amelynek a szélén groteszken kiállnak a tealevelek. Ilyenkor hirtelen, minden figyelmeztetés nélkül, rettenetes kedvet érez, hogy kacagásban törjön ki. De ezt sem szabad megtennie, mert hiszen mindnyájan őt figyelik, hogy rajtakapják éppen ilyesvalamin.

Évekkel ezelőtt valaki, a keletről visszajövet, egy kínai babát adott neki. A babának ezüst-drót fejdísz, rózsaszín, fényes arca, merev rózsaszín és arany brokát ruhája volt. Néhány napja ez a baba a könyvszekrény szélén ült az ablak közelében, merev fehér lábát és piros cipőjét lógatva. Mrs. Field felkelt, odament és levette a babát. Leült, a babát ölében dajkálva. Csak Matty látta.

— Mi az, Bessie, mit csinálsz a babával?

— Csinos, ugy-e?

— Hogyne, igen. Northcote ezredes adta neked, annak már legalább tíz éve.

— Northcote ezredes. Úgy van. Most felmegyek a szobámba.

— Veled jövök, ha akarod.

— Nem, köszönöm, maradj.

— De veled jövök és elbeszélgetünk. Nincs semmi dolgom.

Bessie felkelt. Ilyenkor kellett minden erejét összeszednie, hogy ne üsse Mattyt pofon.

— Egész jól vagyok, mondom.

Méltóságteljesen kivonult a szobából, a babát ölelgetve.

Saját szobájának meghittségében csak az egyik világ létezik. Senki sincs itt vele, csak atyja. Kipihenheti a szerepjátszás fáradalmait. Leül és megkönnyebülten fellelegzik. Egész teste feszes és erős. Szíve kalapál és halántéka dobol.

Az asztalon mellette fekszik varrókosara. Kinyitja, benne egy rendes kis tálcán tük sokasága fekszik.

Felállítja a babát a térdére, szembefordítva.

Nem szól egy szót sem; csak azt tudja, hogy apja ott áll széke mellett, a tűzhely fénye átvilágít szürke arcán. Kivesz egy tűt a kosárból és belesúrja a rózsaszín viaszarcba. Viaszrészecskék hullanak ölébe. Teste remegni kezd. Megtámasztja kezét, amely a babát tartja, másik tűt keres és belesúrja a baba másik arcába. Hallja, amint a baba agonizálva felkiált. Örjögő sietséggel egyre több és több tűt szúr belé. Szemébe, szájába, nyakába. Azután testén, karján, lábán keresztül. Megrántja a vékony nyakat. A fej ölébe esik. Fűrészpör száll fel, száraz érzés a kezén. Hátradől, diadalától kimerülve.

Két nappal később a szél mindenkit korán felvert. A vihar éjszaka keletkezett és most a hullámok mennydörgésszerű robajjal rohantak fel a partra, recsegve dőltek neki a Toronynak, a forgószeél homokot szórt a kertre és vastag eső-hasú felhők rohantak a komor égen át.

Tíz óra felé Joe bekopogott anyjához.

— Tessék — mondta anyja. Reggeli postáját olvasta. A szobát már kitakarították, de Simpson még rendezgetett az egyik fiókban.

— Idehallgass, anyám. Levelet kaptam Tim fivéréől. Attól, aki Kenyából jött.

— Igen, szívem.

— Polchesterben van és azt akarja, hogy meséljek neki Timről. A Bikában lakik.

— Igen, szívem.

— Sürgönyöztem, hogy délután elmegyek hozzá. Kocsin megyek, estére valószínűleg visszajövök.

Mrs. Field felegyenesedett széken. Megfordult és Simpsonra nézett.

— Mr. Joe Polchesterbe megy.

— Igenis, nagyságos asszony.

— Persze, az is lehet, — folytatta Joe — hogy csak holnap reggel jövök vissza. Lehet, hogy nem találkozom vele előbb, mint este.

Mrs. Field így szólt:

— Christinát magaddal viszed?

— Dehogy.

Mrs. Field oldalt fordult. Joenak úgy tűnt, mintha beszélne valakivel, aki nincs ott. Már hetek óta észrevette, milyen figyelmetlen anyja és néha látta, hogy ajka mozog. Egy nagy szélroham távoli ajtókat csapkodott.

Amint lement irodájába, meglátta Christinát, aki kinézett a kerten át a tengerre. Mikor Joe belépett, Christina így kiáltott fel:

— Ez az első tengeri vihar, amelyet látok. Nem

is képzeltem volna, hogy ekkorák a hullámok! A falon át betörték a kertbe.

— Ilyenkor gyakran jön egy-két vihar — szólt Joe; az asztalhoz lépett és átnézte a leveleket. Azután átölelte és megcsókolta Christinát. — Be kell mennem Polchesterbe. Tim fivére megjött Drymouthból és beszélni akar velem.

Christina gyorsan megfordult.

— Én is jövök.

— Nem, Chris, drágám. Semmi értelme. Csak egy órát beszélek Greennel és egyenesen visszajövök.

— Szóval estére itthon vagy?

— Igen. Minden valószínűség szerint. De lehet, hogy ott kell maradnom, ha nem tudom délután elcsípni. Sürgönyöztem.

— Ó nem, nem! — Belekapaszkodott Joe karjába. — Ha ott maradsz éjszakára, akkor én is jövök.

— De nem maradok ott. Legalább is nem valószínű.

— De lehetséges. Veled kell jönnöm. Kérlek, nagyon kérlek, Joe... kell!

Joe nevetett, megveregette Christina arcát.

— Hát nem jössz, kisbaba. Csak unatkoznál. Nincs ott semmi dolgod. Minthogy tulajdonképpen csak félnapunk van Polchesterben, még csak be sem vásárolhatsz.

Christina félig hisztérikusan rázta Joe vállát.

— Joe, el kell mennem, el kell mennem. Nem érzem magam itt biztonságban. Hát nem értesz te semmit? Nem érted, hogy veszélyes itt lennem?

De Joe ilyenkor szerette legkevésbé, amikor

ilyen iskoláslányosan hisztérikus volt. Ilyenkor azon tűnődött, önzően, önmagát elárulva, hogy nem válsztott-e mégis rosszul.

Visszament az asztalhoz, felvett néhány levelet és az ajtó felé tartott.

— Sajnálom, Chris. Nem viszlek magammal.

Azután megbánta a dolgot. Karjába vette Christinát.

— Hiszen te reszketsz.

Christina nem szólt semmit.

Joe erősebben magához szorította.

— Kérlek szépen... igazán csak unatkoznál, édes. Különben sem kellemes Timről beszélni. És majdnem biztos vagyok benne, hogy visszajövök estére.

Végül is Christina így szólt:

— Jó. Menj. Látom, már itt a kocsi.

— Hidd el, szivecském, így jobb lesz. Mulass jól. Hét óra felé itt vagyok.

Miután a kocsi elhajtott, Christina visszatért a hallba. A szél végigsüvöltött a lépcsőházon, rázta az ablakokat, de a tenger hangja olyan volt, mint ezer intő dob szava.

V. FEJEZET.

AZ ESTE.

Teánál csak Matty és Christina voltak lent. A vihar most érte el tetőfokát és Christina kilátott az ablak sarkából a Torony tengeri falára. A hullámok, mint lapos-csuklyás kobrák sziszegve emelkedtek a fal tetéjéig; azután mintha ágyút sütöttek volna el a vastag tajtékos hullám közepén, fehér-tollas víz csipkézete terült szét a sötét levegőben; várakozó csend következett, mialatt távoli fegyverek dörögtek ismételve a fővényparton végesvéig. Christina az ablakhoz lépett és rövid időre kinyitotta. Levegő kellett.

Matty felsikoltott.

— Jaj szívem, egészen átázol.

Christina becsukta az ablakot és megfordult.

— Meddig szokott ez tartani?

— Micsoda, drágám? — Kiáltaniuk kellett egymásnak a szobán át, oly erős volt a tompa fegyverropogás, a szél sikoltozása a kéményben, a becsapódó ajtók, csikorgó ablakok hangja.

— Gyere közelebb, drágám. Nem hallom, mit mondsz. Még egy kis teát?

— Köszönöm, nem kérek. Egész éjjel fog tartani ez a vihar?

— Nem lepne meg. Gyakran egész éjjel tart.

— Szörnyű! Sosem láttam még ilyen vihart.

— Bizony, drágám. Mindig azt gondolom, hogy ezt a házat túlságosan közel építették a tengerhez.

— Matty, mondd, ebben a házban egyik ajtónak sincs zárja?

— Hm... mindegyiknek volt — mondta Matty tünődve. — Bessienek annyi mindenre kell gondolnia. A helyzet az, — tette hozzá mohón — ez mindig nagyon különös volt Bessieben, egyébként oly pontos és megkívánja, hogy minden a legnagyobb rendben legyen, és mégis, hagyta, hogy a ház egészen elhanyagolódjék bizonyos tekintetben. Sokszor akartam már szólani neki ezért vagy azért, de valahogy sosem tudtam rászáni magam...

Christina közellépett Mattyhez, mintha valami titkot akarna rábízni, de csak ennyit mondott:

— Nézd, Matty. Az én ajtómon, a mi ajtónkon, Joe és az én ajtómon zár ugyan van, de nincs hozzá kulcs. Nem is volt kulcsunk, amióta itt lakunk. Mit gondolsz, hol lehet?

— A kulcs? Biztosan Bessienél van valahol. Legjobb lesz, ha tőle kérded meg.

— Azt nem — mondta Christina.

— Vagy talán Simpsonnál lesz. Vagy ő meg tudja keresni. Kérd el tőle és akkor nem kell Bessiet zavarnod, aki nincsen túlságosan jól.

Majd, mikor Christina nem felelt, így szólt:

— De minek neked a kulcs, drágám?

— Ha Joe nem jönne haza Polchesterből. Egészen egyedül leszek.

Matty kissé bolondosan nevetett, szokása szerint.

— Nem valószínű, hogy valaki bántana, szívem.

— Még sosem aludtam egyedül ebben a házban.

— No nézd csak — mondta Matty és most már hangosan felnevetett. — Én már húsz éve alszom egyedül ebben a házban. Nézd csak!

Arca elkomolyodott. Felsőhajtott.

— Christina, én igazán aggódom Bessie miatt. Archer is.

— Mit gondolsz, mi baja?

— Nem tudom, éppen ez az. Bár tudnám. Bessie nagyon furcsa az utóbbi időben. Nem vettél észre semmit rajta?

— Mit?

— Oly furcsán nyugtalan; és magában beszél. És nem figyel oda, ha szólnak hozzá. Archer és én nagyon odavagyunk. Hát persze szörnyű volt a számára, hogy Congreve elment, és azután ez a szegény kapitány.

Matty ajka megremegett. Christina azt hitte, sírva fakad. De Matty összeszedte magát.

— Az ember olvas mindenfélét az újságban, de sosem hinné, hogy a saját házában is megtörténhet olyasmi. És Bessie már nem fiatal. És azt hiszem, Congreve igazán elbúcsúzhatott volna az anyjától. Hiszen Bessie úgy szereti. Emlékszem, mondtam is akkor Simpsonnak, bár az ember ne legyen túlságosan bizalmas a cselédekkel, viszont Simpson nem is olyan, mint egy cseléd, olyan régóta van már a ház-

nál, szóval azt mondtam Simpsonnak: Ha legalább elbúcsúzott volna az anyjától, és emlékszem, Simpson milyen furcsán válaszolt: »Kényszerítették, Miss Matty« azt mondta. »Nem úgy mennek itt a dolgok, mint ahogy kellene.« Ilyen különös...

— Nem hallod az automobilt?

Christina felugrott, egy percre kinyitotta az ablakot és hallgatódzott.

— Remélem, — mondta Matty kényelemszeretből — Joe Polchesterben marad éjszakára... ilyen viharos estén!

— Nem, nem szabad ott maradnia! Azt mondta, hogy visszajön — kiáltotta Christina. — Megígérte!

— Érdekes, Christina, — mondta Matty, odalépett hozzá és megveregette karját — néha egészen olyan vagy, mint egy kisbaba. Igazán! Az ember nem hinné, hogy asszony vagy és férjed van...

Az ajtó kinyílt. Mindketten megfordultak. Bessie Field nézett rájuk.

— Visszajött Joe? — kérdezte.

— Nem, drágám — mondta Matty. — És nem is hiszem, hogy visszajön, most már. Nem lesz kedve a sötétben kocsit vezetni ebben a szörnyű időben.

De Bessie Field már el is ment. Az ajtó époly halkán becsukódott, mint ahogy kinyílt. Matty utána sietett.

Christina kinézett az ablakon. A sötétség rohamosan növekedett. Nem sokat láthatott, mert a viharos eső elöntötte az ablakot és dühöngő, haragos sebességgel verte az üveget. Christinának most csak

egy gondolata volt és az úgy megszállotta, makacsul és aggasztóan, mint valami vad dob egyhangú pergése. Joenak vissza kell jönnie. Kell. Megígérte. Kell. Kell.

Elfordult az ablaktól, végigment a szobán, igyekezett lecsillapítani izgatottságát. Mindig büszke volt önuralmára és gyakran mondta magában: — Két évvel ezelőtt még dühbe gurultam volna, vagy mogorva lettem volna, vagy zokogtam volna e miatt. Most már több eszem van.

Igen, okosabbnak kell lennie! Józan eszű nőkre kell gondolnia, például anyjára. Hallotta anyja nyugodt, kellemes, rendszerető hangját: — Ugyan, Christinám! Félsz a férjed nélkül tölteni egy éjszakát? Szégyelem magam miattad!

Mindez nagyon szép, de a kapitány csakugyan agyonlőtte magát, itt, az ablak alatt. Simpson csakugyan leselkedett utána. Mrs. Field csakugyan beteg. Csakugyan történtek már különös dolgok. A kapitány intette őt. Most mintha itt volna a szobában és azt mondaná: — Bírja rá Joet, hogy elvigye magát innét! Bessie Field... óvakodjék Bessie Fieldtól!

Csak ne lenne olyan csendes ez a ház. Szörnyű a kontraszt a ház csendessége és a vihar harsogása között. Ha legalább Molly bejönne és kivinné a tea-holmit! Mit csinál Archer Field? Még ő is vigasztalás lenne. Észrevett az asztalon egy kankalinnal telt vázát. Milyen furcsa! Mrs. Field már napokkal ezelőtt mondta, hogy nem szereti a szagukat. Pedig a kankalinnak nincs szaga, vagy legalább is nagyon kevés. Odament, megszagolta őket, azután kiegyenesedett, csodálkozva. Mert csakugyan rothadás-szaguk volt!

Úgy érezte, soha többé nem szereti a kankalinokat. De ebben a házban minden olyan rothadó. Gyűlöli. Gyűlöli az első perctől fogva. Rossz ómen, hogy házasságunk itt kezdődött el.

Most halálos aggodalom fogta el Joeért és magáért. Külön vannak. Talán soha többé nem lesznek együtt! Joeval történik valami! Kocsija összetörik. Most halva fekszik valahol az úton, az eső ömlik hideg, vizes arcára. — Christina, ne légy számár! — mondja magának hangosan, azután megijed, hogy milyen erős a hangja a csendes, hallgatódzó szobában.

— Joenak haza kell jönnie! Kell! Kell! Nem fogok képzelődni többet, de nem alhatom egyedül abban a szobában ma éjszaka; Mrs. Field gyűlöl engem és beteg... tulajdonképpen már nincs is eszénél. Tudom, hogy nincs eszénél, azért néz így, azért mormol magában... Joe, haza kell jönnöd. Már úton vagy. Már majdnem itt vagy. Most kanyarodsz be a falu mögött...

Kiment a tornácra, felfedezett egy sarkot, ahol, ha közeláll a falhoz, védve van a vihartól. A szél rángatta ruháját, de az eső nem érte.

Borzasztó a kinti lárma, a tenger mennydörgése, a hullámok nekireccsenése a Toronynak, az eső ritmikus csepegése, mégis megkönnyebbülés a gyűlöletes ház csendje után. Nem láthatott semmit, de pontosan tudta, hol áll a Torony, erősen, bizakodóan, nem törődve semmivel: hiszen ez is csak egy vihar a millió és millió közül.

Ekkor a hirtelen megvilágosodás pillanatában megértette, mit köszönhet a Toronynak. A Torony adta

meg neki a helyes arányérzékét. Ez, ami most történik velünk, akármilyen kellemetlen is, igen kicsiny rész az élmények egész hosszú, tanulságos sorában. Meg kell öregedni, áttekintést kell nyerni az egész élet fölött, megedződni a támadásokban, rájönni, hogy a köveket valójában a vihar, a víz és a közönséges időjárás hosszú, lassú múlása rója egymásba. Csak így lesz igazi Torony belőled, így érdemled meg a Torony nevet.

Az életnek nem lenne jelentősége fájdalom, félelem, veszteség, méltatlanság, véték nélkül, nem lenne alakja, nem lenne színe. Gyengéden gondolt a kapitányra. »Nevetne ezeken a lapos, hétköznapi bölcseségeken, de mégis igazat adna nekem.« Most jobban érezte magát; megkeményedett, bátrabb lett, nem volt már kisbaba, mint ahogy Matty nevezte.

De Joenak azért haza kell jönnie! Kell! Nem megy vissza egyedül abba az undorító házba.

A tenger hangjai mellett mindenféle más zörejt is lehetett hallani, mintha egy kocsi zúgna, a duda szólna, a fékek csikorognának. Egyszer már majdnem kiszaladt a kertbe, vidáman kiabálva: Joe! Joe! — de tévedett. Tudta, hogy hallania kellene a kaput, amint visszacsikordul a helyére és azután újra el kellene indulnia a kocsinak.

Valahol hatott ütött egy óra. Az eső irányt változtatott és mintegy személyes dühvel rohant Christinára. Visszatért a házba.

Mialatt átöltözött a vacsorához, felgyujtott minden villanyt, a toaletasztal fölött is, az ágy fölött is. A holmi oly ártatlanul és együgyűen hevert szerte a szobában,

hogy megnyugodott. Az ágy melletti kis asztalon az ő Uj Testamentuma, bőrbe kötve, most már kopott, anyjától kapta bérnélalkor. Mellette, felnyitva és lapjával lefelé fordítva, a regény, amelyet Joe éppen olvas, Conrad *Lord Jim*-je. Az öltözőasztalon Joe ezüst keféi, J. F. kezdőbetűvel hátukon, a kis porcellán doboz, fedelén kakasviadal, benne Joe inggombjai. Egy szék támláján a lazacszínű nyakkendő, amelyet Joe viselt, mielőtt átöltözött, hogy Polchesterbe menjen. Az ablak melletti kis asztalon Christina fényképe ezüst keretben. Az asztal fölött az ágynál furcsa zöld és ezüst színű vízfestmény függ, Congrevetől kapták nászajándéku. A színe tetszik Christinának, de fogalma sincs, mit ábrázolhat a kép. Címe : A vízi kerék. Az öltözőasztalon Joe fényképe ; fej és váll. Édes Joe ! Édes, egyetlen Joe ! Felemelte, megcsókolta és szívéhez szorította, mint akármelyik buta iskólány ! Azután felvette Joe nyakkendőjét és azt is megcsókolta. Úgy érezte, hogy még sosem szerette ilyen mélyen Joet, mint most, amint ott állt a tükör előtt, fehér selyem turnürös ruhájában.

Megnyugodott. Az ablakhoz ment, az esőt hallgatta, amely most már csak egyenletes kopogás. A szobában jóindulatú világosság, köröskörül ismerős tárgyak. Bizonytal nem kell semmitől sem félnie.

Letérdelt és imádkozott :

Ó Istenem, légy közel hozzám és Joehoz. Úgy szeretjük egymást és most vagyunk először külön egymástól. Gyermekelem lesz. Óvj meg bennünket az éjszaka veszedelmeitől.

Hangosan mondta az ima szavait, amint gyer-

mekkorában megszokta. Anyja arra tanította, hogy ha nem imádkozik hangosan, akkor elméje közben elkalandozik.

Úgy ment le a vacsorához, mint aki elkészült, hogy szembeszálljon e világ és a másik minden borzalmával. De egyedül ült Mattyvel az asztalnál, Simpson szolgálta ki őket, és megint visszatért minden félelme.

— Hol van Archer? — kérdezte.

— Ragaszkodik ahhoz, hogy Bessievel egyék, bár tudom, Bessie nem szereti ezt.

Alig beszéltek. Az eső csapkodta az ablakokat, a setterek szemüket az ételekre függesztve üldögéltek. Snubs nem volt jelen.

Nyilvánvaló volt, hogy Matty nagyon búsul. Nyugodt arca, amely kopott rózsaszín teababára emlékeztetett, most összegyűrődött. Kenyeréből kis galacsinokat csinált. Olykor-olykor mélyen felsóhajtott. Mikor Simpson kiment, kitört:

— Nem tudom, mi van velem ma este, igazán nem tudom. A ház csupa lárma mint mindig, ha vihar van. Épp ma este mondtam Archernek: »Archer«, mondtam, »rendbe kellene hozatni minden ajtót ebben a házban« de szegény Archer úgy odavan Bessie miatt. Csak Bessieért él, amióta feleségül vette, bár Archer nem mutatja; azt hiszem, nem akar szentimentális lenni. Ó, Istenkém; ha valaki egy rossz szót szólna hozzám, sírva fakadnék. Archert meg engem annyira megvisel, ha Bessie nem olyan, mint máskor... és annyi biztos, hogy mostanában nagyon különösen viselkedik.

Később, tíz óra felé, Matty azt mondta, hogy lefekszik. A szalón órája féltizenegyet ütött, mikor Christina felment szobájába.

Furcsa módon a szoba most nem volt olyan megnyugtató, mint vacsora előtt. Mintha odébbtolták volna a bútorokat.

Valaki bent kellett, hogy járjon a szobában, természetesen; az ágyat megvetették, öltözőkabátja és hálóinge az ágyon fekszik, fehér prémmel szegélyezett piros papucs, amelyet Joetól kapott, szerényen meghúzódik az ágy lábánál. Más változás bizonyára nincs is. Meggyújtott minden villanyt és hallgatódzott; szívdobogása még inkább megijesztette; mert mintha valami személyes izgalom folytán vert volna ennyire, mintha olyan oka volna a nyugtalanságra, amelyről Christina mit sem tud.

Nincs rá ok. Nincs. Az eső még mindig dobol a most már lefüggönyözött ablakokon és egy kis szél süvít, gyerekhangon, hol itt, hol ott. A szoba meleg. Nagy, lángoló tűz ég. Vetkőzés közben is megállt hallgatódzni. Jól körülnézett, kinyitotta a szekrényt, még a függöny mögé is benézett, és azután, bár maga előtt is szégyelte, lehajolt az ágy alá. »Mint a vígjátékokban. Öreg kisasszony fél a betörőktől.«

A bútorokat nem húzták odébb és a szoba mégsem olyan, mint vacsora előtt. Talán azért, mert az öltözőasztal tükre most ferdén áll; kiegyenesítette. Azután felvette öltözőkabátját és leült, hogy haját kikéfélje. Keze úgy remegett, hogy alig tudta tartani a kefét. — Ó, Joe! — gondolta. — Miért nem jöttél haza? — Egész testében reszketett. Le kell feküdni,

aludni; a holnap itt lesz egy pillanat alatt és Joe megjön kocsiján. Christina el fogja mesélni, milyen liba volt, és mulatnak majd rajta. Eloltotta a villanyt az ajtó melletti kapcsolóval, azután tűnődve megállt. Most csak két lámpa égett: az egyik az öltözőasztal fölött, a másik az ágy mellett. A tűz ragyogó fénye elevenséget adott a szobának. Ó, miért is nem ragaszkodott hozzá kitartóbban, hogy kulcsot csináltassanak az ajtóhoz? Most már késő. Nincs semmi, amit az ajtó elé tolhatna. A székek, az asztal, mind túlságosan könnyű. De azt legalább meghallja, ha valaki bejön. Még mindig félig-meddig szégyenkezve gyávasága miatt, az egyik széket az ajtóhoz vitte. Senki sem csavarhatja meg a kilincset, anélkül, hogy az ne súrlódjék a szék támlájához. Azután eloltotta a villanyt az öltözőasztal fölött, ágyába bújt, eloltotta a kis csavartréz lámpát is az ágy mellett. Hallotta, amint a szél szánalmas vékony hangon sír a faburkolat mögött, azután rögtön elaludt.

VI. FEJEZET.

AZ ÉJSZAKA. CHRISTINA MAGA MONDJA EL.

Édes Joe,

az események óta három hónap telt el; megpróbálom, hogy pontosan beszámoljak róluk.

A magam kedvéért és a te kedvedért. A magam kedvéért azért, mert a lehető legbecsületesebben meg akarom vizsgálni lelkiismeretem, amíg nincs késő. Ezt a lelkiismeretvizsgálatot napról-napra halasztgattam. Pedig ez nem hasonlít rám, általában mindig igyekeztem őszinte lenni magammal szemben és ebben a scarlatti dologban is sokkal jobban teszem, ha nem döntök az önző becsületesség mellett. De most már feltétlenül becsületesnek kell lennem. Ezt az irtózatot oly mélyen eltemettem magamban, hogy kezd mérges gázzá válni — bár ez lehet, hogy képzavar, amit nem is csodálnék, mert nem vagyok író és nem is akarok az lenni.

A te kedvedért is a lehető legpontosabban akarok beszámolni a történetekről, a legkisebb részletről, saját legnevetségesebb gondolataimról, ijedtségeimről, sőt rémületeimről is.

Te, attól a perctől kezdve, hogy másnap elmentünk Scarlattból, mostanig, egy árva kérdést sem tettél fel nekem. Mikor aznap reggel megjöttél és megláttad a karcolást arcomon, természetesen kérdeztél egyet-mást, de akkor még teljesen kábult voltam és amennyire emlékszem, csak arra vágytam, hogy megszabaduljak tőled és kialudhassam magam!

Nem, attól a perctől kezdve mostanig nem kérdeztél tőlem semmit; és ez igazán csodálatraméltó. Mindazonáltal maga az a tény, hogy nem kérdeztél semmit, kissé elrontotta a kettőnk közti őszinte viszonyt. Nem mintha nem szeretnők egymást jobban, mint valaha, különösen most, hogy gyermekünk útban van. De ez az egyetlen dolog még közöttünk áll és elhatároztam, hogy ennek sem szabad tovább lennie.

Most egyedül vagyok itt, a drága Laviniával, te pedig Scarlattben vagy, az időpont éppen megfelel. Egész csacsiul hiányzol nekem, és ámbár nagyon sajnálom szegényt és tudom, hogy most már soha többé nem árthat nekem, a bennem levő gonoszság mégis gyűlöli azt a gondolatot, hogy egyedül vagy vele. Pedig ez így van rendjén! Mindent meg kell tenned, amit tehetsz érte, és nekem is meg kell tennem. De még most is nehéz elképzelnem, hogy most már nem uralkodhat semmin, még személyes szokásain sem. Igazi önvádaim akkor kezdődnek, ha rá gondolok, állapotára, elhagyatottságára abban a házban. Én vagyok a vétkes! Én vagyok a bűnös! Ha szabadjukra engedem ezeket az önvádakat, kiszívják minden életerőm. Ettől féltél te, Joe, az első perctől kezdve. Azon a reggelen jóformán ezek voltak első szavaid:

»Te kis bolond! Te nem tehetsz róla!« De igazán nem tehetek róla? Ezt kell megállapítanom. Ezért kell oly teljesen őszintének lennem, amikor beszámolok arról a szörnyű, nevetséges, tragikus éjszakáról.

De kezdjük az elején. Milyen lány voltam, amikor férjhez mentem hozzád? Most már felnőtt nő vagyok és mégis milyen rövid ideje csak annak, hogy a vonaton ültem veled, és mint tudatlan lány, azon tündöttem, milyenek lesznek a tiéd, szeretnek-e majd, és hogy vajjon elválaszthat-e bennünket valami?

Milyen furcsa, ha eszembe jut, hogy amikor azt kérdezted tőlem, hol szeretném, ha gyermekeim megszületnének, én azt feleltem, Wiltshireben, és most csakugyan itt vagyok, ablakom előtt a Downs, alig tíz mérföldnyire Salisbury. Állásod szóról-szóra az az állás, amelyet kívántam, szóról-szóra azt a birtokod kezeled, amelyet kívántam, és Forrest ezredes szóról-szóra az az ember, akit kívántam neked, mint gazdát. Milyen szerencse, hogy Scarlatt kezelésére olyan kitűnő embert találtál, mint Barnett. Sosem lehattél volna nyugodt itt abban a tudatban, hogy Scarlatt közben tönkremegy.

És így akár azt is mondhatod, hogy minden a legjobban megy a lehetséges világok legjobbján. De én nem tudom. Először is ez a világ mégsem a legjobb a lehetséges világok közül; hiszen annyi a zsarnokság, a kegyetlenség, az igazságtalan háború és vérontás. Az emberiség valami ördögi dolog ellen harcol, valami csakugyan és konkrétan ördögi hatalom ellen. Én is valami ördögi hatalom ellen küzdtem Scarlattben és ez az ördögi valami nem Mrs. Field volt. Tulajdon-

képpen mind a ketten ellene harcoltunk, vállvetve, és ez oly furcsa gondolat.

De térjünk vissza. Kezdetől fogva helytelenül viselkedtem talán? Könnyen lehet. Mikor Scarlattbe mentem, én voltam a legegyügyűbb és legtudatlanabb lány a világon. Csak egyet tudtam igazán: hogy szeretlek. És ezzel együtt azt is, hogy harcolni fogok érted foggal és körömmel. Volt bennem egy adag vadember. Emlékszem, azt mondtam neked a vonaton: »Meg tudnék ölni akárkit, aki el akarna venni tőlem.« Nem sejtettem, hogy kishijján erre fog sor kerülni!

De vissza kell térnem a szigetre tett kirándulásunkhoz; ott kezdődött minden. Azon a gyönyörű napon, amikor fürödtél és aludtunk és elkéstük Faunterloyékat. És ezzel kapcsolatban felmerül egy szamárság, amelyről mégis beszélnem kell, mert ez az oka mindennek, ami történt. A csinosomra gondolok. Milyen bolond dolog leírni a papirosra, hogy az ember csinos. Távolról sem vagyok büszke rá, márminthogy a csinosomra; igazán nem tehetek róla, még csak a híres arckrémeket sem használtam, nem kötöttem kontyba a hajam és nem hordtam szép ruhákat. Szerettem volna, nem mo dom, de sosem volt rá pénzem.

Rettentő megrázkódtatás volt, amikor ott a szigeten rájöttem, hogy ha nem vagyok csinos, te sosem veszel feleségül, még ha olyan böcs is vagyok, mint Salamon király, vagy oly édes és jó, mint a lány Chaucer költeményében. Ha csunya kis nő vagyok görbe orral és rossz arcborrel, akkor, még ha feleségül veszel is, a többi nem következik be: Mrs. Field nem gyűlöl, a kapitány nem szeret belém, Congreve nem kap

új ihletést a festészethez. Vajjon önhittség ezt mondani? Nem hiszem, mert nem tehetek róla, hogy csinos vagyok. Örülök neki, mert te büszke vagy rám, de egyébként csak bosszúságot okozott, mielőtt férjhez mentem és azután pedig örökös nyugtalanságot, hogy mi lesz, ha megunod a csinosságom, mert ez olyan bizonytalan alap a szerelemben. Most hogy gyermekemet várom, biztonságban vagyok. Most már sosem hagysz el; még ha arcom meg is sérülne egy autóbaleset következtében.

És most folytatom. Mikor a folyamat már egyszer elindult, vajjon megállíthattam-e valamivel a későbbi kifejtet? Talán igen: ha hajlandó vagyok feladni függetlenségem, gondolkozásom és cselekvésem szabadságát, barátaimat. Itt kapcsolódik be a történetbe a Torony és Lavinia. Alig voltam több, mint egy gyermek; életemben még senkivel sem álltam szemben, alig volt részem ellenszenvben.

Végzetes gyengeségem, hogy azt akarom, mindenki szeressen a környezetemben. Utálok a veszekedést. Szeretem a békét. És esetleg engedek, ha nincs ott a Torony és Lavinia.

A Torony megmutatta nekem, hogy a jóságot és szépséget és erőt nem adják ingyen, hanem csak erős elhatározás, leküzdött rémületek és függetlenségi fogadalom árán. Miért éppen a Torony tanított meg erre? A legtöbb ember azt mondaná, hogy ez romantikus ostobaság. Pedig nem az. Irántad való szerelmem kezdettől fogva hasonlított egy kicsit a Toronyra. A ház oly csúf, rozzant, piszkos. De a Torony, valahányszor ránéztem, mintha azt mondta volna: »Ne

báncd, hogy mi történik veled. Vannak rosszabb dolgok, mint a fájdalom és a magány, rosszabb dolgok, mint minden testi szerencsétlenség. Őrizd meg függetlenségedet.« Lavinia ugyanezt mondta és mondja. Rémes élete volt, de megőrizte függetlenségét és ezért erős asszony, nem hagyta ujjai közt szétfolyni életét. Azt hiszem, hogy azon az estén, amikor Mrs. Field szememrevetette Laviniát és a férfiak úgy megdöb-bentek, akkor jöttem rá egy pillanat alatt, hogy hűségeseznek kell maradnom a dolgokhoz és az emberekhez, akikben hiszek, akármilyen utálatos is Mrs. Field, akármennyire is megsértődsz te. Emlékszem, aznap este a Toronyra gondoltam, éreztem, milyen erős és hűvös és közönyös mindennel szemben, amit az emberek mondanak és gondolnak.

Miután ezt eldöntöttem, hogyan is tehettem volna másképp, mint ahogy tettem? Teljesen passzív maradtam. Nem flörtöltem a kapitánnyal, nem bátorítottam Congrevet festészetében, és igyekeztem jó lenni Mrs. Fieldhez. Ez volt az igazi nehézség, mert rögtön tudtam, hogy ő ellenem harcol. Akkor tudtam meg, mikor a karácsonyi mulatságon ránknyitott és meglátta, hogy a kapitány megcsókol és örült ennek. Akkor jöttem rá, hogy nem normális és éppen ezért veszedelmes. Azt hiszem, azon az estén már előre láttam, hogy ha a dolgok így mennek tovább, agya teljesen fel fogja mondani a szolgálatot. És akkor kezdtem igazán félni.

Azt hiszem, mindenki ismeri azt az érzést, amikor nagyon fáradt, vagy nagyon sok bosszúsága van, hogy az agya olyan, mint a megfeszített, vörösen izzó drótok: még egy rántás és elszakad. Éppen mivel mind-

nyájan ismerjük ezt (különösen a nők), félünk tőle, hogy másokkal megtörténhet.

Magam is képes vagyok rettentő dühös lenni. Emlékszem, mikor kicsi voltam, pofonütöttem Anna nővéremet valamiért, amit mondott és ha akkor kés van a kezemben, esetleg teljes erővel belészúrom. Pedig hát normális körülmények közt, amint már mondtam, békességes, törvénytisztelő lény vagyok. De ha valaki igazán elvenne téged, biztosan nem riadnék vissza a gyilkosságtól.

Igy meg tudom érteni Mrs. Fieldet, akit a birtoklás megszállottsága emésztett, mindig teljesült az akarata, és rettentő dührohamai voltak, amelyeket azonban elfojtott magában, úgy, hogy idővel agyára mentek. Igen, megértettem és annál jobban féltem tőle.

Két ember utált emgem a házban ; két ember és egy kutya. Snubs azért gyűlölt, mert úrnője gyűlölt. Simpson is azért gyűlölt, mert úrnője gyűlölt és azonkívül másért is. Én képviseltem a házban a nemiséget. Ezt most tisztán látom, és tisztán látom azt is, hogy abban a végső küzdelemben közte és közöttem, amelyet egy perc múlva le fogok írni, volt valami határozott nemi jelleg. Mintha Simpson erőszakot akart volna rajtam elkövetni, nem a saját gyönyörűségére, hanem az én tönkretételemre. Ez rettenetes gondolat és hat hónappal ezelőtt még meg sem értettem volna, mit jelent, de ha tisztán és becsületesen akarok járni az életen át és egyenes akarok lenni veled szemben és gyermekekre gondot akarok viselni, ennek az ügynek minden vonatkozását meg kell világítanom.

Simpson nagyon különös nő, mindig is az volt. Eléggé megszokott típus és tudom, hogy eleinte igyekeztem kinevetni magam, felidéztem magamban a regényeket, amelyekben ilyenféle helyzetek és alakok szerepeltek. Simpson ismert regényalak: a csúnya, savanyúképzű házvezetőnő, háta egyenes, mint a puska-vessző, egytagú szavakat mond csak és hosszúlejárátú bosszút forral.

De belülről Simpson egyáltalán nem az. Gyűlöli a férfiakat és szükségképpen egy nőnek szenteli életét. Lényegében ez is nemi dolog, de ő nem tud róla. Felháborítja minden nemiség és engem azonnal meggyűlölt, mert látta, hogy a férfiak vonzódnak találnak. Mikor ezenkívül még békességét és boldogságát is fenyegettem annak a nőnek, akit szolgált, ő rajta is valamifajta örület tört ki, kisebb méretű, mint Mrs. Fielden, de mégis örület.

És most térjünk a tényekre. Mielőtt Congreve közölte velem, hogy Londonba megy, már rettegtem Mrs. Fieldtől és Simpsontól. Igenis rettegtem. Azután Congreve megszökött Londonba. Most még jobban rettegtem. Azután szegény Tim agyonlőtte magát. Azután már úgy éreztem, hogy belül vagyok Mrs. Field gyűlöletén, éreztem, amint ez a gyűlölet körülvesz, és ha kinyujtom a kezem, szinte bordáinak hűvös börtönfalába ütközöm. A legborzasztóbb az volt, hogy oly szörnyen egyedül voltam. Téged anyád egész életeden át körülvelt és természetesen nem tudtad egy pillanat alatt kivonni magad. Hiszen még máig sem menekültél ki egészen, édes Joe. Azt hiszem, nem is fogsz soha. Igazán egyedül voltam. Timothy Green sejtette egye-

dül, hogy valami testi szerencsétlenség történhet velem. Lavinia tudta, mire képes Mrs. Field, mert látta egyszer egy dührohámában, de azóta bevallotta, hogy mégsem hitte volna, hogy igazán történhet valami. Ilyesmi nem szokott megtörténni. Vagy mindig a szomszéd utcában történik; nem az ember saját házában.

Senki más nem gondolta, hogy valami rettenetes történhet, csak én. De én gondoltam.

Ha nem próbáltad, nem is tudhatod, milyen utálatos az az érzés, hogy leleselkednek az ember után. Eleinte nem is hittem el, de azután egy-két kelepécét állítottam és amikor végre is Simpsonnal szembetalákoztam a folyosón, nem lehetett több kétségem. Hogy gyűlölt abban a percben! Szívesen szallagot hasogatót volna az arcomból — és mégis mereven és csendben állt, mint egy őrtálló katona. Mikor megtudtam, hogy mindenütt nyomomban vannak, azt is tudtam, hogy Mrs. Field készül valamire.

Ebben az időben furcsa változáson ment keresztül. Mintha kettős életet élt volna! Minden erejének megfeszítésével színészkedett. Bizonyára rendkívül büszke volt rá, hogy mennyire félrevezet mindenkit. Szegény Matty és Archer sehogysem ismerték ki magukat. Ijedtén és kétségbeesve jártak-keltek. Bessiejüknek valami baja van, de nem tudják, mi. Ó Istenem, hogy odavoltak! És itt szemrehányást kell hogy tegyek neked, édes Joe, mert még mindig nem láttad, hogy anyád beteg és ápolásra szorul. Nem vettél észre semmit, és ez elég butaság volt a részedről. De ez is bizonyára onnan származott, hogy anyád annyira körülvelt, olyan közel voltál hozzá, hogy nem láthattad,

mi megy végbe benne. Akárhogy is, én egészen magamra maradtam és képzelheted, mennyire félttem.

És így jött el az a bizonyos nap és az igazán szörnyű pillanat, amikor azt mondtad nekem, hogy Polchesterbe kell menned. Legrettenetesebb félelmeim megerősítést nyertek. Amint rémületem egyre növekedett azokban a napokban, egy dologhoz mind erősebben ragaszkodtam: hogy nem szabad téged elengednem magamtól, különösen nem éjszakára. Magamnál kell hogy tartsalak, anélkül hogy te észrevedd, mert az olyan férfiak, mint te, nem szeretik a sok hühót csináló, túlságosan nyakukba csimpaszkodó feleséget. Addig a napig sikerült is nekem, de amikor te egész mellékesen azt mondtad, hogy Tim fivére Polchesterben van, és még inkább melleleg megjegyezted, hogy ha nem találod meg hamarjában, ott maradsz éjszakára és reggel jössz vissza, minden óvatosságom, minden tartozkodásom cserben hagyott. Úgy viselkedtem, mint egy örült nő. Beléd kapaszkodtam, majdnem visítogtam. Meg akartam mondani neked, hogy csak te miattad nem szöktem már rég meg. Hogy a veszedelem, bármilyen fantasztikusnak látod is te, mégis valódi, szörnyen valódi veszedelem. De nem voltam képes rá. Tudtam, hogy tisztelsz és csodálsz függetlenségemért és női bátorságomért, amelyet a férfiak nagyon megbámulnak azokban, akiket szeretnek, de másokban szemtelenségnek nevezik. Mindjárt láttam, hogy ki nem állhatod izgatottságomat, gyengeségnek, ostobaságnak tartod. Ha tovább folytatom, dühös leszel és itt hagysz a faképnél, ami mindennél rosszabb lenne. Mindig ugyanaz a nehézség: nem vádolhattam anyádat,

mert annyira szeretted. Valahol tudatom mélyén még egy kicsit örültem is, hogy most végre próbára teszem. Ha aznap éjjel egyedül maradok és nem történik semmi, félelmeim egy részétől megszabadulok. Mindig is dolgozott bennem a gondolat, hogy csak képzelődöm, olyan dolgokat látok, amelyek nincsenek is.

Igy hát elengedtelek. Rettentő vihar tört ki. Ajtók és ablakok csapódtak, az eső dobolt az ablakon, a tenger mintha ágyúzott volna. Józan eszem figyelmeztett arra, hogy mindig vihar van, amikor a regényhősök magukra maradnak a veszedelmes házban éjszakára. De elindulásod pillanatától kezdve másra se gondoltam, csak arra, hogy bár már itthon lennél. Egyedül teáztam Mattyvel, aki levert, csacsi és idegesítő volt. Mrs. Field benézett egy pillanatra, azután kiment. Átöltöztem vacsorához és közben vigasz gyanánt sorra vettem szobánk barátságos tárgyait. Kint is álltam egy percre, a szél majd elvitt, és vigasztalást merítettem a Toronyból, amely oly erősnek és magabiztosnak látszott. De itt a szobában, itt voltak a te dolgaid. Ezüsthátú keféid, a kis porcelándoboz a kakasviadallal, amelyben inggombjaid tartod, a széken lazacszínű nyakkendő, és főképp édes fényképed. És a magam kopott kék Új Testamentoma, amelyet anyámtól kaptam bérmáláskor. És egy könyv, amelyet éppen olvasol: Lord Jim. Mindnyájukat megérintettem és megcsókoltam fényképedet. Azután lementem és kettesben megvacsoráztam Mattyvel. Megszállott voltam uzonnakor és megszállott voltam most is, de már késő volt, hogy valamit csináljak a zárral. Miért nem voltak zárok az ajtón? Hogy aludjam nyugodtan

egyedül egy szobában, amelyet nem lehet bezárni? Ugyan, mondta Matty ártatlanul, hát ki bántana téged, drágám?

Vacsora alatt igyekeztem elhitetni magammal, hogy az egész dolog nevetséges. Végtére is a valóságban vagyunk, nem egy regényben. Senki sem bánt fiatal nőket éjszaka; legalább is nem idősebb nők.

Tisztán láttam, milyen nevetséges az egész; tulajdonképpen mindvégig volt valami nevetséges a történetben. De furcsa módon a nevetségesség nem oszlatta el félelmemet és a veszédelem tudatát. Mindig arra gondoltam, hogy az angol bíró is nevetséges, mikor felteszi fejére a fekete sapkát, de azzal még semmivel sem kevésbé félelmetes. Mindennek van nevetséges oldala is — a szerelemnek minden bizonytal, és a halálnak is, sőt még a kínzásnak is. Az egyetlen dolog, azt hiszem, amiben nincs semmi nevetséges, az, ha gyermekekkel és állatokkal szemben kegyetlenek.

Amikor féltizenegyet ütött, lefeküdtem. Barátságos nagy tűz világította meg a szobát. A vihar csak úgy rázta a házat és az eső csapkodta az ablakokat. Megint a Toronyra gondoltam, amit semmi sem rázhat meg. Imádkoztam és azután, eléggé gyerekesen, egy széket tettem az ajtó elé. Lefeküdtem és majdnem mindjárt el is aludtam.

Hirtelen felébredtem és tudtam, hogy valami zaj vert fel. Először a tűzre néztem és ünnepélyesen és lassan szemügyre vettem, mielőtt az ajtó felé fordultam volna. A tűz most vörösen parázslott, de csak félvilágosságot vetett a szobára. A piszkavasak az 1870-es francia-porosz háború kardjaiból készültek,

éles, ragyogó tárgyak, vörös bőrből készült görbe fogókkal. Azt hiszem, még csak félig lehettem ébren, mert álmosan bámultam a tűzre, mielőtt az ajtó felé fordultam volna.

Egy szék felborult és egymás mellett, éppen az ajtónyílásban, a szobán keresztül ráammeredve, ott állt Mrs. Field és Simpson.

Joe! Joe! Joe! Nevedet kiáltom, most is, annyi hónap után, mint ahogy akkor suttogtam magam elé. Szívem csakugyan úgy viselkedett, mint ahogy a regényekben szokott: torkomba ugrott és ott maradt, mint egy nehéz, fojtogató falat és ütései a fülemben mennydörögtek. Ők nem beszéltek, meg se mozdultak. Mrs. Field fekete selyem kendőt hordott arany sárkányokkal, Simpson felkötötte haját nagy szürke kontyba a feje bubjára, sárga flannel köntös volt rajta.

Ott álltak, mondom, meg sem mozdultak és nem tudom, volt-e fogalmuk róla, hogy mit akarnak tenni. Simpson, azt hiszem, inkább csak úrnője védelmére jött, mintsem hogy nekem ártson. Gyűlölt ugyan, de legerősebb érzése mégis az odaadás úrnője iránt. Mrs. Field csak arra gondolt, hogy tönkreteszti szépségemet — ezt újra meg újra elismételte a jelenet során, amely most következett.

Igy álltak ott, és ráammeredtek. Emlékszem, többek közt azt gondoltam magamban: — Hát szóval mégis! Mégis igazam volt!

Kissé magamhoz tértem és (remélem) szilárd hangon azt kérdeztem:

— Ki az?

(Mellesleg megjegyezve, Joe, én itt mondatokat és beszélgetésrészleteket idézek, de természetesen, annyi idő múltán, nem emlékszem pontosan a szavakra. Mégis egy csomó dologra egészen pontosan emlékszem, és amíg élek, nem fogom elfelejteni. Mindig csodálkoztam, hogy lehet az, hogy a tanuk egy nagy bűnper tárgyalásánál olyan pontosan emlékeznek: »november 14-én, csütörtökön délután 3 órakor ön azt mondta Mrs. Freemannak: ...« és így tovább. Hát most már értem, hogy az ember gyakran pontosan emlékszik minden szóra. És minél inkább emlékszik, annál jobban emlékszik, azt lehetne mondani.)

Ők nem feleltek. Hát felkönyököltem és így szóltam:

— Mi az? Valami baj van? Segíthetek valamit?

Ekkor anyád közelebb jött, majdnem az ágyhoz. Egy pillanatig sem vette le rólam tekintetét — és milyen furcsa volt az a tekintet! Minden örültben van valami megindító és szájalomraméltó, mert az örült elveszett ember! Oly szörnyű elveszettnek lenni! Az ember egyedül van, nem érti helyzetét, megrémül. Mindez benne volt anyád tekintetében, Joe! Ne sértődj meg semmin, amit most mondok. Tudom, hogy szereted, én mégis elmondom a pontos és feltétlen igazságot és neked okvetlenül el kell olvasnod. Anyád kedvéért épúgy, mint a mi kettőnk kedvéért.

Mást is láttam Mrs. Field szemében. Rendkívüli düh izott benne. (Emlékszem, egyszer az iskolában összevesztem egy lánnyal. Sokáig jóbarátok voltunk, úgyhogy rettentően megdöbbsentem, amikor megláttam lángoló, dühöngő, haragos gyűlöletét. De nem-

csak haragot láttam benne, hanem örömet is, olyanformát, amilyent egy váratlan jó étel vagy szép ruha láttára érez az ember.) De a legborzasztóbb mégis az volt, hogy anyád nyaka oly bőrös és izmos, mint egy tyúké és teljesen kilátszott a ruhából. Egy ütőér ugrált fel és alá a megfeszített bőr alatt. A nyaka nagyon vékony ahhoz képest, hogy maga az asszony milyen kövér és kerekded. Bőséges időm volt mindezt észrevenni, mert csak bámultunk egymásra, ő oly közel jött az ágyhoz, hogy kövér csontnélküli keze mindegyre a piros selyem takarón mozgott.

Végül így szóltam :

— Mi az? Miért jöttetek ide?

— Azért jöttem, hogy megbüntesselek, mert gonosz nő vagy, — felelte.

Külön borzalom, hogy suttogva beszéltünk, mintha attól félnénk, hogy felébresztünk valakit.

— Nem vagyok gonosz — mondtam. — Nem bántottam senkit. Különben sincs jogod ide bejönni az éjszaka közepén. (Gyenge érv !)

Fejét kissé félrefordította és így szólt :

— De bizony gonosz, úgy-e, apa? Emlékszel még, mit meséltem neked?

Nem tehettem másképp, követni kellett tekintetét, amely valahová az ablak és a tűz közé meredt. Ott állt éppen az a szék, amelyre te lazacszínű nyakendődöt dobtad és én abban az abnormis lelkiállapotban nem voltam biztos benne, hogy vajjon nem egy árnyalak homályosítja el látásom elől a széket, mintha halvány füst volna? Ezt valószínűleg iszonyú ostobaságnak tartod, de mindent meg akarok írni !

— Kérlek szépen — mondtam. — Nagyon kérlek, menj ki a szobából. Ez az én szobám és Joeé.

— Nem, nem igaz — felelte fejét rázva. — Ez az én házam és az én szobám! Nincs jogod itt lenni. Nem is volt soha. Elkergetted fiamat és megölted a barátom, a szegény kapitányt. Gyilkos nő vagy és ki tudja, milyen szerencsétlenségeket okozol még, ha hagyunk. Megbabonáztad szegény fiamat és elidegenítetted az anyjától.

Szánalmasan meredt rám, mintha segítséget kérne; és mégis izzó gyűlölettel és mohó gonosz szándékkal.

De ebben a pillanatban rettenetesen sajnáltam. Még meg is simogattam a kezét.

— Feküdj le szépen — mondtam. — Majd reggel beszélünk a dologról. Ha bajt okoztam, bocsánatot kérek. Igazán nem akartam. Mindig azt akartam, hogy szeress engem.

Keze hirtelen úgy megszorította az enyémet, hogy felkiáltottam. Mindig olyan puhának és csonttalanak látszott a keze. Pedig úgy tud szorítani vele, mint az ördög; és körmét tenyerembe meresztette. Ez a hirtelen fájdalom dühbe hozott: másik kezemmel meglöktem, hogy eleresztett és hátratántorodott. Ebben a percben előrelépett Simpson.

Most már nem suttogtam. Így kiáltottam:

— Takarodjatok ki a szobámból, mind a ketten. Ennek a nőnek különben sincs itt semmi keresnivalója. Menjetek ki vagy kidoblak!

Oly dühös lettem, hogy elfelejtettem félni; káromkodni tudtam volna, mint egy halaskofa. Mindkét rész-

ről teljesen elvesztettük minden jólneveltségünket. Simpson valami olyasmit mondott:

— Ne merjen hozzányúlni, mert majd megtanítom . . .

Közben agyam egyre dolgozott. Tudtam, hogy mindez nevetséges és közönséges és mégis halálosan komoly. Matty és Archer és a személyzet a másik szárnyban alszik. Egy lélek sem hall bennünket, akár-hogy sikítózunk és kiabálunk. Az egyetlen okos dolog, amit tehetek, ha kiugrom az ágyból és kifutok az ajtón. Ha egyszer kint vagyok, csak le kell szaladnom a lépcsőn és végig két folyosón és Matty szobájában vagyok és akkor megmenekültem. Vajjon ki tudok jutni meglepetésszerűen? Kiugrottam az ágyból a másik oldalán, a fal felé.

Mrs. Field rámnézett az ágyon keresztül és csak úgy folyt belőle a szó, sok csunya és trágár szó is. Amint beszélt, magam előtt láttam, ahogy székében ül egyenes háttal, mint Victoria királynő és teát ad Fauntleroyéknak!

— Te kis szajha . . . azért, mert jóképű vagy és a férfiak bolondulnak utánad? Nagyszerűen értesz a férfiakhoz. Tudod, hogy kell hívogatni őket. Prostitúált, az vagy! Utcalány! De most tönkretesszük a szépségedet, úgy-e, apa? Ezt megbeszéltük. Idejövünk és tönkretesszük a szépségedet. Ezentúl nem fogják megölni magukat a férfiak miattad, nem bizony. Gyere ide, apa, nézd milyen szép kék pizsamája van. Leszedjük róla a kék pizsamát, úgy-e, apa, úgy elcsúfítjuk, hogy a férfiak elfordulnak, ha meglátják . . .
— és hasonló dolgokat mondott.

Joe, ne búsulj. Ez már nem igazi énje volt. Igazi énje veszendően, szomorúan, elhagyatva didergett magában. Kerekded, kellemes arca örülten eltorzult. Már nem is az ő arca. Egész testében reszketett.

Mialatt beszélt, én az ajtóra gondoltam. Hogy juthatnék oda, anélkül, hogy Simpsonnal meg kelljen verekednem? A távolság végtelennek látszott. Mellettem állt egy kis asztal (az, amelyet te használtál mindig, Joe ; te aludtál a fal felől) és rajta a *Lord Jim*, felnyitva. Örült kedvet éreztem, hogy felkapjam a könyvet, Simpson arcába vágjam és azután kirohanjak.

De ehelyett a legostobább dolgot tettem. Egy-két lépést előreléptem, Simpson abban a pillanatban az ajtóhoz ment és elállta.

Feléje tartottam. Attól kezdve minden nagyon gyorsan következett egymásra.

— Simpson, — mondtam — Mrs. Field nincs jól. Vezesse vissza a szobájába.

Simpson nem szólt egy szót sem.

— Férjem nagyon fog haragudni, ha reggel viszsza jön.

Még mindig nem szólt semmit. Azt hiszem, hallgatása hozott ki a sodromból. Hallgatása és merev, kemény, csunya arca, csúf ruhája, és valami hagyományos régi felsőosztálybeli ostobaság, hogy hogyan merészel ő, a cseléd, megakadályozni abban, hogy kimenjek a saját szobámból.

— Takarodjék az ajtótól!

Nem mozdult és nem szólt semmit.

— Takarodjék az ajtótól!

Akkor rávetettem magam. Azt hiszem, csak

odébb akartam lökni az ajtótól, de ehelyett megfogtam ruháját vállánál, a ruha engedett és én ösztönösen a torkához kaptam.

De abban a pillanatban, amint hozzáértem, valami történt vele. Mondtam, úgy jöhetett oda, hogy nem akart bántani, bár gyűlölt. De amint hozzáértem, megváltozott. Forró áradatként elöntötte útálata, amelyet irántam és minden csinos nő iránt érzett és minden szerelmes ölelés iránt, amely valaha férfi és nő közt történt, egyesülve azzal a gyűlölettel, amelyet úrnője boldogtalansága miatt érzett irántam. Kékselyem pizsamám, bőröm puhasága, az illat, ami körülöttem lebeghetett és talán valahol mélyen lent a saját neme után való elfojtott, hasztalan vágyódás, mind az agyára ment és ettől a perctől kezdve ő is örült lett. Kiszabadította nyakát, letépte rólam a pizsamát és vaskezekkel vonszolt engem Mrs. Field és a tűz felé.

Én olyan erős vagyok, amennyire csak erős lehet egy korombeli fiatal nő, de Simpson sokkal erősebb. Az is akadályozott, hogy a pizsamanadrágom lecsúszott és beleakadt bokámba. De a kezem szabadon volt, az egyikkel Simpson nyakát rángattam, a másikkal arcába ütöttem, azután mindkét kézzel igyekeztem a nyakát eltólni.

Most már nem voltunk úrnő és cseléd, csak két kétségbeesett részeg, aki egy korcsma előtt verekszik. Még mindig nem féltem. Sőt szinte jól éreztem magam. Csak jól bele akartam ütni és azután elrohanni. Lábamat kiszabadítottam a pizsamából, derékon kaptam Simpsonsot és egy ideig ingadoztunk, mint a díjbirkózók. Egyikünk sem szólt semmit. Hogy Mrs. Field mit

csínált azalatt, nem tudom. Erre az időre meglehetősen zavarosan emlékszem csak, de azt tudom, hogy Simpson felemelte térdét és lágyékomba rúgott és ez fájt, és megkarmolta körmével az arcom.

Ekkor ébredtem rá a tűzre. Hatalmas tűz volt, most izzott még a parázs és sugározta a meleget. A meleg úgy ütötte meg hirtelen a hátam, mintha rám ugrott volna. Ebben a pillanatban meginogtunk és elestünk. Megpróbáltam egyik térdemmel kiszabadítani magam, de Simpson átkarolt és lenyomott. Elestem és rámfeküdt, forró és izzadt teste az én forró és izzadt testemen. Leszorított mindkét kezével, de annyi erőm volt még, hogy torkonragadjam. Igyekezett kiszabadítani a nyakát. Kezével mellemet szorította le. Fejem kiszabadult és kissé felemelhettem.

Akkor szörnyű nevetséges látvány tárult elém. Mrs. Field megtüzesítette az egyik 1870-es piszkavas végét. Piros bőrnyelénél fogta a vasat. Ingadozott kicsi kövér lábán, szája nedves volt és kissé csöpögött, mint egy kutyaé, amikor ételt lát. Mi lehet nevetségesebb? Egy vörösen izzó piszkavas! Bábszínházba való jelenet, a gyerekek sikítoznak a nevetéstől.

Simpson is látta, amint fejét arra fordította. Arcomhoz egészen közel ezt morogta:

— Ne, nagyságos asszony. Ő ne tessék! Inkább ne! Inkább ne!

Ekkor azután megijedtem. Minden erőm elhagyott. Hirtelen átvillant rajtam, hogy alig egy-két hete olvastam ilyesmit az ujságban: az East Enden egy asszony tüzes vassal megsebezte a rendőrt, aki le akarta tartóztatni és az ujság azt írta, hogy a rendőr egész

életén át fogja viselni az égési seb nyomát . . . ó, az arcom . . . vagy, ami a legszörnyűbb, a szemem . . . azt hiszem, sikoltottam. Tudom, hogy vadul igyekeztem Simpsonsot eltólni magaról.

Mrs. Field egész közel volt. (Ne felejtse el, Joe, hogy fogalma sem volt arról, mit tesz). Letérdelt. Ezt suttogta :

— Erősen tartsd, Simpson. Csak tartsd, apa. Tönkretesszük a szépségét.

Az a valami úgy izgett-mozgott kezében, mintha élne. Azt hiszem, (bár nem vagyok biztos benne) hogy éreztem izzásának szagát. Tudom, hogy újra meg újra felkiáltottam, nyomorúságos kis szavakat, segítségért, irgalomért, könyörületért, Istenhez, Simpsonhoz. Nyöszörögtem. Egészen közel voltunk Mrs. Fieldhez. Sosem fogom megtudni, mit tett volna Simpson. Ebben a pillanatban, azt hiszem, sokkal vadabb, sokkal érzékibb izgalom fogta el, semhogy úrnőjét visszatarthatta volna. Mind egészen közel voltunk egymáshoz. Mrs. Field felegyenesedett. Halálfélelemben vékony nyakának ütőerére bámultam.

És akkor a kandaló felé fordult. A vas a kandaló rácsán zörgött. Hirtelen sírni kezdett. Úgy sírt, mint akinek a szíve megreped.

— Nem tudom, nem tudom megtenni . . . — zokogta. — Végem van. Sötét van. Sötét van.

Amint Mrs. Field sírni kezdett, Simpson úgy elengedett engem, mintha nem is volnék már a világon. Mrs. Fieldhez rohant, magához ölelte, karjaiban ringatta és így suttogott :

— Ejnye, ejnye, drágaságom. Ne sírjon, édeském.

Nincs semmi baj. Nem akarja senki se bántani. Ne féljen. Simpson itt van magával. Jöjjön velem, drágaságom. Jöjjön szépen, Simpson vigyáz magára. Ne sírjon. Ne sírjon.

Letérdelt, szürke haja lecsüngött hátára, átkarolta Mrs. Field derekát, mialatt Mrs. Field égnek emelte arcát, amelyen könnyek csorogtak végig és zokogott, a szavak elfojtódva jöttek ki torkán.

— Congreve... Congrevet akarom. Hol van Congreve?

Simpson felkelt és nagyon gyengéden átkarolva Mrs. Fieldet az ajtóhoz vezette. Útközben felemelte kabátját. Kimentek.

Lefeküdtem az ágyba. Én is sírni kezdtem. A legkülönösebb az, hogy anyádat sírattam.

Most hallottam először, amióta felébredtem, hogy az eső csapkodja az ablakot.

Ez, Joe, a teljesen hű beszámolás arról, ami történt. Örülök, hogy most vele vagy. Remélem, hogy később, amikor gyermekünk megszületett már, én is el tudok majd menni.

Christina.

VII. FEJEZET.

A TRÉFA.

Joe Field másnap reggel féltizenegykor érkezett vissza Scarlattbe.

Megállította kocsiját, kiszállt, körülnézett. Első ösztöne azt súgta, hogy siessen be a házba, keresse meg Christinát és kérjen bocsánatot. Bűnösnek érezte magát. Vissza kellett volna jönnie tegnap este, de majd mindent elmond . . .

Megállt. Felemelte fejét, mintha a levegőt akarná szimatolni. Sosem találta még ilyen csöndesnek ezt a helyet.

De mégis! Már többször észrevette, milyen morgva csendet hoz a szárazföldre a kiábrándult tenger. A viharok néha oly vadak, hogy nem lehet kételkedni abban, hogy valami személyes bosszú dühöng az üvöltő szélben és a csapkodó hullámokban. A szárazföld megint, újra győzött, a tenger kudarcát megint esővel, hallgatással, a láthatár vonalának meg-megrezdülésével leplezi.

Mindezt tudta, de aznap reggel mégis szokatlan és súlyos volt ez a csend. Látta, hogy a tenger menti

fal közelében kidőlt egy kis fa. Mennyi virág szokott ott lenni nyáron: hydrangeák, fuchsiák, pipacsok szekfűk. Most sehol semmi szín. Csak az ég csillan meg, mint egy kígyó levedlett bőre és a parton, ahol a kapitány agyonlőtte magát, tengeri moszatok fekszenek csomóban, mint kitépett emberi haj.

Összeborzadt. Nem képzelődő természet; de miért nem látni sehol senkit? Körülnézett, hátha megpillantja Curtist vagy a kertészfiút, de sehol senki.

Akkor befutott a házba. A Times és a Daily Sketch szépen összehajtvá feküdt Szent György és a sárkány alatt. A sárkány farkának felső csavarulatában viráglevelek voltak: az asztalon álló edényből idehulltak a kankalin levelei. A posta ott hevert az asztalon; az egyik levél neki szólt. Felkapta és felment a lépcsőn.

Amint benyitott a hálósobába, így kiáltott fel:
— Hála Istennek!

Mert Christina, teljesen felöltözve, ott állt az ablakban. Mindjárt észrevette, hogy egy hosszú karcolás van az arcán.

Karjába vette, újra meg újra megcsókolta. Akkor szíve hirtelen nagyot dobbant, koppant és elakadt. Christina olyan volt, mint egy viaszbaba, homloka is hideg, mint a viasz. Egyáltalán nem felelt Joenak, és amikor Joe elengedte, elhúzódott tőle és leült az ágyra.

— Mi történt? — kérdezte Joe. — Haragszol rám?
Ekkor Christina elmosolyodott.

— Nem haragszom, de nem vártalak. Amikor tegnap este nem jöttél meg...

— Nem jöhöttem tegnap este.

Leült melléje az ágyra. Megfogta Christina kezét, amely úgy feküdt tenyerében, mint egy kihült keztyű.

— Nem jöhöttem, mert Tim fivére kiment falura, valami dolga volt. Hét óra lett, mire megtaláltam a hoteljében. Akkor aztán együtt vacsoráztunk.

— Telefonálhattál volna.

— Igen, telefonálhattam volna, de azt hittem, hogy vacsora után visszajövök. De azután Green olyan érdekes volt... olyan érdekes volt, amit Timről beszélt... hogy nem jöhöttem el. A helyzet az, hogy tizenegy körül idetelefonáltam. Nem kaptam választ.

— Mindenki lefeküdt már akkor.

— Igen, úgy látszik. De akárhogy is történt, ne haragudj rám. És nem is volt olyan rémes, úgye? Egy éjszaka nélkülem. Lesz még idő, amikor távol kell majd lennem...

Christina megfordult és ránézett.

— De igen. Nagyon rémes volt.

Joe ekkor észrevette, hogy csakugyan történt valami. A karcolásra nézett Christina arcán.

— Chris, talán valaki...

— Anyád bejött a szobámba éjszaka és meg akart ölni.

Joe szótlanul meredt Christinára.

— De nem ez az. Nem ez a fontos.

— Az anyám...

— Igen. Pontosán elmondom neked. Ideges voltam. Nem akartam, hogy elmenj. Könyörögtem, hogy vigyél magaddal, nem igaz?

— De igen. De igen. Beszélj már.

— Tudtam, hogy valami történik majd. Hónapok

óta tudom. Egyedül vacsoráztam Mattyvel. Anyád nem érezte jól magát és szobájában maradt. Mikor lefeküdtem, odatoltam egy széket az ajtó elé.

Joe magához húzta Christinát, de tudta, hogy az asszony most nem az övé, nincs semmi köze hozzá.

— Azután aludni mentem. Hirtelen felébredtem. Tudtam, hogy van valaki a szobában.

Elhallgatott. Megjelent előtte Simpson. Nem, Simpsonról nem szól semmit. Nem fontos. Simpson úgy sem rémítheti meg, soha többé.

— Anyád állt az ágyam mellett. Megkérdeztem, mit akar. Azt mondta, apja vele jött és együtt meg akarnak büntetni engem.

Joe még közelebb húzta magához. Megcsókolta szemét és száraz ajkát. Christina sóhajtott, azután elhúzódott.

— Nem, Joe, jobban el tudom mondani, ha békében hagysz. Megkérdeztem tőle, hogy mit vétettem neki. Mondtam, senkinek se kívántam rosszat, soha életemben. Azt mondta, hogy gyilkos nő vagyok. Hogy megöltem a kapitányt és tönkretettem két fiát. Mondtam, hogy nem, hogy én szeretni akartam őt, de úgy gyűlölt mindjárt, hogy nem tehettem semmit. Megpróbáltam és nem sikerült. Apjával úgy beszélt, mintha az ott lenne, de persze nem volt ott, mert már sok-sok éve, hogy meghalt. Te nem hiszel a szellemekben, úgye nem?

— Nem, — morogta Joe.

— Hát én nem tudom. Mintha csakugyan lettek volna árnyak a szobában. Azután azt mondta . . . mit is mondott? Hol tartottam?

— Drágám! Édesem! Gyere vissza hozzám! Soha senki nem nyúl többé hozzád.

Christina meglepve nézett Joera.

— Hát persze hogy nem. Most már senki sem nyúlhat hozzám, soha többé. Hol is tartottam? Ja igen... azt mondta, hogy megéget engem a tűzben. Mindent előkészített. Megijedtem, pedig vártam ezt. Hetek óta vártam. És akkor...

Christina hangja megremegett. Összeszorította két kezét. Így folytatta:

— Megpróbált lefogni. Birkóztunk. Öreg, de azért nagyon erős... attól féltem, hogy elájulok és akkor megteheti, amit akar... de a másik oldalon kiugrottam az ágyból és megálltam a fal mellett... és akkor... Ó Joe, rettenetes volt! Szörnyű, szörnyű, rettenetes! Hirtelen sírni kezdett. Úgy sírt, mintha vége volna, mintha minden elveszett volna... és elment.

Nem szóltak egymáshoz egy ideig. Hosszú, iszonyú szünet állt be. Joe eddig könnyű életet élt, minden kedvezett neki; ebben a válságos pillanatban jellemének minden erejére szüksége volt. Ha most csődöt mond, örökre elveszti Christinát. De Joe, ha eddig nem is tették próbára, nagyon kemény fából volt faragva és a meg nem rémülő, makacs valóság mély akaratával és kitartásával szerette Christinát. Végül is így szólt:

— Az én hibám; csak az enyém; jó lecke volt. De Christina nem hallgatott rá. Előre dőlt, mereven bámult egy kék virágot a szőnyegen.

— Bizonyos tekintetben igazat mondott anyád,

Ha nem veszel feleségül és nem hozol ide, mindenki boldog marad. Ebben az értelemben gyilkos nő vagyok.

Joe ekkor már tudta, mit kell mondania. Megragadta Christina karját és megrázta :

— Te kis bolond ! Jegyezd meg, amit most mondok, egyszer és mindenkorra. Akkor sincs minden rendben itten, ha nem veszek feleségül. Te most szentimentális vagy. Ez a bajod. Nem voltak rendben a dolgok ; sőt ahogy most világosan látom, nagyon is rosszul álltak. Tim Green mindenképpen tönkre kellett hogy menjen. Nem akarom bírálni szegényt, hiszen nagyon szerettem. De igaz az, amit magáról mondott. Elgyengült és elvesztette a hátgerincét. Nem volt még annyi energiája sem, hogy elmenjen innen. És ez részben csakugyan anyám hibája. Tetszett neki, hogy Tim olyan gyenge és még gyengébbé tette. A legjobb, amit Tim csinálhatott, az, hogy végzett magával. Nem állt előtte semmiféle jövő. Ami pedig Congrevet és engem illet, hát nem tudom, mi lett volna velünk, ha te nem jössz. Te megmentettél mind a kettőnket. Tudod, hogy szeretem anyámat, jobban, mint bárkit a világon, téged kivéve, de uralkodási ösztöne évről-évre növekedett. Most összetört. Nem a te hibád. Az övé.

Megint megrázta Christinát.

— Verd ki ezt a fejedből. Anyám a hibás. Nagyon, nagyon hibás. És hibás vagyok én, hogy magadra hagytalak.

Egy kis idő múlva Christina felnézett Joera :

— Űgye nem haragszol, ha én elmegyek . . .

valahová, akárhová . . . nemsokára, most mindjárt . . . de egyedül, ha nem haragszol.

— Egyedül? Arról szó sem lehet. Még ma délután Londonba megyünk.

— Később majd visszajövök. Ha anyád elviselhet engem . . . ha már tudja, ha már megérti . . . én nem akartam őt bántani. Én szeretni akartam . . .

Sírni kezdett. Eleinte kétségbeesetten, azután, mikor Joe karjába vette, tehetetlenül, mint egy gyermek.

Joe lefektette, betakarta és így szólt:

— Nem haragszol, ha most elmegyek és körülnézek a házban? Teljesen biztonságban vagy. Senki sem nyúlhat hozzád.

Legnagyobb meglepetésére azt látta, hogy Christina azonnal elalszik.

Archer éppen akkor jött ki Mrs. Field szobájából, amikor Joe odaért. Megállt, amint Joet meglátta. Rendkívül fontoskodó arcot vágott.

— Ó Joe, hát megjöttél?

Azután Joe arcára függesztve szemét, mintha valami nagyon jelentékeny hírt közölne, lehalkított hangon így szólt:

— Értem küldött. Én voltam az első, akit hívott, amikor felébredt.

— Hogy van? — kérdezte Joe.

— Jól aludt. Szeretne látni téged. De nem szabad sokáig nála maradnod. Csak egy-két percig.

Joe bement.

Dr. Harbottle, egy pirosképű kövér ember, aki már sok-sok éve szolgálta, mint házi orvos, a Field-családot, Joet egy kis öltözőszobába húzta.

— Most ébren van. Reggel háromkor altatót adtam neki. Rettenetes állapotban volt, amikor idejöttem.

— Tulajdonképpen mi történt?

— Magam sem tudnám határozottan megmondani. Már régóta nincsen persze jól. Úgy látszik, Simpson arra ébredt, hogy valaki sír. Szobája az ön anyjának szobája mellett van, amint tudja. Felkelt és édesanyját fent találta, a folyosón járkált és keservesen sírt. Simpson vigasztalni próbálta, de csak annál jobban sírt. Rossz álmairól mesélt valamit. Nem akart sehogysem visszamenni a szobájába, mire Simpson, igen okosan, telefonált értem. Tíz perc alatt itt voltam. Addigra már a szobájában volt, de teljesen összefüggéstelen dolgokat beszélt. Hogy vége van és hogy a tűz túlságosan meleg. Lefektettük, de sehogysem lehetett megvigasztalni. Erős adag ópiumot adtam neki. Egy félórája ébredt fel és az ön apját hívta. Mikor megjött, Mrs. Field nagyon örült és azt kérdezte, hol van ön és Congreve. Attól félek, hogy komoly lelki összeomlásról van szó — ami súlyos az ő korában. Már régóta halad errefelé. Mindent túlságosan komolyan vesz. Mindig is így tett. Pedig testileg teljesen rendben van. Jót fog tenni neki, ha később felkel és lemegy.

Joe odalépett az ágyhoz. Anyja békésen feküdt és megfogta kezét.

— Beszéltem Archerrel, — mondta. — Rendben van, fiam. Azt mondja, hogy te meg Congreve elmehettek a cricket-mérkőzésre, feltéve hogy vacsorára itthon vagytok.

— Köszönöm, anyám, — mondta Joe.

Mrs. Field bólintott.

— Azt mondtam Archernek, hogy nincs ellene semmi kifogásom. De máskor tőlem kérdezd meg, hogy elmehetsz-e. Én vagyok az, akit meg kell kérdezni.

Joe még egy ideig ott állt az ágy mellett, de anyja nem mozdult meg: csak feküdt, mosolygott és kicsi, csonttalan kezével a takarót gyűrögette.

Joe lement és megkereste Simpsonsont.

— Most legyen szíves, — mondta — mondja el pontosan, mi történt.

Simpson mereven állt előtte, kezét oldalához szorítva. Meg sem mozdult az egész beszélgetés alatt.

— Nincs sok mesélnivaló, Mr. Joe. Álomból hirtelen arra ébredtem, hogy valaki sír. Kimentem a folyosóra és ott találtam a nagyságos asszonyt, aki rettenetesen sírt.

— Mit csinált? Járkált fel és alá?

— Nem, Mr. Joe. Összekuporodott a fal mellett, kérem szépen.

— Azt hiszem, az orvosnak azt mondta, hogy fel és alá járkált.

— Dr. Harborttlenak az igazat mondtam, semmi mást, mint az igazat. Azt mondtam, hogy összekuporodott a fal mellett.

— Na és?

— Megpróbáltam visszavezetni a szobájába, de nem akart visszamenni. Úgy sírt, hogy azt hittem, mindenkit fel fog ébreszteni.

— Megmondta, hogy mi hozta ki ennyire a sodrából?

— Nem, Mr. Joe, csak valami tűzről beszélt és rossz álmokról és hasonló dolgokról.

— És aztán?

— Végre sikerült bevinnem a szobájába. Azután felkeltettem Miss Mattyt . . . szobája ugyan a másik szárnyon fekszik, nem lett volna szabad magára hagynom a nagyságos asszonyt, de nem tehettem mást . . . azután telefonáltam Dr. Harbottlenek.

Joe azt gondolta magában, hogy Simpson többet is tud ennél, sokkal többet. Hazudik. Olyan vadul nézett Simpsonre, hogy annak melle emelkedni kezdett és kinyitotta száját, mintha mondani akarna valamit, de azután mégsem mondott semmit.

— Hazudik. Minden szava hazugság.

Simpson egy szóval sem védekezett.

— Nem baj. Most már nem fontos. De ha visszajövök, attól félek hogy más hely után kell majd néznie.

— Ó nem, Mr. Joe . . . szépen kérem . . .

Mintha a szíve mélyéről suttogta volna ezeket a szavakat.

— De, sajnos. Ma délután felviszem a feleségem Londonba, de azután mindjárt visszajövök.

Simpson nem szólt és Joe elment.

Christina és Joe útrakészen álltak. Joe még egyszer felment anyjához.

— Uzsonnához felkelek, drágám, — mondta Mrs. Field. — Együtt fogunk uzsonnázni és azután Congreve majd felolvass.

Joe lehajolt és megcsókolta és Mrs. Field átkarolta fia nyakát.

— Két nap mulva visszajövök — gondolta Joe. Mikor Christinával az oldalán elhajtott a kocsiban, megint büntudatot érzett, mint mindig, ha nem anyjának akarata szerint viselkedett.

A tűz lángol, az ezüst teakészlet szikrákat hány, Snubs ott ül Bessie Field lábánál, citromos kétszersültet esznek, amilyent az egész világon csak Polchesterben lehet kapni.

— Kicsit puhák — panaszkodik Mrs. Field.

— Nem lehetnek puhák — mondja Matty. — Tegnap készültek. Kóstold meg talán a gyömbérkenyeret, Bessie. Belül puha, úgy, ahogy szereted.

Archer mellette áll és szerető, mohó tekintettel néz rá. Mrs. Field a sütemény maradékát Snubsnak adja. Arca hirtelen összeráncosodik, egy könny fut le rajta.

— Congrevet és Joet akarom. Miért nem jönnek ide?

— Semmi baj, szívecském — mondja Matty. — Mondták, hogy ne várjunk rájuk.

— Congevet akarom.

— Megyek és megkeresem — mondja hirtelen Archer.

Matty levág egy vastag szelet gyömbérkenyeret.

— Drága Bessie! Ne sírj. Kérlek, ne sírj. Semmi baj sincs. Úgy szeretünk mindnyájan.

Bessie még mindig tehetetlenül sírva, leharap egy darabot a tésztából.

— Nézd, nézd — kiáltja Matty. — Itt van Archer!

Archer az ajtóban áll, fején a szamárféjes papírsapka, amelyet a karácsonyi mulatságon viselt.

— Ó, nézd Archert, — kiáltja Bessie.

Archer szélesen mosolyog.

— Iá! Iá! Iá! — kiabálja.

Bessie nevet. Egyre jobban nevet. A tészta leesik a földre. Nevetése hisztérikus. Kezével lesöpör egy tányért. A csörömpölésre megáll, vonásai kiegyenesednek. Majd megint összeráncosodnak.

— Félek! Félek!

Archer odalép hozzá.

— Gyere velem a szobádba. Archer majd vigyáz rád. Bessie mosolyog.

— Köszönöm, Archer.

Archer végtelen gyengédséggel felemeli, átkarolja és kivezeti, mialatt a papírcsákó félrecsúszik fején.

Szemében mélységes büszkeség és tisztelet. Egész magatartása nagy önérzetről és boldogságról tanuskodik.

1873
The following is a list of the names of the
persons who have been appointed to the
various offices of the Board of
Education for the year 1873-74.
President - J. W. [Name]
Vice President - [Name]
Secretary - [Name]
Treasurer - [Name]
Members - [List of names]
The Board of Education is composed of
the following members: [List of names]
The Board of Education is organized
for the purpose of [purpose]
and to [purpose].

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár